

АФГАНИСТАН

ЗАЩИТА НА ЦИВИЛНИТЕ ЛИЦА ВЪВ ВЪОРЪЖЕН КОНФЛИКТ
ГОДИШЕН ДОКЛАД 2020 г.

МИСИЯ НА ООН
ЗА СЪДЕЙСТВИЕ
В АФГАНИСТАН

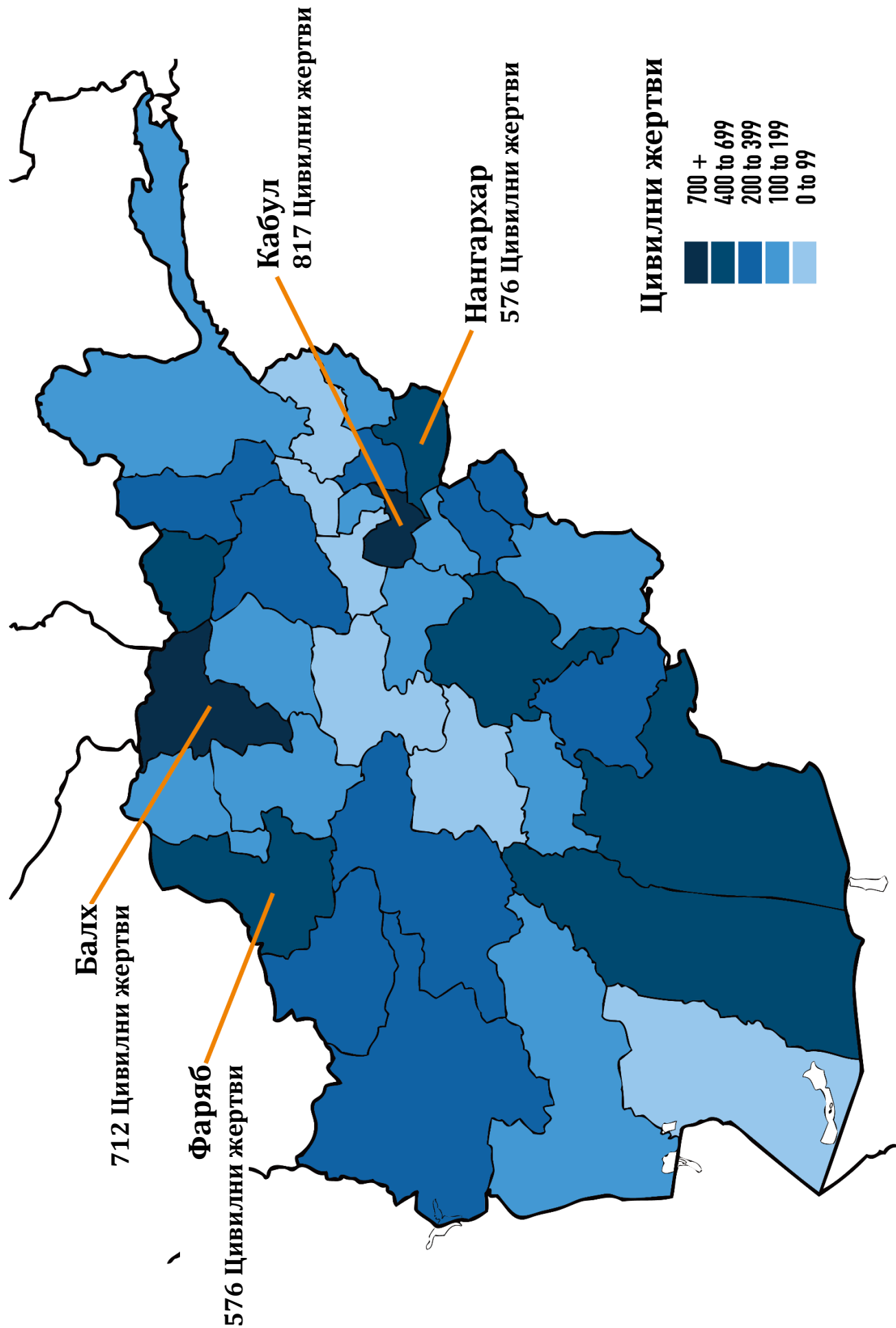
ООН
ЧОВЕШКИ ПРАВА
СЛУЖБА НА ВЪРХОВНИЯ КОМИСАР

ФЕВРУАРИ 2021 г.
КАБУЛ, АФГАНИСТАН

Този доклад и всички цитирани тук Доклади за защита на цивилните лица във въоръжен конфликт в Афганистан са достъпни на уебсайта на МООНСА [UNAMA] на адрес: <http://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>

Предна корица: Три месеца след началото на мирните преговори в Афганистан между Ислямска република Афганистан и талибаните афганистанско момче се прибира през счупени стъкла, след като ракети са поразили жилищен район в Кабул, Афганистан на 12 декември 2020 г. „Ислямска държава в Ирак и Леванта - провинция Хорасан“ (ИДИЛ-ПХ) пое отговорност за ракетната атака, при която загина един цивилен, а други двама бяха ранени. ИДИЛ-ПХ също пое отговорност за ракетно нападение срещу Кабул, извършено по-малко от месец преди това, на 21 ноември, при което загинаха 10 цивилни и бяха ранени 50 други.

Снимка © ЕРА-EFE / Хедаятулах Амид [Hedayatullah Amid]

„Този доклад документира ужасните страдания, понесени от гражданните лица в Афганистан през 2020 г., година, която можеше да е приближила Афганистан до мира. Вместо това бяхме свидетели на увеличение на вредите, нанесени на гражданни лица, след началото на мирните преговори през септември. Продължаващата загуба на толкова много животи заради този десетилетен конфликт е опустошителна. Дълбоко съм притеснена заради въздействието върху жените и децата, които съставляват 43% от всички гражданни жертви през 2020 г. ООН постоянно призовава за спиране на огъня като най-добрия начин за защита на гражданните от вреди. Призовавам страните на масата за преговори да прекратят конфликта, да не се бавят нито ден повече и да не позволяват повече афганистанци да загиват така безсмислено.“

Дебора Лайънс [Deborah Lyons],

Специален пратеник на генералния секретар на ООН за Афганистан
Кабул, Афганистан, февруари 2021 г.

„Афганистан остава сред най-смъртоносните места на света за гражданните лица, като ООН документира над 3000 загинали гражданни в резултат на въоръжения конфликт за седма поредна година, включително шокиращите 13% увеличение в броя на убитите жени. Също така съм особено отвратена от високия брой жени, защитници на правата на човека, журналисти и медийни служители, убити от началото на мирните преговори през септември. Този доклад показва остриите, постоянни нужди на жертвите на въоръжения конфликт и демонстрира колко много тепърва трябва да бъде свършено, за да бъдат посрещнати тези нужди по смислен начин. Насилието, донесло толкова много болка и страдание на населението на Афганистан в продължение на десетилетия, трябва да спре и трябва да продължат стъпките към достигане на дълготраен мир.“

Мишел Бачелет [Michelle Bachelet],

Върховен комисар на ООН за правата на човека
Женева, Швейцария, февруари 2021 г.

Мандат

Годишният доклад за защитата на цивилните лица във въоръжен конфликт в Афганистан за 2020 г. е изготвен от Службата за правата на човека към Мисията на ООН за съдействие в Афганистан (МООНСА) и обхваща периода от 1 януари до 31 декември 2020 г.

Службата за правата на човека на МООНСА изготви този доклад в съответствие с мандата на МООНСА съгласно Резолюция 2543 (2020) на Съвета за сигурност на ООН „за наблюдение на ситуацията с цивилните лица, за координиране на усилията за осигуряване на тяхната защита, [...] за насърчаване на отчетността, [...] както и за съдействие за пълното прилагане на основните свободи и разпоредби за правата на човека от Конституцията на Афганистан и международните договори, по които Афганистан е страна и по-специално тези, които се отнасят до пълното упражняване от страна на жените на техните човешки права.“

Резолюция 2543 (2020) на Съвета за сигурност признава важността на продължаващото наблюдение и докладване пред Съвета за сигурност относно ситуацията с цивилните лица във въоръжен конфликт, както особено относно цивилните жертви.

МООНСА предприема редица дейности, насочени към минимизиране на въздействието на въоръжения конфликт върху цивилни лица, включително: независим и безпристрастен мониторинг на инциденти, включващи загуба на живот или нараняване на цивилни; застъпничество за засилване на защитата на цивилни лица, засегнати от въоръжения конфликт; както и инициативи за насърчаване на спазването от страна на всички страни в конфликта на международното хуманитарно право и международното право за правата на човека, а също и Конституцията и законите на Афганистан, включително по-специално зачитането на правото на живот и физическата неприкосновеност.

Този доклад получи техническа информация от Службата на Върховния комисар на ООН по правата на човека (OHCHR).

СЪДЪРЖАНИЕ

Методология	8
Резюме	11
Видове инциденти, причиняващи най-големи вреди на цивилните лица	15
Приписване на цивилни жертви на страните в конфликта	17
Антиправителствени сили	17
Проправителствени сили	19
Препоръки	20
I. Политическа динамика и динамика със сигурността, които засягат защитата на цивилните лица	23
II. Жени и въоръжен конфликт	26
III. Деца и въоръжен конфликт	30
A. Набиране и използване на деца от страните във въоръжения конфликт	33
B. Сексуално насилие над деца, свързано с конфликта	35
C. Въздействие на въоръжения конфликт върху здравеопазването	35
D. Въздействие на въоръжения конфликт върху образованието	37
IV. Антиправителствени сили	40
A. Общ преглед	40
1. Талибаните	42
2. Ислямска държава в Ирак и Леванта - провинция Хорасан	43
3. Неопределени антиправителствени сили	43
B. Видове инциденти, причиняващи най-големи вреди на цивилните лица	44
1. Самоделни взривни устройства с нападатели самоубийци и нападатели, които не се самоубиват	44
2. Атаки, които са умишлено насочени към цивилни лица и граждански обекти	51
3. Отвлечения на цивилни, свързани с конфликта	58
4. Жестоки, нечовешки или унижителни наказания и произволно отнемане на живота	59
5. Излагане на цивилни лица на риск: използване на домове и друга цивилна инфраструктура от военни, както и подбуждане към рискови действия	59
V. Проправителствени сили	61
A. Общ преглед	61
1. Афганистанските национални сили за сигурност	63
2. Международни военни сили	65
3. Проправителствени въоръжени групировки	65
B. Видове инциденти, причиняващи най-големи вреди на цивилните лица	66
1. Въздушни удари	66
2. Умишлено нанасяне на вреди на цивилни лица, включително екзекуции по бърза процедура	69
VI. Сухопътни боеве и взривни военни остатъци	71
A. Сухопътни боеве: цивилни лица, попаднали под кръстосан огън	71
1. Непряк огън: артилерийски снаряди, минометни снаряди и ракети	72
2. Цивилни жертви от стрелба по време на сухопътни боеве	74

3.	Трансгранични инциденти	75
B.	Взривни военни остатъци.....	77
V.	Дълготрайни въздействия от въоръжения конфликт върху жертвите и усилията за преодоляване на вредите.....	79
A.	Въздействие върху жертвите	79
B.	Усилията за преодоляване на вредите.....	83
1.	Помощ за жертвите	86
2.	Правосъдие, ориентирано към жертвите	88
VI.	Политики и мерки за защита на цивилните лица от вреди, включително усилия за поемане на отговорност.....	91
A.	Общ преглед	91
B.	Правителствени сили и Афганистански национални сили за сигурност	92
C.	Международни военни сили	94
D.	Талибаните	96
ПРИЛОЖЕНИЕ I: Правна рамка		97
ПРИЛОЖЕНИЕ II: Основни страни в конфликта		101
ПРИЛОЖЕНИЕ III: Речник		104
ПРИЛОЖЕНИЕ IV: Разбивка на цивилните жертви по провинции		109
ПРИЛОЖЕНИЕ V: Отговор от правителството на Афганистан		111
	Неофициален превод на МООНСА на отговора от правителството на Афганистан	112
ПРИЛОЖЕНИЕ VI: Отговор от талибаните		114
	Неофициален превод на МООНСА на отговора от талибаните	122

МЕТОДОЛОГИЯ

От 2009 г. МООНСА систематично документираща цивилни жертви, приписвани на страните в конфликта в Афганистан, като използва последователна методология, която позволява годишен анализ на тенденциите и отчитане. От 2012 г. годишните доклади се публикуват съвместно със Службата на Върховния комисар по правата на човека. Защитата на гражданските лица от страна на МООНСА се основава на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право и нейната методология се основава на най-добрите практики, както на и съветите и насоките на МООНСА.

Наличието на цивилни жертви не означава непременно, че е било извършено нарушение, въпреки че високият брой на жертвите може да е показателен за нарушения или да отразява моделите на нанасяне на вреди.

Проверка и стандарт за доказване

За целите на своите доклади относно защитата на цивилните лица МООНСА включва само проверени цивилни жертви.¹ Цивилните жертви биват отчетени като „проверени“, когато въз основа на съвкупността от информацията, прегледана от МООНСА, тя е установила, че има „ясни и убедителни“ доказателства, че цивилни лица са били убити или ранени. За да бъде изпълнен този стандарт, МООНСА изисква поне три различни и независими вида източници като например жертва, свидетел, медицински специалист, местни власти, потвърждение от страна в конфликта, лидер на общността или други източници. Винаги, когато е възможно, информацията е получена от директни разкази на жертвите и/или свидетелите на инцидента и чрез установяване на факти на място. Тези форми за установяване на факти невинаги са възможни основно поради ограничения, свързани със сигурността, които се отразяват на достъпа. В такива случаи МООНСА разчита на редица техники за получаване на информация чрез надеждни мрежи, използвайки възможно най-широк спектър от източници и информация, като всички те биват оценени за достоверност и надеждност. Тези техники включват изследване на дигитални свидетелства, събрани на мястото на инциденти като снимки и видео изображения, както и аудио записи; посещения на болници и медицински заведения; доклади на Департамента на ООН за сигурност и безопасност и други

структури на ООН; разкази от вторични източници; информация, събрана от неправителствени организации и други трети страни; както и от самите страни в конфликта. МООНСА се консултира активно с източници от различен пол, както и с тези, принадлежащи към малцинствени расови, религиозни и етнически групи и маргинализирани сектори на обществото, за да осигури разнообразие от мнения и да намали риска от някакво конкретно пристрастие. Когато МООНСА не е удовлетворена от количеството или качеството на информацията относно цивилните жертви, тя няма да я счита за проверена. Непроверени инциденти не са включени в този доклад. МООНСА не твърди, че статистическите данни, представени в този доклад, са пълни и признава възможно недостатъчно отчитане на цивилни жертви поради ограничения, присъщи на средата, в която се извършват дейности, особено като се имат предвид последните предизвикателства, породени от ограниченията на движението, въведени поради пандемията на COVID-19.

Контакти със страните в конфликта

МООНСА споделя информация за проверени инциденти със страните в конфликта, за да осигури точност при своето отчитане и да им помогне да разберат по-добре въздействието на техните операции върху цивилното население, така че те да могат да предприемат действия за вредите, които причиняват, както и да приложат мерки за по-добра защита на цивилните лица. Ако някоя от страните има информация, която да помогне за установяването на фактите около инциденти с цивилни жертви, в които е участвала, тя бива насърчана да я сподели. МООНСА оценява всички налични сведения за надеждност и достоверност при своята проверка на цивилните жертви.

Защита на източниците

Когато документираща инциденти с цивилни жертви, МООНСА се грижи за това да защити уязвимите източници от всякакви възможни последици от предоставянето на информация, включително чрез срещи на безопасни места, провеждане на интервюта с жени в съответствие с преобладаващите социални норми и коригиране или спиране на дейности за установяването на факти, когато те могат да застрашат източниците.

¹ МООНСА също документираща и проверява инциденти, които водят до щети на имущество на цивилни лица.

Приписване на отговорност

Тъй като в конфликта участват множество страни, МООНСА полага всички възможни усилия, за да идентифицира възможно най-точно страната, която носи отговорност за конкретна гражданска жертва. Това обаче невинаги е възможно поради проблеми, свързани със средата, в която се осъществява дейност. Например първичните източници може да не са в състояние ясно да идентифицират отговорните страни или да направят разлика между различни военни участници и членове на въоръжени групировки във всеки отделен случай, а и често няма поемане на отговорност. В случаите, когато UNAMA не е в състояние да определи отговорност за определена страна, тя приписва отговорността за всяка гражданска жертва или на Проправителствени сили, или на Антиправителствени сили, съвместно на двете групи/групировки, или на „неопределен извършител“. В случаите на сухопътни боеве между Проправителствените сили и Антиправителствените сили, при които дадена гражданска жертва не може да бъде приписана на дадена страна, МООНСА съвместно приписва отговорност на двете групи/групировки и ги документира като „Проправителствени сили и Антиправителствени сили“. Когато смъртните случаи са причинени от взривни военни остатъци, които не могат да бъдат категорично приписани на дадена страна или страни или когато такива остатъци може да са останали от предишни конфликти, случаите биват категоризирани като „неопределен извършител“.

Определяне на гражданския статут на жертвите

МООНСА определя гражданските като лица, които не са членове на въоръжените сили или на организирана въоръжена групировка. Тя не документира жертви, при които гражданският е участвал пряко във военни действия по време на настъпване на смъртта или нараняването, нито документира смъртта или нараняването на лица, защитени от нападение, които не са граждански съгласно международното хуманитарно право като лица *hors de combat* или като медицинския и религиозния персонал на въоръжените сили.² МООНСА не предполага, че мъжете на възраст да участват в боеве са или граждански, или бойци. По-скоро такива твърдения биват оценявани и регистрирани въз основа на наличните факти за всяка жертва. При някои инциденти гражданският статут на жертвите, за което е съобщено, не може да бъде категорично установен или оспорен. Когато не е налична достатъчно

информация, такива жертви няма да бъдат включени в статистическата отчетност.

Различия в броя на гражданските жертви в сравнение със страните в конфликта

МООНСА отбелязва, че нейният брой за граждански жертви може да се различава от броя, изчислен от страните в конфликта. МООНСА установи, че страните в конфликта постоянно съобщават за по-малко граждански жертви в резултат на техните операции в сравнение с тези, които са установени от МООНСА. Страните в конфликта се различават от МООНСА в своите методологии за събиране на информация и в това, което е най-важно - в правния си анализ по отношение на определението за гражданско лице.

МООНСА прилага определение за гражданско лице, което отразява международното хуманитарно право. Гражданските биват определени като лица, които не са членове на въоръжените сили на страните в конфликта. В контекста на въоръжени конфликти, които не са международни, това включва членове на държавни въоръжени сили, както и членове на организирани въоръжени групировки от недържавни участници в конфликта.³ „Членове на организирани въоръжени групировки“ се отнася изключително до членовете на въоръженото или военното крило на недържавните участници, докато лицата, извършващи други видове дейности и предоставящи други форми на подкрепа за недържавните участници, няма да бъдат считани за членове на организирани въоръжени групировки.⁴ Въз основа на тълкувателните насоки на Международния комитет на Червения кръст относно идеята за пряко участие във военни действия съгласно международното хуманитарно право, които биват следвани от редица механизми на ООН за правата на човека и мисии за наблюдение, „решаващият критерий за индивидуално членство в организирана въоръжена групировка е дали човек поема непрекъсната функция за групировката, която включва прякото му участие във военни действия.“⁴ Следователно лицата, които подкрепят въоръжена опозиционна групировка - политически, финансово или по друг начин, но които нямат непрекъсната бойна функция в организираната въоръжена групировка, не биват смятани за членове на въоръжената групировка по смисъла на международното хуманитарно право. Като граждански лица те са защитени от нападение, освен ако и до момента, в който не вземат пряко участие във военните действия.⁵

² За повече информация вж. Главата за правната рамка и определението за граждански лица и „граждански жертви“ в Речника.

³ Международен комитет на Червения кръст (МКЧК), Тълкувателни насоки за концепцията за пряко участие във военни действия съгласно международното хуманитарно право, май 2009 г., стр. 32.

⁴ Пак там стр. 33-35.

⁵ Международен комитет на Червения кръст, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“, правило 6.

МООНСА установи, че страните в конфликта прилагат по-точно определение на „цивилно лице“ както в политиките им, така и на практика, отколкото това, което е отразено в международното хуманитарно право, което води до това по-широк сегмент от населението да бъде обект на атаки, както и на неправилно прилагане на принципите на предпазливост и пропорционалност. МООНСА постоянно изразява загриженост относно определението за цивилно лице, което бива прилагано от талибаните⁶ и все по-често изразява подобни опасения и при комуникацията си с Проправителствените сили.⁷ Тези различия в определенията спрямо стандартите на международното хуманитарно право се отразяват негативно на цялостната среда на защита за цивилните лица, а също така допринасят за това да бъдат регистрирани по-ниски бройки на цивилни жертви от страните в конфликта спрямо тези, които са регистрирани от МООНСА.

Сътрудничество с Независимата комисия за правата на човека на Афганистан

МООНСА се координира и си сътрудничи с Независимата комисия за правата на човека на Афганистан (НКПЧА), както и по-специално с нейния Екип за специални разследвания, при провеждане на мисии за установяване на факти за инциденти, както и при анализиране на общите тенденции и модели. Съвместни мисии на МООНСА и НКПЧА се провеждат периодично, особено при инциденти, при които има много жертви или са засегнати високопоставени лица/важни обекти. През 2019 г. МООНСА и НКПЧА проведеха съвместна мисия в контролирана от талибаните зона, за да съберат факти за цивилни жертви в резултат на въздушни удари на международните военни сили.⁸

⁶ Вж. Годишните доклади на МООНСА за защитата на цивилните лица за 2013 г. (стр. 32) и 2014 г. (стр. 74).

⁷ Вж. Специален доклад на МООНСА за въздушните удари в област Дашт-е-Арчи, провинция Кундуз, 2 април 2018 г. (публикуван май 2018 г.); и Специален доклад на МООНСА за въздушните удари по предполагаеми съоръжения за преработка на наркотици (октомври 2019 г.).

⁸ Пак там.

РЕЗЮМЕ

След десетилетия на конфликт милиони афганистанци разглеждаха 2020 г. като година, обещаваща реална перспектива за мир. През февруари САЩ и

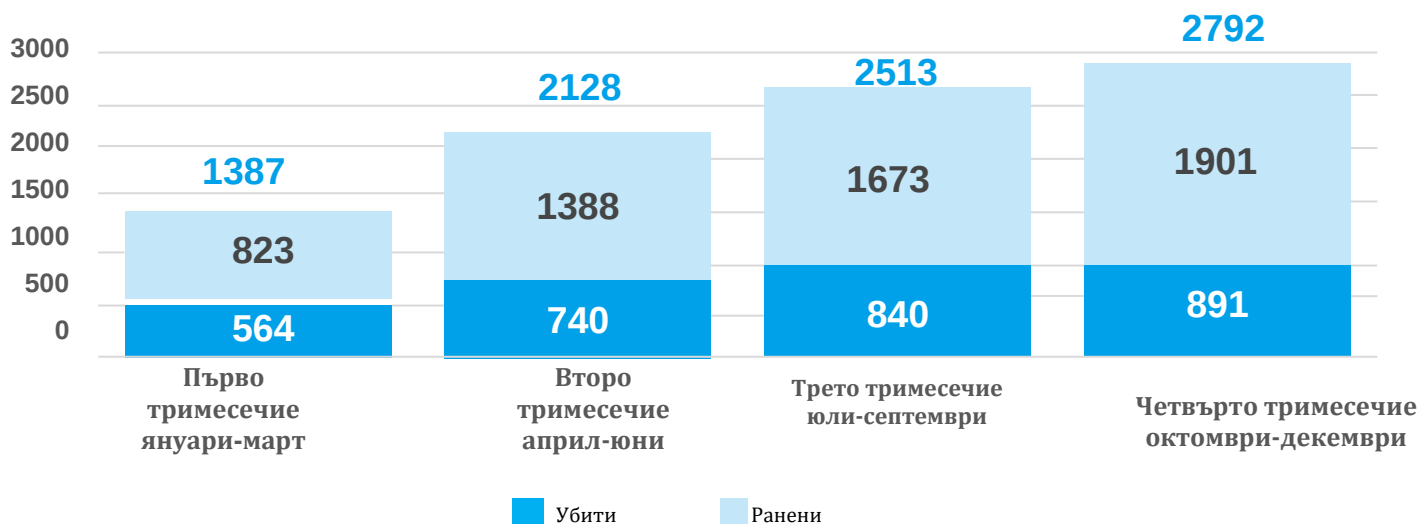
талибаните постигна двустранно споразумение и през септември официално започнаха мирните преговори в Афганистан. Боевете продължиха през цялата година, но две временни примирия по време на последователните празници Курбан байрам и Рамазан байрам до голяма степен не бяха нарушавани и през първите девет месеца беше регистриран спад в броя на цивилните жертви. За разлика от тях последните три месеца на годината отбелязаха нехарактерно нарастване на цивилните жертви - показател от критична важност за естеството на конфликта. Годината завърши с повишен фокус върху нивата на насилие и намаляване на надеждите за траен мир.

Докато намаляването на използването на някои тактики през годината значително облекчи вредите, нанасяни на цивилни, това стана на фона на увеличаване на цивилните жертви заради други тактики, което доведе до продължаващи високи нива на наранявания на цивилни и цивилни жертви като цяло. След споразумението между Съединените щати и талибаните МООНСА регистрира намаляване на цивилните жертви при мащабни атаки в градските центрове, извършени от Антиправителствени сили, особено от талибаните, както и при въздушни удари на международните военни сили. Това обаче беше частично компенсирано от нарастването на жертвите сред цивилното население заради целенасочени убийства от страна на Антиправителствените сили, СВУ с пластина с натиск на талибаните и въздушни удари на афганистанските военновъздушни сили, както и от продължаващите високи нива на вреди за цивилните лица при сухопътни боеве.

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 8820 цивилни жертви (3035 убити и 5785 ранени), 15% намаление на броя на цивилните жертви, регистрирани през 2019 г., както и най-ниския брой цивилни жертви от 2013 г. насам. Въпреки че МООНСА приветства цялостния спад на цивилните жертви, нарастването през последното тримесечие на 2020 г. е от особено значение, защото особено това съответства на официалното започване на мирните преговори в Афганистан на 12 септември 2020 г. Това беше първият път, откакто започна системно регистриране през 2009 г., когато МООНСА регистрира увеличение на броя на цивилните жертви, регистрирани през четвъртото тримесечие в сравнение с предходното тримесечие. В допълнение през последните три месеца на 2020 г. беше отбелязано увеличение от 45% на цивилните жертви в сравнение със същия период на 2019 г., особено вследствие на използването на самоделни взривни устройства (СВУ) и целенасочени убийства. Повод за допълнително безпокойство е тревожното нарастване на вредите за цивилните лица от тактики, които изострят средата на страха и парализират много части от обществото.

Вредите, причинени на цивилни лица през 2020 г., са продължение на болката и страданието от въоръжения конфликт, които народът на Афганистан понася в продължение на десетилетия. Болката, причинена от въоръжения конфликт, продължава да бъде широко разпространена и усещана в градовете и селските райони от хора от всякаква възраст, пол, етническа принадлежност и социално-икономически произход. Освен физическите вреди въоръженият конфликт продължи

Убити и ранени цивилни лица по тримесечие От 1 януари до 31 декември 2020 г.

да нанася психологическа травма и да причинява бедност, както и принуди много цивилни лица да разчитат на хуманитарна помощ и да имат ограничен достъп до образование и правосъдие. През 2020 г. продължаващите боеве също попречи на необходимия здравен отговор на пандемията на COVID-19.⁹

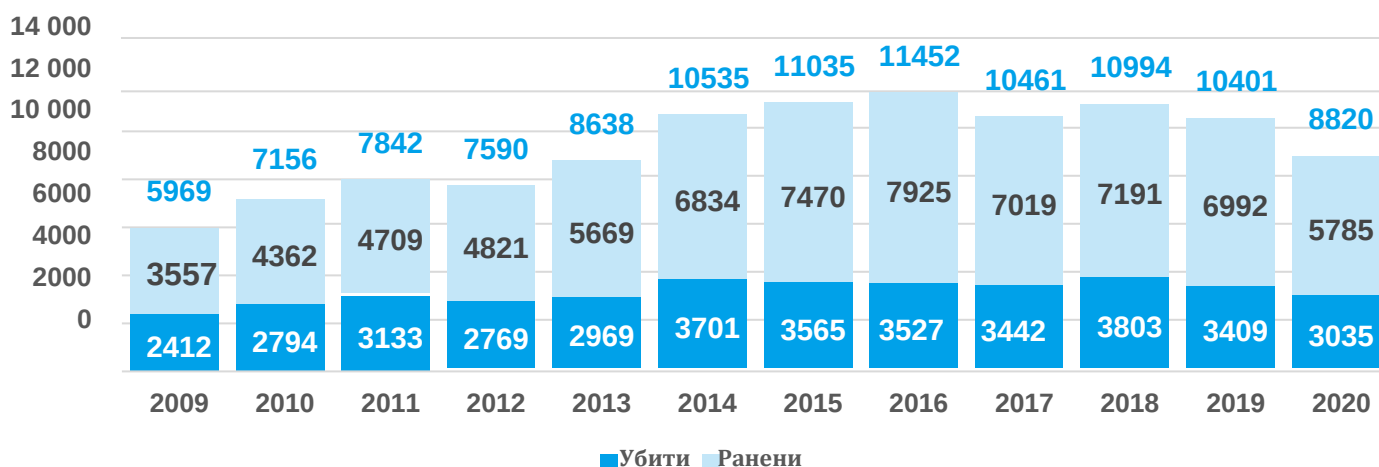
МООНСА отново подчертава, че най-добрият начин за прекратяване на натрупващата се вреда за цивилните лица в Афганистан е чрез прекратяване на военните действия и постигане на политическо споразумение чрез преговори. Генералният секретар на Организацията на обединените нации Антониу Гутереш призова за глобално хуманитарно примирие за борба с общия враг COVID-19, за да се даде възможност за хуманитарна помощ и да се спасят животи.¹⁰ Това беше широко подкрепено от хора по целия свят,¹¹ от държави членки,¹² и от Съвета за сигурност на ООН.¹³ Международната общност също призова всички страни в конфликта в Афганистан да се съгласят на прекратяване на огъня, за да се създаде по-благоприятна среда за успешни мирни преговори. Докато правителството на Ислямска република Афганистан многократно изрази подкрепата си за прекратяването на огъня, талибаните последователно отхвърлиха всички подобни призови.

През 2020 г. МООНСА регистрира колебания в броя на цивилните жертви паралелно с еволюиращите политически събития. „Седмичата с намаляване на насилието“

МООНСА отново подчертава, че най-добрият начин за прекратяване на натрупващата се вреда за цивилните лица в Афганистан е чрез прекратяване на военните действия и постигане на политическо споразумение чрез преговори.

преди подписването на споразумението между САЩ и талибаните в Доха на 29 февруари 2020 г., демонстрира, че страните в конфликта имат силата да предотвратят и ограничават вредите за цивилните лица, когато решат да го направят. След това от март нараснаха притесненията за нарастващите нива на насилие,¹⁴ тъй като МООНСА регистрира все по-голям брой цивилни жертви и нападения срещу здравни служители и съоръжения в началото на избухването на пандемията на COVID-19.¹⁵ С продължаването на годината две временни прекратявания на огъня по време на Курбан байрам (24-26 май) и Рамазан байрам (31 юли-2 август) между афганистанските национални сили за сигурност и талибаните значително намалиха вредите за цивилните лица по време на тези периоди.

Убити и ранени цивилни лица От 1 януари до 31 декември 2020 г.

⁹ Вж. Специален доклад на МООНСА: Нападения върху здравни работници и заведение по време на пандемията с COVID-19 (юни 2020 г.).

¹⁰ Вж. видео съобщение на генералния секретар Антониу Гутереш от 23 март 2020 г., на <https://www.un.org/en/globalceasefire>

¹¹ Вж. https://secure.avaaz.org/campaign/en/global_ceasefire_loc/

¹² Вж. Юен Нюз, 170 страни подкрепят призова на ООН за прекратяване на огъня по време на кризата с COVID на: <https://news.un.org/en/story/2020/06/1066982>

¹³ Вж. Резолюция 2532 (2020) на Съвета за сигурност на ООН.

¹⁴ Вж. например: <https://unama.unmissions.org/unama-calls-parties-further-reduce-violence-and-work-towards-ceasefire>; and https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/76616/Afghanistan:%20Statement%20by%20the%20Spokesperson%20on%20the%20need%20for%20an%20immediate%20and%20permanent%20ceasefire.

¹⁵ Вж. Специален доклад на МООНСА: Нападения върху здравни работници и заведение по време на пандемията с COVID-19 (юни 2020 г.).

На 12 септември преговорни екипи, представляващи Ислямска република Афганистан и талибаните, официално започнаха мирните преговори за Афганистан в Доха, Катар. Това обаче не подобри ситуацията за цивилните лица. През следващите три месеца за първи път от началото на системното регистриране през 2009 г. МООНСА регистрира увеличение на броя на цивилните жертви, установени през четвъртото тримесечие на годината в сравнение с третото тримесечие. Освен това този период отбеляза 45-процентно увеличение на цивилните жертви в сравнение със същите три месеца през 2019 г., особено при използването на самоделни взривни устройства и при целенасочени убийства.¹⁶ През октомври цивилните жертви бяха с най-високия брой за всички месеци през 2020 г., а през ноември МООНСА регистрира най-големия брой цивилни жертви за който и да било ноември, откакто започна системно регистриране през 2009 г.¹⁷ През декември населението беше изправено пред поредица от целенасочени убийства, наричани от мнозина „поръчкови убийства“ на цивилни, включително на медийни служители, активисти на гражданското общество и членове на съдебната власт и гражданската правителствена администрация, както и на цивилни членове на семейства на бойци.¹⁸

Антиправителствени сили продължиха да причиняват мнозинството цивилни жертви, възлизали на 62% от всички цивилни жертви през 2020 г. Докато МООНСА приписва по-малко цивилни жертви на „Ислямска държава в Ирак и Леванта - провинция Хорасан“ (ИДИЛ-ПХ) и на талибаните, броят на цивилните жертви, причинени от неопределени Антиправителствени сили (тези, които МООНСА не може да припише на конкретна групировка на Антиправителствени сили) нарасна на повече от два пъти в сравнение с предходната година.

Проправителствените сили причиниха една четвърт от цивилните убити и ранени (25 процента) през 2020 г. Броят на

МООНСА регистрира рекорден брой на убити жени през 2020 г., тъй като смъртността на жените се увеличи с 13%; жените и децата заедно съставляват 43% от всички цивилни жертви

цивилните жертви, приписвани на международните военни сили, намаляха значително, като на практика всички случаи бяха през първите два месеца и почти нямаше други през останалата част от годината, след като САЩ и талибаните постигнаха споразумението помежду си на 29 февруари. В същото време през 2020 г. беше наблюдаван най-големият брой цивилни жертви, приписани на Афганистанската национална армия, включително на Афганистанските военновъздушни сили, откакто МООНСА започна системно регистриране на цивилните жертви през 2009 г. главно поради увеличения брой цивилни жертви от въздушни удари и при сухопътни боеве.

МООНСА продължава да бъде загрижена за пагубното въздействие на конфликта върху жените и децата, които заедно съставляват 43% от всички цивилни жертви през 2020 г., като това включва 1146 жени жертви (390 убити и 756 ранени - 13% от всички цивилни жертви) и 2619 деца жертви (760 убити и 1859 ранени - 30% от всички цивилни жертви). Причината за притеснение е, че през 2020 г. беше отбелязан най-големият брой убити жени, регистриран за една година, откакто МООНСА започна системно регистриране през 2009 г., тъй като броят на убитите жени се увеличи с 13% през 2020 г.

¹⁶ От 1 октомври до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 2792 цивилни жертви (891 убити и 1901 ранени), 45% увеличение на цивилните жертви в сравнение с 1931 (726 убити и 1205 ранени) за същия период на 2019 г.; МООНСА също регистрира 69-процентно увеличение на цивилните жертви от самоделни взривни устройства, които не бяха носени от атентатори самоубийци, както и 62% увеличение на цивилните жертви заради целенасочени убийства в сравнение със същия период на 2019 г.

¹⁷ През октомври 2020 г. МООНСА регистрира 1257 цивилни жертви (400 убити и 857 ранени), а през ноември 2020 г. МООНСА регистрира 965 цивилни жертви (302 убити и 663 ранени).

¹⁸ МООНСА отбелязва, че подобни атаки са продължили и през януари 2021 г., докато този доклад беше в процес на изготвяне. Въпреки че попада извън отчетния период, в края на януари и началото на февруари 2021 г. обвинения и отричания на поемане на отговорност бяха публично направени от различни участници в конфликта, особено за някои от най-скорошните инциденти. Правителството съобщи, че лица, арестувани във връзка с някои от тези атаки, имат връзки с Антиправителствени сили, включително с талибаните. На 31 януари 2021 г. 15 дипломатически мисии в Кабул осъдиха продължаването на убийствата, отвлеченията и унищожаването на жизненоважна инфраструктура, подчертавайки, че талибаните носят отговорност за по-голямата част от това целенасочено насилие (изявление достъпно на <https://afusembassy.gov/statement-on-continuation-of-assassinations-kidnappings-and-destruction-of-vital-infrastructure/>, последно разглеждано на: 11 февруари 2021 г.). На 1 февруари талибаните отрекоха да са били замесени (изявление на <https://alemarahenglish.net/?p=42271>, последно разглеждано на: 11 февруари 2021 г.). На 15 февруари МООНСА публикува доклад за Убийствата на защитници на правата на човека, журналисти и медийни служители в Афганистан, който включваше и такива инциденти, които не са били съобщени в рамките на защитата на цивилните лица поради неспособността на МООНСА да установи тяхната връзка с конфликта.

МООНСА също отбелязва със загриженост, че през 2020 г. Проправителствените сили са били отговорни за повече смъртни случаи с деца, отколкото Антиправителствените сили.¹⁹

Жените и децата продължават да страдат от сексуално насилие, свързано с конфликта, включително от изнасилвания и от практиката *бача бази*.²⁰ Въпреки че тези деяния са криминализирани, ограниченият достъп до правосъдие и културата на мълчание, срам и обвиняване на жертвите продължават да представляват значителни трудности пред усилията за подвеждане под отговорност.

МООНСА продължи да регистрира набирането и използването на деца от страните в конфликта, главно от талибаните. МООНСА също продължи да проверява инциденти, при които Афганистанските национални сили за сигурност и проправителствените въоръжени групировки бяха отговорни за набирането и използването на деца, въпреки че Министерството на вътрешните работи постигна значителен напредък за спиране и предотвратяване на набирането и използването на непълнолетни лица чрез Звената за закрила на детето в центровете за набиране на служители на Афганистанската национална полиция. МООНСА също е загрижена за това, че увеличаването на безработицата и бедността поради пандемията на COVID-19 са направили децата по-уязвими за набиране и използване от страните в конфликта особено защото са принудени да търсят работа, за да издържат семействата си.²¹

МООНСА регистрира увеличаване на броя на атаките срещу болници и свързания с тях персонал от страните в конфликта през 2020 г., особено през второто и четвъртото тримесечие на годината. МООНСА многократно подчертаваше значението на защитата на здравните заведения и работници, особено в контекста на пандемията на COVID-19. Тези атаки изостриха и без това значителните бариери пред предоставянето на адекватни здравни грижи за населението в Афганистан. Едно от най-жестоките нападения през 2020 г. беше нападението на 12 май срещу родилно отделение в 13-ти полицейски район на град Кабул, когато няколко въоръжени мъже се вмъкнаха в болницата, умишлено придвижвайки се към родилното отделение, стреляйки по цивилни и хвърляйки ръчни гранати. Атаката причини 46 цивилни жертви (23 убити и 23 ранени), много от които бяха майки, които току-що бяха родили. Все още не е определено кой носи отговорност за тази атака.

Интервютата с жертвите установиха колко малко е било направено от страните в конфликта за признаване на вредите и за защита на техните права след инциденти с цивилни жертви.

Правата на децата да имат достъп до образование продължиха да бъдат компрометирани от въоръжения конфликт през 2020 г., особено поради нападения срещу училища и учители. Това се дължи главно на директни атаки на Антиправителствените сили, включително на унищожаване на училища чрез палежи и самоделни взривни устройства, както и заради целенасочени убийства на учители.

Чрез над 130 интервюта с жертви през 2020 г. МООНСА документира сериозното негативно въздействие на конфликта върху социалните, икономическите и културните права на жертвите. Много интервюирани жертви са били разселени, не са могли да участват в културни или религиозни дейности и са имали финансови затруднения поради загубата на човека, издържащ семейството, и заради разходи за здравеопазване. Тези последици са били особено пагубни за много жертви, които са се борели с физически увреждания и психологически травми.

Освен това жертвите, които МООНСА интервюира, демонстрираха колко малко е било направено, за да им бъдат осигурени ефективни репарации, да бъдат признаата нанесената вреда и да бъдат защитени правата им след инцидентите с цивилни жертви. Само при изключителни обстоятелства отговорната страна в конфликта се е свързала с жертвата, за да признае нанесената вреда или да се извини. Жертвите често не са били наясно дали се провеждат разследвания на инцидента, който е причинил вреда, и малко жертви са получили обезщетение. Много жертви обаче посочиха, че избягването на повтарянето на подобни инциденти е от голямо значение и изразижа желанието си за мир.

¹⁹ През 2020 г. МООНСА приписа 337 смъртни случаи на деца на Проправителствени сили и 281 смъртни случаи на деца на Антиправителствените сили.

²⁰ *Бача бази* е вредна практика, при която момчетата биват експлоатирани от богати или влиятелни мъже за забавление и особено за танци и сексуални дейности; тя е криминализирана в ревизирания Наказателен кодекс, който влезе в сила през февруари 2018 г.

²¹ Вж. УНИЦЕФ, Хуманитарно действие за децата, Глобална шапка COVID-19 (декември 2020 г.)

Видове инциденти, причиняващи най-големи вреди на гражданите

15-процентното намаление на общия брой на гражданите жертви през 2020 г. се дължи главно на по-малко граждански жертви при самоубийствени атаки на Антиправителствени сили (включително комплексни нападения), на международни военни въздушни удари и на операции по издирване на Проправителствени сили. В същото време МООНСА регистрира увеличен брой граждански жертви, приписани на Антиправителствени сили вследствие на самоделни взривни устройства, които не са носени от атентатори самоубийци, както и целенасочени убийства, включително така наречените „поръчкови убийства“ на граждански. МООНСА също така регистрира нарастване на броя на гражданските жертви, приписани на Афганистанската национална армия при сухопътни боеве и при въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили.

През 2020 г. за първи път от 2016 г. насам сухопътните боеве бяха типът инциденти, които причиниха

най-много граждански жертви, отговорни за 36% от общия брой.²² От 1 януари до 31 декември 2020 г., сухопътните боеве причиниха 3154 граждански жертви (872 убити и 2282 ранени) - леко увеличение в сравнение с 2019 г., главно предизвикано от увеличение на убитите граждански.²³ Гражданските жертви от сухопътни боеве са възникнали главно чрез използване на непряк огън, включително на артилерийски снаряди, минометни снаряди и ракети в населените райони.

Използването на самоделни взривни устройства както от атентатори самоубийци, така и от лица, които не са самоубийци, от страна на Антиправителствени сили причини повече от една трета от всички граждански жертви, възлизащи на 3042 граждански жертви (872 убити и 2170 ранени). Това бележи 30-процентен спад в броя на гражданските жертви заради тези устройства в сравнение с 2019 г., главно

Граждански жертви по видове инциденти

От 1 януари до 31 декември 2020 г.

²² От 2017 г. до 2019 г. самоделните взривни устройства (комбинираното използване на самоделни взривни устройства както от атентатори самоубийци, така и от лица, които не са самоубийци) бяха основната причина за жертви сред гражданското население.

²³ През 2019 г. МООНСА регистрира 3061 граждански жертви (766 убити и 2295 ранени) при сухопътни боеве.

резултат от 64% спад на цивилните жертви заради самоубийствени атаки, включително комплексни нападения. Самоделните взривни устройства, използвани от лица, които не са атентатори самоубийци, причиниха 26% от всички жертви на цивилни лица през 2020 г. Броят на цивилните, убити от самоделни взривни устройства, които не са използвани от атентатори самоубийци, се е увеличил с 43% през 2020 г. в сравнение с 2019 г., докато броят на ранените цивилни е намалял с 10%.

Както самоубийствените атаки, така и самоделните взривни устройства, поставени в автомобил, използвани от атентатори, които не са самоубийци (често наричани „камионни бомби“ или „автомобилни бомби“), причиняват много цивилни жертви в населените райони често поради широкообхватните ефекти от мощните им експлозии. Тези устройства бяха използвани също срещу цивилни лица и граждански обекти, което е забранено от международното право. Дори когато са използвани срещу законни военни цели в населените райони, тези методи могат да имат безразборен ефект, което прави такова използване сериозно нарушение на международното хуманитарно право, което може да се равнява на военни престъпления.

От самоделните взривни устройства, използвани от атентатори, които не са самоубийци, най-голямо безпокойство предизвиква използването на самоделни взривни устройства с пластина с натиск, които доведоха до 35% повече жертви сред цивилното население отколкото през 2019 г., като талибаните носеха отговорност за почти всички инциденти. МООНСА за пореден път призовава талибаните да забранят използването на самоделни взривни устройства с пластина с натиск и припомня предишни ангажименти, поети от талибаните в това отношение. Тези устройства, както се използват в Афганистан, биват задействани от жертвите, по своята същност убиват безразборно и функционират като противопехотни мини. Използването на такива оръжия нарушава международното право за правата на човека и международното хуманитарно право.

Целенасочените убийства, включително така наречените „поръчкови убийства“ на цивилни, са причинили 1248 цивилни жертви (707 убити и 541 ранени) през 2020 г., което бележи 45% увеличение на броя на цивилните жертви от тези атаки в сравнение с 2019 г. Това включва умишлени убийства на цивилни лица, включително медийни служители, активисти на гражданското общество и членове на съдебната власт и гражданската правителствена администрация, както и цивилни членове на семейства на бойци.²⁴ МООНСА приписа 94% от тези цивилни жертви на Антиправителствени сили. От тях 761 цивилни жертви (459 убити и 302 ранени) са вследствие на целенасочени убийства, приписани на талибаните, което е 22% увеличение спрямо 2019 г.²⁵

Цивилните жертви, приписани на Антиправителствени сили в резултат на самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които не са самоубийци, и на целенасочени убийства, включително т.нар. "поръчкови убийства" на цивилни граждани се увеличиха, както и цивилните жертви при сухопътните боеве на Афганистанската национална армия и въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили.

Цивилните жертви от въздушни удари са намалели с 34% през 2020 г. в сравнение с предходната година, възлизайки на 693 цивилни жертви (341 убити и 352 ранени). Тъй като международните военни сили ограничиха въздушните си операции след споразумението между САЩ и талибаните, цивилните жертви, причинени от техните въздушни удари, намаляха с 85 процента. За разлика от това афганистанските военновъздушни сили увеличили въздушните си операции и причиниха 76% от всички цивилни жертви при въздушни удари сред през 2020 г. МООНСА регистрира 126-процентно увеличение на цивилните жертви, причинени от въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили, което е най-големият брой цивилни жертви, които МООНСА е приписвала на тези въздушни удари, откакто започна системното документиране през 2009 г.

През 2020 г. взривните военни остатъци причиниха 394 цивилни жертви (103 убити и 291 ранени), с 24% по-малко жертви в сравнение с предходната година. Тези невзривени или изоставени боеприпаси продължиха да бъдат изключително вредни особено за децата, които съставляват 80% от всички жертви на цивилни при този вид инциденти. Взривните военни остатъци причиниха вреди и на цивилни по време на „седмичата на намаляване на насилието“ в края на февруари, както и по време на двете примирия за празниците Рамазан Байрам и Курбан Байрам, като така демонстрираха трайните вреди от тях дори когато няма активни боеве. За да се предпазят децата от нараняване, идентифицирането, картографирането и обезвреждането на невзривени и изоставени боеприпаси трябва да бъде приоритет.

²⁴ Тези цифри включват както целенасоченото атакуване на цивилни лица, така и цивилни, които са случайно засегнати от атаките на други лица. Вж. Речника.

²⁵ През 2019 г. МООНСА приписа на талибаните 626 цивилни жертви (388 убити и 238 ранени) вследствие от целенасочени убийства.

Приписване на цивилни жертви на страните в конфликта

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА

приписа 62 процента от всички цивилни жертви на Антиправителствени сили, като 45 процента се приписват на талибаните, осем процента на ИДИЛ-ПХ и девет процента на неопределени Антиправителствени сили.

Проправителствените сили причиниха 25% от цивилните жертви през 2020 г. МООНСА приписа 22% от цивилните жертви на Афганистанските национални сили за сигурност и по един процент на международните военни сили, проправителствените въоръжени групировки и съответно на неопределени или множество Проправителствени сили.

Девет процента от цивилните жертви са причинени от сухопътни боеве между Антиправителствени сили и Проправителствени сили, като не могат да бъдат приписани на конкретна страна. Трансграничните инциденти, приписани на Пакистанските военни сили, причиниха по-малко от два процента от цивилните жертви. Останалите два процента от цивилните жертви не могат да бъдат приписани на никоя страна и се състоят предимно от цивилни жертви заради взривни военни остатъци.

Антиправителствени сили

През 2020 г. Антиправителствените сили носеха отговорност за 5459 цивилни жертви (1885 убити и 3574 ранени), с 15% по-малко цивилни жертви от предходната година. Намаляването на цивилните жертви в сравнение с 2019 г. се дължи главно на по-малко цивилни жертви при самоубийствени атаки.

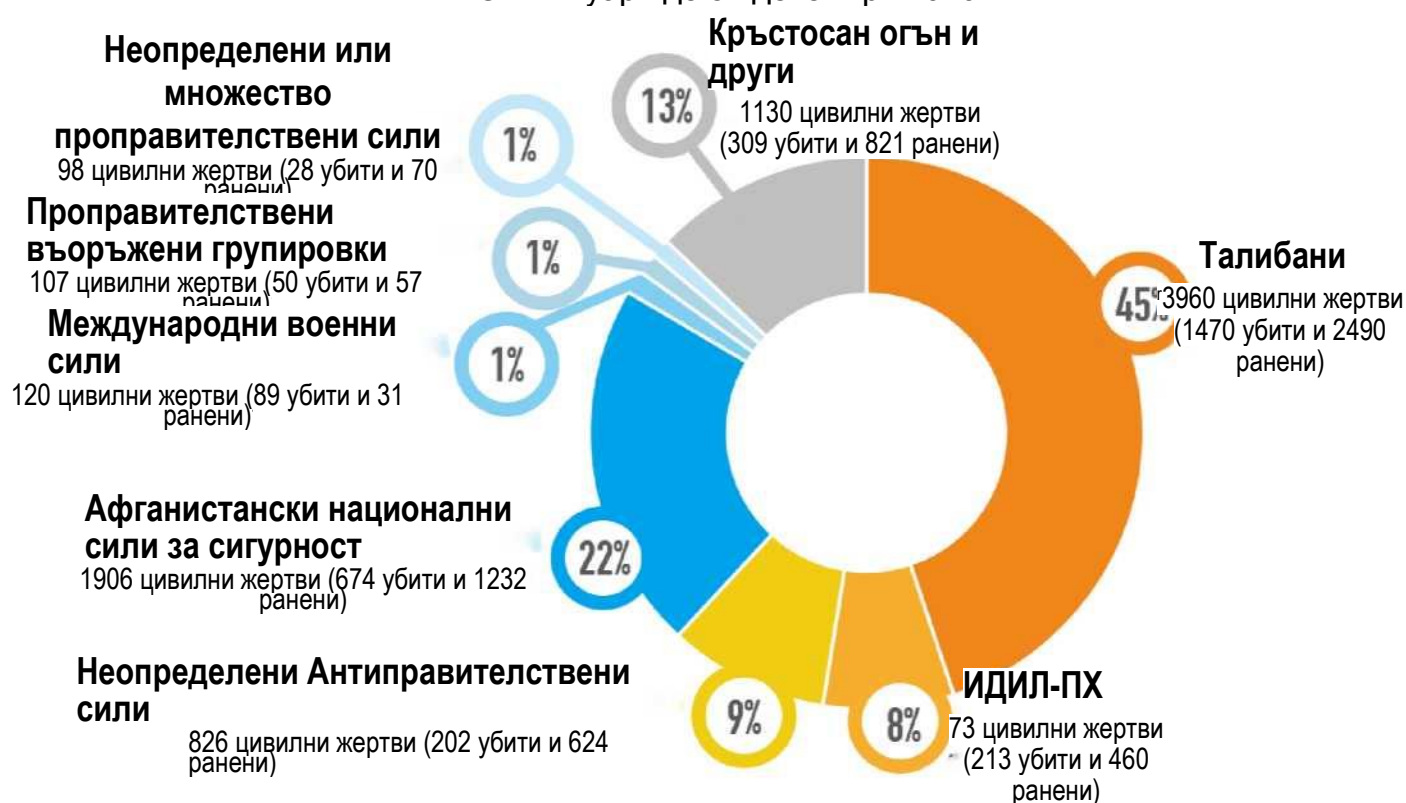
МООНСА приписа 3960 цивилни жертви (1470 убити и 2490 ранени) на талибаните през 2020 г. Това отбеляза общо намаление с 19% от 2019 г., което включва 31% намаление на ранените цивилни, частично компенсирани от тревожното увеличение с 13% на убитите цивилни. През 2020 г. талибаните бяха отговорни за нарастване с 43% на броя на цивилните, убити от самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които не са самоубийци, особено при използването на самоделни взривни устройства с пластина с натиск, активирани от жертвите, както и самоделни взривни устройства в превозни средства, използвани от атентатори, които не са самоубийци, в сравнение с 2019 г. Броят на цивилните жертви от целенасочени убийства през 2020 г., приписани на талибаните, се увеличи с 22%

Цивилни жертви по видове инциденти

От 1 януари до 31 декември 2020 г.

Цивилни жертви по видове инциденти

От 1 януари до 31 декември 2020 г.

МООНСА регистрира тревожно увеличение с 13% на цивилните, убити от талибаните, което се отличава от 31% намаление на ранените цивилни

спрямо предходната година. И обратно, през 2020 г. МООНСА приписа 79% по-малко цивилни жертви на талибаните заради използването на самоубийствени атаки, включително комплексни нападения. Цивилните жертви при сухопътни боеве, причинени от талибаните, също са намалели с 10% през 2020 г. в сравнение с предходната година главно поради малкия брой на цивилни жертви през 2019 г., които са били приписани на талибаните заради насилие, свързано с избори.²⁶

За втора поредна година МООНСА продължи да регистрира намаляване на броя на цивилните жертви, приписвани на ИДИЛ-ПХ. През 2020 г. МООНСА приписа 673 цивилни жертви (213 убити и 460 ранени) на ИДИЛ-ПХ, което е 45% намаление в сравнение с 2019 г. По-голямата част от цивилните жертви на ИДИЛ-ПХ са причинени от самоубийствени атаки и масови стрелби с голям брой жертви в Кабул и Джалалабад.

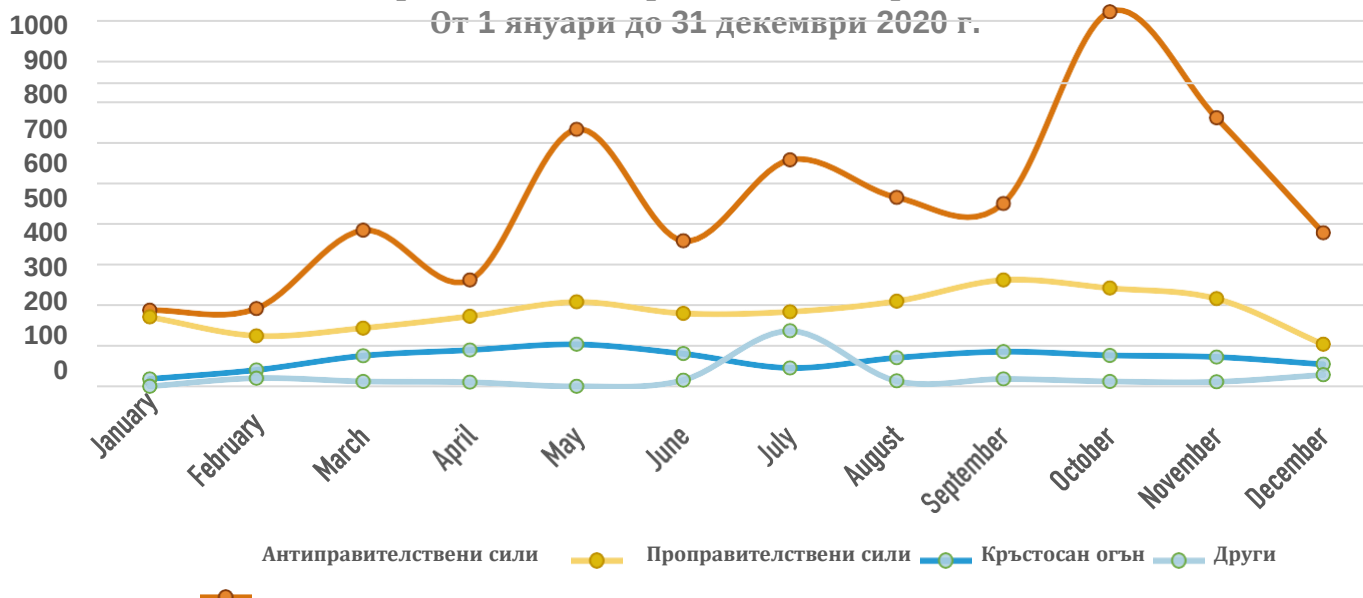
През 2020 г. МООНСА регистрира увеличаване на инцидентите с цивилни жертви, причинени от Антиправителствени сили, които не можа да припише нито на талибаните, нито на ИДИЛ-ПХ, които бяха записани като неопределени Антиправителствени сили. Това съвпада с по-малко регистрирани поемания на отговорност от страна на талибаните и ИДИЛ-ПХ. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА

приписа 826 цивилни жертви (202 убити и 624 ранени) на тези неопределени Антиправителствени сили, което е 158% увеличение в сравнение с 2019 г.

Особено тревожно е, че през 2020 г. МООНСА продължи да регистрира атаки от Антиправителствени сили, които умишлено са били насочени към цивилни лица, чрез използване на различни видове инциденти като убийства, самоделни взривни устройства, използвани от атентатори самоубийци и от такива, които не са самоубийци, отвлечения, както и жестоко, нечовешко или унищително наказание под претекста за изпълнение на решения на техните паралелни правосъдни структури. Тези атаки, умишлено насочени срещу цивилни, включват атаки срещу членове на съдебната власт, здравни работници и съоръжения, хуманитарни работници, защитници на правата на човека, журналисти и цивилни, работещи за гражданската администрация на правителството. МООНСА също продължи да

Цивилни жертви, представени по периоди и разбити по страните в конфликта

От 1 януари до 31 декември 2020 г.

²⁶ През 2019 г. МООНСА приписа на талибаните 391 цивилни жертви (70 убити и 321 ранени) заради насилие, свързано с избори.

регистрира атаки от ИДИЛ-ПХ срещу религиозни малцинства, особено срещу мюсюлманското шиитско население, повечето от които също принадлежат към етническата група на хазарейците; срещу религиозното малцинство на сикхите; и срещу религиозното малцинство на суфитите.

Проправителствени сили

От 1 януари до 31 декември 2020 г. проправителствените сили бяха отговорни за 2231 цивилни жертви (841 убити и 1390 ранени), което е намаление с 24% в сравнение с предходната година. Това намаление се дължи главно на малкия брой цивилни жертви при въздушни удари на международни военни сили и при издирвателни операции на Проправителствените сили след подписването на споразумението между САЩ и талибаните на 29 февруари.

От 1 януари до 31 декември 2020 г. Афганистанските национални сили за сигурност причиниха 1906 цивилни жертви (674 убити и 1232 ранени), което е 13% увеличение в сравнение с 2019 г. и е най-високото ниво на цивилни жертви, причинено от тях от 2016 г. насам. Броят на цивилните жертви, приписвани на Афганистанската национална армия (включително на Афганистанските военновъздушни сили) през 2020 г., е най-високият, откакто МООНСА започна системното си документиране на цивилните жертви през 2009 г. Други видове на Афганистанските сили за национална сигурност причиниха по-малко цивилни жертви, включително Националната дирекция на специалните сили за сигурност, чиито операции по издирване причиниха много по-малко цивилни жертви след подписването на споразумението между САЩ и талибаните.

МООНСА приписа 120 цивилни жертви (89 убити и 31 ранени) на международните военни сили, което е намаление от 85% и е най-малкият брой цивилни жертви, откакто МООНСА започна своето системно регистриране през 2009 г. През първите два месеца на 2020 г.

През 2020 г. беше наблюдаван най-големият брой цивилни жертви, приписани на Афганистанската национална армия (включително Афганистанските военновъздушни сили), откакто МООНСА започна системното си документиране на цивилните жертви през 2009 г., като това представлява 18% от всички цивилни жертви тази година.

въздушните удари на международните военни сили причиниха подобен брой цивилни жертви като през 2019 г. След това, след подписването на споразумението между САЩ и талибаните цивилни жертви заради въздушни удари на международните военни сили почти нямаше.

През 2020 г. Проправителствените въоръжени групировки причиниха 107 цивилни жертви (50 убити и 57 ранени), което е 42% намаление на цивилните жертви в сравнение с 2019 г. По-малкото цивилни жертви, приписвани на „Силите за защита на Хост“ и на базираните в Пактика „Сили Шахин“, доведоха до това намаляване на цивилните жертви.

МООНСА също така продължава да бъде загрижена за продължаването на инцидентите, при които Афганистанските сили за национална сигурност и Проправителствените въоръжени групировки умишлено са нанесли вреди на цивилни, включително инциденти, които се равняваха на екзекуции по съкратена процедура.

ПРЕПОРЪКИ

МОООНСА отново подчертава, че прекратяването на военните действия и договореното политическо споразумение за прекратяване на конфликта са най-добрият начин за защита на цивилните. Тъй като боевете продължават на фона на началото на мирните преговори в Афганистан и избухването на пандемията на COVID-19, МООНСА предлага следните

препоръки към страните в конфликта в подкрепа на усилията им за защита на цивилното население, предотвратяване и смекчаване на вредите за цивилните лица и спазване на техните задължения съгласно международното хуманитарно право и международното право за правата на човека:

Всички Антиправителствени сили

- Прекратете безразборното и непропорционално използване на всички самоделни взривни устройства, особено в населените райони;
- Преустановете използването на непряк огън (минометни снаряди, ракети и гранати) в населените райони;
- Незабавно преустановете целенасоченото атакуване на цивилни, предоставете незабавни и ясни инструкции на всички бойци относно защитения статут на цивилните, включително на членове на гражданската правителствена администрация, членове на съдебната власт, журналисти, учители, служители на службите за реакция при инциденти, хуманитарни работници и защитници на правата на човека, включително на Независимата комисия по правата на човека на Афганистан, за да може тя да продължи да извършва своята работа безпрепятствено и невредима;
- Спрете всички заплахи и атаки срещу медии и всякакви други действия, засягащи свободата на печата и свободата на изразяване;
- Продължете да предприемате мерки за прилагане на директиви, забраняващи набирането и използването на деца и гарантирайте поемане на отговорност от онези командири, които набират и използват деца;
- Спрете всички атаки и заплахи срещу здравни заведения и здравни работници, включително лица, които извършват ваксинации срещу полиомиелит и участници в кампанията срещу полиомиелит; и осигурете безпрепятствен достъп на медицински и хуманитарни работници, особено на тези, които работят във връзка с пандемията на COVID-19;
- Спрете всички атаки и заплахи срещу училищата и образователния персонал и се уверете, че достъпът на децата до образование не е възпрепятстван от военни операции;
- Незабавно прекратете всякакви действия на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание спрямо отделни лица.

Талибаните

В допълнение към препоръките, изброени за всички Антиправителствени сили:

- Уверете се, че всички директиви и заповеди отговарят на международното хуманитарно право и по-специално на принципите на предпазливост, разграничение и пропорционалност, както и подведете под отговорност онези, които извършват безразборни атаки или нападения, умишлено насочени срещу цивилни лица и граждански обекти. Прилагайте определение за „цивилно лице“, което е в съответствие с международното хуманитарно право; прилагайте изявленията от ръководството на талибаните, които забраняват нападенията срещу цивилни лица и срещу райони, населени с цивилни; прилагайте директиви, нареждащи на членовете на талибаните да предотвратяват и избягват цивилни жертви; и публикувайте талибанските политики за защита на цивилните;
- Незабавно преустановете използването на активирани от жертвите самоделни взривни устройства като самоделни взривни устройства с пластина с натиск, които функционират като самоделни противопехотни мини, както и спазвайте предишните ангажменти, които са били поети във връзка със забраната на противопехотни мини;
- Прекратете всички действия, които излагат на риск цивилни лица, особено съвместно разполагане на военни цели и цивилни обекти/лица;
- Осигурете достъп за хуманитарни специалисти по разминироване на територия, която е на практика под Вашия контрол;
- Подкрепете работата на Комисията за предотвратяване на цивилни жертви и жалби, включително връзката на нейните лидери с организации, които работят с цивилни жертви, и насочете по-голям фокус към предотвратяване на цивилни жертви в допълнение към разследването на инциденти, включително чрез обучение за бойци по международно хуманитарно право.

Всички Проправителствени сили

- Направете своевременен и всеобхватен преглед на процедурите за проверка на целите и на предпазните мерки, включително на оценката на модела на живот, особено в контекста на въздушните удари, с цел оценка на тяхната ефективност и изготвяне на препоръки за подобряване;
- Направете по-строги прегледите и разследванията след операции при твърдения за цивилни жертви с оглед идентифициране на по-широки модели на вреди, подобряване на оперативната практика и гарантиране на поемане на отговорност; дайте приоритет на финализирането на усъвършенствания правителствен механизъм за преглед на цивилните жертви и се уверете, че той разполага със съответни ресурси, за да функционира правилно;
- Повишете прозрачността на разследванията на инциденти с цивилни жертви и съобщавайте резултатите на цивилните жертви и техните роднини; осигурете адекватни, ефективни и бързи репарации за претърпени вреди; дайте приоритет на прилагането на ревизираната правителствена система за предоставяне на помощ на жертвите, за да се изчисти незабавно изоставането на висящите молби и да се разгледат новите искове от жертвите; и обмислете допълнителни непарични форми на обезщетения като извинения и признание за вреди, за да възстановите доверието сред засегнатите общности.

Правителството на Афганистан

В допълнение към препоръките, изброени за всички Проправителствени сили:

- Поставете Специалните сили на Националната дирекция, които изглежда попадат извън официалната правителствена верига на командване и изглежда се координират с чуждестранни действащи лица, под пълния контрол на Националната дирекция по сигурността; незабавно разпуснете и обезоръжете всички Проправителствени въоръжени групировки, включително „Силите за защита на Хост“ и „Силите Шахин“, или официално включете техните членове в Афганистанските национални сили за сигурност, следвайки строга процедура за проверки;
- Разработете и усъвършенствайте тактически директиви, правила за участие във военни действия и други процедури, които спазват международното хуманитарно право и международните задължения за правата на човека, повишават защитата на цивилното население, прозрачността и отчетността; разследвайте всички твърдения за нарушения на човешките права и нарушения на международното хуманитарно право с оглед осигуряване на отчетност;
- Преустановете използването на непряк огън (артилерийски снаряди, минометни снаряди, ракети и гранати) и други взривни оръжия, които засягат големи райони, включително боеприпаси, спуснати по въздуха, в населените райони; продължете да разработвате и подобрявате тактическите директиви, правилата за участие във военни действия и другите процедури във връзка с използването на въоръжени въздухоплавателни средства;
- Увеличете усилията за защита на религиозните лидери, както и на религиозните малцинства като населението от религиозно малцинство на мюсюлманите шиити и сикхите от сектантски атаки, на защитници на правата на човека и на служителите в медиите, включително чрез засилване на съществуващите мерки за защита и сигурност, укрепвайки механизмите за превенция и осигурявайки по-добра координация и комуникация със засегнатите общности;
- Продължете да укрепвате капацитета на Афганистанските национални сили за сигурност за ефективно провеждане на операции срещу самоделни взривни устройства, включително използване на самоделни взривни устройства, и гарантирайте, че правителството отделя всички необходими ресурси, за да осигури пълното прилагане на националната стратегия за противодействие на самоделните взривни устройства;
- Укрепете процедурите за оценка и проверка на възрастта и разширете функциите на Звената за закрила на детето в Афганистанската национална полиция, за да бъде прилаган проактивен мониторинг на контролните пунктове, за да се предотвратят и преустановят инциденти с използване на деца в роли, свързани с бойни действия и не само, от членовете на Афганистанските национални сили за сигурност;
- Създайте механизми за реинтеграция на деца, които преди това са били свързани със страни в конфликта, включително задържаните по обвинения, свързани с националната сигурност, както и деца, отхвърлени чрез Звената за закрила на детето на Афганистанската национална полиция;
- Приложете разпоредбите на ревизирия Наказателен кодекс по отношение на *бача бази* и гарантирайте поемане на отговорност за престъпления със сексуално насилие над деца, включително чрез приемане в Парламента на Закона за защита на правата на детето от 2019 г., който криминализира набирането на деца във военни сили, използването на деца и практиката *бача бази*, както и чрез установяване на ефективни механизми за разследване и налагане на дисциплинарни мерки за командващи офицери и служители за набиране на персонал, за които се смята, че са отговорни за набирането и използването на деца, както и чрез засилване на психосоциалната подкрепа за жертвите на сексуално насилие.

Международните военни сили

В допълнение към препоръките, изброени за всички
Проправителствени сили:

- Продължете да финансирате Екипа за смекчаване на последствията при цивилните жертви, за да му се даде възможност да извършва задълбочени и навременни оценки на инцидентите с цивилни жертви и да разшири функциите на екипа, за да позволи включване в упражненията, свързани с изведени поуки.
- Извършете щателен преглед и укрепете настоящите тактически протоколи, за да предотвратите цивилни жертви и по-специално в контекста на въздушни удари, извършени в подкрепа на сухопътните сили, които биват атакувани, както и ударите, нанесени по структури във всеки контекст.
- Продължете да провеждате прегледи и разследвания след извършени операции и осигурете прозрачност след твърденията за цивилни жертви при въздушни удари и други операции с оглед на идентифициране на по-широки модели на вреди, подобряване на оперативната практика и насърчаване на поемането на отговорност, както и гарантиране, че биват предоставени адекватни, ефективни и бързи обезщетения за претърпени вреди.
- Засилете усилията за преглед на инцидентите с цивилни жертви с афганистанските Ви колеги, когато те са

резултат от партньорски операции; осигурете допълнително обучение и помощ на Афганистанските национални сили за сигурност при извършването на ефективни оценки на боевете; и увеличете ангажираността със засегнатите общности, включително чрез афганистански партньори, по отношение на инциденти, при които е имало цивилни жертви.

- Продължавайте да подкрепяте правителството на Афганистан при прилагането на Националната политика за предотвратяване на цивилни жертви чрез непрекъснато предоставяне на обучение, ресурси и свързана с това подкрепа на Афганистанските национални сили за сигурност на политическо, оперативно и тактическо ниво, по-специално въведете мерки за смекчаване на последиците от непряк огън, взривни оръжия, които засягат широк район, както и въоръжени въздухоплавателни средства.

Сили на САЩ - Афганистан (USFOR-A)

В допълнение към препоръките, изброени за всички
международни военни сили:

- Прегледайте и преразгледайте политиките за атака спрямо лица, които нито участват пряко във военни действия, нито изпълняват непрекъснатата бойна функция на въоръжена групировка, за да ги приведете в съответствие с международното хуманитарно право.

I. ПОЛИТИЧЕСКА ДИНАМИКА И ДИНАМИКА СЪС СИГУРНОСТТА, КОИТО ЗАСЯГАТ ЗАЩИТАТА НА ЦИВИЛНИТЕ ЛИЦА

Въоръженият конфликт в Афганистан бушуваше и през 2020 г. на фона на глобална пандемия и мирни преговори. SARS-CoV-2, вирусът, който причинява COVID-19 и който причини застой на целия свят от началото на 2020 г., за съжаление не оказа такова голямо въздействие върху въоръжения конфликт в Афганистан. Той допълнително оказва натиск върху и без това оскъдните ресурси, от които така отчаяно се нуждае цивилното население, докато продължава да страда от последиците от десетилетия на война. За разлика от това, изразени от страните в конфликта желания да бъде намерено политическо споразумение за прекратяване на боевете и за започване на свързани с това дискусии създадоха моменти на оптимизъм за умореното население.

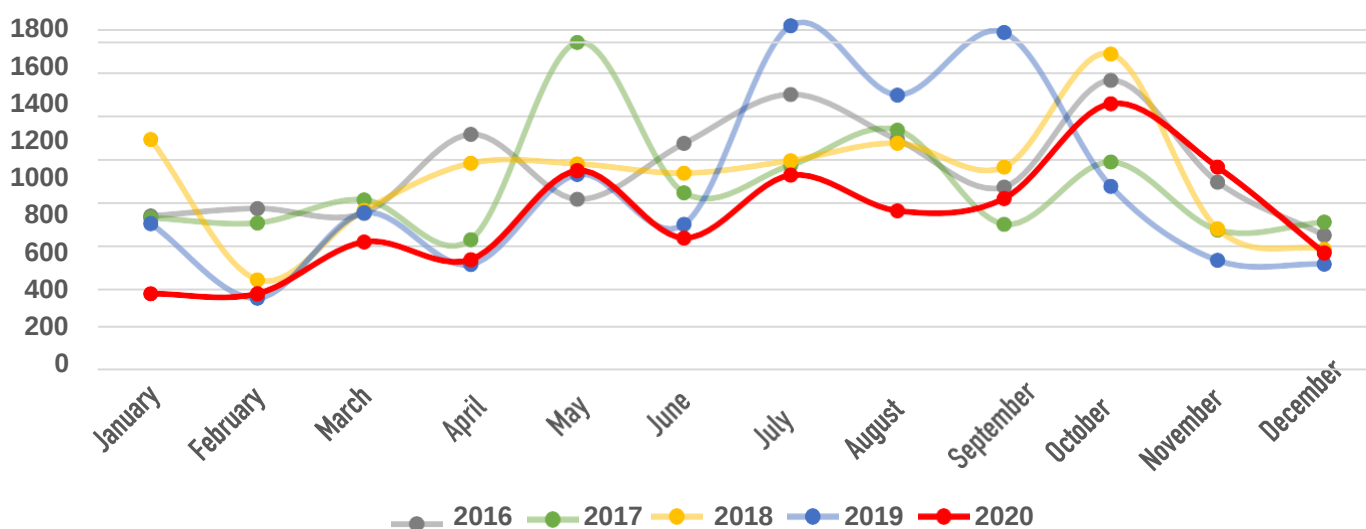
В Афганистан 2020 г. най-добре може да бъде описана като турбулентна годината, тъй като цивилните граждани бяха повлияни по най-различни начини от значителните промени в сигурността и политическата ситуация, продължили през цялата година. Годината започна с промисли за надежда, докато САЩ и талибаните продължиха преговорите помежду си, като беше договорено, че последната седмица на

февруари ще бъде „седмица на намаляване на насилието“, а след това подписаха споразумение в Доха на 29 февруари 2020 г. Споразумението включва разпоредби, според които талибаните няма да позволят афганистанската земя да бъде използвана за заплахи на САЩ или техните съюзници, планове за изтегляне на американски войски при определени условия, както и планове за започване на мирни преговори между различни афганистански фракции, които ще включват дискусии за цялостно и постоянно прекратяване на огъня.

След като през февруари „седмичата на намаляване на насилието“ предостави допълнителни доказателства, че най-добрата защита за цивилните граждани е спирането на сраженията, вредите срещу цивилните отново започнаха да се увеличават на 27 март, което включваше началото на тревожна тенденция с атаки, засягащи системата на здравеопазването, която вече беше сериозно натоварена, защото пандемията COVID-19 засегна населението. МООНСА изрази загриженост относно това през юни 2020 г. в специален доклад.²⁸

След това в продължение на няколко месеца, тъй като плановете за започване на мирни преговори между различните властимащи в Афганистан започнаха да напредват, включително чрез финализиране на плановете за освобождаването на хиляди

Цивилни жертви, представени по периоди
От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

²⁷ През март 2020 г. МООНСА регистрира 621 цивилни жертви (236 убити и 385 ранени) - в сравнение с по-малко от 400 цивилни жертви на месец през януари и февруари 2020 г.

²⁸ Вж. Специален доклад на МООНСА: Нападения върху здравни работници и заведения по време на пандемията с COVID-19 (юни 2020 г.).

На 12 септември Афганистанските преговори за мир официално започнаха в Доха, Катар, с присъстващи делегации от Ислямска република Афганистан (ляво) и талибаните (дясно). Снимка © Ройтерс / Ибрахим Ал Омари

затворници, много цивилни преживяха период на спокойствие. Далеч по-малко бяха пострадалите при тактики като самоубийствени атаки от Антиправителствени сили и въздушни удари на международните военни сили, което дава известен повод за надежди, че ще има движение в посока към по-светло бъдеще. Две временни примирия за Курбан байрам и Рамазан байрам, съответно на 24-26 май и 31 юли-2 август,²⁹ предоставиха допълнителни доказателства за способността на страните да предотвратят вредите върху цивилните лица, когато решат да го направят.

На 12 септември 2020 г., след като и двете страни прецениха, че са изпълнени необходимите условия, включително освобождаването на затворници, екипите за преговори, представляващи Ислямска република Афганистан и талибаните, официално започнаха мирните преговори за Афганистан в Доха. Първоначалните дискусии бяха фокусирани върху постигането на съгласие относно правилата за дейността. С напредването на тези дискусии започна да се проявява по-мрачна картина, докато цивилните лица все по-често страдаха заради страните във въоръжения конфликт, в резултат на което стотици цивилни бяха убити и ранени през октомври и ноември,

главно чрез използването на самоделни взривни устройства от Антиправителствените сили.³⁰ За много от тях отговорността беше поета от ИДИЛ-ПХ, която беше загубила голяма част от територията под неин контрол в източната част на Афганистан и беше пренасочила фокуса си към извършване на атаки с висока степен на въздействие в Кабул и в други градове, като имаше увеличение на подобни атаки през последните месеци на 2020 г.

От началото на октомври боевете между талибаните и Афганистанските национални сили за сигурност за контрол над територии в Хелманд и Кандахар разселиха хиляди семейства, а населението в Кабул беше разтърсено от поредица безразборно изстреляни ракети, които паднаха на два пъти в града, както и от мащабни нападения срещу образователни институции, а първи инцидент с множество жертви се случи в иначе относително мирния град Бамиян.³¹ В допълнение към това имаше тревожно нарастване на броя на цивилните жертви, причинени от талибаните през цялата година чрез целенасочени убийства и самоделни взривни устройства с платина с натиск. Освен това Афганистанската национална армия е причина за увеличаващи се нива на цивилни жертви по време на сухопътни боеве и въздушни

²⁹ От 24 до 26 май 2020 г. МООНСА регистрира 49 цивилни жертви (27 убити и 22 ранени), а от 31 юли до 2 август 2020 г. МООНСА регистрира 97 цивилни жертви (39 убити и 58 ранени), включително комплексното нападение от 2 юли срещу затвора в Джалалабад, за което отговорност пое ИДИЛ-ПХ и което причини 59 цивилни жертви (28 убити и 31 ранени), както и самоделни взривни устройства с платина с натиск и взривни военни остатъци, които вероятно са били поставени преди началото на примирието и доведоха до 17 цивилни жертви (10 убити и 7 ранени).

³⁰ МООНСА регистрира 63% увеличение на цивилните жертви заради самоделни взривни устройства от 1 октомври до 30 ноември 2020 г. в сравнение със същите два месеца през 2019 г.

³¹ Това беше първата атака с множество жертви, регистрирана от МООНСА в провинция Бамиян, откакто започна системно документиране през 2009 г.

нападения, дори при положение че въздушните удари на международни военни сили и операциите по издирване на специалните сили на Националната дирекция по сигурността почти спряха да причиняват граждански жертви след 29 февруари. Кумулативното въздействие на всичко това накара мнозина да призоват страните да намалят насилието, докато продължават дискусиите си в Доха, както и да дадат приоритет на дискусиите за хуманитарно прекратяване на огъня. Докато преговорният екип на Ислямската република посочи, че това трябва да бъде разгледано още в началото на разговорите, до публикуването на този доклад талибаните все още не са посочили официално в кой момент ще бъдат готови да обсъдят прекратяване на огъня.

Дори в период на поредица от целенасочени убийства, наричани от мнозина „поръчкови убийства“, на цивилни лица, имащи видни роли в медиите и гражданското общество, краят на годината донесе допълнителна надежда, че изразеното от страните желание да постигнат мирно споразумение е било искрено. Постигнато беше споразумение между преговорните екипи на талибаните и Ислямска република Афганистан в Доха относно процедурите за действие в края на ноември и в началото на декември беше извършена размяна на предложения за проект на дневен ред, след което разговорите бяха спрени за триседмичен период на консултации със съответните ръководства на преговарящите страни и по програма трябваше да бъдат възобновени на 6 януари 2021 г.

II. ЖЕНИ И ВЪОРЪЖЕН КОНФЛИКТ

“Талибаните атакуваха Афганистанските национални сили за сигурност и Афганистанската национална армия изстреля снаряди към талибаните. Един снаряд порази къщата ми [...] Снарядът уби моят четиригодишен син и рани мен и дъщеря ми. [...] Виках и виках. Съседите информираха съпруга ми. Той дойде и ни заведе в болницата. Шрапнелите удариха бедрото ми, крака ми и гърдите ми. През няколкото дни, в които бях в болницата, ми беше трудно да дишам [...] Ако трябва да съм честна, дори и да ми дадат целия свят, пълен с пари, това няма да е равнопоставено на моя син.

-- Жена, жертва на снаряд на Афганистанската национална армия по време на сухопътен сблъсък с талибаните

Телефонно интервю на МООНСА с жертва от 29 юни 2020 г.

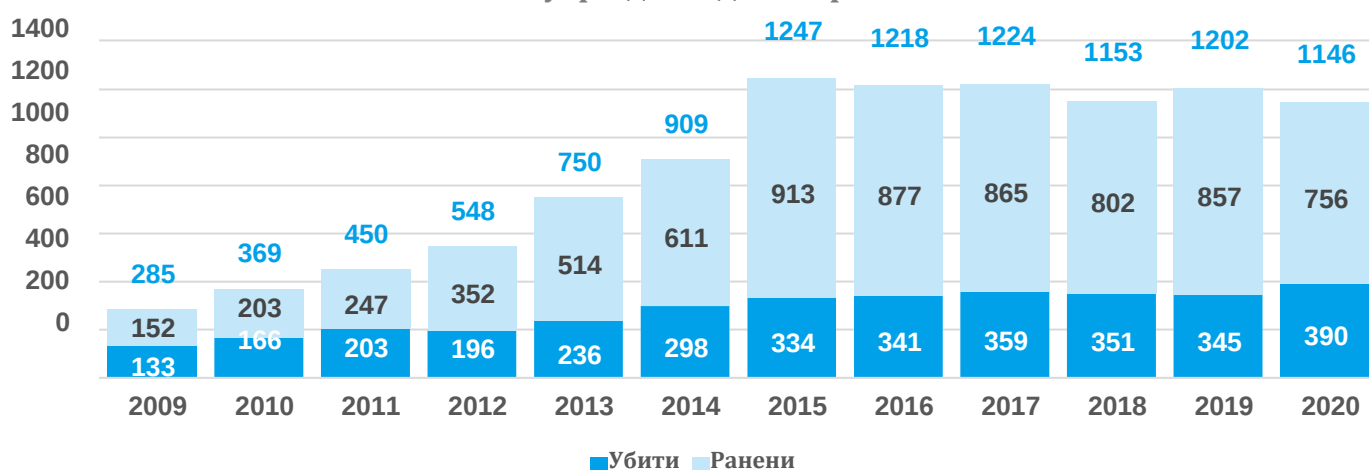
Жените продължиха сериозно да страдат от въоръжения конфликт по множество начини през 2020 г., включително чрез смъртни случаи, наранявания и

сексуално насилие. Жените също понасяха тежестта от по-широкообхватните въздействия от въоръжения конфликт, което се отрази негативно върху упражняване от тяхна страна на множество човешки права, включително свобода на движение и достъп до образование, здравеопазване и правосъдие, както и на правото да не бъдат дискриминирани въз основа на пола. През 2020 г. жените жертви представляват 13 процента от всички цивилни жертви, което възлиза на 1146 жени³² жертви (390 убити и 756 ранени), което е общо

намаление от пет процента в сравнение с 2019 г.³³ Тревожно е, че през 2020 г. беше регистриран най-големият брой на убити жени, регистриран в рамките на една година, откато МООНСА започна системно документиране през 2009 г., тъй като броят на убитите жени се увеличи с 13% през 2020 г. главно поради целенасочени убийства и самоделни взривни устройства, взривявани от атентатори, които не са самоубийци, докато броят на ранените жени намаля с 12% в сравнение с 2019 г.

Антиправителствените сили причиниха половината от всички жени жертви през 2020 г., което възлиза на 569 жени (194 убити и 375 ранени). Талибаните бяха

Жени жертви - убити и ранени
От 1 януари до 31 декември 2020 г.

³² Жени жертви - терминът се отнася за жени, навършили 18 години или по-възрастни. Вж. главата „Деца и въоръжен конфликт“ за жертви от женски пол под 18-годишна възраст.

³³ През 2019 г. МООНСА регистрира 1202 жени жертви (345 убити и 857 ранени).

Четири водещи причини за жени жертви

1 януари до 31 декември 2020 г.

виновни за 34 процента, ИДИЛ-ПХ за девет процента и неопределени Антиправителствени сили за шест процента.³⁴ През 2020 г. МООНСА приписа 14% по-малко жени жертви на Антиправителствените сили главно поради значителното намаляване на жени жертви при самоубийствени атаки.³⁵

През 2020 г. Проправителствените сили бяха виновни за 391 жени жертви (140 убити и 251 ранени), което представлява 34 процента от всички жени жертви. МООНСА приписа 31% от жените жертви на Афганистанските национални сили за сигурност и главно на Афганистанската национална армия.³⁶ Международните военни сили, Проправителствените въоръжени групировки и неопределените или множество Проправителствени сили поотделно бяха виновни за един процент от жените жертви.³⁷ Докато жените

жертви, приписани на международните военни сили, са намалели с 84% през 2020 г. в сравнение с 2019 г., Афганистанската национална армия е виновна за около 43% увеличение на жените жертви³⁸ главно поради 140% увеличение на случаите на жени жертви в резултат на въздушните удари на афганистанските военновъздушни сили в сравнение с 2019 г.³⁹

Останалите 16% от жените жертви бяха причинени от кръстосан огън между Проправителствените сили и Антиправителствените сили, трансграничен пожар и взривни военни остатъци.⁴⁰

Сухопътните боеве продължават да бъдат основната причина за жените жертви, причинявайки близо половината от убийствата и наранявания на жени. През 2020 г. жените жертви вследствие на

³⁴ През 2020 г. МООНСА приписа 390 жени жертви (136 убити и 254 ранени) на талибаните, 105 жени жертви (29 убити и 76 ранени) на ИДИЛ-ПХ и 74 жени жертви (29 убити и 45 ранени) на неопределени Антиправителствени сили.

³⁵ През 2019 г. МООНСА приписа 658 жени жертви (148 убити и 510 ранени) на Антиправителствените сили.

³⁶ През 2020 г. МООНСА приписа 357 жени жертви (119 убити и 238 ранени) на Афганистанските национални сили за сигурност. Афганистанската национална армия беше отговорна за 300 цивилни жертви (103 убити и 197 ранени).

³⁷ През 2020 г. МООНСА приписа 14 жени жертви (12 убити и две ранени) на международните военни сили, седем жени жертви (две убити и пет ранени) на проправителствени въоръжени групировки и 13 (седем убити и шест ранени) на неопределени или множество Проправителствени сили.

³⁸ През 2019 г. МООНСА приписа 210 жени жертви (73 убити и 137 ранени) на Афганистанската национална армия и 87 жени жертви (56 убити и 31 ранени) на международните военни сили.

³⁹ През 2020 г. МООНСА регистрира 101 жени жертви (43 убити и 58 ранени) заради въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили в сравнение с 42 жени жертви (17 убити и 25 ранени) през 2019 г.

⁴⁰ През 2020 г. МООНСА приписа 149 жени жертви (47 убити и 102 ранени) на кръстосан огън между Проправителствените сили и Антиправителствените сили; 24 жени жертви (шест убити и 18 ранени) за Пакистанските военни сили; и 13 жени жертви (3 убити и 10 ранени) на неопределени действащи лица, свързани с взривни военни остатъци.

Афганистански жени изразяват желанието си за мир с плакати в град Херат на 21 септември, след като са излезли на демонстрация в подкрепа на мирните преговори за Афганистан между Ислямска република Афганистан и талибаните, които започнаха на 12 септември. Снимка © APA-EFE / Джалил Резайе

сухопътни боеве продължиха да бъдат на ниво, подобно на това от 2019 г.⁴¹ Жените бяха особено засегнати при използването на непряк огън по време на наземни боеве, включително при използването на артилерийски снаряди, минометни снаряди и ракети, което беше причината за повече от една трета от жените жертви.⁴²

Самоделните взривни устройства, използвани от атентатори, които са или не са самоубийци, са причина за 23% от жените жертви,⁴³ а жените жертви от тази тактика са намалели с 40% в сравнение с броя, регистриран през 2019 г.⁴⁴ Особено безпокойство обаче фактът, че броят на жените, пострадали от самоделни взривни устройства с пластина с натиск на талибаните, се е увеличил с 59%.⁴⁵

Третата водеща причина за жертви сред жените бяха

целенасочените убийства, при които броят на случаите на жени жертви се е увеличил повече от три пъти в сравнение с 2019 г., съставлявайки 15% от общия брой на жените жертви.⁴⁶ Този тип инциденти включват масовата стрелба от неопределени Антиправителствени сили в родилно отделение в Кабул на 12 май, при която 19 жени бяха убити и 12 други ранени, както и атаката срещу университета в Кабул, за която поет отговорност ИДИЛ-ПХ, от 2 ноември, при която 10 жени бяха убити, а 20 други бяха ранени. Освен това жени бяха убити от Антиправителствените сили и най-вече от талибаните заради подпомагане или работа за правителството на Афганистан, включително жени полицаи с граждански статут, или за това, че са свързани с член на Афганистанските национални сили за сигурност.

МООНСА също продължи да регистрира инциденти с

⁴¹ През 2020 г. МООНСА регистрира 555 жени жертви (156 убити и 399 ранени) при сухопътни боеве. През 2019 г. МООНСА регистрира 524 жени жертви (142 убити и 382 ранени) при сухопътни боеве.

⁴² През 2020 г. МООНСА регистрира 420 жени жертви (115 убити и 305 ранени) от непряк огън по време на сухопътни боеве.

⁴³ През 2020 г. МООНСА регистрира 260 жени жертви (81 убити и 179 ранени) заради самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които са били и не са били самоубийци.

⁴⁴ През 2019 г. МООНСА регистрира 432 жени жертви (74 убити и 358 ранени) заради самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които са били и не са били самоубийци.

⁴⁵ През 2020 г. МООНСА регистрира 108 жени жертви (57 убити и 51 ранени) заради самоделни взривни устройства с пластина с натиск на талибаните в сравнение с 68 жени жертви (36 убити и 32 ранени) през 2019 г.

⁴⁶ През 2020 г. МООНСА регистрира 170 жени жертви (85 убити и 85 ранени) на целенасочени убийства в сравнение с 46 жени жертви (27 убити и 19 ранени) през 2019 г. Тези цифри включват както директни атаки, така и жени, засегнати случайно, когато са били атакувани други лица.

умишлени убийства и актове на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказания на жени от страна на талибаните, което често става под претекст за налагане на решения на техните паралелни правосъдни структури. Такива инциденти често са в отговор на предполагаемото нарушение на морални норми или норми на пола като извънбрачни отношения. Например талибаните застреляха 28-годишна жена пред трите ѝ деца в къщата ѝ в северната част на Афганистан заради обвинение за извънбрачни връзки. В друг случай ръководителят на така нареченото талибанско звено за пороци и добродетели в област на северна провинция набил две жени на около двадесет години с кабел на базар, защото били извън домовете им без махрам (мъж настойник). Една от жените търсела здравни грижи.

Жените също са били подложени на сексуално насилие, свързано с конфликта, през 2020 г. МООНСА има проверени четири случая на изнасилване на жени от страна в конфликта и приписва тези инциденти на талибаните.⁴⁷ МООНСА получи информация за други инциденти на сексуално насилие, свързано с конфликта, които не могат да бъдат проверени поради опасения, свързани с несигурност и със защита на оцелелите.⁴⁸ Талибаните заявиха, че провеждат разследване на един от тези инциденти и допълнително заявиха, че няма „извършители на такива неислямски действия сред редиците“ на талибаните.⁴⁹

Тези цифри е малко вероятно да отразяват истинския мащаб на сексуалното насилие, свързано с конфликта в Афганистан. Изключително

Броят на убитите жени се е увеличил с 13% до рекордно висок брой през 2020 г. главно заради целенасочени убийства и самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които не са самоубийци.

консервативните норми за пола, стигмата и липсата на услуги, ориентирани към оцелелите, допринасят за вероятното недостатъчно съобщаване на инциденти. Достъпът на жените до правосъдие за тези престъпления също продължава да бъде много малък, като секторът на правосъдието предлага само ограничена компенсация за насилието, на което много афганистански жени са подложени.⁵⁰

В по-широк смисъл, конфликтът вреди на жените и засяга възможността да се възползват от безброй права, което се случва в по-малко количествено измерими аспекти. Например конфликтът и свързаната с него несигурност силно ограничават свободата на движение на жените, което от своя страна подкопава и без това ограничения им достъп до образование, здравеопазване и до пазара на труда. Патриархалните норми са отежняващ фактор. Тъй като мъжете обикновено са основното лице, което изкарва парите за семейството, когато мъжете бъдат убити или ранени, социално-икономическото оцеляване и сигурността на жените могат да бъдат сериозно застрашени. Вътрешно разселените жени и завърналите се по родните си места жени често са изправени пред особени рискове и се оказват уязвими по различни начини.⁵¹

⁴⁷ МООНСА също така провери пет случая на изнасилване на момичета, вж. в настоящия доклад Глава III Деца и въоръжен конфликт, подглава В. Сексуално насилие над деца.

⁴⁸ За повече информация вж. напр. Доклад на генералния секретар на ООН, „Сексуално насилие, свързано с конфликти“, S/2020/487, 3 юни 2020 г.

⁴⁹ Писмо от талибаните до МООНСА от 25 октомври 2020 г., съхранявано в Службата по правата на човека на МООНСА.

⁵⁰ Вж. МООНСА/Служба на Върховния комисар по правата на човека, „В търсене на справедливост за престъпления с насилие над жени и момичета“ (декември 2020 г.) и „Преглед на хуманитарните нужди в Афганистан“ (декември 2020 г.), Служба на ООН за координация по хуманитарни въпроси (COОНКХВ).

⁵¹ Вж. „Преглед на хуманитарните нужди в Афганистан“ (декември 2020 г.), Служба на ООН за координация по хуманитарните въпроси (COОНКХВ).

III. ДЕЦА И ВЪОРЪЖЕН КОНФЛИКТ

Имаше плач и виковете от децата. Те крещяха: „Моля, помогнете ни“. След това видях как синът ми и още четири деца бяха ранени. Всички те бяха в критично състояние. Взех сина си. По цялото му тяло имаше кръв. Взех вода и измих раните му. Стомаха, сърцето и белите му дробове имаха наранявания от експлозията. Искахме да го прехвърлим в областната болница, но той почина след няколко минути. Когато умря, гледаше право към мен, директно в очите ми, но не можеше да говори.

- Баща на момче, убито от взривни военни остатъци

Телефонно интервю на МООНСА с баща на жертва от 14 септември 2020 г.

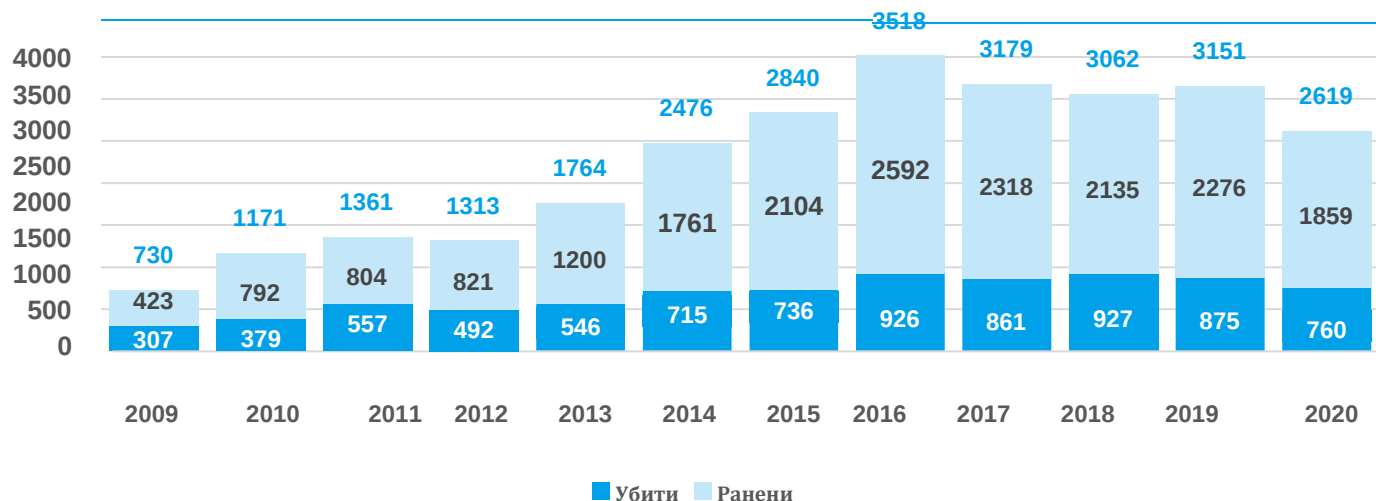
Конфликтът в Афганистан продължава да отнема детски животи и страната е едно от най-смъртоносните места в света за деца. Децата страдат от продължителен и екстремнен риск от това да пострадат, включително да бъдат убити и осакатени при сухопътни боеве, самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които не са самоубийци, невзривени боеприпаси/взривни военни остатъци и сухопътни мини, въздушни атаки и отвлечения. Децата също продължават да бъдат обект на набиране и използване в бойни и поддържащи роли от страните в конфликта, както и на сексуална експлоатация и насилие, включително *бача бази*. Освен това децата нямат достъп до образование и здравеопазване както поради директни нападения, така и поради битки, причиняващи случайно щети на училища, болници и техния персонал. Както Проправителствените сили, така и Антиправителствените сили са посочени в приложението към

Годишния доклад на генералния секретар за децата и въоръжения конфликт заради тежки нарушения срещу деца.⁵²

Децата съставляваха 30 процента от всички цивилни жертви през 2020 г., което е същият процент като през 2019 г. Между 1 януари и 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 2619 деца жертви (760 убити, 1859 ранени), което е 17% намаление в сравнение с 2019 г.⁵³ Момчетата съставляват 32% от всички деца жертви, докато момчетата представляват 68%.

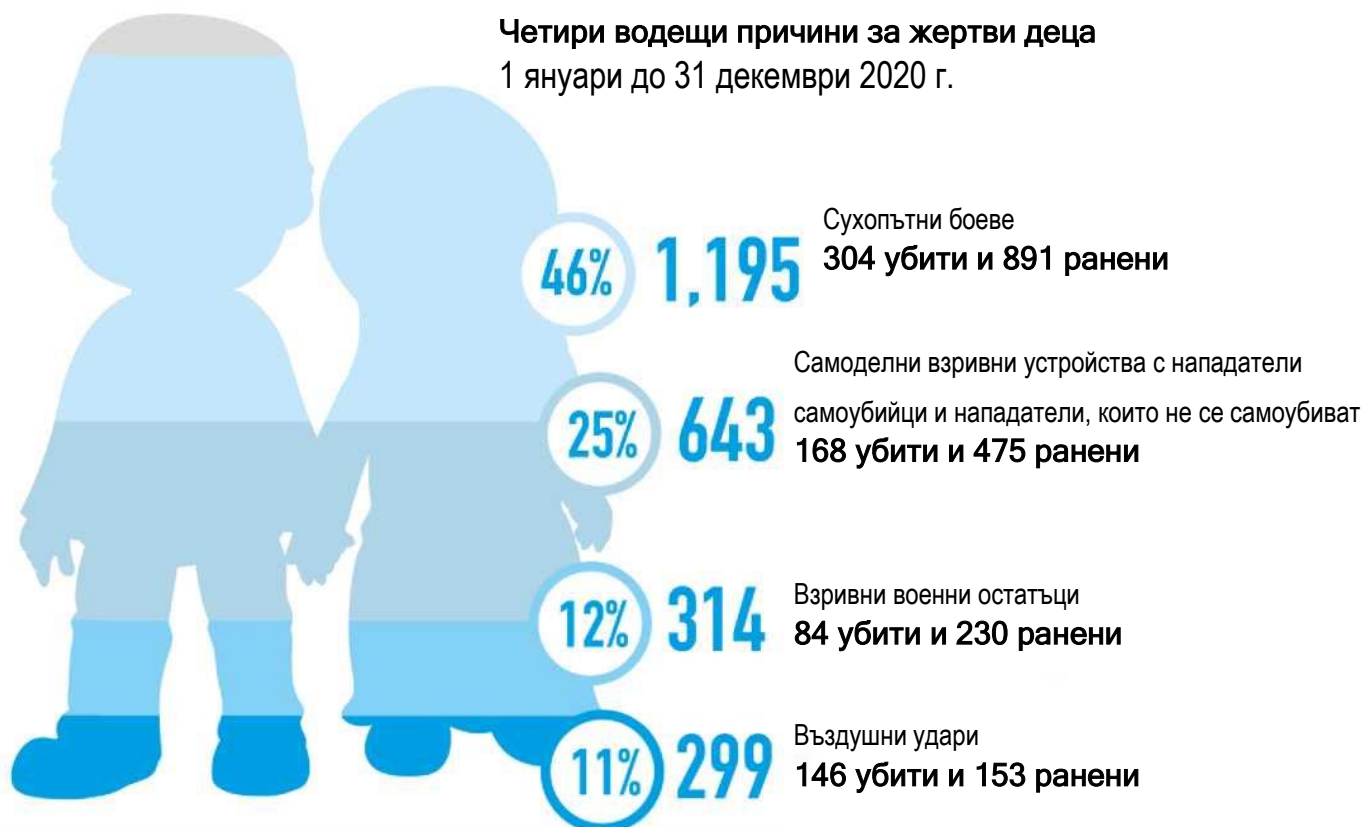
Въпреки 28-процентното намаление на детските жертви, приписани на Антиправителствените сили в сравнение с 2019 г., броят на децата жертви, които са резултат от

Децата жертви - убити и ранени
От 1 януари до 31 декември 2020 г.

⁵² Талибаните са споменати заради набиране и използване, убиване и осакатяване, нападения срещу училища и/или болници и отвлечения; ИДИЛ-ПХ са споменати заради набиране и използване, както и убиване и осакатяване; а Афганистанската национална полиция и Афганистанската местна полиция са включени в списъка за набиране и използване на деца.

⁵³ През 2019 г. МООНСА регистрира 3151 деца жертви (875 убити и 2276 ранени).

дейността на тези групировки, продължи да бъде тревожен.⁵⁴ През 2020 г. Антиправителствените сили бяха причина за 42% от всички деца жертви през 2020 г., което възлиза на 1098 деца жертви (281 убити, 817 ранени). Талибаните бяха виновни за 36%, ИДИЛ-ПХ за 2%, а неопределени Антиправителствени сили за 4%.⁵⁵

През 2020 г. Проправителствените сили причиниха 37% от всички деца жертви - 962 деца жертви (337 убити, 625 ранени), което е със седем процента по-малко от предходната година.⁵⁶ Афганистанските национални сили за сигурност бяха причина за 32 процента от всички деца жертви, следвани от международните военни сили (два процента) и проправителствените въоръжени групировки (един процент).⁵⁷ Освен това МООНСА приписа два процента от децата жертви на неопределени или множество Проправителствени сили.⁵⁸

Останалите 21 процента от децата жертви бяха резултат от кръстосан огън между Проправителствените сили и Антиправителствените сили, от взривни военни остатъци, които не могат да бъдат приписани на конкретна страна в конфликта, както и от трансграничен пожар.⁵⁹

Водещата причина за детските жертви през 2020 г. продължиха да бъдат сухопътните боеве между Антиправителствените сили и Проправителствените сили, които причиниха 46% от всички деца жертви. Тези сухопътни боеве причиниха общо 1195 деца жертви (304 убити, 891 ранени), което представлява спад от два процента спрямо 2019 г.⁶⁰ По-голямата част от тези жертви бяха резултат от непряк огън.⁶¹

Атаките със самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които не са самоубийци, от страна на Антиправителствените сили бяха втората водеща причина за деца жертви през

⁵⁴ През 2019 г. МООНСА приписа 1535 цивилни жертви (321 убити и 1214 ранени) на Антиправителствените сили.

⁵⁵ През 2020 г. МООНСА приписа 940 деца жертви (262 убити и 678 ранени) на талибаните, 43 деца жертви (шест убити и 37 ранени) на ИДИЛ-ПХ и 115 деца жертви (13 убити и 102 ранени) на неопределени Антиправителствени сили.

⁵⁶ През 2019 г. МООНСА приписа 1033 цивилни жертви (409 убити и 624 ранени) на Проправителствените сили.

⁵⁷ През 2020 г. МООНСА приписа 849 деца жертви (279 и 570 ранени) на Афганистанските национални сили за сигурност, 46 деца жертви (36 убити и 10 ранени) на международните военни сили, 23 деца жертви (девет убити и 14 ранени) на проправителствени въоръжени групировки.

⁵⁸ През 2020 г. МООНСА приписа 44 деца жертви (13 убити и 31 ранени) на неопределени или множество Проправителствени сили.

⁵⁹ През 2020 г. МООНСА регистрира 404 деца жертви (100 убити и 304 ранени) заради кръстосан огън между Проправителствените сили и Антиправителствените сили; 108 деца жертви (31 убити и 70 ранени) заради неопределени участници, свързани с взривни военни остатъци; и 47 деца жертви (11 убити и 36 ранени) на Пакистанските военни сили.

⁶⁰ През 2019 г. МООНСА регистрира 1215 деца жертви (271 убити и 944 ранени) при сухопътни боеве.

⁶¹ През 2020 г. МООНСА регистрира 914 деца жертви (223 убити и 691 ранени) заради използването на непряк огън по време на сухопътни боеве.

2020 г., което представлява 517 деца жертви (150 убити, 367 ранени), което е 10% намаление спрямо предходната година.⁶²

Третата водеща причина за деца жертви през 2020 г. са взривните военни остатъци. През 2020 г. МООНСА регистрира 314 деца жертви (84 убити, 230 ранени) от взривни военни остатъци. Въпреки че това представлява намаление с 22 процента на броя на жертвите спрямо 2019 г., децата продължават да страдат непропорционално от взривните военни остатъци, като съставляват 80 процента от всички цивилни жертви вследствие на тези опасни устройства.⁶³ Децата често намират взривните военни остатъци и си мислят, че са играчки или метални отломки, опитват се да си играят с тях или да ги продадат, като след това те се взривяват, а децата убиват и нараняват както себе си, така и хората наоколо. Децата, които оцелеят при сблъсък с взривните военни остатъци, живеят с трайно вредно въздействие върху качеството им на живот поради загуба на крайници, зрение, други сериозни наранявания и психологически травми.

Въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили и международните военни сили са четвъртата водеща причина за смърт и наранявания на деца, като са довели до 299 деца жертви (146 убити, 153 ранени), което е намаление с 12% в сравнение с 2019 г.⁶⁴ Общо 238 деца жертви (103 убити, 135 ранени) бяха приписани на въздушни удари от Афганистанските военновъздушни сили. Въздушните удари на международните военни сили доведоха до 44 деца жертви (36 убити, осем ранени), 89% от които се случиха през януари и февруари 2020 г.⁶⁵ Останалата част от децата жертви от въздушни атаки са приписани на неопределени Проправителствени сили.

МООНСА също така провери 19 инцидента с отвлечане на деца, включващи 55 деца, 18 от които бяха приписани на талибаните, а един - на Проправителствена въоръжена групировка. Например на 8 октомври в област Лаш-е-Джувайн, провинция Фарах, талибаните отвлечли момче и двете му пълнолетни сестри, които били на път да посетят болния си баща, и ги отвели в неизвестно място. Един ден след това те бяха намерени мъртви. На 6 юли в провинция Сарипол талибаните отвлечли

Децата продължават да страдат непропорционално от взривните военни остатъци, като съставляват 80 процента от всички цивилни жертви вследствие на тези опасни устройства.

млад мъж и бременно момиче по обвинение в незаконна връзка. Бременното момиче беше освободено същия ден; на следващия ден обаче тя била измъчвана и убита от членовете на семейството си, тъй като те вярвали, че тя е посрамила цялото семейство.

Развитие на политиките и поемането на отговорност, свързани със закрилата на децата

На 24 ноември 2020 г. Министерството на вътрешните работи стартира своята Политика за закрила на детето в съответствие с Плана за действие на правителството на Афганистан за предотвратяване на набирането и употребата на непълнолетни лица, както и приложенията за убийства и осакатяване и сексуално насилие над деца. МООНСА предостави на Министерството на вътрешните работи техническо ръководство и подкрепа по време на изготвянето на политиката. Политиката включва разпоредби за защита на децата от набиране и използване, както и от сексуално насилие, включително *бача бази*.

МООНСА продължи усилията си за лобиране за бързо, независимо и безпристрастно разследване на твърденията за сексуално насилие над момчета в училища в провинция Логар, които станаха известни в края на 2019 г. В резултат на поредица от действия с искания за действия Главната прокуратура създаде комисия, която има за задача да разследва твърденията. МООНСА продължи да подкрепя комитета с технически съвети и насоки за подходи, подходящи за деца, както и да се застъпва за разширяване на мандата на комисията, за да обхване и други провинции. До момента комисията е идентифицирала 21 заподозрени и е арестувала редица от тях. Някои осъдени извършители бяха осъдени на между 5 и 22 години затвор за престъпленията си⁶⁶ (никой от извършителите не е свързан с

⁶² През 2019 г. МООНСА регистрира 575 деца жертви (147 убити и 428 ранени) заради самоделни взривни устройства, използвани от атентатори, които не са били самоубийци.

⁶³ През 2019 г. МООНСА регистрира 403 деца жертви (113 убити и 290 ранени) заради взривни военни остатъци.

⁶⁴ През 2019 г. МООНСА регистрира 341 деца жертви (211 убити и 130 ранени) при въздушни удари.

⁶⁵ От 1 януари до 29 февруари 2020 г. МООНСА приписа 39 деца жертви (32 убити и 7 ранени) на въздушни удари от международните военни сили.

⁶⁶ Тази информация беше съобщена от Главната прокуратура. МООНСА все още не е проверила независимо подробностите за арестите и присъдите в тези случаи.

образование или страни в конфликта). Докато пандемията на COVID-19 доведе до затваряне на училища и ограничения на движението, забавяйки работата на комисията, Главната прокуратура все пак продължава разследванията си.

ДЕЦА ЖЕРТВИ ПРИ ВЗРИВ В ОБЛАСТ ГЕЛАН, ПРОВИНЦИЯ ГАЗНИ НА 18 ДЕКЕМВРИ 2020

На 18 декември 2020 г., около 13:30 часа експлозия избухна близо до рикша в района Агху Джан, област Гелан, провинция Газни. Взривът отне живота на един 18-годишен мъж и на 11 деца (шест момчета и пет момичета) на възраст от 5-годишно момиче до 16-годишно момче. МООНСА също регистрира наранявания на продавач, който е бил шофьор на рикшата, както и на 11 други деца (шест момичета и пет момчета) на възраст между 6 и 11 години.

Веднага след експлозията бяха разпространени две истории за събитията. Информацията от местната общност сочеше, че рикшата е била управляван от магазинер, който обикалял селата, за да продава и купува предмети от жителите. Съобщаваше се, че децата са отишли при продавача с взривен военен остатък, който са искали да му продадат като метал за скрап. Съобщава се, че магазинерът отказал да купи боеприпаси и между него и децата е възникнал спор, който довел до детонацията на взривния военен остатък. Противно на това, Афганистанските национални сили за сигурност заявиха, че децата жертви са били резултат от експлозията на самата рикша,⁶⁷ и че рикшата е пренасяла взривни вещества от талибаните, за да бъдат използвани срещу децата. Мисията на НАТО „Решителна подкрепа“ осъди „безразборното убийство“ на деца.⁶⁸

Чрез своя говорител талибаните заявиха, че инцидентът е станал поради невзривени боеприпаси и изказа съболезнования, както и предупреждения, че трябва да се стои далеч от такива устройства.⁶⁹

Този инцидент откроява факта, че страните в конфликта могат и трябва да направят повече, за да защитят децата от вредата, която причинява въоръженият конфликт в Афганистан, било то заради взривни военни остатъци, самоделни взривни устройства или други видове инциденти.

Страните в конфликта трябва спешно да предприемат мерки за предотвратяване на децата жертви. Те могат да включват засилване на сътрудничеството с усилия за разминиране и договаряне на приоритетни зони за обезвреждане на невзривени и изоставени боеприпаси, както и прекратяване на употребата на взривни вещества с въздействие върху широк район като непряко огнестрелно оръжие, а за Антиправителствените елементи - спиране използването на самоделни взривни устройства в населените места. Като част от зараждащите се дискусии за мир между талибаните и Ислямска република Афганистан е от решаващо значение както тези, така и други мерки, насочени към осигуряване на защита на цивилното население, включително на децата, да бъдат приоритетни.

А. Набиране и използване на деца от страните във въоръжения конфликт

През 2020 г. талибаните, Афганистанските национални сили за сигурност и Проправителствените въоръжени групировки продължиха да набират деца. Антиправителствените сили набираха и използваха деца както за бойни, така и за обслужващи функции. Докато Афганистанските национални сили за сигурност са постигнали цялостен напредък в предотвратяването на набирането и използването на деца, използването на деца от Афганистанската национална полиция

за служебни и сексуални цели, както и в по-малка степен използването на деца от Афганистанска национална армия - териториални сили и от Афганистанската местна полиция⁷⁰ за бойни функции, продължава да буди сериозно безпокойство.

Между 1 януари и 31 декември 2020 г. МООНСА провери набирането и използването на 196 момчета, като

⁶⁷ Вж. <https://twitter.com/TariqArian3/status/1339881527392481280?s=20>.

⁶⁸ Вж. <https://twitter.com/NATOscr/status/1340288198921101315?s=20>.

⁶⁹ Вж. https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1339961361368006658?s=20.

⁷⁰ След като финансирането на Афганистанската местна полиция свърши на 30 септември 2020 г., Афганистанската местна полиция беше официално премахната, като повечето от нейните членове бяха прехвърлени към Афганистанската национална армия - териториални сили или Афганистанската национална полиция.

Няма достатъчно механизми за справяне с нуждите на деца, които преди са били свързани с въоръжени сили или групировки. Без адекватни последващи грижи тези деца остават уязвими към по-нататъшно набиране и използване.

повечето случаи бяха в северните и североизточните региони на страната. Мисията приписа набирането и използването на 172 момчета на талибаните, осем - съвместно на Афганистанската местна полиция и проправителствените въоръжени групировки, седем на проправителствените въоръжени групировки, пет на Афганистанската национална полиция и четири на Афганистанската национална Армия - териториални сили. Важно е да се отбележи, че като цяло има недостатъчно докладване на случаите на набиране и използване на деца в Афганистан, като се имат предвид чувствителността и загрижеността за безопасността на децата. МООНСА получи непроверени съобщения от различни събеседници, наемващи за набирането и използването на още стотици деца от страните в конфликта, но поради гореспоменатите трудности и опасения за закрила, досега не успя да провери повечето от тях.

Един пример за сериозни вреди спрямо деца, произтичащи от набиране и използване, се появи през февруари 2020 г. в североизточния регион, когато три деца, наети от талибаните, се опитаха да извършат самоубийствена атака срещу лице, определено за мишена, на годишно празненство. По пътя едно от децата случайно взривило своето самоделно взривно устройство, убивайки себе си и ранявайки другите две деца.

Министерството на вътрешните работи постигна значителен напредък за спиране и предотвратяване на набирането и използването на непълнолетни чрез Звената за закрила на детето в центровете за набиране на служители на Афганистанската национална полиция. Чрез тези механизми на 187 непълнолетни кандидати (всички момчета) беше попречено да се включат в редиците на Афганистанската национална полиция през 2020 г. МООНСА обаче продължава да получава непроверени съобщения за деца, използвани в бойни и поддържащи роли от Афганистанската местна полиция, Афганистанската национална полиция и като цяло от Афганистанските национални сили за сигурност, като момчета работят като телохранители и шофьори за генерали, както и работят на контролно-пропускателни пунктове. В някои

случаи се твърди, че децата са били и все още са подложени на сексуално насилие, включително *бача бази*.

Продължава да има трудности относно продължаващото използване на деца на полицейски пунктове и за липсата на мерки за закрила, реинтеграция и подкрепа на деца, които преди са били свързани с въоръжени сили или групировки. Освен това появата на пандемията на COVID-19 изглежда е увеличила уязвимостта на децата спрямо набиране и използване. Различни неправителствени организации, международни организации и събеседници потвърдиха пред МООНСА, че има нарастване на общата безработица и бедност поради пандемията, което може да бъде свързано с нарастването на набирането и използването на деца; много деца са принудени да търсят работа, за да издържат семействата си и по този начин се опитват да се присъединят към редиците на различните страни в конфликта. МООНСА призовава правителството да изпълни изцяло ангажиментите си съгласно Плана за действие от 2011 г. за прекратяване на набирането и използването на деца в Афганистанските национални сили за сигурност. МООНСА отбелязва, че няма достатъчно механизми, за да бъде намерен отговор на нуждите на деца, които преди са били свързани с въоръжени сили или групировки, тези, които са били освободени, след като са били задържани, както и тези, които са били проверявани от полицията и въоръжените сили по време на процеса на набиране поради възрастта им. Без адекватни последващи грижи тези деца остават уязвими към по-нататъшно набиране и използване. Липсата на търсене на отговорност от извършителите на тежки нарушения срещу деца, особено свързани със сексуално насилие, също е обезпокоителна.

Законът за защита на правата на детето (Закон за детето) беше приет чрез законодателен указ през март 2019 г., но въпреки това опитите за това Законът за детето да бъде приет в парламента (това трябваше да се случи в рамките на 30 дни след президентския указ - както се изисква от афганистанското законодателство) не са били успешни поради несъгласия относно дефиницията на дете в текста, която е, че това е лице, което не е навършило 18-годишна възраст. Законът за детето представляваше един от приоритетите на Пътната карта за съответствие от 2014 г., която определяше мерки за пълно прилагане на Плана за действие от 2011 г. за прекратяване на набирането и използването на деца в Афганистанските национални сили за сигурност. Законът за детето включва също разпоредби, забраняващи *бача бази* и набирането и използването на деца, което е в съответствие с ревизирания Наказателен кодекс от 2018 г. МООНСА призовава правителството да приеме Закона за детето в парламента и да установи ефективни механизми за разследване и налагане на дисциплинарни мерки за командващи и набиращи служители, за които се смята, че са отговорни за набирането и използването на деца.

Въпреки одобряването на Парижките принципи от правителството на Афганистан, децата все още биват задържани за предполагаеми връзки или за действителна връзка с въоръжени групировки. МООНСА настоятелно призовава правителството на Афганистан да разглежда децата, набрани от въоръжени групировки, най-вече като жертви; да помисли за децентрализация

на юрисдикциите в случаите на деца, обвинени в престъпления, свързани със сигурността или тероризма, за да могат да останат по-близо до семействата си и да бъдат съдени в близост до районите им на произход; и да осигури пълна защита на правата на деца, задържани по такива обвинения, в съответствие с националните и международните стандарти за правосъдие за непълнолетни.

В. Сексуално насилие над деца, свързано с конфликта

За сексуалното насилие над деца, въпреки че има изключително сериозно естество, рядко се съобщава и спрямо него има неадекватно реагиране в Афганистан. През 2020 г. момчета и момичета продължиха да бъдат подлагани на сексуално насилие от страните в конфликта в рамките на ужасяващи действия, включително изнасилвания и *бача бази*.⁷¹

Между 1 януари и 31 декември 2020 г. МООНСА провери 10 случая на изнасилване и сексуално насилие, извършени срещу девет момчета и пет момичета: три случая от Афганистанската национална полиция, два от талибаните, един от Афганистанската местна полиция, един от Афганистанската национална армия, един от Афганистанската национална армия - териториални сили, един от цивилни лица и една от проправителствената въоръжена групировка. Забележително е, че седем от 10 проверени инцидента са извършени от Афганистанските национални сили за сигурност. Този брой обаче не отразява степента на проблема, имайки предвид трудностите, с които жертвите и свидетелите се сблъскват при докладване, както и предизвикателствата, с които МООНСА се сблъсква при проверката на тези случаи поради изключителната чувствителност на темата, както и поради опасения за защитата на жертвите и свидетелите. В тези случаи съществува „култура на мълчание“ и стигматизация, при която срамът се прехвърля върху жертвите, а не върху извършителите. Жертвите се чувстват неспособни да споделят информация за травмата, която са претърпели поради чувства за вина и унижение; много от тях биват обвинени

за това, че са били обект на сексуално насилие или изнасилване и често биват изключени от техните общности - или дори заплашвани - ако обвиненията излязат наяве.

Както и при набирането и използването на деца, МООНСА продължи да получава допълнителни твърдения за сексуално насилие над деца, включително за *бача бази*. Въпреки това към момента на публикуване на този доклад мисията не успя да провери много от тези твърдения заради съображения за защита. Както при по-големите опасения, свързани със сексуалното насилие, всеобхватната безнаказаност продължава да съществува въпреки криминализирането на *бача бази* в Афганистан. Има много малко разследвания и съдебни преследвания на предполагаеми извършители и жертвите са изправени пред трайна социална стигма и биват остракирани от семейството и/или обществото. Тъй като този акт вече е криминализиран в ревизирания Наказателен кодекс от 2017 г., правителството трябва да се съсредоточи върху прилагането на закона и насърчаването на търсенето на отговорност, както и върху услугите за подкрепа на жертвите, включително правна и психосоциална подкрепа за жертвите на *бача бази*. За да се постигне това, има нужда от повишена обществена информираност и разбиране за *бача бази* като насилствено и престъпно деяние, а не като културна практика. Един от начините да се постигне това би било чрез подходящи информационни кампании и обучение на Афганистанските национални сили за сигурност, както и на прокурорите.

С. Въздействие на въоръжения конфликт върху здравеопазването

Конфликтът в Афганистан продължи да лишава хората от животоспасяващи медицински грижи, което заедно с допълнителното натоварване на здравеопазването поради избухването на пандемията на COVID-19 допълнително обременява и без това претоварената здравна система.

Световната здравна организация (СЗО) изчислява, че до три милиона души са били лишени от основни здравни услуги през 2020 г. заради затварянето на здравни заведения от страните в конфликта, което често е ставало в най-уязвимите и

засегнати от конфликта места. Това се случи и в контекста на ескалиращата пандемия на COVID-19 в Афганистан, като за общностите, живеещи в засегнатите от конфликти райони, е имало по-малка вероятност да получат тестове и животоспасяващо медицинско лечение от критична важност. Загубата на здравни работници и повредената медицинска инфраструктура ще имат дълготрайни последици върху здравната система.

⁷¹ МООНСА също следи всички инциденти с *бача бази*, независимо дали извършителите са свързани с въоръжения конфликт.

МООНСА провери 90 атаки, засягащи здравните доставки от 1 януари до 31 декември 2020 г., което е 20% увеличение в сравнение с 2019 г.; това е силно притеснително в контекста на пандемията на COVID-19.⁷² Тези инциденти включват както директни атаки или заплахи срещу здравни заведения и персонал, така и безразборни атаки, водещи до случайни щети на здравните заведения и защитения персонал. Общо загинаха осем здравни служители, 11 бяха ранени и 36 бяха отвлечени. МООНСА приписа 73 от 90 инцидента на Антиправителствени сили, включително 71 инцидента на талибаните, един на ИДИЛ-ПХ и един на неопределени Антиправителствени сили. МООНСА приписа девет инцидента на Проправителствени сили, а останалите седем инцидента бяха приписани съвместно на Проправителствени сили и Антиправителствени сили. По-голямата част от тези инциденти се случиха в източните (22), северните (18) и югоизточните (14) региони.⁷³

Причина за допълнително безпокойство са продължаващите атаки срещу здравеопазването, извършени от талибаните, които бяха насочени директно към съоръженията и защитения персонал, включително принудително затваряне на клиники, целенасочени убийства, отвлечения и нападения със самоделни взривни устройства. МООНСА регистрира 42 такива инцидента, като най-много се случиха в източния регион (12) и югоизточния регион (10). Например на 21 януари в провинция Дайкунди талибаните подпалиха местен здравен център за жени и поставиха самоделни взривни устройства по пътя до съоръжението, за да попречат на жените да имат достъп до услуги, финансирани от лица, които не са мюсюлмани. На 21 април в провинция Нангархар, след като заплашиха аптека, че ще бъде атакувана, ако не се съгласи да им плати сума пари, талибаните поставиха самоделно взривно устройство с дистанционно управление вътре в аптеката. То се взриви, ранявайки осем цивилни, включително дете и лекар. В резултат на това аптеката загуби лекарства на стойност хиляди долари. На 16 май 2020 г. талибаните атакуваха превозното средство на заместник-директора на Отдела за обществено здраве в провинция Хост чрез дистанционно управлявано самоделно взривно устройство, което се взриви близо до провинциалния административен център в град Хост, провинция Хост. При експлозията бяха ранени трима цивилни - заместник-директорът и двамата му телохранители. Второ самоделно взривно устройство с дистанционно управление на талибаните, поставено на същото място, причини наранявания

до три милиона души са били лишени от основни здравни услуги през 2020 г. заради затварянето на здравни заведения от страните в конфликта, което често е ставало в най-уязвимите и засегнати от конфликта места.

на четирима цивилни, включително на трима служители от екипите за бързо реагиране на Афганистанската национална полиция, както и на страничен наблюдател. В комуникация с МООНСА талибаните заявиха, че всички жертви, включително заместник-директорът на отдела за обществено здраве на провинцията, са били легитимни мишени като членове на администрацията.⁷⁴

Тревожната тенденция от 2019 г. се запази и тази година, като при нея талибаните заплашиха редица здравни центрове и отвлесоха медицински персонал, за да ги принудят към различни действия като например координиране с талибаните, оказване на медицинска помощ на техните бойци, предаване на лекарства и съоръжения, плащане на специални данъци или преместване на здравните услуги другаде. На 9 февруари в провинция Пактия след заплаха, че ще бъде атакувана от талибаните, неправителствена организация беше принудена да затвори всичките си 33 клиники в пет области. Тази заплаха дойде, след като неправителствената организация отказа исканията на талибаните да им осигури линейки, провизии и да наеме членове на талибаните като персонал в клиниката.

Талибаните продължиха да заплашват здравни центрове през цялата година. Например на 11 октомври в провинция Бадахшан талибаните наложиха затварянето на 17 здравни центъра в шест области,⁷⁵ след като провинциалният здравен отдел отказа искането на талибаните да оборудват центровете с хирурзи и операционни зали, както и да гарантират безопасност на талибанските бойци, които биха могли да се възползват от грижите в центровете.

⁷² През 2019 г. МООНСА провери 75 атаки, засегнали здравеопазването.

⁷³ МООНСА регистрира общо 54 инцидента с нападения, насочени срещу здравеопазването. Вж. Глава IV.B.2. Нападения на Антиправителствените сили, които умишлено атакуват цивилни за повече подробности.

⁷⁴ Писмо от талибаните до МООНСА от 21 юли 2020 г., съхранявано в Службата за правата на човека на МООНСА.

⁷⁵ Области Джурм, Вардодж, Тагаб, Яманган, Арганиджкау и Гараям в провинция Бадахшан.

МООНСА осъжда нападения срещу здравните услуги, съоръжения и персонал, особено в контекста на глобална пандемия, за която няма разлика между враждуващи фракции и излага на риск всички афганистанци.

МООНСА регистрира и редица други инциденти, приписани на Антиправителствени сили, включително на талибаните, ИДИЛ-ПХ и неопределени Антиправителствени сили, които заедно са причинили случайни щети на общо 63 здравни заведения⁷⁶ и са довели до пет жертви сред медицинския персонал (един убит, четирима ранени).

Проправителствените сили отчетоха девет инцидента, засегнали здравния персонал и заведения, три от които са били директни атаки или заплахи, които умишлено са атакували здравен персонал, извършени от проправителствени въоръжени групировки (две) и Афганистанските национални гранични сили (един). На 26 април в провинция Нангархар членове на Афганистанските национални гранични сили стреляха във въздуха и заплахиха лекари в болница, след като те отказаха да измият тялото на един от загиналите им другари. На 10 юли в Бадахшан местна провинциална въоръжена групировка наби и простреля фармацевт в опит да вземе лекарства от аптеката му. На 15 ноември в провинция Хост по неизвестни причини местна проправителствена въоръжена групировка извади зъболекар от клиниката му и го уби.

D. Въздействие на въоръжения конфликт върху образованието

Децата имат универсално право на образование, независимо от това какви са обстоятелствата в живота им.⁷⁸ В зони на конфликт като Афганистан преките атаки и заплахите срещу учители, училища и ученици, както и безразборните атаки, причиняващи случайни щети на горепосочените, възпрепятстват достъпа на децата до образование. МООНСА е дълбоко

Останалите шест инцидента, засягащи здравеопазването, които МООНСА приписа на Проправителствените сили, причиниха случайни щети на шест съоръжения и доведоха до две жертви сред здравните служители (един убит, един ранен).

Според международното хуманитарно право болните и ранените трябва да получат медицинската помощ, която се изисква от тяхното състояние, а страните в конфликта са задължени да предприемат всички възможни мерки, за да ги предпазят от лошо третиране. Освен това медицинският персонал и здравните съоръжения (включително превозни средства като линейки), които са изключително и само ангажирани с лечението на болни и ранени, са защитени от нападения. Съгласно международното право за правата на човека, хората в Афганистан също имат право на най-високия възможен стандарт за физическо и психическо здраве, което продължава да се прилага по време на въоръжен конфликт.

От самото начало на пандемията на COVID-19 МООНСА многократно отбелязва жизненоважното значение на защитата на здравните заведения и служители.⁷⁷ Афганистан вече беше изправен пред значителни бариери пред предоставянето на адекватни здравни грижи за своето население и пандемията само изостри тези предизвикателства. МООНСА осъжда нападения срещу здравните услуги, съоръжения и персонал, особено в контекста на глобална пандемия, за която няма разлика между враждуващи фракции и излага на риск всички афганистанци.

МООНСА подчертава предишните си препоръки към страните в конфликта, включително незабавно да прекратят умишлените атаки срещу здравни обекти и служители, да прекратят използването на пряк огън в населени места, особено в околностите на здравните заведения, както и да разследват всички инциденти на пряка или непряка намеса в здравните услуги.

загрижена за тежкото въздействие на въоръжения конфликт върху образованието в цялата страна, особено при момичетата, за които има по-голяма вероятност да бъдат държани извън училище, когато са изправени пред насилие и несигурност. Изключително важно е училищата да бъдат поддържани като безопасни пространства за учене за децата в Афганистан. Пандемията на COVID-19

⁷⁶ Повредените съоръжения в един случай включваха линейка.

⁷⁷ Вж. Специален доклад на МООНСА за нападения върху здравни работници и заведения (юни 2020 г.), Средногодишен доклад на МООНСА за защита на цивилните лица (юли 2020 г.), Актуализиране за третото тримесечие на Средногодишния доклад на МООНСА за защита на цивилните лица (октомври 2020 г.).

⁷⁸ Вж. член 13 от Международния пакт за икономически, социални и културни права, член 28 от Конвенцията за правата на детето и неговия общ коментар № 1 (2001) CRC/GC/2001/1.

доведе до периодично затваряне на училища в цялата страна, което направи достъпа на децата до образование още по-непостоянен през 2020 г.

Между 1 януари и 31 декември 2020 г. МООНСА провери 62 инцидента, засягащи достъпа на децата до образование. Те включваха атаки, които бяха целенасочено извършени спрямо училища и медресета или случайно нанесли щети на училища и медресета, убийства, наранявания и отвличания на образователен персонал и ученици, както и заплахи срещу учебни заведения и персонал. Общо бяха убити трима служители в образованието и петима бяха ранени, както и 30 ученици бяха убити, а 53 бяха ранени при инциденти, засягащи образованието, през цялата година. През този период бяха отвлечени петима образователни служители. Инцидентите бяха най-разпространени в източните (16), североизточните (14) и северните (10) региони. Тази година имаше 11% спад в броя на инцидентите в сравнение с 2019 г.⁷⁹

Повод за особена тревога е продължаването на преките атаки върху учебните заведения и персонала, извършени от Антиправителствени сили, които възлизат на 22 инцидента през 2020 г. През годината талибаните извършиха 17 директни атаки срещу образователни институции и служители, включително палежи, нападения със самоделни взривни устройства, заплахи, отвличания и целенасочени убийства на персонала. Например на 15 юли в провинция Тахар талибаните подпалиха гимназия, разрушавайки изцяло сградата, включително библиотеката и лабораторията. Преди това гимназията е служела на общност от около 1000 момчета и момичета. На 24 октомври в провинция Балх талибаните застреляха учител, който се прибирал от вечерни молитви, както заради работата му с Министерството на образованието, така и поради това, че изразил антиталибански настроения. От 1 януари до 31 декември талибаните също осъществиха 13 нападения срещу Афганистанските национални сили за сигурност, които доведоха до затваряне или случайни щети на 12 училища, както и нараняване или смърт на 18 ученици (един убит и 17 ранени).

Други Антиправителствени сили също осъществиха атаки, имащи сериозно въздействие върху образованието през цялата година. ИДИЛ-ПХ беше виновна за два инцидента, засягащи образованието; на 28 август в провинция Нангархар ИДИЛ-ПХ постави и детонира дистанционно управлявано самоделно взривно устройство, с което беше атакуван учител на връщане от училище, който беше изразил становища срещу ИДИЛ-ПХ. И

учителят, и ученикът бяха ранени. През март 2020 г. в град Кабул ИДИЛ-ПХ изстреля ракети, с които атакува церемонията по полагане на клетва на президента Гани, като една от тях нанесе щети на държавно училище. Други неопределени Антиправителствени сили извършиха пет атаки срещу образователни институции или служители през 2020 г., включително имаше три престрелки, палеж и самоубийствена атака. Тези инциденти раниха осем студенти, трима образователни служители и нанесоха щети на осем училища.

МООНСА приписа 20 инцидента, засегнали образованието, на Проправителствените сили през 2020 г., като всички с изключение на два бяха включваха съпътстващи щети на училища или наранявания на служители и ученици поради близки военни действия. Например при един инцидент на 27 юни в провинция Кабул Афганистанската национална армия нахлу в медресе заради подозрение, че вътре има талибани. Медресето по това време беше празно, но Афганистанската национална армия нанесе щети на множество класни стаи, които обикновено обслужват около 300 момчета и момичета. Осемнадесет инцидента, приписани на Проправителствените сили, причиниха смъртта на 17 ученици и един служител в образователна институция, до нараняване на 18 ученици и един служител в образователна институция, както и до щети на 18 различни училища. Например на 21 октомври в провинция Тахар Афганистанската национална армия проведе въздушен удар срещу талибаните, но пропусна предвидената цел и порази местно медресе, което беше пълно с ученици. Девет деца бяха убити и 16 ранени, както и моллата, а медресето беше сериозно повредено.⁸⁰

Останалите три инцидента, засегнали служители в образованието или образователни институции през 2020 г., бяха приписани на военни действия между Антиправителствените сили и Проправителствените сили, при които конкретният извършител не може да бъде определен, като всички включват нанесени случайни щети на съоръженията и учениците. Освен това страните в конфликта продължиха да използват образователни съоръжения за военни цели, излагайки тези училища и медресета на висок риск от нападения и щети като тези, посочени по-горе.

Според УНИЦЕФ между 1 януари и 31 декември 2020 г. общо 258 училища са били регистрирани като засегнати и са били затворени, което е попречило на 122 679 деца (83 984 момчета и 38 695 момичета) да получат достъп до образование. От засегнатите 258 училища 144 (56%) са разположени в южния регион, 80 училища (31%) в северния регион и

⁷⁹ През 2019 г. МООНСА провери 70 инцидента, засягащи достъпа на децата до образование.

⁸⁰ Вж. подглава VB1. Въздушни удари за повече информация за този инцидент.

останалите 34 училища (13%) са в централните и източните региони. Затварянето на училищата се приписва главно или на заплахите на талибаните срещу образованието, или на общата несигурност, както и на използването на училищата за военни цели, особено в южните и северните райони, където са засегнати най-много училища. През декември УНИЦЕФ се договори с талибаните да разширят образованието, основано в самите общности, до труднодостъпни райони и зони на конфликт в провинциите Хелманд, Кандахар, Урузган и Фаряб. Това ще позволи предоставянето на модела на преподаване и учене при обучение, основано в самите общности, за около 4000 класа, които ще обслужват между 100 000 - 140 000 деца.

Международното хуманитарно право защитава достъпа до образование в ситуации на въоръжен конфликт и нападенията над училищата⁸¹ представляват едно от шестте тежки нарушения спрямо деца. МООНСА призовава всички страни в конфликта да защитават учениците, учителите и училищата като цивилни лица и граждански обекти, както и да се въздържат от използването на образователни съоръжения за военни цели. МООНСА напомня на правителството на Афганистан за неговите задължения съгласно международното право за правата на човека да гарантира правото на децата на образование и окуражава Афганистанските национални сили за сигурност да се придържат към Декларацията за безопасни училища.

⁸¹ Тежкото нарушение включва нападения както върху училища, така и върху болници.

IV. АНТИПРАВИТЕЛСТВЕНИ СИЛИ

Аз съм [...] ученик в училище в центъра на Бамиян. [...] Беше около 16:40 часа, бях в базара на Бамиян и се прибирах към вкъщи. Всичко беше нормално. Изведнъж забелязах голямо пламване на огън на около 25 метра. [...] След това видях експлозия на превозно средство. [...] Забелязах голям брой цивилни лица, които лежаха на земята и сериозно кървяха. Загубих съзнанието и не помня какво се случи с мен след това. Около 19:00 часа дойдох в съзнание в болницата. [...] Имам наранявания по ръката и краката. И все още не съм се възстановил напълно. Получавам психологически смущения и изпадам в безсъзнание, когато си спомня тази ситуация. Често сънувам кошмари и не мога да спя. Аз съм студент и сега не мога да продължа образованието си. [...] Аз съм от бедно семейство и семейството ми не може да си позволи скъпо струващо лечение на високо ниво извън Бамиян. Лекарите ми казаха, че ще мине много време, докато се възстановя напълно. Не знам колко месеца ще минат

-Студентка и жертва на нападение със самоделно взривно устройство на Антиправителствените сили в град Бамиян, провинция Бамиян от 24 ноември, при което загинаха 18 цивилни лица и бяха ранени 60 други цивилни.

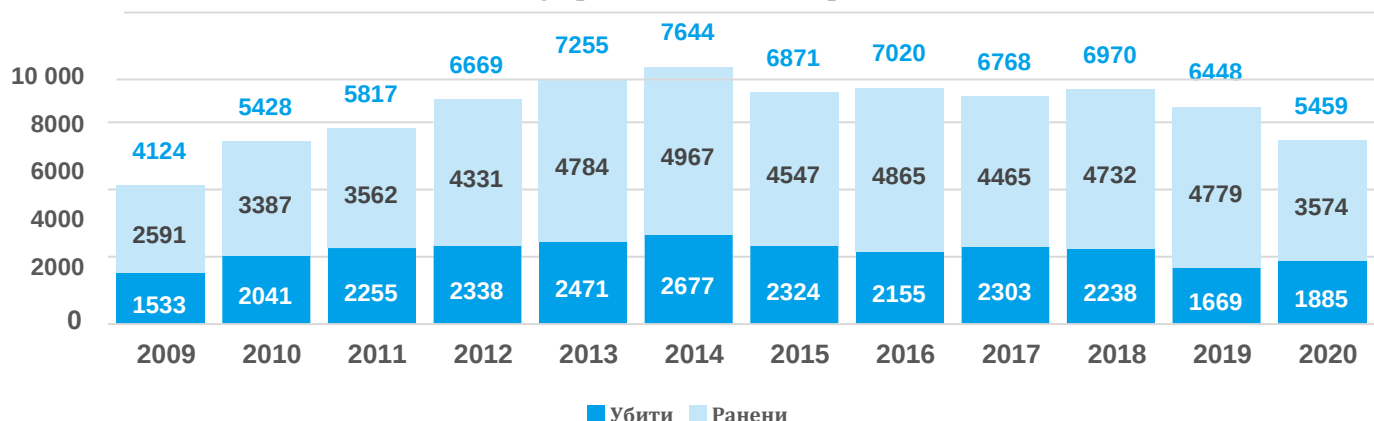
Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 22 декември 2020 г.

А. Общ преглед

Антиправителствените сили продължиха да причиняват по-голямата част от цивилните жертви през 2020 г., като 62% от тях се дължат на тези групировки. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа 5459 цивилни жертви (1885 убити и 3574 ранени) на Антиправителствени сили. Това бележи 15 процента общо намаляване на цивилните жертви, които

са приписани на Антиправителствени сили, в сравнение с 2019 г., което включва 25% намаление на ранените цивилни, частично компенсирани от тревожното увеличение на броя на убитите цивилни с 13%.⁸² Наблюдава се и леко увеличение на броя на инцидентите, приписани на Антиправителствени сили, които са причинили вреди на цивилните лица.⁸³ Повечето от вредите, нанесени на цивилни

Цивилни жертви, приписани на
Антиправителствени сили
От 1 януари до 31 декември 2020 г.

⁸² От 1 януари до 31 декември 2019 г. МООНСА приписа 6448 цивилни жертви (1669 убити и 4779 ранени) на антиправителствени сили.

⁸³ През 2020 г. МООНСА регистрира 1538 инцидента, при които Антиправителствените сили причиниха цивилни жертви, в сравнение с 1439 такива инцидента през 2019 г.

Граждански жертви, приписани на Антиправителствени сили през 2020 г.		
Групиране от Антиправителствените сили	Граждански жертви през 2020 г.	Процентна промяна в сравнение с 2019 г.
Талибаните	3960 граждански жертви (1470 убити и 2490 ранени)	-19 % ▼
Граждански жертви при инциденти, за които талибаните поеха отговорност	260 граждански жертви (44 убити и 216 ранени)	-85 % ▼
Граждански жертви при инциденти, приписани на талибаните, за които няма поета отговорност	3700 граждански жертви (1426 убити и 2274 ранени)	+16 % ▲
ИДИЛ-ПХ	673 граждански жертви (213 убити и 460 ранени)	-45 % ▼
Граждански жертви при инциденти, за които ИДИЛ-ПХ пое отговорност	582 граждански жертви (184 убити и 398 ранени)	-26 % ▼
Граждански жертви при инциденти, приписани на ИДИЛ-ПХ, за които няма поета отговорност	91 граждански жертви (29 убити и 62 ранени)	-79 % ▼
Граждански жертви, приписани на Антиправителствени сили, при които не е имало публично поемане на отговорност и приписване на определена групировка не е могло да бъде определено.	826 граждански жертви (202 убити и 624 ранени)	+158 % ▲

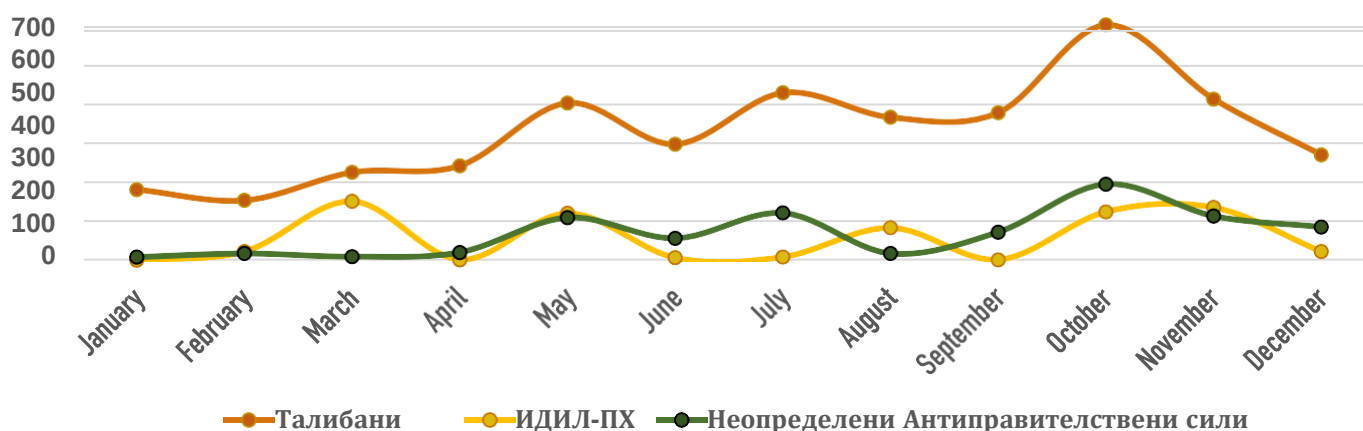
лица, бяха причинени от безразборното използване на самоделни взривни устройства както в гъсто населени градове, така и по обществени пътища, както и от целенасочени убийства, включително умишлено атакуване на граждански.

Намаляването на броя на гражданските лица, пострадали заради Антиправителствени сили през 2020 г., което беше основно заради почти пълната липса на граждански жертви вследствие на насилие, свързано с избори, както и заради рязкото намаляване на гражданските жертви при самоубийствени атаки в сравнение с 2019 г., беше компенсирано от увеличение на гражданските жертви заради целенасочени убийства, самоделни взривни устройства с пластина с натиск, активирани от жертвата, които убиват безразборно, както и самоделни взривни устройства в превозни средства без атентатор-самоубиец.

През 2020 г. талибаните бяха причина за 45% от всички граждански жертви, а ИДИЛ-ПХ беше отговорна за осем процента. МООНСА не може да припише останалите девет процента от гражданските жертви, причинени от Антиправителствените сили, нито на талибаните, нито на ИДИЛ-ПХ. Броят на гражданските жертви, приписани на тези неопределени Антиправителствени сили, се е удвоил повече от два пъти през 2020 г. в сравнение с 2019 г.⁸⁴ Тази тенденция е свързана и с намаляването на броя на инцидентите, за които талибаните или ИДИЛ-ПХ поеха отговорност през 2020 г. в сравнение с предходната година.

Целенасочените убийства, често наричани също „поръчково убийство“, бяха причина за все по-голямо притеснение през 2020 г. с рязко

Граждански жертви, представени по периоди и разбити по страните в конфликта - Антиправителствени сили От 1 януари до 31 декември 2020 г.

⁸⁴ През 2020 г. МООНСА също приписа четири инцидента, довели до четири граждански жертви (трима убити и един ранен) на „Техрик-е талибан Пакистан“.

увеличение на цивилните жертви, както и с почти две трети от жертвите при този тип инциденти, приписани на талибаните.⁸⁵ При много от тях бяха атакувани цивилни, включително медийни служители, защитници на правата на човека и лица, възприемани като „шпиони“ на правителството. МООНСА също така отбелязва, че за много целенасочени убийства през 2020 г. не беше в състояние да определи коя от страните в конфликта ги е причинила. Освен това тя отбелязва, че тъй като МООНСА не може да припише много от тези инциденти на страна в конфликта, това означава, че не може да бъде установена

връзка с конфликта, като вероятно това е довело до недостатъчно регистриране на такива целенасочени убийства в този доклад.

МООНСА също отбелязва със загриженост увеличения брой цивилни жертви заради Антиправителствени сили, особено заради талибаните, през октомври, ноември и декември, три месеца след началото на мирните преговори за Афганистан на 12 септември.⁸⁶

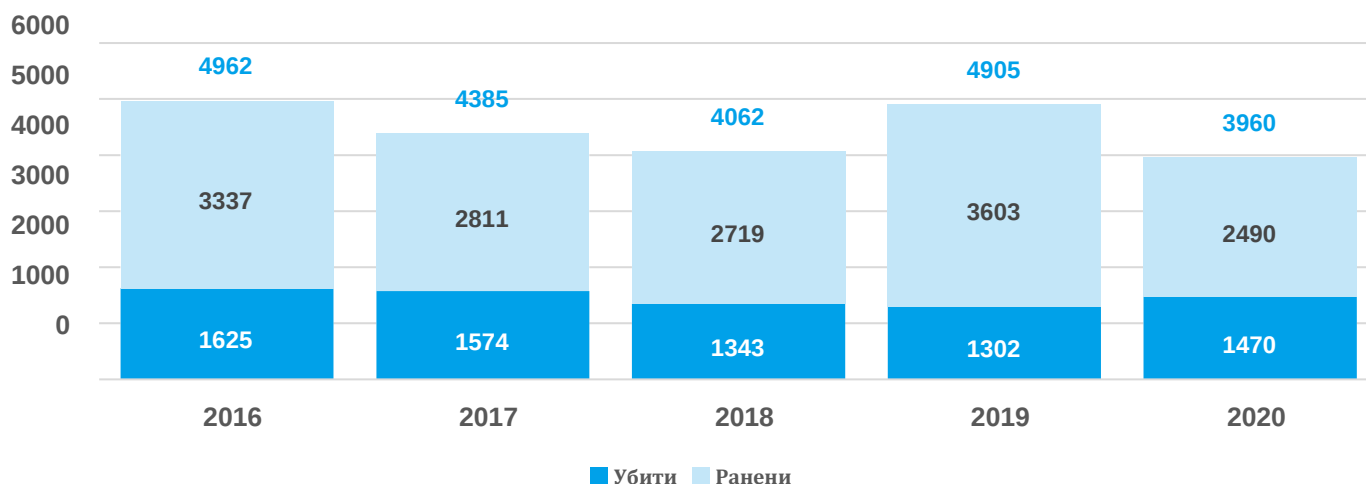
1. Талибани

През 2020 г. талибаните продължиха да бъдат причина за най-много цивилни жертви в сравнение с която и да е от страните във въоръжения конфликт. От 1 януари до 31 декември МООНСА приписа на талибаните 3960 цивилни жертви (1470 убити и 2490 ранени). Това представлява 19% намаление на цивилните жертви в сравнение с 2019 г. Намалението обаче е само при пострадалите цивилни, тъй като МООНСА регистрира увеличение с 13% на убитите цивилни.⁸⁷ Освен това МООНСА регистрира 14% увеличение на

броя инциденти, при които талибаните бяха причина за цивилни жертви.⁸⁸

Самоделните взривни устройства, управлявани от атентатор самоубиец или от нападател, който не е самоубиец, причиниха повече от половината от цивилните жертви, приписани на талибаните, като самоделните взривни устройства, управлявани от нападател, който не е самоубиец, причиняват пет пъти повече цивилни жертви в сравнение със самоделните взривни устройства, управлявани от атентатор самоубиец.⁸⁹ МООНСА регистрира повече цивилни жертви заради самоделни взривни устройства с пластина с натиск, активирани от жертвите, както и заради самоделни взривни устройства в превозни средства,

Цивилни жертви, приписани на талибаните От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

⁸⁵ През 2020 г. МООНСА регистрира 57% увеличение на цивилните жертви заради целенасочени убийства на Антиправителствени сили, отчитайки 1170 цивилни жертви (646 убити и 524 ранени) в сравнение със 747 цивилни жертви (448 убити и 299 ранени) през 2019 г. От тях 761 цивилни жертви (459 убити и 302 ранени) са заради целенасочени убийства, приписани на талибаните, което е 22 процента увеличение спрямо 2019 г., когато целенасочените убийства, причинени от талибаните, са довели до 626 цивилни жертви (388 убити и 238 ранени).

⁸⁶ От 1 октомври до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа 1962 цивилни жертви (590 убити и 1 372 ранени) на Антиправителствени сили, което е 56% увеличение в сравнение с 1258 цивилни жертви (423 убити и 835 ранени) за същия период на 2019 г. От 1 октомври до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа на талибаните 1286 цивилни жертви (433 убити и 853 ранени), което е 28% увеличение в сравнение с 1004 цивилни жертви (341 убити и 663 ранени) за същия период на 2019 г.

⁸⁷ През 2019 г. МООНСА приписа на талибаните 4905 цивилни жертви (1302 убити и 3603 ранени).

⁸⁸ През 2020 г. МООНСА регистрира 1396 инцидента, които са били причината за цивилни жертви вследствие на талибаните, в сравнение с 1222 инцидента през 2019 г. ⁸⁹ През 2020 г. МООНСА приписа на талибаните 1730 цивилни жертви от самоделни взривни устройства, управлявани от атентатори, които не са самоубийци, в сравнение с 321 цивилни жертви (33 убити и 288 ранени) от самоделни взривни устройства, управлявани от атентатори самоубийци.

контролирани от атентатори, които не са самоубийци, което контрастира с намаляването на вредите, нанесени на цивилни лица заради самоубийствени атаки на талибаните в градовете.⁹⁰

Сухопътни боеве, включително използването на минометни снаряди и ракети, са причина за почти една четвърт от цивилните жертви, причинени от талибаните. МООНСА приписва на талибаните шест процента повече цивилни лица, убити заради сухопътни боеве, и 15 процента по-малко ранени цивилни в сравнение с 2019 г.⁹¹ Това намаление се дължи главно на отсъствието на насилие, свързано с избори през 2020 г., макар че това беше частично компенсирано от по-голям брой цивилни жертви заради продължаващия голям брой сухопътни

боеве, които причиняваха цивилни жертви през цялата година.⁹² През 2020 г. сухопътните боеве причиниха цивилни жертви в цял Афганистан, като скокове в броя на цивилните жертви бяха регистрирани заради сухопътни боеве по време на офанзива срещу град Кундуз през май и град Лашкар Гах през октомври.

МООНСА отчете също 22-процентен ръст на броя на цивилните, убити и ранени при целенасочени убийства на талибаните,⁹³ което включва „покушения“, умишлено атакуващи граждани,⁹⁴ както и 169% увеличение на цивилните жертви, случили се по време на отвличания на цивилни лица от талибаните.⁹⁵

2. Ислямска държава в Ирак и Леванта - провинция Хорасан

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа на ИДИЛ-ПХ 34 инцидента, причинили 673 цивилни жертви (213 убити и 460 ранени), което представлява 45% намаление в сравнение с 2019 г. и е най-малкият брой цивилни жертви, който МООНСА приписва на групировката от 2015 г. наса, когато тя за първи път официално се появи в Афганистан.⁹⁶ ИДИЛ-ПХ причини осем процента от общия брой на цивилни жертви в Афганистан през 2020 г. в сравнение с 12% предходната година. Повече от 95 процента от цивилните жертви вследствие на ИДИЛ-ПХ бяха причинени от инциденти с масови жертви в градовете Кабул и Джалалабад, както и от самоубийствено нападение в област Куз Конар в провинция Нангархар.

ИДИЛ-ПХ причини цивилни жертви по време на различни видове инциденти, включително чрез използването на стрелба от малки оръжия вътре в сгради и по време на събития на открито, както и заради самоделни взривни устройства, използвани от атентатори самоубийци и от нападатели, които не са самоубийци, както и при сухопътни боеве като например изстрелване на ракети в град Кабул.

Повод за сериозно безпокойство е, че повече от 80 процента от цивилните жертвите, приписвани на ИДИЛ-ПХ, са причинени от нападения, умишлено атакуващи цивилни лица.⁹⁷ Това включва цивилни лица в образователни заведения, религиозното малцинство на мюсюлманите шиите, повечето от които също принадлежат към етническата група на хазарейците, както и сикхското религиозно малцинство.

3. Неопределени Антиправителствени сили

През 2020 г. МООНСА все повече регистрира инциденти с цивилни жертви, причинени от Антиправителствени сили, които не можа да припише нито на талибаните, нито на ИДИЛ-ПХ. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА

регистрира 826 цивилни жертви (202 убити и 624 ранени)⁹⁸ при подобни инциденти, това е увеличение със 158% в сравнение с броя на цивилните жертви,

⁹⁰ През 2020 г. МООНСА приписа на талибаните 872 цивилни жертви (484 убити и 388 ранени) заради самоделни взривни устройства с пластина с натиск на талибаните в сравнение с 621 цивилни жертви (265 убити и 356 ранени) през 2019 г. През 2020 г. МООНСА приписа на талибаните 257 цивилни жертви (34 убити и 223 ранени) заради самоделни взривни устройства, поставени в автомобил, контролирани от атентатори, които не са самоубийци, в сравнение с 96 цивилни жертви (11 убити и 85 ранени) през 2019 г. През 2020 г. МООНСА приписа 321 цивилни жертви (33 убити и 288 ранени) на самоубийствени атаки на талибаните в сравнение с 1499 цивилни жертви (165 убити и 1334 ранени) през 2019 г.

⁹¹ През 2020 г. МООНСА приписа 953 цивилни жертви (256 убити и 697 ранени) на сухопътни боеве на талибаните в сравнение с 1059 цивилни жертви (241 убити и 818 ранени) през 2019 г.

⁹² През 2019 г. МООНСА приписа 224 цивилни жертви (28 убити и 196 ранени) заради сухопътни боеве, насочени срещу изборите, на талибаните.

⁹³ През 2020 г. МООНСА регистрира 761 цивилни жертви (459 убити и 302 ранени) на целенасочени убийства, приписани на талибаните, в сравнение с 626 цивилни жертви (388 убити и 238 ранени) през 2019 г.

⁹⁴ През 2020 г. от 416 целенасочени убийства, приписани на талибаните, 286 инцидента (69 процента) умишлено са били насочени към цивилни, в резултат на което са загинали 483 цивилни (317 убити и 166 цивилни ранени).

⁹⁵ През 2020 г. отвличания, извършени от талибаните, причиниха 113 цивилни жертви (77 убити и 36 ранени) в сравнение с 42 цивилни и жертви (39 убити и трима ранени) през 2019 г.

⁹⁶ През 2019 г. МООНСА приписа 1233 цивилни жертви (309 убити и 914 ранени) на ИДИЛ-ПХ. През 2015 г. МООНСА приписа 82 цивилни жертви (39 убити и 43 ранени), 2015 г. беше първата година, в която МООНСА приписа цивилни жертви на ИДИЛ-ПХ.

⁹⁷ През 2020 г. МООНСА регистрира 554 цивилни жертви (182 убити и 372 ранени) от нападения на ИДИЛ-ПХ, които умишлено са били организирани срещу цивилни.

⁹⁸ Това включва четири цивилни жертви (трима убити и един ранен), приписани на „Техрик-е талибан Пакистан“.

приписани на неопределени Антиправителствени сили предходната година.⁹⁹ Увеличението на инцидентите с цивилни жертви, приписвани на неопределени Антиправителствени сили, съвпада с по-малко регистрирани случаи на поемане на отговорност от страна на талибаните и ИДИЛ-ПХ.

Повече от три четвърти (78%) от инцидентите, приписани на неопределени Антиправителствени сили, са атаки със самоделни взривни устройства, контролирани от атентатори самоубийци или нападатели, които не са самоубийци, включително инциденти, които са причинили десетки цивилни жертви особено в столиците на провинциите.¹⁰⁰ Например експлозия на самоделно взривно устройство на 18 октомври в град Чагчаран,¹⁰¹ столицата на провинция Гор, избухна на път пред щаба на Афганистанска национална полиция в провинцията и доведе до 188 цивилни жертви (15 убити и 173 ранени), както и до сериозни материални щети, включително щети на шест училища. При друг пример на 30 юли самоубийствена атака близо до джамия в град Пул-е-Алам в провинция Логар причини 81 цивилни жертви (осем убити и

МООНСА регистрира 158-процентен ръст на цивилните жертви, приписван на неопределени Антиправителствени сили.

73 ранени), много от които пазарували преди тържествата за Курбан байрам.

Останалите 22 процента от цивилните жертви, причинени от неопределени Антиправителствени сили, включват основно целенасочени убийства като масовото нападение от 12 май в родилно отделение в полицейски район номер 13 на град Кабул. Атаката причини 46 цивилни жертви (23 убити и 23 ранени), включително майки, които току-що бяха родили.¹⁰²

В. Видове инциденти, причиняващи най-големи вреди на цивилните лица

1. Самоделни взривни устройства с нападатели самоубийци и нападатели, които не се самоубиват

През 2020 г. самоделните взривни устройства с нападатели самоубийци и нападатели, които не се самоубиват, продължиха да причиняват сериозни вреди на цивилни лица в цял Афганистан. При Антиправителствените сили тези два вида инциденти заедно продължават да бъдат водещата причина за вреди, нанесени на цивилните. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 3042 цивилни жертви (872 убити и 2170 ранени) от самоделни взривни устройства, контролирани от атентатори самоубийци и от нападатели, които не се самоубиват, което представлява повече от една трета от общия брой цивилни жертви.¹⁰³ Това е 30% намаление в сравнение с 2019 г. и е най-малкият брой цивилни жертви от комбинирани самоделни взривни устройства, които МООНСА регистрира, откакто започна системно регистриране на цивилни жертви през 2009 г.¹⁰⁴ Намалението е причинено от 64% понижение на цивилните жертви от самоделни взривни устройства, контролирани от атентатори самоубийци,

докато цивилните жертви от самоделни взривни устройства, контролирани от нападатели, които не се самоубиват, продължиха да бъдат на нива, сходни с предходната година.¹⁰⁵

МООНСА продължава да бъде притеснена от начина, по който атаките със самоделни взривни устройства се извършват от Антиправителствени сили. През 2020 г. МООНСА регистрира 769 цивилни жертви (182 убити и 587 ранени) от нападения със самоделни взривни устройства, които са атакували цивилни лица или граждански обекти и особено цивилни, работещи за правителството. Умишленото атакуване на цивилни лица и граждански обекти е сериозно нарушение на международното хуманитарно право, което може да бъде равносилно на военни престъпления.

От самоделните взривни устройства, които не се използват от атентатори самоубийци, използването на самоделни взривни устройства с пластина с натиск причини значително и тревожно увеличение на

⁹⁹ През 2019 г. МООНСА приписа 320 цивилни жертви (58 убити и 262 ранени) на неопределени Антиправителствени сили.

¹⁰⁰ През 2020 г. МООНСА приписа 639 цивилни жертви (102 убити и 537 ранени) от самоделни взривни устройства, контролирани от атентатори самоубийци и от нападатели, които не се самоубиват, на неопределени Антиправителствени сили.

¹⁰¹ Наричан още Фирозкох.

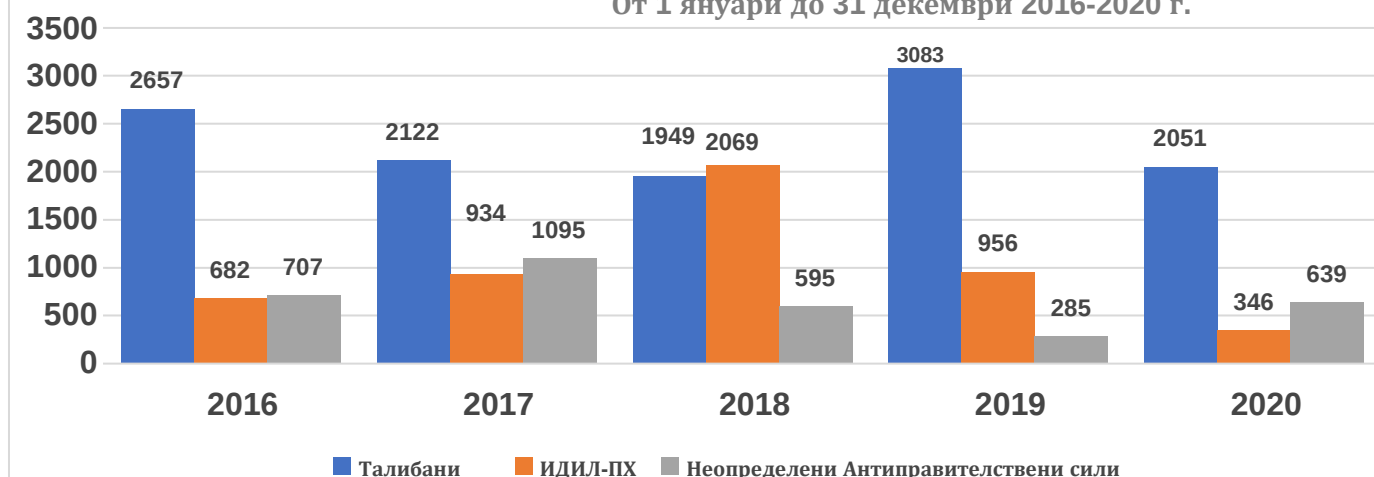
¹⁰² Вж. Средногодишен доклад на МООНСА за защитата на цивилните лица (юли 2020 г.) и Доклад на МООНСА за нападения върху здравни работници и заведения по време на пандемията на COVID-19 (юни 2020 г.) за повече подробности за този инцидент.

¹⁰³ Този брой включва също двама цивилни, убити от самоделни взривни устройства от „Техрик-е талибан Пакистан“; и четири цивилни жертви (двама убити и двама ранени) на проправителствени въоръжени групировки.

¹⁰⁴ През 2019 г. МООНСА регистрира 4336 цивилни жертви (885 убити и 3451 ранени) заради самоделни взривни устройства, използвани от атентатори самоубийци и от атентатори, които не са били самоубийци.

¹⁰⁵ През 2020 г. МООНСА регистрира 746 цивилни жертви (145 убити и 601 ранени) от самоубийствени атаки в сравнение с 2078 цивилни жертви (378 убити и 1700 ранени) през 2019 г. През 2020 г. МООНСА регистрира 2296 цивилни жертви (727 убити и 1569 ранени) от самоделни взривни устройства, контролирани от атентатори, които не са самоубийци, в сравнение с 2258 цивилни жертви (507 убити и 1 751 ранени) през 2019 г.

**Цивилни жертви заради самоделни взривни устройства с
нападатели самоубийци и нападатели, които не се самоубиват**
От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

броя цивилни жертви. МООНСА отново призовава незабавно да спре употребата на тези устройства, които по начина, по който се използват в Афганистан, се активират от жертвата, действат на безразборен принцип и функционират като противопехотни мини. Използването на такива оръжия нарушава международното право относно правата на човека и международното хуманитарно право.

Освен това самоделните взривни устройства, контролирани от атентатор самоубиец, както и самоделните взривни устройства, поставени в автомобил, често са оборудвани с мощни експлозиви, причиняващи щети на големи райони. Особено когато се използват в гъсто населени райони, тези устройства често причиняват огромни телесни наранявания на цивилни, което води до смърт и още по-често до наранявания, включително заради осколки и отломки, проникващи в тялото. МООНСА регистрира значителни вреди на цивилни от такива устройства, когато се използват за умишлено атакуване на цивилни, както и значителни вреди на цивилните при използването на такива устройства, когато изглежда, че са насочени срещу

военни цели. Тъй като тези самоделни взривни устройства често се използват по обществени пътища, в райони, посещавани от цивилни лица, за да бъдат пробити слоевете с членове на силите за сигурност, които обграждат целта, експлозиите им често водят до цивилни жертви и щети за гражданско имущество, включително за околните сгради. През 2020 г. МООНСА регистрира тревожно нарастване на цивилните жертви от самоделни взривни устройства в превозни средства, използвани от нападатели, които не се самоубиват. За същия период от време тя регистрира спад в броя на цивилните жертви, причинени от самоделни взривни устройства, контролирани от атентатори самоубийци, които имат сходно въздействие.

МООНСА призовава Антиправителствените сили да прекратят употребата на тези експлозиви, които засягат обширни райони, в населените райони и напомня на Антиправителствените сили, че безразборното или непропорционално използване на самоделни взривни устройства са сериозни нарушения на международното хуманитарно право и могат да се равняват на военни престъпления.

i. Самоубийствени нападения

Аз и много други ученици излизахме от [образователния] център. Докато карах колелото си, видях, че млад мъж [...] беше спрял от охранител на първия пропускателен пункт, за да бъде претърсен. Току-що бях преминала покрай тях [...], когато изведнъж избухна огромен взрив точно там, където охранителят беше спрял човека [...]. Прах и тъмен дим ме заобикаляха. Скоро след това чух викове и крясъци за помощ. Много ученици бяха изхвърлени от района. [...] Получих няколко наранявания по тялото и лицето [...] двама от съучениците ми бяха убити [...] След инцидента вече не обичам да уча, защото не мога да помня нищо по правилния начин [...] Извършителите трябва да бъдат изправени пред съда. Помолех правителството да сподели информация за инцидента с нас и семействата на хората, загубили живота си.

- Студентка и жертва на самоубийствена атака, за която отговорност пое ИДИЛ-ПХ и която беше извършена срещу образователен център в Кабул на 24 октомври 2020 г., при която загинаха 42 цивилни и бяха ранени 79 цивилни.

Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 2 декември 2020 г.

Разрушения след комплексното нападение срещу комплекса на Националната дирекция по сигурността в град Айбак, провинция Саманган на 13 юли 2020 г. Атаката уби един цивилен мъж и рани 90 цивилни (63 мъже, 10 момчета, девет жени и осем момичета). Талибаните поеха отговорност за него.
Снимка © Кава Башарат [Kawa Basharat]

Самоубийствени атаки, включително комплексни нападения,¹⁰⁶ от Антиправителствени сили, причиниха 746 цивилни жертви (145 убити и 601 ранени) през 2020 г., което е 64% намаление в сравнение с предходната година.¹⁰⁷ През 2020 г. самоубийствените атаки представляваха осем процента и половина от общия брой на цивилните жертви, което е с 11,5 процентни пункта по-малко, отколкото през 2019 г., когато те бяха причина за 20 процента.

Талибаните причиниха 43% от цивилните жертви при самоубийствени атаки. Макар че това беше намаление с 79% в броя на жертвите в сравнение с 2019 г., МООНСА припомня, че 2019 г. беше годината, в която талибаните причиниха най-голям брой цивилни жертви при самоубийствени атаки, откакто мисията започна своята системна регистрация през 2009 г.¹⁰⁸ ИДИЛ-ПХ причини 38% от цивилните жертви при самоубийствени атаки през 2020 г., което е намаление с 37% в броя на цивилните жертви в сравнение с предходната година.¹⁰⁹ Останалите

цивилни жертви при самоубийствени атаки се приписват на неопределени Антиправителствени сили.¹¹⁰

Например на 13 юли при комплексно нападение срещу централата на Националната дирекция по сигурността в град Айбак, провинция Саманган, загина един цивилен и още 90 бяха ранени. На много близки сгради, включително на сградата на провинциалната Независима избирателна комисия, бяха нанесени щети поради самоделното взривно устройство, поставено в автомобил, което беше използвано за влизане в комплекса на Националната дирекция по сигурността. Талибаните поеха отговорност за нападението. На 3 октомври самоубийствена атака на талибаните със самоделно взривно устройство, поставено в превозно средство, беше осъществена срещу офиса на Националната дирекция по сигурността в областния административен център на област Шинвар в провинция Нангархар. При детонацията загинаха 19 цивилни лица (девет момчета, девет мъже и една жена) и бяха ранени 51 други цивилни лица (28 мъже, 16 момчета, шест момичета и една жена). На 29 ноември талибански атентатор самоубиец взриви самоделно взривно устройство, поставено в превозно средство, атакувайки ръководителя на Провинциалния съвет

¹⁰⁶ Умишлена и координирана атака, която включва устройство за самоубийство, повече от един нападател и повече от един тип устройства. Вж. речника за подробности.

¹⁰⁷ През 2019 г. МООНСА регистрира 2078 цивилни жертви (378 убити и 1700 ранени) при самоубийствени атаки.

¹⁰⁸ През 2020 г. МООНСА приписа 321 цивилни жертви (33 убити и 288 ранени) на самоубийствени атаки на талибаните в сравнение с 1499 цивилни жертви (165 убити и 1334 ранени) през 2019 г.

¹⁰⁹ През 2020 г. МООНСА приписа 286 цивилни жертви (94 убити и 192 ранени) на самоубийствени атаки на ИДИЛ-ПХ в сравнение с 455 цивилни жертви (183 убити и 272 ранени) през 2019 г.

¹¹⁰ През 2020 г. МООНСА приписа 139 цивилни жертви (18 убити и 121 ранени) при самоубийствени атаки на неопределени Антиправителствени сили.

на Забул. В резултат на това бяха убити трима цивилни (две момчета и един мъж) и 33 цивилни лица бяха ранени (14 момчета, 11 мъже, четири момичета и четири жени).

МООНСА приписва отговорност за 13 самоубийствени атаки, причинили вреди на цивилни лица, на талибаните, а групировката поема отговорност за четири от тях. ИДИЛ-ПХ поема отговорност и за трите инцидента, които МООНСА ѝ приписва през 2020 г.

ii. Самоделни взривни устройства, които не са управлявани от атентатор самоубиец¹¹¹

“

Всички бяхме щастливи, разговаряхме и се смеехме, когато изведнъж превозното средство донесе взривно устройство. Експлозията унищожи семейството ни. При този инцидент загубих сина си, сина на брат ми и брат ми. Съпругата ми, дъщеря ми и аз бяхме сериозно ранени. Всички бяхме покрити с кръв. Части от телата на хората, които обичахме, бяха разпръснати из целия район. Моля се Бог да [не] изпрати такова събитие дори на нашите врагове”.

”

- Мъж, който е жертва на експлозия на самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните

Интервю на МООНСА с жертвата, 31 август 2020 г.

През 2020 г. МООНСА регистрира 2296 цивилни жертви (727 убити и 1569 ранени) при използването на самоделни взривни устройства без атентатор самоубиец от Антиправителствените сили. Броят на цивилните, убити при този тип инциденти, се е увеличил с 43%, докато броят на ранените цивилни е намалял с 10%.¹¹² За втора поредна година самоделните взривни устройства без атентатор самоубиец причиниха повече цивилни жертви, отколкото самоубийствени атаки. МООНСА приписва на талибаните 75% от цивилните жертви заради самоделни взривни устройства без атентатор самоубиец, 3% на ИДИЛ-ПХ и 22% на неопределени Антиправителствени сили.¹¹³

През 2020 г. МООНСА регистрира най-големия брой цивилни жертви, причинени от използването на самоделни взривни устройства без атентатор самоубиец от талибаните, откакто МООНСА започна системно документиране през 2009 г. - 1730 цивилни жертви (628 убити и 1102 ранени). Това бележи девет процента

увеличение на такива жертви сред цивилното население спрямо 2019 г. и 43% увеличение на броя на цивилните лица, убити от самоделни взривни устройства без атентатор самоубиец, приписани на талибаните.¹¹⁴

МООНСА е особено загрижена заради увеличението над три пъти на цивилните жертви от самоделни взривни устройства без атентатори самоубийци, използвани от Антиправителствени сили, в сравнение с 2019 г.¹¹⁵ Самоделните взривни устройства, поставени в превозно средство, често са били натъпкани с експлозиви, причинявайки мощни взривове, засягащи широка площ, причинявайки много цивилни жертви освен лицето, планирано за нападение, особено когато се използват в населени райони. Например на 5 октомври талибаните атакуваха конвоя на губернатора на провинция Лагман със самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, в град Михтерлам, провинция Лагман. Осем цивилни мъже бяха убити, а 53 други цивилни бяха ранени (23 мъже, 13 момчета, девет жени и осем момичета) поради взрива на

¹¹¹ Вж. речника за подробности. Тази глава разглежда тактиките със самоделни взривни устройства, атакуващи общи цели, за разлика от самоделни взривни устройства, използвани за извършване на целенасочени убийства, като последните са включени отделно в броя за „целенасочени убийства”.

¹¹² През 2019 г. МООНСА регистрира 2258 цивилни жертви (507 убити и 1751 ранени) от самоделни взривни устройства без атентатори самоубийци.

¹¹³ През 2020 г. МООНСА приписа 1730 цивилни жертви от самоделни взривни устройства без атентатори самоубийци на талибаните, 60 цивилни жертви (11 убити и 49 ранени) на ИДИЛ-ПХ, 500 цивилни жертви (84 убити и 416 ранени) на неопределени Антиправителствени сили. МООНСА приписа също четири цивилни жертви (двама убити и двама ранени) от самоделни взривни устройства без атентатори самоубийци на проправителствени въоръжени групировки и два смъртни случая на „Техрик-е талибан Пакистан”.

¹¹⁴ През 2019 г. МООНСА приписа на талибаните 1584 цивилни жертви (438 убити и 1146 ранени) от самоделни взривни устройства без атентатори самоубийци.

¹¹⁵ През 2020 г. МООНСА регистрира 448 цивилни жертви (50 убити и 398 ранени) от самоделни взривни устройства, пренасяни с превозни средства, в сравнение със 130 цивилни жертви (15 убити и 115 ранени) от подобни инциденти през 2019 г.

Погребална церемония за жертви на самоделни взривни устройства с пластина с натиск. На 20 октомври СВУ с пластина с натиск убиха 11 цивилни и раниха 9, голяма част от които жени и деца, като тези устройства са били задействани от минибус и автомобил в два отделни инцидента на магистралата Майдан Шар – Бамиян в провинция Майдан Вардак. Снимка © EPA-EFE/Джавад Джалали

самоделното взривно устройство. Близките сгради също бяха повредени. На 8 ноември в местен базар на област Мейванд в провинция Кандахар при детонацията на самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, загинаха осем цивилни и бяха ранени 25 други, включително жени и деца. Експлозивите са били прикрепени към голям камион, паркиран на площада на оживен базар, близо до контролно-пропускателен пункт на Афганистанската национална полиция. Талибаните поеха отговорност за нападението.

През 2020 г. МООНСА регистрира 878 цивилни жертви (488 убити и 390 ранени) от самоделни взривни устройства с пластина с натиск. Това е 35% увеличение на цивилните жертви от тези устройства в сравнение с 2019 г., което притеснително 77% увеличение на цивилните, убити от тези устройства.¹¹⁶ Приблизително 43% от цивилните жертви от самоделни взривни устройства с пластина с натиск са жени и деца, което подчертава тяхната природа за нанасяне на безразборни щети.¹¹⁷

МООНСА е обезпокоена от продължаващото използване на безразборни и активирани от жертвите самоделни взривни устройства с пластина с натиск, които са почти изцяло приписани на талибаните, които продължиха да използват самоделни взривни устройства с пластина с натиск в цял Афганистан, причинявайки увеличен брой цивилни жертви през 2020 г., след като имаше три години на спад.

Повечето цивилни жертви от самоделни взривни устройства с пластина с натиск са резултат от ситуации, когато те са поставени на обществени пътища, където цивилни превозни средства ги задействат, докато пътуват по редовно изминаван участък от пътя. Например на 3 юни в област Аргистан в провинция Кандахар самоделно взривно устройство с пластина с натиск уби 11 цивилни мъже и рани още четирима, след като миниванът им активира устройството. Талибаните информираха МООНСА, че при инцидента са загинали 11 мъже, а отговорните лица са били наказани в съответствие със законите на Шариата от така наречения талибански „военен съд“.¹¹⁸ На 14 октомври в област Кушк Куна в провинция Херат детонирането на самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните унищожи цивилно превозно средство, пълно предимно с жени, което отиваше, за да вземе булка и да я изпрати до новата ѝ къща. В резултат на това бяха убити три жени и пет момичета, а четири жени, три момичета, три момчета и един мъж бяха ранени. На 20 октомври 2020 г. автобус удари самоделно взривно устройство с пластина с натиск на магистрала Майдан Шахр - Бамиян в провинция Майдан Вардак. От 18-те пътници в автобуса девет загинаха, а девет бяха ранени. Освен това около час след първия инцидент двама роднини на жертвите, притекли се на помощ, бяха убити, когато тяхното превозно средство попаднало на друго

¹¹⁶ През 2019 г. МООНСА регистрира 650 цивилни жертви (275 убити и 375 ранени) заради самоделни взривни устройства с пластина с натиск.

¹¹⁷ През 2020 г. МООНСА регистрира 108 жени жертви (57 убити и 51 ранени) и 267 деца жертви (121 убити и 146 ранени) от самоделни взривни устройства с пластина с натиск.

¹¹⁸ Писмо от талибаните до МООНСА от 21 юли 2020 г., съхранявано в Службата за правата на човека на МООНСА.

самоделно взривно устройство с пластина с натиск на 100 метра от предишния инцидент.

МООНСА също продължи да регистрира инциденти, при които самоделни взривни устройства с пластина с натиск са били активирани от теглото на даден човек, включително теглото на малко дете, което потвърждава, че самоделните взривни устройства с пластина с натиск се използват като самоделни противопехотни мини. Например на 29 май в окръг Чагчаран в провинция Гор 13-годишно момче е било убито, а 15-годишно момче било ранено, когато едно от момчетата стъпило върху самоделно взривно устройство с пластина с натиск, което било поставено на обществен път. По време на удара момчетата пасели добитъка си, така че самоделното взривно устройство с пластина с натиск убило и три крави. На 9 юни в област Дулайна в провинция Гор 13-годишно момче загинало, а три момчета на възраст между 9 и 15 години били ранени от самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните. Децата пасели овцете си, когато едно от момчетата стъпило на самоделното взривно устройство с пластина с натиск. На 1 август 2020 г. в квартал Тириин Кот в провинция Урузган 12-годишно момче било убито, а 10-годишно момче ранено, когато се прибирали вкъщи и настъпили самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните. Това показва как самоделните взривни устройства с пластина с натиск са безразборни по своята същност, тъй като те се активират от жертва, те не могат да бъдат насочени срещу конкретна военна цел и не са в състояние да различават между цивилни и бойци.

МООНСА също така подчертава, че никакви предпазни мерки не са достатъчни, за да се предотврати и намали вредата, която самоделните взривни устройства с пластина с натиск, представляват за цивилните граждани. Например на 23 юни шест цивилни лица от едно семейство в рикша

Броят на цивилните лица, убити от самоделни взривни устройства с пластина с натиск, се е увеличил със 77 процента; 43 процента от цивилните жертви от тези устройства са жени и деца, което подчертава тяхната природа за нанасяне на безразборни щети.

бяха убити (включително една жена, двама мъже и три деца) и един мъж беше ранен заради талибанско самоделно взривно устройство с пластина с натиск на пътя в област Мурдян [Murdyan] в провинция Джаузджан. Талибаните заявиха, че пътят е бил затворен за обществен трафик за последните две години, че обществеността е била информирана и че от двете страни на пътя са били поставени блокади и знаци за предупреждение за опасност.¹¹⁹

МООНСА повтаря своя призив към талибаните и другите Антиправителствени сили незабавно да прекратят използването на самоделни взривни устройства с пластина с натиск и да подкрепят усилията на хуманитарните специалисти по разминиране за картографиране, идентифициране и обезвреждане на устройствата, които все още може да са активни. В тази връзка МООНСА също припомня предишните ангажменти на молла Мохамад Омар от 1998 г., когато той осъди използването на такива устройства,¹²⁰ както и дискусиите с МООНСА през последните няколко години, които все още продължават, относно забраната за използване на устройствата.

416 ЦИВИЛНИ ЖЕРТВИ ОТ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА САМОДЕЛНИ ВЗРИВНИ УСТРОЙСТВА С ПЛАСТИНА С НАТИСК ОТ ТАЛИБАНИТЕ В ЮЖНИЯ РЕГИОН

През 2020 г. МООНСА продължи да регистрира цивилни жертви от самоделни взривни устройства с пластина с натиск на талибаните във всички региони в Афганистан, като почти половината (48%) бяха в южния регион.¹²¹ МООНСА регистрира 116 инцидента със самоделни взривни устройства с пластина с натиск, причинили 416 цивилни жертви (243 убити и 173 ранени) в южния регион през 2020 г., като повечето от тях са в провинциите Кандахар и Хелманд.¹²²

¹¹⁹ Писмо от талибаните до МООНСА от 21 юли 2020 г., съхранявано в Службата по правата на човека на МООНСА.

¹²⁰ През 1998 г., една година след приемането на Конвенцията за забрана на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване („Договор за забрана на мините“), молла Мохамад Омар публикува изявление, категорично осъждащо използването на противопехотни мини, признавайки тяхната разрушителна сила спрямо цивилни лица, призовавайки за пълна забрана за тяхното използване и посочвайки, че всеки, който ги използва заради „лични, политически или други различия“, ще бъде наказан в съответствие с ислямския закон. Изявлението изрази силна подкрепа за Договора за забрана на мините.

¹²¹ Южният регион на Афганистан обхваща провинциите Хелманд, Кандахар, Нимруз, Урузган и Забул.

¹²² През 2020 г. МООНСА регистрира 161 цивилни жертви (101 убити и 60 ранени) заради самоделни взривни устройства с пластина с натиск на талибаните в провинция Кандахар и 139 цивилни жертви (87 убити и 52 ранени) в провинция Хелманд.

Бях шокиран и все още си спомням момента, когато видях телата на баща ми и брат ми, които бяха починали. Не можех да повярвам и не можех да се движа известно време, както и дори не можех да помогна на пострадалите жертви да излязат от колата. Станах свидетел на инцидента, защото пътувах с втора кола, която се движеше след колата, която се удари в самоделно взривно устройство с пластина с натиск, [...] Ние не искаме нищо и просто ще се молим за нашите близки, които вече не са с нас. Разбира се, дълготрайно желание и стремеж на всички афганистанци е да видят мир в страната и искат всички замесени страни да спрат да убиват и нараняват цивилни.

- Син и брат на жертвите от самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните в южния регион

Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвите, 9 ноември 2020 г.

Дни след примирието за Курбан байрам,¹²³ между 7 и 9 август МООНСА регистрира тревожна поредица от пет инцидента със самоделни взривни устройства с пластина с натиск на талибаните, причинили 28 цивилни жертви (26 убити и двама ранени) в област Аргистан, провинция Кандахар. При един от тях на 9 август 2020 г. около 9:30 часа в село Емарат, област Аргистан, провинция Кандахар самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните уби девет цивилни мъже и рани други двама цивилни мъже, които шофирали от Аргистан до град Кандахар. Също на 9 август около 14:00 часа между селата Таджав-Шна и Нари в област Аргистан, провинция Кандахар самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните уби осем цивилни, включително две жени. Те пътували по черен път, когато автомобилът им ударил самоделно взривно устройство с пластина с натиск, причинявайки детонацията му. Всички жертви от тези два инцидента използвали алтернативни пътища между област Аргистан и град Кандахар, тъй като талибаните бяха затворили главния път Аргистан-Кандахар. Талибаните отрекоха да носят отговорност за четири от пет от инцидентите със самоделни взривни устройства с пластина с натиск.¹²⁴

МООНСА също така регистрира поредица от инциденти, при които цивилни граждани бяха убити и ранени от самоделни взривни устройства с пластина с натиск по време на талибанска атака около град Лашкарга, провинция Хелманд през октомври 2020 г., включително цивилни, които се опитваха да избягат от района на бойните действия.

Например на 10 октомври 2020 г. в 8:00 часа близо до базара Герешк, покрай магистралата Херат-Кандахар, в област Нахр-е-Сарадж, провинция Хелманд, автобус с цивилни, пътуващ от Херат до Кандахар, активира самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните. В резултат на това бяха убити шест цивилни (мъж, жена, две момчета и две момичета), докато други десет цивилни бяха ранени (двама мъже, пет жени и три момчета). Два дни по-късно, на 12 октомври 2020 г., приблизително по обяд, близо до областния център Марджа в провинция Хелманд превозно средство на цивилни, пътуващо до град Лашкар Гах с 15 пътници, се удари в самоделно взривно устройство с пластина с натиск на талибаните. В резултат на това бяха убити всички цивилни пътници, включително осем деца (четири момичета и четири момчета), четирима мъже и три жени. Жертвите бяха част от едно и също семейство и бягаха от боевете в техния район в Лашкар Гах с надеждата да намерят по-безопасно място за живеене.

Използваните в Афганистан самоделни взривни устройства с пластина с натиск се активират от жертвите и поради това по естеството си имат безразборен ефект, функционирайки като незаконни противопехотни мини. МООНСА подчертава призива си към талибаните незабавно да прекратят използването на тези устройства.

¹²³ Примирието между правителството на Афганистан и талибаните за Курбан байрам продължи от 31 юли до 2 август.

¹²⁴ Писмо от талибаните до МООНСА от 25 октомври 2020 г., съхранявано в Службата за правата на човека на МООНСА.

Превозно средство с нанесени щети на мястото на експлозия в Кабул, Афганистан, 28 декември. Нападението беше срещу служители на Националния орган по статистика и информация, като отне живота на една цивилна жена и рани 13 други цивилни (четири жени и девет мъже). ИДИЛ-ПХ пое отговорност. Снимка © EPA-EFE / Хедаятулах Амид [Hedayatullah Amid]

2. Атаки, които са умишлено насочени към цивилни лица и граждански обекти

“

Талибаните влезли в къщата на брат ми. След това го отведи на около 20 метра от къщата му и го застреляли. Единствената грешка на брат ми беше, че доставяше хляб на полицията [...] Брат ми беше беден. Той приготвяше хляб и след това го доставяше на полицията и така издържаше семейството си. Той беше единственият човек, който издържаше финансово семейството и се грижеше за него.

- мъж, чийто брат станал жертва на целенасочено убийство на талиба и
Телефонно интервю на МООНСА с брат на жертва, 1 септември 2020 г.

”

През 2020 г. МООНСА продължи да регистрира атаки на Антиправителствени сили, които умишлено са атакували цивилни лица и граждански обекти особено чрез целенасочени стрелби и нападения със самоделни взривни устройства срещу цивилни, включително срещу служители от гражданската правителствена администрация на Афганистан, съдебната власт, медиите, неправителствените организации, както и здравните и образователни институции. МООНСА също така регистрира продължаване на атаките на Антиправителствените сили срещу активисти на гражданското общество, религиозни лидери, племенни старейшини, цивилни

роднини на служители на Афганистанските национални сили за сигурност и срещу лица, подкрепящи правителството на Афганистан. Атаките срещу религиозни малцинства, за които ИДИЛ-ПХ твърди, че са малцинства, продължиха и през 2020 г. и особено продължиха атаките срещу населението от мюсюлмани шиити, повечето от които също принадлежат към етническата група на хазарейците, както и срещу религиозното малцинство на сикхите.

МООНСА напомня на страните в конфликта, че атаките, които са умишлено насочени към цивилни лица или граждански обекти,

Афганистан: Умишлени атаки срещу цивилни от антиправителствени елементи 1 януари до 31 декември 2020 г.

764 убити
1,142 ранени

	19 инциденти с цел на атаката	места и хора на поклонение
	54 инциденти с цел на атаката	Здравеопазване
	29 инциденти с цел на атаката	Членове на съдебната власт
	22 инциденти с цел на атаката	Активисти на гражданското общество
	21 инциденти с цел на атаката	Неправителствени организации
	15 инциденти с цел на атаката	Журналисти и медийни служители
	25 инциденти с цел на атаката	Образование
	39 инциденти с цел на атаката	Инфраструктура

тежки нарушения на международното хуманитарно право и може да се равняват на военни престъпления. Освен това, когато се осъществяват като част от широко разпространена или систематична кампания срещу конкретно цивилно население като например постоянните атаки на ИДИЛ-ПХ, насочени срещу религиозни малцинства, такива нападения могат също да представляват престъпления срещу човечеството.

МООНСА призовава всички страни да приемат определението за цивилно лице, което е в съответствие с международното хуманитарно право, както и да ги предпазват от нападения, освен ако те не участват пряко във военни действия. Такова определение, считащо за цивилни всички лица, които не са бойци, би включвало признанието, че лицата, работещи на цивилни държавни длъжности, включително членовете на съдебната власт, и членовете на семействата на бойците не са законно позволени цели. То също така би включвало независими членове на гражданското общество и защитници на правата на човека като Независимата комисия за правата на човека на Афганистан.¹²⁵

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира, че една на всеки три цивилни жертви, причинени от Антиправителствени сили, е резултат от атака, специално насочена към цивилни лица или граждански обекти, което общо е довело до 1906 цивилни жертви (764 убити и 1142) от подобни атаки.¹²⁶ Това е 33-процентно намаление на жертвите на цивилни лица от нападения, при които целенасочено са атакувани цивилни лица или граждански обекти, в сравнение с 2019 г.¹²⁷ Основните двигатели за намаляването на жертвите от нападения, при които целенасочено са атакувани цивилни лица, бяха следните: отсъствието през 2020 г. на насилие заради изборите и причинено от талибаните, което причини инциденти при президентските избори през 2019 г.; спад в атаките, причиняващи цивилни жертви от ИДИЛ-ПХ (тъй като те бяха насочени главно към цивилни лица и граждански обекти); и по-малко самоубийствени атаки от страна на талибаните, които умишлено атакуваха цивилни лица или граждански обекти.

МООНСА приписа близо половината от цивилните жертви от нападения, умишлено атакували цивилни, на

¹²⁵ Талибаните продължиха да правят редовно изявления, свързани с нападения през 2020 г., посочвайки, че не са атакували цивилни. Вж. например https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1347023574423515137/photo/1. МООНСА обаче регистрира всяка година инциденти, при които талибаните са поемали отговорност за целенасочени атаки срещу лица, които са цивилни според международното хуманитарно право, като талибаните са оправдавали подобни атаки, като заявяват, че тези лица не са били цивилни.

¹²⁶ През 2020 г. МООНСА приписа и 109 цивилни жертви (48 убити и 61 ранени) от нападения, умишлено атакуващи цивилни, на проправителствени въоръжени групировки и Афганистанските национални сили за сигурност.

¹²⁷ През 2019 г. МООНСА регистрира 2833 цивилни жертви (818 убити и 2015 ранени) от нападения, които умишлено са атакували цивилни.

Нападенията, умишлено насочени към цивилни лица или граждански обекти, представляват грубо нарушение на международното хуманитарно право и могат да се равняват на военни престъпления.

талибаните и 29 на сто на ИДИЛ-ПХ.¹²⁸ Освен това МООНСА регистрира увеличение с 84% на броя на цивилните жертви заради атаки срещу цивилни лица или граждански обекти, за които не е била поета отговорност и които МООНСА не може да припише нито на талибаните, нито на ИДИЛ-ПХ, заради което съответно ги приписва на неопределени Антиправителствени сили.¹²⁹ Това е свързано и с намаляване на случаите с поемане на отговорност от страна на талибаните и ИДИЛ-ПХ

МООНСА е дълбоко загрижена от атаките, насочени към здравни работници и болници. Тези атаки нанесоха особено големи щети по време на пандемията на COVID-19, за която Афганистан се нуждае от всички свои ограничени здравни ресурси, за да бъдат предоставени здравни услуги, които са от решаващо значение за цялото население. МООНСА регистрира 54 подобни инциденти, в резултат на които е имало 77 цивилни жертви (34 убити и 43 ранени), включително заради целенасочени убийства, използване на самоделни взривни устройства, както и заплахи и сплашвания, довели до затваряне на здравни заведения. Например на 19 юли в област Алишанг в провинция Лагман талибаните откриха огън по линейка, принадлежаща на неправителствен доставчик на здравни услуги, докато превозваше пациент от област Даулат Шах до болницата в провинция Михтерлам. В резултат на това петгодишна пациентка в линейката е била убита на място, а жена е била ранена. На 16 май в град Хост, провинция Хост със самоделно взривно устройство беше атакувано превозното средство на заместник-директора по общественото здраве на провинция Хост, ранявайки него и двама телохранители. Когато полицията пристигна на мястото, за да

предостави помощ, друг взрив на самоделно взривно устройство рани трима полицаи и друг цивилен мъж.¹³⁰

През 2020 г. МООНСА регистрира 29 инцидента, при които са били атакувани служители, работещи за съдебната власт в Афганистан, включително съдии и други цивилни, работещи за съдилищата и прокурорите, в резултат на което са загинали 44 граждани (27 убити и 17 ранени). Например на 22 юни в град Кабул въоръжени мотоциклетисти стреляха по автомобил с марка „Corolla“, превозващ служители на Съдебния и правосъден център на Комплекса за задържане на Баграм. В резултат на това и петимата пътници бяха убити. Нито една антиправителствена групировка не пое отговорност за инцидента. При друг инцидент на 10 май 2020 г. в град Кандахар прокурор беше прострелян и ранен от двама талибани на мотоциклет. Талибаните поеха отговорност за нападението, като заявиха, че не смятат прокурора за цивилен поради „позицията му в редиците на врага“.¹³¹

През 2020 г. МООНСА регистрира 22 нападения на Антиправителствените сили, насочени към активисти на гражданското общество и защитници на правата на човека, свързани с въоръжения конфликт, в резултат на което загинаха 18 цивилни, седем бяха ранени и 13 бяха отвлечени. МООНСА е особено загрижена за увеличаването в броя на подобни инциденти и тяхното ужасно въздействие върху защитниците на правата на човека от началото на мирните преговори за Афганистан на 12 септември.¹³² В един от случаите на 27 юни в град Кабул самоделно взривно устройство уби двама служители на Независимата комисия за правата на човека на Афганистан - Фатима „Наташа“ Халил, служител за осъществяване на връзка с донори, както и Джавид Фолад, шофьор на комисията. Нито една групировка не пое отговорност за нападението.¹³³ Правителството носи основната отговорност за правото на живот и трябва да предприеме мерки за защита, включително да се ангажира с общностите, за да разбере заплахите и да действа при ранни предупредителни признаци. То трябва също да проведе задълбочени разследвания на инциденти. В тази връзка МООНСА приветства факта, че

¹²⁸ През 2020 г. МООНСА приписа 938 цивилни жертви (445 убити и 493 ранени) на нападения, умишлено атакували цивилни лица, на талибаните, 554 цивилни жертви (182 убити и 372 ранени) на ИДИЛ-ПХ

¹²⁹ През 2020 г. МООНСА приписа 413 (136 убити и 277 ранени) от нападенията, целенасочено атакували цивилни лица, на неопределени Антиправителствени сили в сравнение с 225 цивилни жертви (45 убити и 180 ранени) през 2019 г. През 2020 г. МООНСА също приписа смъртта на един цивилен при подобен инцидент на „Техрик-е талибан Пакистан“.

¹³⁰ Вижте Глава III. г. Въздействие на въоръжения конфликт върху здравеопазването за повече подробности.

¹³¹ Писмо от талибаните до МООНСА от 21 юли 2020 г., съхранявано в МООНСА.

¹³² На 15 февруари 2021 г. МООНСА публикува доклад за Убийствата на защитници на правата на човека, журналисти и медийни служители в Афганистан, който включваше и такива инциденти, които не са били съобщени в рамките на защитата на цивилните лица поради неспособността на МООНСА да установи тяхната връзка с конфликта.

¹³³ Вж. Средногодишния доклад на МООНСА за защита на цивилните лица за повече информация

Класна стая на Университета в Кабул, след като въоръжени мъже стреляха по студенти и хвърлиха гранати на 2 ноември в Кабул. ИДИЛ-ПХ пое отговорност за атаката. Снимка © AP / Рахмат Гул [Rahmat Gul]

след застъпничеството от страна на гражданското общество, правителството създаде Съвместна комисия за защита на защитниците на правата на човека на 1 декември 2020 г.¹³⁴

МООНСА регистрира 15 атаки, свързани с конфликта, срещу журналисти и медийни служители, в резултат на които бяха убити шест и осем ранени, като заради това Афганистан продължи да бъде една от най-опасните страни в света за журналистика. МООНСА е особено загрижена за увеличението в броя на подобни жертви след началото на мирните преговори за Афганистан на 12 септември 2020 г., които също имаха ужасно въздействие върху журналистите в Афганистан.¹³⁵ Например на 12 ноември в град Лашкар Гах, провинция Хелманд, журналистът Елиас Дайе беше убит от експлозия от самоделно взривно устройство, прикрепено към автомобила му. Ранени са още трима цивилни, които са били в същото превозно средство. Нито една групировка не пое отговорност за инцидента. На 10 декември в град Джалалабад, провинция Нангархар двама мъже в рикша застреляха и убиха журналистката Малала Майванд и нейния

шофьор, докато отиваха към нейния офис. ИДИЛ-ПХ пое отговорност за нападението.

МООНСА регистрира 21 инцидента, свързани с конфликта и насочени към служители на неправителствени организации, включително хуманитарни специалисти по разминирание, в резултат на които загинаха седем цивилни (шест убити и един ранен). Това включва и 16 инцидента с отвлечане на 42 цивилни. Например на 6 август на магистралата Мазар-Хайратан в област Шортэпа в провинция Балх талибаните спряха конвой с хуманитарни специалисти по разминирание. Един от шофьорите се опитал да избяга, но талибаните стреляли и нанесли рана на крака му. Талибаните отвлечли друг шофьор и взели едно от превозните средства на агенцията за хуманитарно разминирание. Отвлеченият беше освободен невредим на 12 август.

МООНСА също така регистрира 25 нападения на Антиправителствени сили, атакували учебни заведения, служители, свързани с образованието, или умишлено атакували цивилни лица, докато те са били в образователни институции. Тези

¹³⁴ https://aop.gov.af/en/news_details/705

¹³⁵ На 15 февруари МООНСА публикува доклад за Убийствата на защитници на правата на човека, журналисти и медийни служители в Афганистан, който включваше и такива инциденти, които не са били съобщени в рамките на защитата на цивилните лица поради неспособността на МООНСА да установи тяхната връзка с конфликта.

нападенията доведоха до 194 цивилни жертви (63 убити и 131 ранени). За двуседмичен период ИДИЛ-ПХ пое отговорност за две атаки, насочени срещу образователни институции в Кабул. При първото нападение на 24 октомври в град Кабул атентатор-самоубиец на ИДИЛ-ПХ детонира експлозивите си близо до изхода на образователен център, осигуряващ подготовка за университет. В резултат на това бяха убити 40 цивилни и 79 бяха ранени, като това бяха главно ученици от образователния център, които принадлежат към общността на хазарейците. След това на 2 ноември въоръжени нападатели от ИДИЛ-ПХ влязоха в Университета на Кабул в град Кабул, убивайки 19 цивилни и ранявайки други 52 цивилни с огнестрелно оръжие и ръчни гранати. Освен това стотици студенти напуснаха университетските помещения от страх да не бъдат обект на нападение. На 31 декември Върховният съд на Ислямска република Афганистан заяви, че е осъдил на смърт човек за организиране и планиране на нападението срещу Университета на Кабул и че пет други са били осъдени на затвор във връзка с нападението срещу Университета на Кабул.¹³⁶ Една ученичка разказа за нападението, на което лично е станала свидетелка, на МООНСА:

*„Изучавахме темата „Изследвания на ислямската култура“ [когато] изведнъж някой от класа извика, че нападателите са в коридора. Бях напълно шокирана [...] Не знаех какво да правя, но забелязах, че някои от нашите съученици чупеха прозорците. Всички скачаха от втория етаж. [...] Забелязах, че нападателите вече са близо до мен [...] и аз също скочих. Когато паднах на земята, почувствах силна болка в гърба и краката и сякаш да припадна, но забелязах, че нападателите вече са в класната стая и стрелят към нас. [...] Жителите и търговците в района ни помогнаха да прескочим стената, като отрязаха бодливата тел на върха [...] семейството ми ме заведе в частна болница, където ме приеха за три дни [...] Все още не мога да ходя правилно поради болки в гърба и краката. Все още не мога да забравя деня, когато въоръжените мъже стреляха по моите съученици и те падаха на земята.“*¹³⁷

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 19 инцидента, при които хората и местата за поклонение са били атакувани от Антиправителствени сили, в резултат на което са загинали 115 цивилни (60 убити и 55 ранени). Например на 19 май, по време на вечерното хранене ифтар, в град Чарикар в провинция Парван въоръжени мъже нападнаха

джамията Хуваджа Хел. Атаката доведе до смъртта на 11 цивилни мъже и до нараняване на още шестима (четирима мъже и две момчета). Никоя група не пое отговорност.

През 2020 г. МООНСА регистрира 39 умишлени нападения на Антиправителствени сили, атакували граждански сгради, включително къщи и училища, както и гражданска инфраструктура, включително пътища, мостове, телекомуникационни кули и електрическата мрежа. Например на 5 януари в област Дарзаб в провинция Джаузджан талибаните подпалиха телекомуникационните кули на телекомуникационни доставчици. На 10 февруари в област Мукур в провинция Бадгис талибаните унищожиха електрически стълб със самоделно взривно устройство, оставяйки жителите без електричество в продължение на две седмици. МООНСА също така регистрира шест инцидента с опожаряване от страна на талибаните на къщи, за които се предполага, че принадлежат на членове на семейства на бойци от ИДИЛ-ПХ, в провинция Конар между януари и март 2020 г.

МООНСА също регистрира 72 атаки, при които Антиправителствени сили умишлено атакуваха служители или сгради на гражданската правителствена администрация през 2020 г. Тези атаки доведоха до 478 цивилни жертви (119 убити и 359 ранени), което представлява около 25% увеличение на броя на цивилните държавни служители, убити и ранени през 2020 г., спрямо година. Например на 20 декември в град Кабул, самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, контролирано от атентатор-самоубиец, атакува кортежа на член на *Волеси Джирга*, т.е. на Камарата на представителите, убивайки 10 цивилни и ранявайки още 44, включително члена на *Волеси Джирга*.

Атаки на ИДИЛ-ПХ срещу религиозни малцинства МООНСА е дълбоко загрижена, че атаките от ИДИЛ-ПХ срещу религиозни малцинства продължиха и през 2020 г. МООНСА регистрира модел на този вид атаки на ИДИЛ-ПХ от 2016 г. досега.¹³⁸

През 2020 г. МООНСА регистрира десет инцидента, в резултат на които загинаха 308 цивилни (112 убити и 196 ранени), атакували основно шиитското мюсюлманско религиозно малцинство, като повечето от неговите членове също принадлежат към етническата група на хазарейците. МООНСА също така регистрира атаки срещу религиозното малцинство на сикхите и религиозното малцинство на

¹³⁶ <https://fb.watch/2NbTZJXmWb/>

¹³⁷ Телефонно интервю с жертва, 2 декември 2020 г.

¹³⁸ За подробности вж. Годишен доклад на МООНСА за защита на цивилните за 2017 г., стр. 41-42 (февруари 2018 г.); Вж. също Специалния доклад на МООНСА за нападения срещу места за поклонение, религиозни лидери и поклонници (ноември 2017 г.).

мюсюлманите суфити. Например на 6 март 2020 г. в град Кабул ИДИЛ-ПХ уби 33 цивилни и рани 79 други с минометни гранати и огън от малки оръжия. Нападателите атакуваха голямо събиране на цивилни лица, основно принадлежащи към шиитското мюсюлманско малцинство с етническа принадлежност към хазарейците, които отбелязваха смъртта на Абдул Али Мазари, бивш лидер на политическа партия „Хезб-е-Вахдат Ислами“. ИДИЛ-ПХ пое отговорност за инцидента. На 25 март в град Кабул нападатели, въоръжени с леко оръжие и ръчни гранати, влязоха в местно място за поклонение на сикхите, където голям брой сикхи, включително мъже, жени и деца, присъстваха на церемония за поклонение. Нападателите убиха 26 цивилни и раниха 11 други. На следващия ден - 26 май, самоделно взривно устройство се взриви близо до церемония за кремация на сикхи, проведена за жертвите на нападението, при което беше ранен един цивилен. ИДИЛ-ПХ пое отговорност и за двата инцидента. На 3 декември в град Джалалабад, провинция Нангархар суфитски духовник беше застрелян и убит заради религиозните си вярвания от ИДИЛ-ПХ.

Нападенията, умишлено атакуващи цивилни лица, са сериозни нарушения на международното хуманитарно право и могат да се равняват на военни престъпления.¹³⁹ Освен това, когато се осъществяват

като част от широко разпространена или систематична кампания срещу което и да било цивилно население, такива нападения могат също да представляват престъпления срещу човечеството.¹⁴⁰ Особено когато са насочени срещу ясно различима група като например религиозно малцинство на мюсюлманите шиити въз основа на религиозни или други признати основания, такива нападения също могат да се равняват на престъплението преследване.¹⁴¹

Нападенията срещу религиозни малцинства имат ужасно въздействие върху правата на хората да изразяват своите мнения и убеждения и да практикуват своите културни и религиозни традиции и дейности свободно и без страх, включително религиозни церемонии на места за поклонение, чествания, образователни и социални събирания.

МООНСА отново подчертава задължението на правителството да гарантира сигурността и безопасността на малцинствата, включително религиозните и етническите малцинства, по всяко време, включително по време на техните религиозни и културни дейности. Правителството трябва също така да гарантира, че всяко застъпничество за национална, расова или религиозна омраза, което представлява подбуждане към дискриминация, враждебност или насилие, е забранено от закона и че този закон се прилага.¹⁴²

ИНЦИДЕНТИ СЪС САМОДЕЛНИ ВЗРИВНИ УСТРОЙСТВА И ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ УБИЙСТВА, ПРИПИСАНИ НА НЕОПРЕДЕЛЕНИ АНТИПРАВИТЕЛСТВЕНИ СИЛИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ МЕСЕЦИ НА 2020

През 2020 г. МООНСА регистрира нарастване на инцидентите със самоделни взривни устройства и на целенасочените убийства, извършвани от Антиправителствени сили, за които не беше поета отговорност и не можеха да бъдат приписани нито на талибаните, нито на ИДИЛ-ПХ, като в няколко случая талибаните отричаха да носят отговорност. МООНСА регистрира особено увеличение на цивилните жертви от такива атаки след началото на мирните преговори за Афганистан на 12 септември 2020 г., които продължиха до края на годината.¹⁴³

На 18 октомври самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, което атакува провинциалната централа на Афганистанската национална полиция в град Чагчаран,¹⁴⁴ Провинция Гор, уби 15 цивилни мъже и рани 173 други (125 мъже, 33 момчета, девет момичета и шест жени), което го прави инцидента, причинил най-много цивилни жертви през 2020 г. На 24 ноември

2020 г. приблизително в 16:40 часа в центъра на град Бамиан, провинция Бамиан две самоделни взривни устройства, контролирани с радио връзка, бяха взривени последователно за период от около две минути на две отделни места в рамките на

¹³⁹ Общ член 3; Допълнителен протокол II, член 4(2), 13(2); Римски статут, член 8(2)(c) and 8(2)(e)(i); Изследване на международното обичайно хуманитарното право на МКЧК, Правила 1, 6, 89, 15.

¹⁴⁰ Например престъпленията срещу човечеството, както са определени в член 7 от Римския статут, включват, *inter alia*, актове на убийство; физическо унищожение; или преследване срещу всяка определена група или общност на политическа, расова, национална, етническа, културна, религиозна, полава или друга принадлежност; и други нечовешки деяния от подобно естество, които умишлено причиняват голямо страдание или тежко увреждане на тялото или на душевното или физическото здраве, което се извършва като част от широко или систематично съзнателно нападение срещу гражданското население със знания за нападението.

¹⁴¹ Вж. например членове 18 и 27 от Международния пакт за граждански и политически права (1966 г.) и Комитет на ООН по правата на човека, Общ коментар № 23 относно член 27 (1994 г.).

¹⁴² Международен пакт за граждански и политически права, член 20

¹⁴³ От 1 октомври до 31 декември МООНСА приписа 393 цивилни жертви (74 убити и 319 ранени) на неопределени Антиправителствени сили, 48% от общия брой цивилни жертви, приписани на неопределени Антиправителствени сили. За повече информация относно нападенията срещу защитници на правата на човека, журналисти и медийни служители след началото на мирните преговори в Афганистан вж. Специалния доклад на МООНСА по тази тема, публикуван на 15 февруари 2021 г.

¹⁴⁴ Известен още като град Фирозкох.

На 18 октомври самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, експлодира близо до провинциалния щаб на Афганистанската национална полиция в град Чагчаран, провинция Гор, убивайки 15 цивилни мъже и ранявайки 173 други (125 мъже, 33 момчета, девет момичета и шест жени), което го прави инцидента, причинил най-много цивилни жертви през 2020 г. Нито една страна не пое отговорност.

Снимка © Мансур Косрав [Mansoor Khosraw]

района на базара на Бамиян, убивайки 18 цивилни (1 момиче, 1 момче и 16 мъже) и ранявайки още 60 (1 момиче, 1 момче, 5 жени и 53 мъже).¹⁴⁵ Талибаните отрекоха да са били замесени чрез официалния си профил в Туитър.¹⁴⁶ На 20 декември самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, управлявано от атентатор самоубиец, беше взривено срещу кортежа на г-н Хан Мохамад, член на *Волеси Джирга* (парламент) и бизнесмен. При инцидента бяха убити 10 цивилни (1 момиче, 2 момчета, 4 мъже, 3 мъже на неопределена възраст) и 44 цивилни бяха ранени (6 момчета, 4 момичета, 3 жени, включително 31 мъже), включително г-н Хан Мохамад.

МООНСА също така регистрира поредица от покушения или други целенасочени атаки срещу членове на парламента и съдебната власт, журналисти и други цивилни в края на 2020 г. По отношение на някои от тези инциденти към момента на публикуване на този доклад МООНСА все още не е определила дали цивилните жертви трябва да бъдат приписани на талибаните или на ИДИЛ-ПХ и съответно е приписала жертвите предварително на неопределена Антиправителствени сили.

Един пример за инцидент, приписан на неопределени Антиправителствени сили, се случи на 13 декември 2020 г. около 8:20 часа в района на Карти Ноу в град Кабул (полицейски район 8), когато неидентифицирани въоръжени мъже застреляха и убиха прокурор, докато той пътуваше към офиса си. В същия ден в полицейски район 16 на град Кабул самоделно взривно устройство, поставено в колата на член на парламента, експлодира, убивайки двама цивилни мъже и ранявайки други двама, като всички те бяха колеги и роднини на парламентариста. На 21 декември ръководителят на Асоциацията на журналистите в град Газни беше застрелян и убит от двама мотоциклетисти, докато пътуваше до близката джамия за вечерни молитви в град Газни, провинция Газни. Говорители както на Министерството на вътрешните работи, така и на правителството на Афганистан и на талибаните осъдиха нападението.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Този инцидент причини най-много цивилни жертви, които МООНСА е регистрирала в провинция Бамиян, откакто мисията започна системно регистриране през 2009 г.

¹⁴⁶ https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1331301370725605379?s=20

¹⁴⁷ <https://twitter.com/TariqArian3/status/1341028881101406210?s=20> https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1341060651830095878?s=20

Имаше и редица инциденти, при които МООНСА не успя да стигне до заключение относно участието на която и да е страна в конфликта - съгласно обичайната методология такива инциденти не са включени в този доклад.

МООНСА призовава Антиправителствените сили, отговорни за подобни атаки, да прекратят атакуването на цивилни лица и да спрат безразборното използване на самоделни взривни устройства и им припомня, че и двете са груби нарушения на хуманитарното право и могат да се равняват на военни престъпления.

МООНСА отново призовава правителството на Афганистан да подобри защитата на цивилните от такива нападения и да проведе задълбочени разследвания на инцидентите с цивилни жертви.

3. Отвлечения на цивилни, свързани с конфликта

Антиправителствените сили и особено талибаните продължиха да отвлечат цивилни лица през 2020 г. в същия брой, както и през предходната година, което доведе до лишаване от свобода на цивилни, а понякога и до смъртни случаи и наранявания. През 2020 г. МООНСА регистрира 1086 отвлечения, свързани с конфликти, от които приписа 99% на талибаните.¹⁴⁸ Особено безпокойство буди фактът, че има увеличение физическите наранявания, причинени при тези отвлечения, довели до 113 цивилни жертви (77 убити и 36 ранени), което е удвояване на жертвите от отвлечения в сравнение с 2019 г.¹⁴⁹ През 2020 г. отвлечените цивилни лица включваха служители от неправителствени организации, хуманитарни специалисти по разминирание, здравни работници и цивилни, работещи за правителството на Афганистан, често когато пътуваха по обществени пътища и спираха на пропускателни пунктове на талибаните. Например на 5 септември 2020 г. областен съдия и негов служител бяха отвлечени от талибаните в района Дир Малика в област Танай в провинция Хост, докато пътуваха към областния административен център. Те бяха освободени по време на операция на Афганистанските национални сили за сигурност. В резултат на инцидента съдията беше ранен в крака. Талибаните поеха отговорност за инцидента.¹⁵⁰

Някои цивилни бяха отвлечени, за да бъдат наказани или да бъдат възпрени да извършват определени действия като например организирането на протести от критична важност срещу талибаните, което доведе до ограничения на свободата на изразяване на цивилните лица. Например на 17 май в област Ширин Тагаб, провинция Фаряб 11 цивилни мъже, включително религиозни учени и местни служители, бяха отвлечени от талибаните, след като участваха в мирни протести срещу местните талибани. Всички

отвлечени хора бяха освободени след няколко дни, като двама цивилни бяха получили наранявания поради малтретиране от страна на талибаните.

Талибаните също отвлякоха цивилни служители от организации, за да ги накарат или да им повлияят да се съобразят с техните изисквания или искания. Например на 21 юли талибаните отвлякоха трима служители на неправителствен доставчик на здравни услуги в област Хисарак в провинция Нангархар. Талибаните заявиха, че са задържали работниците, защото са имали редица проблеми с доставчика на здравни услуги.¹⁵¹ През юли талибаните два пъти влизаха в сграда на строителна компания в Бамян, отвлечайки охранител и инженер, за да принудят компанията да плаща „данъци“ на талибаните. И двата пъти отвлечените бяха освободени в деня след отвлечането.

МООНСА отбеляза също, че продължават отвлеченията от въоръжени групировки/сили и престъпни банди особено в големи градове като Кабул, за които няма достатъчно документиране. Въпреки че МООНСА не документира системно отвлечения, които не се извършват от страните в конфликта, тя редовно получаваше съобщения за подобни инциденти през 2020 г., включително за такива, които бяха насочени към работници от неправителствени организации и служители на ООН.

При определени обстоятелства и по-специално, когато се извършват с цел принуждаване на трета страна да предприеме действие или да се въздържа от действие, отвлеченията на цивилни лица могат да бъдат квалифицирани като вземане на заложници, което може да се равнява на военно престъпление и нарушение на Общия член 3 на Женевските

¹⁴⁸ През 2020 г. МООНСА приписа отвлечането на 1077 цивилни лица на талибаните, четирима цивилни бяха отвлечени от ИДИЛ-ПХ и пет от проправителствените въоръжени групировки.

¹⁴⁹ През 2019 г. МООНСА регистрира 55 цивилни жертви (50 убити и петима ранени) при отвлеченията на 1006 цивилни лица.

¹⁵⁰ Писмо от талибаните до МООНСА от 25 октомври 2020 г., съхранявано в Службата по правата на човека на МООНСА.

¹⁵¹ Писмо от талибаните до МООНСА от 25 октомври 2020 г., съхранявано в Службата по правата на човека на МООНСА.

конвенции. Международното право за правата на човека също забранява отвлеченията на основание, че тези деяния представляват произволно лишаване от свобода. Освен това свободата на движение на цивилни лица и търговията между провинциите и градовете се повлиява негативно от

отвлеченията или от заплахата от тях, тъй като отвлеченията често се случват при пътуване по главни пътища и магистрали, което засяга важни търговски маршрути и предизвиква страх у цивилните от пътуване до определени места.

4. Жестоки, нечовешки или унижителни наказания и произволно отнемане на живота

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира шест инцидента на жестоко, нечовешко или унижително наказание заради решения, взети от паралелната правосъдна структура на талибаните, включително във връзка с предполагаемо нарушение на морални или полови норми като например извънбрачни отношения. Тези наказания доведоха до убийството на четирима цивилни и нараняването на трима други. Инцидентите включваха четири екзекуции на трима мъже и една жена и побой над две жени и един мъж.

Например на 19 януари една жена е била убита, като е била бита с пръчки и метални кабели и е била удушена пред очите на майка ѝ, а пръстите и краката на мъж са били счупени в рамките на наказанието, наредено от талибаните за предполагаема сексуална връзка извън брака. На 26 юни в провинция Фаряб двама мъже бяха екзекутирани публично пред стотици хора,

включително деца, като наказание за предполагаеми престъпления, произтичащи от „присъдата“ на паралелната правосъдна структура на талибаните.¹⁵²

Тези наказания, извършвани от Антиправителствените сили, са престъпни деяния съгласно законите на Афганистан и представляват нарушения на човешките права и злоупотреба с тях. Освен това строгите наказания като екзекуции представляват сериозни нарушения на международното хуманитарно право, което може да се равнява на военни престъпления.¹⁵³ Публичните екзекуции са особено безчовечни и увеличават психическите травми за лицата, осъдени на смърт, както и за онези, които са свидетели на тези събития, особено за децата.¹⁵⁴ МООНСА призовава Антиправителствените сили незабавно да спрат да прилагат жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказания на отделни лица.

5. Излагане на цивилни лица на риск: използване на домове и друга гражданска инфраструктура от военни, както и подбуждане към рискови действия

През 2020 г. МООНСА продължи да регистрира инциденти, при които Антиправителствени сили и особено талибаните излагат на риск цивилни лица. Това се случваше особено чрез използването на домове и друга гражданска инфраструктура за военни цели и чрез принуждаване, подпомагане и подбуждане към действия от страна на цивилни, които ги излагат на риск от нападения от страна на Проправителствените сили.

МООНСА провери множество случаи на взаимодействие на талибаните с цивилното население, включително чрез използването на жилища за военни цели. Примерите включват случаи, при които талибаните използват домове като обекти, от които планират операции и предприемат атаки, както и като

места, в които се търсят подслон по време на боеве с Проправителствените сили. Например на 7 февруари в област Чахарболок, провинция Балх Афганистанските национални сили за сигурност използваха системи за непряк огън, за да атакуват талибани, които се бяха укрили в жилища на цивилни. Непряк огън поразил една от къщите, ранявайки две момичета, две момчета и двама мъже, както и нанесъл щети на къщата. На 26 септември в област Гизаб, провинция Урузган възрастна жена беше сериозно ранена, след като минометен снаряд на Афганистанските национални сили за сигурност падна в къщата ѝ. Минутни преди това талибаните бяха влезли насилва в къщата. Докато живущите се опитвали да вземат своите ценни вещи и да напуснат,

¹⁵² Допълнителна информация за този инцидент е налична в Средногодишния доклад на МООНСА за 2020 г., юли 2020 г.

¹⁵³ Общ член 3 от Женевските конвенции от 1949 г. забранява произнасянето на присъди и изпълнението на екзекуции без предходен съдебен акт, постановен от редовно конституиран съд, който предоставя всички съдебни гаранции, общопризнати като необходими от цивилизованите народи; Римски статут, член 8(2)(c)(iv).

¹⁵⁴ Съгласно общ член 3(d) от Женевските конвенции и член 8(2)(c)(iv) от Устава на МНС от 1998 г. „извършването на екзекуции без предходен съдебен акт, постановен от редовно конституиран съд, който предоставя всички съдебни гаранции, общопризнати като необходими“, представлява военно престъпление във въоръжени конфликти, които не са международни. Освен това Специалният докладчик на ООН за изтезанията и други жестоки, нечовешки или унижителни деяния или наказания отбелязва в доклада си до Общото събрание, че публичните екзекуции увеличават психическите травми на осъдените на смърт и често ги подлагат на „недостойни и срамни прояви на презрение и омраза.“ (A/67/279, ал. 40 и 50).

паднал минометният снаряд. На 19 октомври в област Давлат Абад, провинция Балх група талибани влезли в частен дом и принудили собствениците да им осигурят храна. След това хеликоптерите на Афганистанските военновъздушни сили предприели въздушна атака срещу талибаните в къщата, в резултат на което беше ранена 45-годишна жена, живуща в дома.

Талибаните също подкрепяха, подбуждаха или принуждаваха гражданите да участват в дейности, които биха ги изложили на риск. Например на 11 май в област Балх в провинция Балх група цивилни бяха принудени от талибаните да унищожат път в опит да блокират преминаването на Афганистанските национални сили за сигурност. Афганистанските военновъздушни сили реагираха с въздушен удар, който доведе до 22 цивилни жертви (девет убити и 13 ранени). На 16 октомври в област Навак в провинция Хелманд талибаните казали на селяните да търсят скрап и други ценни предмети в изоставено съоръжения на Афганистанската национална армия. Афганистанската национална армия изстреляла минометен снаряд, който поразил цивилните в базата, убивайки две момчета и ранявайки осем цивилни мъже.

МООНСА отново подчертава, че Антиправителствените сили имат задължението да не излагат на риск цивилни лица и припомня, че международното хуманитарно право забранява умишленото съвместно разполагане на военни цели и цивилни лица с конкретното намерение да бъде предотвратено атакуването на тези военни цели.¹⁵⁵

МООНСА припомня на Проправителствените сили, че неспазването от една страна на конфликта на международно хуманитарно право (например чрез съвместно разполагане на военни цели и граждански обекти) не освобождава противоположната страна от нейните задължения по международните закони, включително задълженията да се вземат всички възможни предпазни мерки за защита на цивилните лица, да се разграничават цивилните лица от бойците, както и да се спазва принципът на пропорционалност при нападението, включително при събиране на разузнавателна информация за гражданския статут на целите и при избора на средства и методи, които да бъдат използвани. Тези задължения не намаляват дори в ситуациите, когато дадена страна в конфликта се смесва с цивилното население.

¹⁵⁵ Международен комитет на Червения кръст, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“, правило 7.

V. ПРОПРАВТЕЛСТВЕНИ СИЛИ

Аз все още страдам от физическа болка в резултат на раните, които получих от артилерийски снаряд на Афганистанската национална армия, който порази комплекса на семейството ми. Къщата ми беше повредена, а прозорците бяха счупени [...] Ние обаче сме твърде бедни, за да се изместим от този район. [...] Някои от членовете на моето семейство бяха сериозно ранени при инцидента и се нуждаят от хирургични операции, които не могат да бъдат направени тук [...] Но поради финансови ограничения не можем да отидем за лечение в Пакистан. Членовете на моето семейство и аз чувстваме, че сме в голяма несигурност. [...]. Жените и децата винаги бягат, за да се скрият.

- Жертва за използване на непряк огън по време на сухопътни боеве от Афганистанската национална армия

Интервю по телефона на МООНСА с жертвата, 17 август 2020 г.

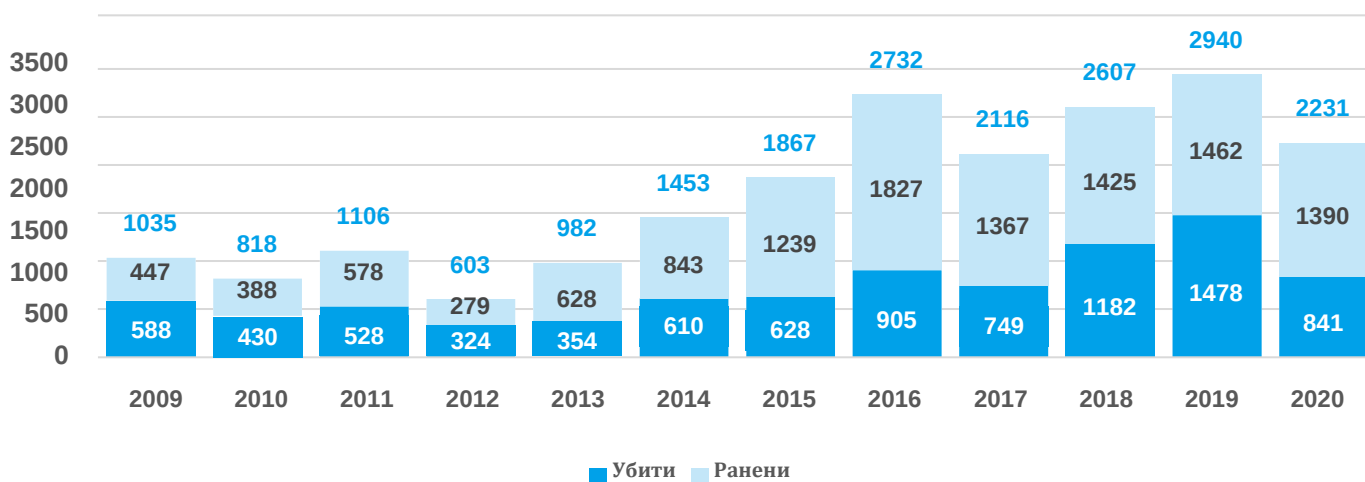
A. Общ преглед

Проправителствените сили носят отговорни за 25% от всички цивилни жертви през 2020 г. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа 2231 цивилни жертви (841 убити и 1390 ранени) на Проправителствените сили, които включват Афганистанските национални сили за сигурност, международните военни сили и проправителствените въоръжени групировки. Това е намаляване с 24% на броя на цивилните жертви в сравнение с 2019 г.¹⁵⁶ Почти половината от убитите и ранените цивилни лица, приписани на Проправителствените сили, са причинени от използването на непряк

огън, включително от артилерийски снаряди и минометни снаряди, по време на сухопътни боеве, като почти една трета е причинена от въздушни удари.¹⁵⁷

Намаляването на цивилните жертви, причинени на Проправителствените сили в сравнение с 2019 г., се дължи главно на рязкото намаляване на цивилните лица, убити и ранени от въздушните удари на международните военни сили след март 2020 г. след подписването на споразумението между САЩ и талибаните на 29

Цивилни жертви, приписани на Проправителствените сили
От 1 януари до 31 декември 2020 г.

¹⁵⁶ През 2019 г. МООНСА приписа 2940 цивилни жертви (1478 и 1462 ранени) на Проправителствените сили.

¹⁵⁷ През 2020 г. МООНСА регистрира 1085 цивилни жертви (299 убити и 786 ранени) при използването на непряк огън по време на сухопътни боеве от Проправителствените сили и 693 цивилни жертви (341 убити и 352 ранени) при въздушни удари на Проправителствените сили.

Цивилни жертви, представени по периоди и разбити по страните в конфликта - Проправителствени сили От 1 януари до 31 декември 2020 г.

февруари 2020 г. Намалването на цивилните жертви беше частично компенсирено от притеснително увеличение със 117% на броя на убитите и ранените цивилни при въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили и 27% увеличение на броя на цивилните жертви при използването на непряк огън по време на сухопътни боеве от Афганистанската национална армия.

МООНСА също така регистрира 94-процентно намаление на цивилните жертви при операциите по издирване, проведени от Проправителствените сили, главно в резултат на по-малко цивилни жертви при такива операции, приписани на Националната дирекция на специалните сили за сигурност, Силите за защита на Хост и базираните в провинция Пактика „Сили Шахин“.¹⁵⁸

Афганистанските национални сили за сигурност са отговорни за 22 процента от всички цивилни жертви през 2020 г. и за повече от осем на всеки 10 цивилни жертви, приписвани на Проправителствените сили; от тях Афганистанската национална армия е била причина за повечето.¹⁵⁹ Международните военни сили и проправителствените въоръжени групировки причиниха по един процент от всички цивилни жертви през 2020 г.¹⁶⁰ Останалите

цивилни жертви бяха причинени от неопределени или множество Проправителствени сили.¹⁶¹

През 2020 г. по-голямата част от цивилните жертви, причинени от Проправителствените сили, бяха в северните и североизточните региони на Афганистан, като заедно представляват повече от половината от общия брой цивилни жертви, причинени на Проправителствените сили.¹⁶² Провинциите Балх, Фаряб, Кундуз, Хелманд и Баглан бяха петте провинции с най-много цивилни жертви, причинени от Проправителствените сили и представляваха половината от всички цивилни жертви, приписани на Проправителствените сили.¹⁶³

МООНСА отбелязва намаление на цивилните жертви от проправителствените сили през февруари поради намалването на периода с насилие през седмицата преди подписването на споразумението между САЩ и талибаните на 29 февруари 2020 г. МООНСА регистрира увеличение на цивилните жертви, приписани на Афганистанските национални сили за сигурност през март, април и май. На 19 март министърът на отбраната обяви връщането на Афганистанската

¹⁵⁸ През 2020 г. МООНСА регистрира 21 цивилни жертви (19 убити и двама ранени) при операции по издирване на Проправителствени сили в сравнение с 360 цивилни жертви (278 убити и 82 ранени) през 2019 г.

¹⁵⁹ Броят на цивилните жертви, които МООНСА, приписа на Афганистанската национална армия, включват жертви при въздушни атаки, проведени от Афганистанските военновъздушни сили. Въпреки че МООНСА отбелязва, че структурно те са смятани за отделни и се наричат „Афганистански въоръжени сили“, за да има съгласуване с предишни доклади, МООНСА продължава да ги нарича Афганистанска национална армия. Вж. Приложение III от Речника за повече подробности. От 1 януари до 31 декември МООНСА приписа 1906 цивилни жертви (674 убити и 1232 ранени) на Афганистанските национални сили за сигурност, които представляват 85 процента от цивилните жертви, приписани на Проправителствените сили. През 2020 г. Афганистанската национална армия причини 1547 цивилни жертви (547 убити и 1000 ранени), 69 процента от общия брой цивилни жертви, приписани на Проправителствените сили.

¹⁶⁰ През 2020 г. МООНСА приписа 120 цивилни жертви (89 убити и 31 ранени) на международните военни сили и 107 цивилни жертви (50 убити и 57 ранени) на проправителствени въоръжени групировки.

¹⁶¹ През 2020 г. МООНСА приписа 98 цивилни жертви (28 убити и 70 ранени) на неопределени или множество Проправителствени сили.

¹⁶² През 2020 г. МООНСА приписа 705 цивилни жертви (182 убити и 523 ранени) в северния регион на Проправителствените сили и 524 цивилни жертви (223 убити и 301 ранени) в североизточния регион.

¹⁶³ През 2020 г. МООНСА приписа 1117 цивилни жертви (393 убити и 724 ранени) в тези пет провинции на Проправителствените сили.

национална армия към състояние на „активна отбрана”.¹⁶⁴ МООНСА регистрира септември, октомври и ноември като трите месеца с най-голям брой цивилни

жертви, приписани на Афганистанските национални сили за сигурност през 2020 г., отбелязвайки началото на Мирните преговори за Афганистан на 12 септември 2020 г.¹⁶⁵

1. Афганистански национални сили за сигурност

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА

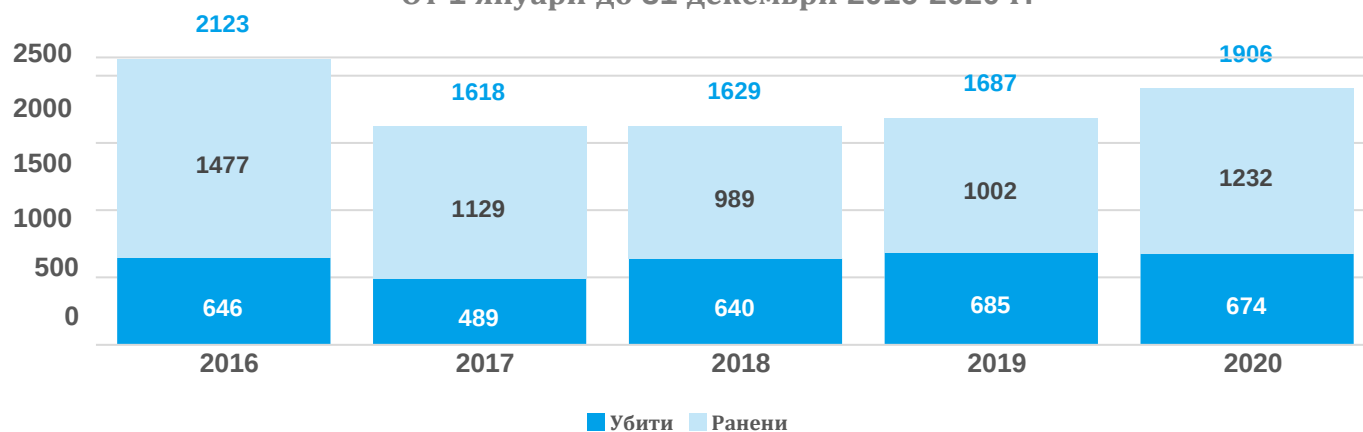
приписа 1906 цивилни жертви (674 убити и 1232 ранени) на Афганистанските национални сили за сигурност, това е 13% увеличение на броя на цивилните жертви в сравнение с 2019 г. и е най-високото ниво на цивилни жертви, приписано им от 2016 г. насам.

Тенденциите, свързани с причините за цивилни жертви между различните клонове на Афганистанските национални сили за сигурност, варираха. През 2020 г. Афганистанската национална армия причини 42% повече цивилни жертви в сравнение с предходната година, което представлява най-много цивилни жертви, приписани на Афганистанската национална армия за една година, откакто МООНСА започна своето системно регистриране през 2009 г.¹⁶⁶ За разлика от това МООНСА приписа по-малко цивилни жертви на Афганистанската местна полиция, Афганистанската национална полиция и Националната дирекция по сигурността,

включително Националната дирекция на специалните сили за сигурност в сравнение с предходната година.

По-голямата част от цивилните жертви заради Афганистанските национални сили за сигурност настъпиха в резултат на използването на сила по време на сухопътни боеве, особено чрез използване на непряк огън, включително от артилерийски снаряди и минометни снаряди.¹⁶⁷ МООНСА регистрира 15% увеличение на цивилните жертви, причинени от Афганистанските национални сили за сигурност по време на сухопътни боеве.¹⁶⁸ Често Афганистанската национална армия използва непряк огън в населени жилищни райони, често като защита срещу атаките на талибаните, като това постоянно нанася вреди на цели семейства, когато артилерийски снаряди или минометни снаряди паднат в домовете им. В резултат на това седем от 10 цивилни жертви от използването на непряк огън от Афганистанската

Цивилни жертви, приписани на Афганистанските национални сили за сигурност
От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

¹⁶⁴ Вж. пресконференция на министъра на отбраната Асадула Халид от 19 март 2020 г. и <https://www.sigar.mil/pdf/quarterly-reports/2020-10-30qr-section3-security.pdf>.

¹⁶⁵ От 1 септември до 30 ноември 2020 г. МООНСА приписа 662 цивилни жертви (237 убити и 425 ранени) на Афганистанските национални сили за сигурност.

¹⁶⁶ През 2020 г. МООНСА приписа 1547 цивилни жертви на Афганистанската национална армия в сравнение с 1093 цивилни жертви (386 убити и 707 ранени) през 2019 г.

¹⁶⁷ От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа 1224 цивилни жертви (359 убити и 865 ранени) при сухопътни боеве на Афганистанските национални сили за сигурност, от които 1037 цивилни жертви (285 убити и 752 ранени) са резултат от непряк огън.

¹⁶⁸ За повече информация относно сухопътните боеве вж. глава VI. А. Сухопътни боеве. От 1 януари до 31 декември 2019 г. МООНСА приписа 1049 цивилни жертви (310 убити и 793 ранени) при сухопътни боеве на Афганистанските национални сили за сигурност, от които 899 цивилни жертви (251 убити и 648 ранени) бяха резултат от непряк огън.

национална армия са жени (22 на сто) и деца (48 на сто).¹⁶⁹

Гражданите лица бяха все повече засегнати от въздушните удари, извършвани от Афганистанските военновъздушни сили, които според съобщенията са увеличили летателното си време, което очевидно е в отговор на намалената активност на военновъздушните сили на международните военни сили след споразумението между САЩ и талибаните от 29 февруари.¹⁷⁰ През 2020 г. около една четвърт от гражданите жертви, приписани на Афганистанските национални сили за сигурност, са причинени от въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили. Те бяха причината за увеличението над два пъти на броя на гражданите жертви в сравнение с 2019 г.¹⁷¹ Подобно на използването на непряк огън, широкообхватните последици от въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили нанесоха вреди на много граждани в домовете им, в резултат на което децата (45%) и жените (19%) съставляват почти две трети от всички граждански жертви при въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили.¹⁷²

Гражданите жертви при операциите по издирване на Афганистанските национални сили за сигурност са намалели с 94 процента през

Септември, октомври и ноември бяха трите месеца с най-голям брой граждански жертви, приписани на Афганистанските национални сили за сигурност през 2020 г.

2020 г.¹⁷³ За разлика от 2019 г., когато гражданите жертви при операции по издирване на Афганистанските национални сили за сигурност (главно Националната дирекция за специалните сили за сигурност) достигнаха най-високото ниво, откакто МООНСА започна своето системно регистриране през 2009 г., този вид граждански жертви почти спряха да се появяват след споразумението между САЩ и талибаните от 29 февруари 2020 г. През 2020 г. тези сили продължиха сякаш да са извън официалната правителствена верига на командването и се координираха с чуждестранни участници.

Клон на Афганистанските национални сили за сигурност	Граждански жертви през 2020 г.	Проценти в сравнение с 2019 г. промяна
Афганистанска национална армия (с Афганистанските военновъздушни сили)	1547 граждански жертви (547 убити и 1000 ранени)	+ 42 %
Афганистанска национална армия (без Афганистанските военновъздушни сили)	1021 граждански жертви (313 убити и 708 ранени)	+ 19 %
Афганистански военновъздушни сили	526 граждански жертви (234 убити и 292 ранени)	+ 126 %
Национална дирекция за сигурност (включително специалните сили на Националната дирекция за сигурност)	47 граждански жертви (27 убити и 20 ранени)	- 80 %
Афганистанска национална полиция	75 граждански жертви (31 убити и 44 ранени)	- 17 %
Афганистанска местна полиция¹⁷⁴	24 граждански жертви (седем убити и 17 ранени)	- 33 %
Други Афганистанските национални сили за сигурност и съвместно приписани жертви	213 граждански жертви (62 убити и 151 ранени)	- 9 %

¹⁶⁹ МООНСА регистрира 189 жени жертви (57 убити и 132 ранени) и 406 деца жертви (119 убити и 287 ранени) от непряк огън по време на сухопътни боеве заради Афганистанската национална армия.

¹⁷⁰ Вж. Специален генерален инспектор за реконструкция на Афганистан, „Доклад за тримесечие до Конгреса на САЩ“, 30 октомври, стр. 98. ¹⁷¹ Вж. за повече информация Глава V.F. Въздушни удари. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА приписа 526 граждански жертви (234 убити и 292 ранени) от въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили в сравнение с 233 граждански жертви (115 убити и 118 ранени) през 2019 г. ¹⁷² МООНСА регистрира 238 деца жертви (103 убити и 135 ранени) и 101 жени жертви (43 убити и 58 ранени) при въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили.

¹⁷³ През 2020 г. МООНСА приписа 15 убити граждански лица при операции по издирване на Афганистанските национални сили за сигурност в сравнение с 241 жертви на граждани (179 убити и 62 ранени) през 2019 г.

¹⁷⁴ След като финансирането на Афганистанската местна полиция свърши на 30 септември 2020 г., Афганистанската местна полиция беше официално премахната, като повечето от нейните членове бяха прехвърлени към Афганистанската национална армия - териториални сили или Афганистанската национална полиция.

2. Международни военни сили

През 2020 г. МООНСА приписа 120 цивилни жертви (89 убити и 31 ранени) на международните военни сили, което е намаление с 85% в броя на цивилните жертви в сравнение с 2019 г.¹⁷⁵ Това бележи най-малкия брой цивилни жертви, приписвани на международните военни сили, откакто МООНСА започна системно регистриране на цивилни жертви през 2009 г.

През януари и февруари 2020 г. МООНСА регистрира сходни нива на вреди спрямо цивилните, причинени от международни военни сили, в сравнение със същия период през 2019 г., а цивилните жертви между 1 януари и 22 февруари 2020 г. представляват 87% от всички цивилни жертви, причинени от международни военни сили през

3. Проправителствени въоръжени групировки

Проправителствените въоръжени групировки са причинили 107 цивилни жертви (50 убити и 57 ранени) през 2020 г., което е 42% намаление на цивилните жертви в сравнение с 2019 г.¹⁷⁸ Спадът на цивилните жертви се дължи главно на по-малкото цивилни жертви, приписани на „Силите за защита на Хост“ и на базираните в Пактика „Сили Шахин“. През 2020 г. малко над половината от всички цивилни жертви заради проправителствени въоръжени групировки са причинени от сухопътни боеве.¹⁷⁹ Въпреки това МООНСА продължи да регистрира цивилни жертви заради целенасочени убийства (26%) и вреди на цивилните, нанесени поради заплахи и сплашване (10%) от страна на тези групировки през 2020 г.¹⁸⁰

Броят на цивилните жертви, приписани на „Силите за защита на Хост“, е намалял с 52 процента през 2020 г., като всички цивилни жертви, приписани на групировката, са настъпили през последните три месеца на годината.¹⁸¹ Между октомври и декември 2020 г. МООНСА регистрира осем инцидента, приписани на „Силите за защита на Хост“, в резултат на които са загинали 12 цивилни

жертви.¹⁷⁶ Тогава цивилните жертви при операциите на международните военни сили почти спряха да се случват, започвайки от „седмичата на намаляване на насилието“ в периода 22-28 февруари, предшестваша подписването на споразумението между САЩ и талибаните на 29 февруари 2020 г. След това международната армия значително намали въздушните си операции, като почти нямаше инциденти, причиняващи цивилни жертви през останалата част на 2020 г. Въпреки това международните военни сили потвърдиха, че някои въздушни операции продължават, а американските военни сили в Афганистан заяви, че ще защитават афганистанските национални сили за сигурност, ако бъдат атакувани, „в съответствие със споразумението“ и направиха публични изявления за въздушни удари, извършени след февруари 2020 г.¹⁷⁷

провинция Хост, включително от умишлени убийства по време на операции по издирване и при сухопътни боеве.

„Силите Шахин“ убиха едно момче по време на сухопътни сражения с талибаните в област Ургун, провинция Пактика през октомври 2020 г. Това е 98-процентно намаляване на броя на цивилните жертви заради тези сили в сравнение с 2019 г.¹⁸²

За разлика от предходната година, когато най-много цивилни жертви заради проправителствени въоръжени групировки бяха причинени в югоизточния регион от „Силите за защита на Хост“ и „Силите Шахин“, през 2020 г. повечето от цивилните жертви заради проправителствени въоръжени групировки бяха приписани на местни групировки, активни в североизточния регион на Афганистан. Те са причинили цивилни жертви най-вече по време на сухопътни боеве и чрез целенасочени убийства.¹⁸³ Например на 24 май 2020 г. по време на прекратяването на огъня заради Рамазан байрам в област Калафгон, провинция Тахар две местни проправителствени въоръжени групировки

¹⁷⁵ През 2019 г. МООНСА приписа 788 цивилни жертви (559 убити и 229 ранени) на международните военни сили.

¹⁷⁶ От 1 януари до 22 февруари 2020 г. МООНСА приписа 104 цивилни жертви (78 убити и 26 ранени) на международните военни сили. ¹⁷⁷ Вж. например https://twitter.com/USFOR_A/status/1246756745445285890?s=20, https://twitter.com/USFOR_A/status/1268848676249755648?s=20 и https://twitter.com/USFOR_A/status/1315602844809080832?s=20

¹⁷⁸ През 2019 г. МООНСА приписа 184 цивилни жертви (102 убити и 82 ранени) на проправителствени въоръжени групировки.

¹⁷⁹ През 2020 г. МООНСА приписа 56 цивилни жертви (20 убити и 36 ранени) при сухопътни боеве на проправителствени въоръжени групировки. ¹⁸⁰ През 2020 г. МООНСА приписа 28 жертви на цивилни жертви (22 убити и шест ранени) на целенасочени убийства и 11 ранени цивилни при инциденти, включващи заплахи и сплашване, на проправителствени въоръжени групировки.

¹⁸¹ През 2019 г. МООНСА приписа 25 убити цивилни на „Силите за защита на Хост“.

¹⁸² През 2019 г. МООНСА приписа 62 цивилни жертви (58 убити и четирима ранени) на „Силите Шахин“.

¹⁸³ През 2020 г. МООНСА приписа 61 цивилни жертви (27 убити и 34 ранени) на проправителствени въоръжени групировки в североизточния регион на Афганистан.

извършиха атаки една срещу друга поради личен спор между командирите им. В резултат на сухопътните боеве между двете групировки бяха убити осем цивилни, а други шестима бяха ранени.

МООНСА отново подчертава, че правителството е основният носител на отговорността да защитава, защитава и прилага човешките права на афганистанското население, включително правата на живот, свобода и сигурност. Поради това тя настоятелно призовава правителството да разпусне или официално да включи провинциалните въоръжени групировки, които действат извън официалната

правителствена верига на командване, като „Силите за защита на Хост“ и „Силите Шахин“ в Афганистанските национални сили за сигурност след строга процедура за проверка, както и да прилага оперативни процедури, които съответстват на международното хуманитарно право и международните закони за правата на човека. МООНСА също така настоятелно призовава правителството да разследва всички достоверни твърдения за вреди на цивилното население, включително нарушения на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право с оглед осигуряване на подвеждане под отговорност.

В. Видове инциденти, причиняващи най-големи вреди на цивилните лица

1. Въздушни удари

Беше денят на моята сватба и роднините ми излезли, за да поканят други роднини на сватбата. Тръгнаха с личната ни кола, когато чули звука на самолет на Афганистанските военновъздушни сили. Брат ми спря колата и избягал, за да се скрие някъде на сигурно място. Баща ми обаче настоя да остане с него в колата. В този момент започнали въздушните удари и брат ми бил убит на място. Имахме толкова много желания за сватбената церемония и брат ми казваше, че би направил всичко за моето щастие, но за съжаление имаше много нещастен финал.

- Братът на човек, убит при въздушен удар на Афганистанските военновъздушни сили

Телефонно интервю на МООНСА с брат на жертва, 1 юли 2020 г.

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 693 цивилни жертви (341 убити и 352 ранени) от въздушни удари на проправителствените сили, което е 34% намаление в сравнение с 2019 г.¹⁸⁴ През 2020 г. въздушните удари доведоха до осем процента от всички цивилни жертви, което е спад с два процентни пункта в сравнение с 2019 г., когато въздушните удари причиниха 10 процента от всички цивилни жертви.

Тъй като Афганистанските военновъздушни сили увеличиха въздушните си операции, а международните военни сили намалиха своите, следвайки споразумението от 29 февруари между САЩ и талибаните,¹⁸⁵ МООНСА регистрира противоречащи си тенденции при цивилните жертви между тези две страни в конфликта.

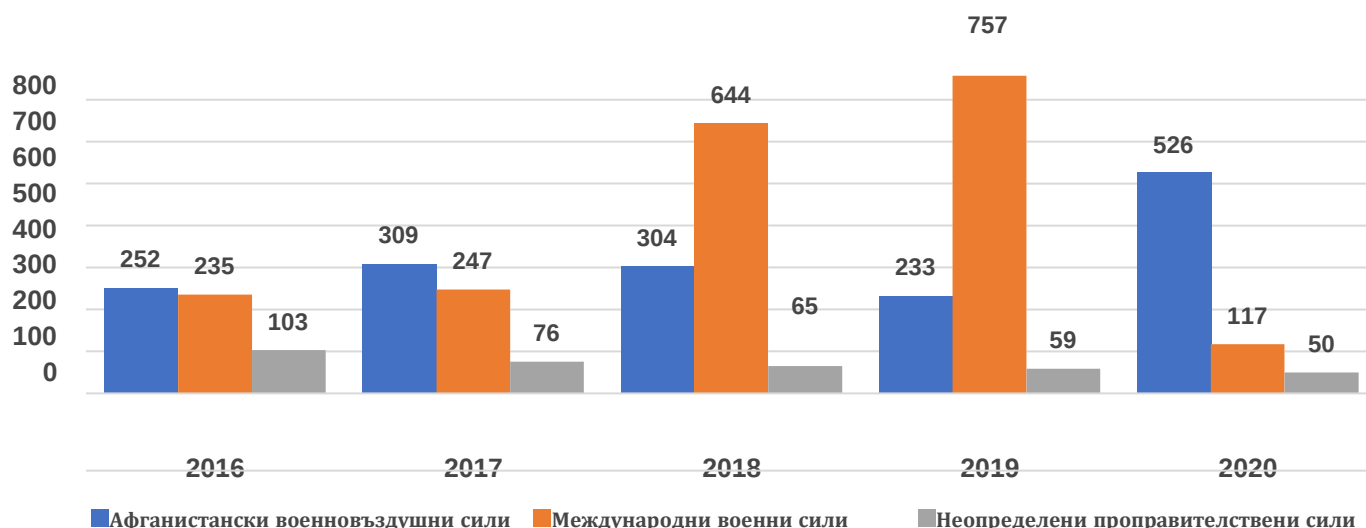
Цивилните жертви при въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили достигнаха рекордно високи нива, което доведе до 526 цивилни жертви (234 убити и 292 ранени), което е увеличение със 126% в сравнение с 2019 г.¹⁸⁶ Това е най-големият брой цивилни жертви при въздушни удари на Афганистанските военновъздушни сили, откакто МООНСА започна системно регистриране през 2009 г. През 2020 г. цивилните жертви при въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили представляват 76 процента от всички цивилни жертви при въздушни удари, докато въздушните удари на международните военни сили представляват 17 процента от всички цивилни жертви при въздушни удари. Останалите цивилните жертви при въздушни удари се дължат на неопределени Проправителствени сили.

¹⁸⁴ През 2019 г. МООНСА регистрира 1049 цивилни жертви (702 убити и 347 ранени) при въздушни удари.

¹⁸⁵ Командването за обучение, консултиране и подпомагане на военновъздушните сили (ТААС-Air) заяви, че Афганистанските военновъздушни сили са увеличили летателните си часове, включително поради по-голямата оперативна нужда поради намалената подкрепа от страна на международните военни сили. Вижте главата за сигурността на 49-тия Тримесечен доклад до Конгреса на Специалния генерален инспектор за реконструкция на Афганистан (30 октомври 2020 г.), извлечен от <https://www.si-gar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-10-30qr-section3-security.pdf>

¹⁸⁶ През 2019 г. МООНСА приписа на Афганистанските военновъздушни сили 233 цивилни жертви (115 убити и 118 ранени) при въздушни удари.

Цивилни жертви при въздушни удари От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

Цивилните жертви, причинени от въздушните удари на международните военни сили, са намалели с 85% в сравнение с 2019 г.¹⁸⁷ През 2020 г. МООНСА регистрира 117 цивилни жертви (89 убити и 28 ранени) при въздушни удари на международните военни сили, най-ниското ниво, откакто МООНСА започна системно документиране през 2009 г. МООНСА приписва почти всички от тези цивилни жертви на въздушни удари на международните военни сили, проведени преди 17 февруари.¹⁸⁸

МООНСА отбелязва със загриженост, че процентът на жените жертви и децата жертвите при въздушни удари се е увеличил до 61% през 2020 г. в сравнение с 45% през 2019 г.¹⁸⁹ Често цивилни жертви има, когато въздушен удар е насочен срещу бойци в жилищен район, като при това удря жилищни сгради, нанасяйки вреди на цели семейства. Например на 20 ноември в област Гизаб в провинция Урузган Афганистанските военновъздушни сили атакуваха талибаните в къщи, в които присъстваха цивилни, в резултат на което бяха убити шест цивилни (две момичета, две жени и двама мъже) и четири деца бяха ранени, както и имаше непотвърден брой жертви сред талибанските бойци. Талибанските бойци влезли в къщите и след това атакували Афганистанските национални сили за сигурност отвътре. Този инцидент се случи по време на продължителните боеве между талибаните и Афганистанските национални сили за сигурност в област Гизаб в провинция Урузган през октомври и ноември 2020 г. На 27 ноември 2020 г. в

област Камари, провинция Бадгис Афганистанските военновъздушни сили

извършиха въздушен удар срещу дома на талибански боец, в резултат на което загинаха 16 цивилни (13 убити и три ранени), всичките бяха жени и деца, като сред тях имаше шест деца на възраст от два месеца до три години.

МООНСА също признава, че Афганистанските военновъздушни сили предприемат мерки за избягване на цивилни жертви. Афганистанските военновъздушни сили съобщиха на МООНСА, че между март 2020 г. и февруари 2021 г.¹⁹⁰ повече от една трета от близо 6000 планирани „въздушни пакети“ не са били проведени или поради присъствието на цивилни, или наличието на обществени имоти, или поради промяна в местоположението на целта. Освен това Афганистанските военновъздушни сили съобщиха, че в 34 случая през същия период са прекъснали планирана операция по време на полета поради присъствие на цивилни, наличие на джамии и публични имоти.¹⁹¹ Въпреки това, в светлината на увеличения брой цивилни жертви при въздушните удари на Афганистанските военновъздушни сили през 2020 г., МООНСА отново подчертава значението на разработването и подобряването на тактическите директиви, правилата за участие в бойни действия, както и други процедури за по-добра защита на цивилното население.

МООНСА припомня, че международното хуманитарно право изисква от всички страни в конфликта да вземат всички възможни предпазни мерки, за да избегнат и при всички случаи да сведат до минимум случайното погубване на цивилни, нараняванията на цивилни и

¹⁸⁷ През 2019 г. МООНСА приписа 757 цивилни жертви (546 убити и 211 ранени) при въздушни удари на международните военни сили.

¹⁸⁸ Преди 17 февруари МООНСА регистрира 104 цивилни жертви (78 убити и 26 ранени), след 17 февруари МООНСА регистрира 11 убити и две ранени цивилни жертви.

¹⁸⁹ През 2020 г. МООНСА регистрира 121 жени жертви (58 убити и 63 ранени) и 299 деца жертви (146 убити и 153 ранени) заради въздушни удари в сравнение със 135 жени жертви (76 убити и 59 ранени) и 341 деца жертви (211 убити и 130 ранени) през 2019 г.

¹⁹⁰ Отбелязва се, че част от тези данни, които обхващат приблизително 11 месеца, са извън отчетния период на този доклад.

¹⁹¹ Писмо от Афганистанските военновъздушни сили до МООНСА, 18 февруари 2021 г.

до щети върху граждански обекти.¹⁹² Това включва задължението за събиране на достатъчно информация, за да се оцени ефективно присъствието на цивилни лица на определено за нападение място, включително в ситуации на динамично определяне на мишена. Това може да се направи чрез анализ на модела на цивилния живот в района и на начина, по който се използват определени структури, както и чрез извършване на задълбочен, прозрачен, обективен и достоверен преглед на всички въздушни удари, довели до цивилни жертви с оглед оценка на ефективността на въведените мерки за безопасност.¹⁹³

Страните са задължени да спазват принципа на пропорционалност при планирането и провеждането на въздушни

операции, както и да отменят или спрат дадена атака, ако стане очевидно, че може да се очаква да причини вреда на цивилните, които биха били прекомерни за очакваното конкретно и пряко военно предимство.¹⁹⁴

МООНСА също така напомня на страните, че дори ако една от страните в конфликта не спазва международното хуманитарно право, това не освобождава другите страни от техните задължения съгласно международното хуманитарно право.¹⁹⁵ Принципът на пропорционалност се прилага независимо дали въздушните удари се провеждат като част от планирана операция с преднамерено определяне на целта или се провеждат в подкрепа на сухопътните сили.

Цивилни жертви при въздушния удар на Афганистанските военновъздушни сили в област Бахарак, провинция Тахар на 21 октомври 2020 г.

ment at a hospital. Photo ©EPA-EFE/STR

На 21 октомври, около 14:30 часа, в село Хазара Карлук, близо до град Талокан в област Бахарак, провинция Тахар въздушен удар на Афганистанските военновъздушни сили е поразил селското медресе близо до джамия, за която е имало информация, че е била използвана от талибаните. МООНСА регистрира убийството на девет деца (пет момчета и четири момичета) на възраст между пет и девет години и раняването на още 17 цивилни, включително 16 деца (девет момичета и седем момчета), както и

един цивилен мъж - молла на медресето. МООНСА също получи множество съобщения за допълнителни цивилни жертви -

¹⁹² Вж. правило 15, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“ на Международен комитет на Червения кръст и член 13, Допълнителен протокол II

¹⁹³ Вж. например Международен наказателен трибунал за бивша Югославия, дело Купрешкич, решение, ал. 49, 132, 526.

¹⁹⁴ Вж. правило 14, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“ на Международен комитет на Червения кръст.

¹⁹⁵ Вж. правило 140, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“ на Международен комитет на Червения кръст.

до 12 убити и 18 ранени, които тя не беше в състояние да провери към момента на изготвяне на този доклад. Въздушният удар също унищожил класна стая и нанесъл щети на други части на медресето и джамията.

Първият вицепрезидент на Афганистан Амрулах Салех отрече да са били убити деца при нападението и заяви, че въздушният удар е бил насочен към талибаните. Той също така добави, че „лицето, отговорно за разпространението на тази отровна [и] фалшива новина, беше незабавно арестувано [...]”.¹⁹⁶ МООНСА поиска от правителството да му предостави всякакви доказателства в подкрепа на това изявление и подобни изявления и е наясно, че е било проведено разследване. По време на изготвянето на настоящия доклад с МООНСА не са били споделяни подобни открития.

МООНСА призовава Афганистанските военновъздушни сили да продължат да разработват и подобряват тактически директиви, правилата за участие във военни действия и другите процедури във връзка с използването на въоръжени въздухоплавателни средства. Тя също така напомня на Афганистанските национални сили за сигурност за тяхната отговорност съгласно международното хуманитарно право да предприемат всички възможни предпазни мерки, за да защитят цивилните от вреди, включително чрез оценки на модела на живот. Тази отговорност не се намалява, когато противниковата страна нарушава международното хуманитарно право.

МООНСА също получи информация, че след като говорителят на губернатора на Тахар публикувал изявление, потвърждаващо, че при инцидента е имало цивилни жертви, той е бил поставен под домашен арест за няколко дни и след това е бил освободен от длъжността си.

МООНСА подчертава значението на поддържането на свободен поток от информация и открит дебат във връзка с въздействието на въоръжения конфликт върху цивилните; тя също така отново подчертава, че правителството трябва да избягва да предприема действия и да прави изявления, които могат да предизвикат или изглежда да предизвикат негативно въздействие или да задушат дискусиите относно цивилните жертви, особено относно лицата, съобщаващи за подобни инциденти, включително за работещите за медиите и организациите на гражданското общество; защитниците на човешките права; поверителните източници и лицата, подаващи сигнали за нередности.

МООНСА призовава правителството и другите страни в конфликта да проведат задълбочени и прозрачни разследвания на твърденията за цивилни жертви, да информират обществеността за резултатите от тези разследвания.

2. Умишлено нанасяне на вреди на цивилни лица, включително екзекуции по бърза процедура

През 2020 г. МООНСА продължи да регистрира инциденти, при които Афганистанските национални сили за сигурност и проправителствените въоръжени групировки умишлено нанасяха вреди на цивилни лица, включително инциденти, които представляваха екзекуции по бърза процедура. От 1 януари до 31 декември МООНСА регистрира 49 такива инциденти, в резултат на които се стигна до 80 цивилни жертви (46 убити и 34 ранени). МООНСА приписа 29 инцидента, довели до 42 цивилни жертви (23 убити и 19 ранени) на Афганистанските национални сили за сигурност и 20 инциденти, причинили 38 цивилни жертви (23 убити и 15 ранени), на проправителствени въоръжени групировки.

През първото и последното тримесечие на 2020 г. МООНСА продължи да приписва инциденти на Националната дирекция за сигурност и „Силите за защита на Хост”, при които цивилни, заподозрени за участие в Антиправителствени сили, бяха умишлено убити в ситуации, в

които изглеждаше, че е можело да бъдат безопасно задържани и биха могли да бъдат предадени на съответните правоприлагащи органи. Например на 15 януари в област Ходжани в провинция Нангархар, военна част номер 2 на Националната дирекция за специални сили за сигурност застреля и уби двама цивилни - братя, в дома им по време на операция по издирване. Когато силите влезли в дома, заповядали на жените и децата да седнат пред къщата. Двамата братя били отведени в стая в къщата, където били разпитани, преди да бъдат застреляни и убити. На 14 октомври в област Матун в провинция Хост „Силите за защита на Хост” влезли в жилищен дом и пребили възрастен цивилен мъж пред очите на семейството му. След това го извели извън къщата и го застреляли и убили.

¹⁹⁶ <https://www.facebook.com/AmrullahSaleh.Afg/posts/3341016672673215> <https://twitter.com/AmrullahSaleh2/status/1319293261979086861?s=20>

Други инциденти, свързани с използването на насилие срещу цивилни от страна на Афганистанските национални сили за сигурност или проправителствени въоръжени групировки се случваха след вербални спорове. Често това включваше аргументи, свързани с отказ за плащане на подкупи или с отказ да се изпълнят незаконни искания. Например на 15 юни в област Мукур, провинция Газни, четирима мъже и две деца били бити от членове на проправителствена въоръжена групировка, след като мъжете отказали да извършат строителни работи за групировката на нейния контролно-пропускателен пункт. Шестимата цивилни получили медицинско лечение в местната клиника. На 5 септември член на Афганистанската национална полиция, работещ на контролно-пропускателен пункт в област Калат, провинция Забул застрелял цивилен мъж, който отказал да плати пари за преминаване на контролно-пропускателния пункт.

МООНСА регистрира случаи, в които проправителствени въоръжени групировки и Афганистанската местна полиция нападали цивилни, защото са били свързани с членове на талибаните или на съперничаща проправителствена въоръжена групировка или поради убеждението, че са подкрепяли талибаните. На 4 февруари в област Арго, провинция Бадахшан експлозия в аптека убила собственика на аптеката и ранила друг цивилен. Членовете на проправителствената въоръжена групировка атакували аптеката поради спор с бащата на собственика, който бил командир на конкурентна проправителствена въоръжена групировка. На 3 май в област Пул-е-Кхумри в провинция Баглан Афганистанската местна полиция влязла в дом, застреляла и убила цивилен мъж, тъй като талибаните използвали къщата му за атаки срещу

Афганистанската местна полиция.

МООНСА отново подчертава, че убийството по което и да било време на което и да било място от която и да било страна в конфликта на лица, които не участват активно в бойни действия, е забранено от общ член 3 от Женевските конвенции и може да се равнява на военно престъпление. Освен това дори ако страните не са съгласни с констатациите на МООНСА относно цивилния статут на умишлено убитите лица по време на операции, МООНСА подчертава, че съгласно международното хуманитарно право насилието над живота и по-специално убийството или изтезанията на лице, признато за *hors de combat* е забранено и се равнява на военно престъпление. Това включва всеки, който е под властта на вражеската страна или който ясно изразява намерение да се предаде, при условие че се въздържа от каквито и да било враждебни действия и не се опитва да избяга.¹⁹⁷ Съответно в ситуация, в която Афганистанските национални сили за сигурност или проправителствените въоръжени групировки задържат и убиват лица, които не представляват допълнителна заплаха, тяхното убийство е нарушение на международното хуманитарно право, независимо дали те са цивилни или не, и се равнява на военно престъпление.

МООНСА също подчертава, че съгласно международното право за правата на човека незаконното убийство на лице представлява нарушение на правото на живот. Държавите трябва да разследват използването на смъртоносна сила от техните представители в контекста на правоприлагащи операции и в ситуации на предполагаеми нарушения на правото на живот, извършени по време на въоръжен конфликт.¹⁹⁸

¹⁹⁷ Правило 47, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“ на Международен комитет на Червения кръст.

¹⁹⁸ Вж. ал. 9, 10 и 17 от Принципите на ООН за ефективно предотвратяване и разследване на извънзаконни, произволни и извършени по бързата процедура екзекуции, приети на 24 май 1989 г. с Резолюция 1989/65 на Икономическия и социален съвет. Вж. също резолюциите на Съвета за сигурност на ООН и Общото събрание относно немеждународен въоръжен конфликт, призоваващи всички страни да спазват международното право за правата на човека и Общ коментар № 36 относно правото на живот, Комитет по правата на човека, CCPR/C/GC/36.

VI. СУХОПЪТНИ БОЕВЕ И ВЗРИВНИ ВОЕННИ ОСТАТЪЦИ

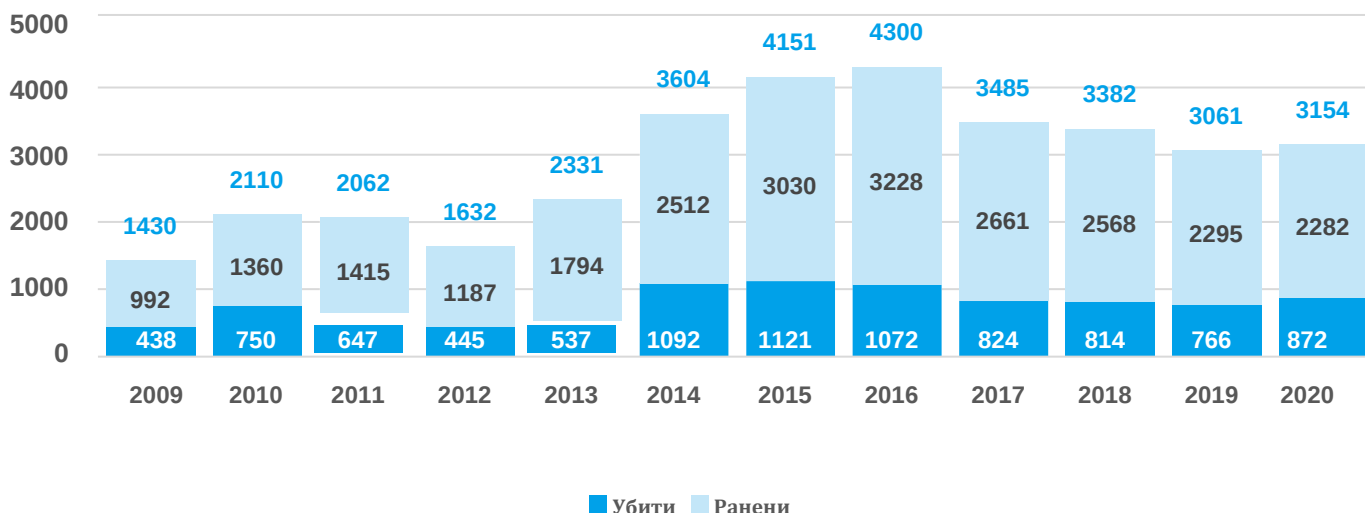
А. Сухопътни боеве: цивилни лица, попаднали под кръстосан огън

За първи път от 2016 г. насам сухопътните боеве бяха включени като водещата причина за цивилни жертви, отговорни за 36% от всички цивилни жертви през 2020 г. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 3154 цивилни жертви (872 убити и 2282 ранени) при сухопътни боеве.¹⁹⁹ Въпреки че това е леко увеличение в сравнение с броя на цивилните жертви при тези инциденти през предходната година,²⁰⁰ особено притеснение буди фактът, че броят на цивилните, убити при сухопътни боеве, се е увеличил с 14%. Освен това броят на сухопътните боеве, причинили цивилни жертви, се е увеличил с 13%.²⁰¹ Жените и децата са съставлявали повече от половината от всички цивилни жертви при сухопътни боеве през 2020 г.²⁰²

През 2020 г. проправителствените сили причиниха 42% от цивилните жертви при сухопътни боеве - 1328 цивилни жертви (389 убити и 939 ранени), което е пет процента увеличение в сравнение с 2019 г.²⁰³ Афганистанската национална армия е отговорна за над 70 процента от тях - и е притеснително, че е причинила 29 процента повече цивилни жертви при сухопътни боеве в сравнение с 2019 г.²⁰⁴

Антиправителствените сили са отговорни за 1042 цивилни жертви (271 убити и 771 ранени), което представлява една трета от цивилните жертви при сухопътни боеве и 15% намаление в сравнение с

Цивилни жертви при сухопътни боеве
От 1 януари до 31 декември 2020 г.

¹⁹⁹ Това включва 2029 цивилни жертви (508 убити и 1521 ранени) на непряк огън; 1002 цивилни жертви (347 убити и 655 ранени) на стрелба по време на сухопътни боеве и 123 цивилни жертви (17 убити и 106 ранени) при инциденти, при които както непряк огън, така и стрелба са причинили цивилни жертви или МООНСА не е успяла да определи дали непряк огън или стрелба са причинили цивилните жертви.

²⁰⁰ През 2019 г. МООНСА регистрира 3061 цивилни жертви (766 убити и 2295 ранени) при сухопътни боеве.

²⁰¹ През 2020 г. МООНСА регистрира 1251 инциденти при сухопътни боеве, причинили цивилни жертви, в сравнение с 1110 инциденти през 2019 г. ²⁰² През 2020 г. МООНСА регистрира 555 жени жертви (156 убити и 399 ранени) и 1195 деца жертви (304 убити и 891 ранени) при сухопътни боеве.

²⁰³ През 2019 г. МООНСА приписа 1263 цивилни жертви (366 убити и 897 ранени) при сухопътни боеве на Проправителствените сили. ²⁰⁴ През 2020 г. МООНСА приписа 955 цивилни жертви (285 убити и 670 ранени) при сухопътни боеве на Афганистанската национална армия в сравнение със 740 цивилни жертви (211 убити и 529 ранени) през 2019 г.

2019 г.²⁰⁵ Това беше частично причинено от 48% намаление на цивилните жертви при сухопътни боеве, приписвани на ИДИЛ-ПХ в сравнение с 2019 г.²⁰⁶ МООНСА също приписа с 10% по-малко цивилни жертви на талибаните през 2020 г. спрямо предходната година.²⁰⁷ Това се дължи главно на отсъствието на свързани с изборите инциденти през 2020 г., тъй като те причиниха много цивилни жертви около президентските избори в Афганистан през септември 2019 г.²⁰⁸

Останалите 784 цивилни жертви (212 убити и 572 ранени) се дължат на кръстосан огън между Проправителствените сили и Антиправителствените сили, при които МООНСА не можа да припише цивилни жертви на една конкретна страна,²⁰⁹ както и на трансгранични инциденти, свързани с Пакистанските военни сили.²¹⁰

През 2020 г. МООНСА регистрира значителни разлики при

Жените и децата са съставлявали повече от половината от всички цивилни жертви при сухопътни боеве през 2020 г.

въздействието на сухопътните боеве върху цивилни лица в различни части на страната: 16 провинции претърпяха нарастване на цивилните жертви при сухопътните боеве в сравнение с 2019 г.; докато 16 провинции регистрираха намаляване.²¹¹ Северният регион продължава да бъде районът с най-много цивилни жертви при сухопътни боеве, следван от североизточния и южния регион.²¹² Седемте провинции с най-голям брой цивилни жертви при сухопътни боеве - Фаряб, Балх, Кундуз, Газни, Хелманд, Кандахар и Баглан - съвместно съставляват повече от половината от всички цивилни жертви при сухопътни боеве.²¹³

1. Непряк огън: артилерийски снаряди, минометни снаряди и ракети

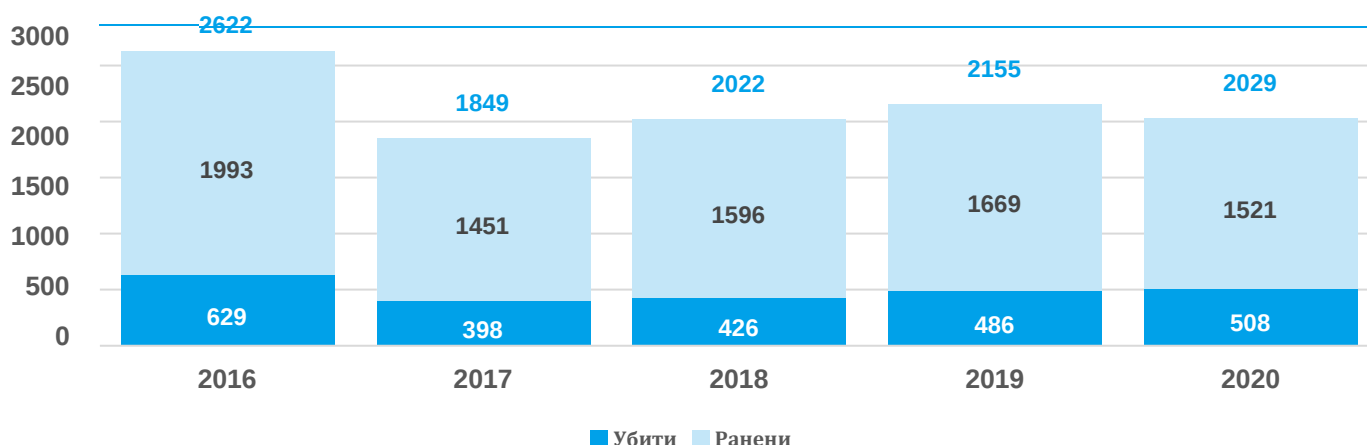
“Този ужасен инцидент унищожил живота ни и никога не сме си представяли, че такъв инцидент може да се случи. Загубих младата си дъщеря и съпругата си, както и мой роднина, който живееше с мен, стана инвалид. Къщата ми беше повредена и сега имам финансови трудности, защото изхарчих, каквото имам за медицинско лечение на жена ми, която за жалост все още страда от инвалидността си [...] Мисля, че нищо не може да е по-лошо от това.”

- Мъж жертва на сухопътни боеве между Афганистанските национални сили за сигурност и талибаните
Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 15 май 2020 г.

²⁰⁵ През 2019 г. МООНСА приписа 1229 цивилни жертви (261 убити и 968 ранени) при сухопътни боеве на Антиправителствените сили. ²⁰⁶ През 2020 г. МООНСА приписа на ИДИЛ-ПХ 83 (14 убити и 69 ранени) цивилни жертви при сухопътни боеве в сравнение със 160 цивилни жертви (18 убити и 142 ранени) през 2019 г. ²⁰⁷ През 2020 г. МООНСА приписа 953 цивилни жертви (256 убити и 697 ранени) на сухопътни боеве на талибаните в сравнение с 1059 цивилни жертви (241 убити и 818 ранени) през 2019 г. ²⁰⁸ През 2019 г. МООНСА приписа 224 (28 убити и 196 ранени) цивилни жертви заради сухопътни боеве, свързани с изборите, на талибаните. ²⁰⁹ МООНСА регистрира 630 цивилни жертви (184 убити и 446 ранени) при сухопътни боеве заради кръстосан огън между страните в конфликта, в които не можа да идентифицира отговорната страна. ²¹⁰ През 2020 г. МООНСА приписа 154 цивилни жертви (28 убити и 126 ранени) при сухопътни боеве на трансграничен огън от Пакистанските военни сили. ²¹¹ През 2020 г. МООНСА регистрира увеличаване на цивилните жертви при сухопътни боеве в провинциите Бадахшан, Бадгис, Балх, Дайкунди, Газни, Гор, Джаузджан, Кандахар, Каписа, Хост, Логар, Нангархар, Нимроз, Пактика, Урузган и Майдан Вардак. ²¹² През 2020 г. МООНСА регистрира 873 цивилни жертви (208 убити и 665 ранени) при сухопътни боеве в северния регион, 522 цивилни жертви (179 убити и 343 ранени) в североизточния регион и 516 цивилни жертви (155 убити и 361 ранени) в южния регион. ²¹³ През 2020 г. МООНСА регистрира 376 цивилни жертви (69 убити и 307 ранени) при сухопътни боеве във Фаряб, 349 цивилни жертви (105 убити и 244 ранени) в Балх, 218 цивилни жертви (86 убити и 132 ранени) в Кундуз, 195 цивилни жертви (59 убити и 136 ранени) в Газни, 187 цивилни жертви (81 убити и 106 ранени) в Хелманд, 152 цивилни жертви (24 убити и 128 ранени) в Кандахар и 134 цивилни жертви (38 убити и 96 ранени) в провинции Баглан.

Цивилни жертви от използването на непряк огън по време на сухопътни боеве

От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

През 2020 г. непрекият огън, включително използването на артилерийски снаряди, минометни снаряди и ракети, продължи да причинява по-голямата част от цивилните жертви по време на сухопътни боеве

- 64 на сто. Между 1 януари и 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 2029 цивилни жертви (508 убити и 1521 ранени) заради непряк огън. Докато броят на цивилните лица, убити от този тип оръжия, се е увеличил с пет процента в сравнение с 2019 г., броят на цивилните, ранени при непряк огън, е намалял с девет процента.²¹⁴ Жените и децата продължиха да съставляват почти две от всеки три цивилни жертви при непряк огън.²¹⁵ Цивилните често бяха ранявани или убити, когато артилерийски снаряди, минометни снаряди или ракети нанасяха щети или разрушаваха домовете им.

От 1 януари до 31 декември 2020 г. Проправителствените сили причиниха 1085 цивилни жертви (299 убити и 786 ранени) чрез използване на непряк огън. Това е подобно на броя на цивилните жертви, регистриран през 2019 г., и представлява 53% от всички цивилни жертви заради тези видове оръжия.²¹⁶ Повечето цивилни жертви заради непряк огън на Проправителствените сили се дължат на Афганистанската национална армия, която е отговорна за 854 цивилни жертви (247

убити и 607 ранени). Това представлява 27% увеличение на броя на цивилните жертви, приписани на Афганистанската национална армия при тези видове въоръжения в сравнение с 2019 г.²¹⁷

Използването на непряк огън от Антиправителствените сили причини 573 цивилни жертви (101 убити и 472 ранени), което представлява 28% от цивилните жертви заради тези видове оръжия и намаляване с 29% на броя на цивилните жертви в сравнение с 2019 г.²¹⁸ МООНСА приписа на талибаните 490 цивилни жертви (87 убити и 403 ранени) от непряк огън, което е 26% намаление на броя на жертвите в сравнение с 2019 г., главно поради липсата на цивилни жертви, свързани с избори, през 2020 г.²¹⁹

Останалите 18 процента от цивилните жертви от непряк огън или не могат да бъдат приписани на нито една страна от въоръжения конфликт (17 процента), или са причинени от трансграничен обстрел (по-малко от два процента).²²⁰

Например сутринта на 29 юни в провинция Хелманд, област Сангин Афганистанската национална армия

²¹⁴ През 2019 г. МООНСА регистрира 2155 цивилни жертви (486 убити и 1669 ранени) при използването на непряк огън по време на сухопътни боеве. ²¹⁵ През 2020 г. МООНСА регистрира 420 жени жертви (115 убити и 305 ранени) и 914 деца жертви (223 убити и 691 ранени) при използване на непряк огън по време на сухопътни боеве.

²¹⁶ През 2019 г. МООНСА приписа 1061 цивилни жертви (283 убити и 778 ранени) на използването на непряк огън по време на сухопътни боеве от Проправителствените сили.

²¹⁷ През 2019 г. МООНСА приписа 670 цивилни жертви (183 убити и 487 ранени) на използването на непряк огън по време на сухопътни боеве от Афганистанската национална армия.

²¹⁸ През 2019 г. МООНСА приписа 806 цивилни жертви (144 убити и 662 ранени) на използването на непряк огън по време на сухопътни боеве от Антиправителствени сили.

²¹⁹ През 2019 г. МООНСА приписа 658 цивилни жертви (128 убити и 530 ранени) на използването на непряк огън по време на сухопътни боеве от талибаните.

²²⁰ През 2020 г. МООНСА регистрира 339 цивилни жертви (96 убити и 243 ранени) при използването на непряк огън по време на сухопътни боеве, за които не можа да припише отговорност на конкретна страна. През 2020 г. МООНСА също приписа 32 цивилни жертви (12 убити и 20 ранени) на трансграничен обстрел от Пакистанските военни сили.

Жените и децата продължиха да съставляват почти две от всеки три цивилни жертви заради непряк огън по време на сухопътни боеве.

изстреля минометни снаряди, които поразиха пазар, в резултат на което загинаха поне 50 цивилни (19 убити и 31 ранени), включително шест деца убити и 11 ранени. Следобед на 7 септември в провинция Пактия, област Джаджи Арюб, снаряд от непряк огън на талибаните падна в близост до медресе, разположено на около 50-100 метра от пропускателен пункт на Афганистанската национална полиция. Шрапнелите от снаряда раниха 15 деца на възраст от шест до 14 години, които се прибираха от медресето. ИДИЛ-ПХ пое отговорност също за четири инцидента, при които ракети бяха изстреляни в град Кабул, в резултат на което загинаха общо 83 цивилни (14 убити и 69 ранени) и бяха нанесени щети на цивилно имущество, включително на здравен център и училище.²²¹

МООНСА остава загрижена, че много от цивилните жертви са в резултат на използването на артилерийски снаряди, минометни снаряди и ракети в населените райони. Подобна употреба крие висок риск от нанасяне на вреди на цивилните население поради природата на оръжията, които са изстреляни без пряка видимост към целта, не са особено точни и могат да имат ефект върху голям район.

2. Цивилни жертви от стрелба по време на сухопътни боеве

„По време на този конфликт курушум прониза сърцето на съпруга ми и го уби. Той беше мил съпруг и трудолюбив баща, който работеше през целия си живот, за да ни осигури комфортен живот [...] Смъртта му беше най-трудният и мрачен ден в живота ми, защото загубата на житейски партньор и любим човек е непоносима. Нямам думи, с които да опиша моята мъка и тъга за загубата му. Живея само заради двете си деца, иначе бих се самоубила пред убийците му“.

- Жена, чийто съпруг е починал от стрелба от проправителствена въоръжена групировка по време на сухопътни боеве

Телефонно интервю на МООНСА със съпругата на жертвата, 12 октомври 2020 г.

През 2020 г. МООНСА регистрира 30% увеличение на цивилните жертви заради стрелба по време на сухопътни боеве в сравнение с 2019 г., възлизащи на 1002 цивилни жертви (347 убити и 655 ранени).²²²

МООНСА регистрира и 41% увеличение на броя на инцидентите, причинили тези цивилни

²²¹ Случаи на поемане на отговорност, записани в базата данни на МООНСА за защита на цивилни лица.

²²² През 2019 г. МООНСА регистрира 768 цивилни жертви (237 убити и 531 ранени) заради стрелба по време на сухопътни боеве.

жертви.²²³ Цивилните често бяха застрелвани и убити или ранени, когато бяха в близост до сухопътни боеве между талибаните и Афганистанските национални сили за сигурност.

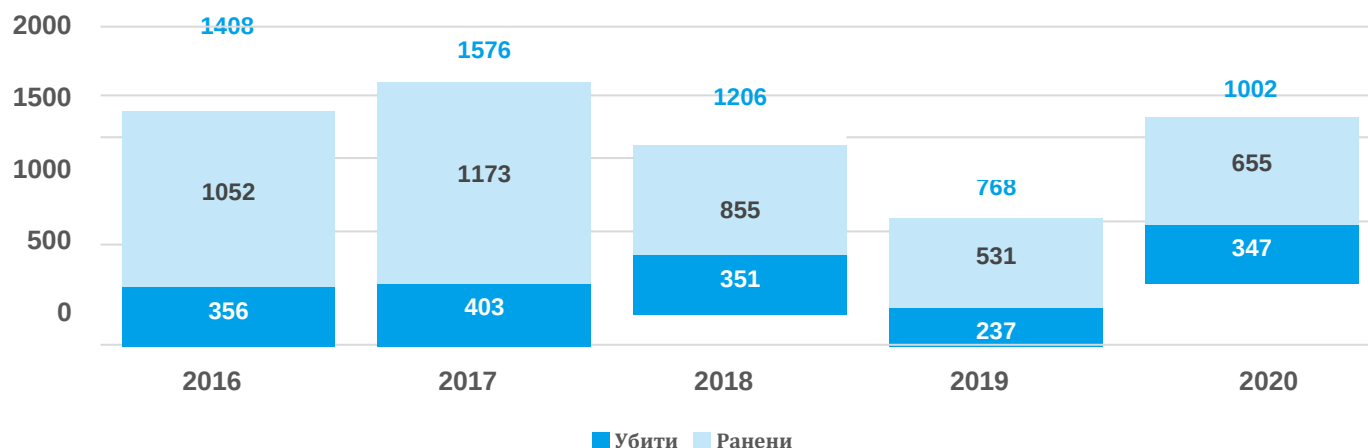
Противно на тенденциите при непрекия огън, Антиправителствените сили причиниха повече цивилни жертви заради стрелба по време на сухопътни боеве, отколкото Проправителствените сили. Антиправителствените сили са отговорни за 469 цивилни жертви (170 убити и 299 ранени), причинени от стрелба, което е 16% увеличение в сравнение с 2019 г.²²⁴ През 2020 г. МООНСА приписа 242 цивилни жертви (89 убити и 153 ранени) на стрелба по време на сухопътни боеве от страна на Проправителствените сили, което е 34% повече жертви от предходната година.²²⁵ Останалите

цивилни жертви, причинени от стрелба, или не могат да бъдат приписани на някоя конкретна страна,²²⁶ или са били причинени от трансгранични инциденти.²²⁷

Като цяло цивилните жертви на подобни инциденти са функционирали в рамките на ежедневието си, докато са пътували по обществени пътища или са били в собствените им домове. Например следобед на 13 юни 2020 г. в провинция Тахар, област Бахарак талибаните нападнаха конвой на Афганистанската национална армия. По време на кръстосания огън между двете страни двама цивилни мъже били убити, докато обработвали земеделска земя. Освен това едно момиче било ранено от случаен куршум, докато било в къщата си, а момче било ранено, докато се разхождало близо до дома си.

Цивилни жертви от стрелба по време на сухопътни боеве

От 1 януари до 31 декември 2016-2020 г.

3. Трансгранични инциденти

От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 19 трансгранични инцидента от Пакистан,²²⁸ засягащи цивилното население в

Афганистан, в резултат на което имаше 156 цивилни жертви (28 убити и 128 ранени). Пакистан твърди, че

²²³ През 2020 г. МООНСА регистрира 662 инциденти със стрелба по време на сухопътни боеве, които са причинили цивилни жертви, в сравнение с 469 такива инцидента през 2019 г.

²²⁴ През 2019 г. МООНСА приписа 406 цивилни жертви (112 убити и 294 ранени) на стрелба по време на сухопътни боеве от Антиправителствени сили.

²²⁵ През 2019 г. МООНСА приписа 181 цивилни жертви (70 убити и 111 ранени) на стрелба при сухопътни боеве на Проправителствените сили.

²²⁶ През 2020 г. МООНСА регистрира 288 цивилни жертви (87 убити и 201 ранени) при стрелба по време на сухопътни боеве на кръстосан огън между различните страни, при които не може да припише отговорността на нито една страна.

²²⁷ През 2020 г. МООНСА приписа три цивилни жертви (един убит и двама ранени) на трансгранична стрелба от Пакистанските военни сили.

²²⁸ През 2020 г. МООНСА регистрира, че 17 от 19-те трансгранични инциденти са резултат от трансграничен огън от Пакистан в Афганистан, причинявайки 154 цивилни жертви (28 убити и 126 ранени). Другите два от 19-те трансгранични инциденти са резултат от противопехотни мини в граничната зона на източната провинция Конар, причинявайки наранявания на краката на двама цивилни овчари, които пасяли животните си. Според Пакистан всички пакистански противопехотни мини са отчетени и никакви противопехотни мини не са били използвани извън Пакистан от Пакистанските военни сили, нито са били предоставяни на която и да е организация или групировка.

при повечето инциденти не е имало трансграничен огън от Пакистан в Афганистан.²²⁹

Докато повечето инциденти, регистрирани от МООНСА, включват обстрел от Пакистан в Афганистан в граничната зона на провинция Конар, огромната част от цивилните жертви при трансгранични инциденти са причинени от един инцидент на 30 юли в Кандахар при пропускателния пункт Чаман-Спин Болдак. МООНСА регистрира 15 убити цивилни и 104 ранени цивилни от страната на Афганистан, когато при протест на цивилни на пропускателния пункт възникнало насилие. МООНСА беше в състояние да провери само цивилните жертви, възникнали на територията на Афганистан. Пакистан твърди, че вреди спрямо цивилни, свързани с

инцидент, е имало на територията на Пакистан, което МООНСА не е успя да провери. Както военните сили на Пакистан, така и Афганистанските сили потвърдиха пред МООНСА, че са използвали огън от малки оръжия по време на този инцидент. И двете страни посочиха, че са стреляли една срещу друга и никоя не е успяла да определи дали собствената им стрелба по време на боевете е могла да доведе до цивилни жертви.

МООНСА отбелязва стъпките, предприети от правителствата на Пакистан и Афганистан за подобряване на сътрудничеството и комуникацията с цел предотвратяване и ограничаване на ескалацията на насилието, което може да доведе до вреди спрямо цивилното население.

²²⁹ Пакистан посочи пред МООНСА, че е провел разследване на 19 трансгранични инциденти. Съгласно резултатите от тези разследвания Пакистан посочи, че при 17 инцидента не е имало трансгранична стрелба, при два инцидента е имало трансгранична стрелба, но Пакистан не е могъл да потвърди каквито и да било цивилни жертви.

В. Взривни военни остатъци

7-годишният ми племенник намери невзривена ръчна граната и когато започна да си играе с нея, се случи експлозията. Граната е останала след въоръжени сблъсъци между талибаните и Афганистанските национални сили за сигурност. Той и двамата му приятели бяха ранени от фрагментите от ръчната граната [...] Някои от фрагментите поразиха ръката, лицето и корема му. Лекарите го оперираха и извадиха част от шрапнелите. Той беше в болница за няколко дни [...] Племенникът ми стана много чувствителен и лесно изпада в паника след инцидента. [...] Той е дете и не е в състояние да опише правилно болката си. Когато играе [...] чувства болка в стомаха си. [...] Никой не свърза с

нас относно инцидента.

- Чичо на дете, което било ранено от взривен военен остатък

Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 30 юни 2020 г.

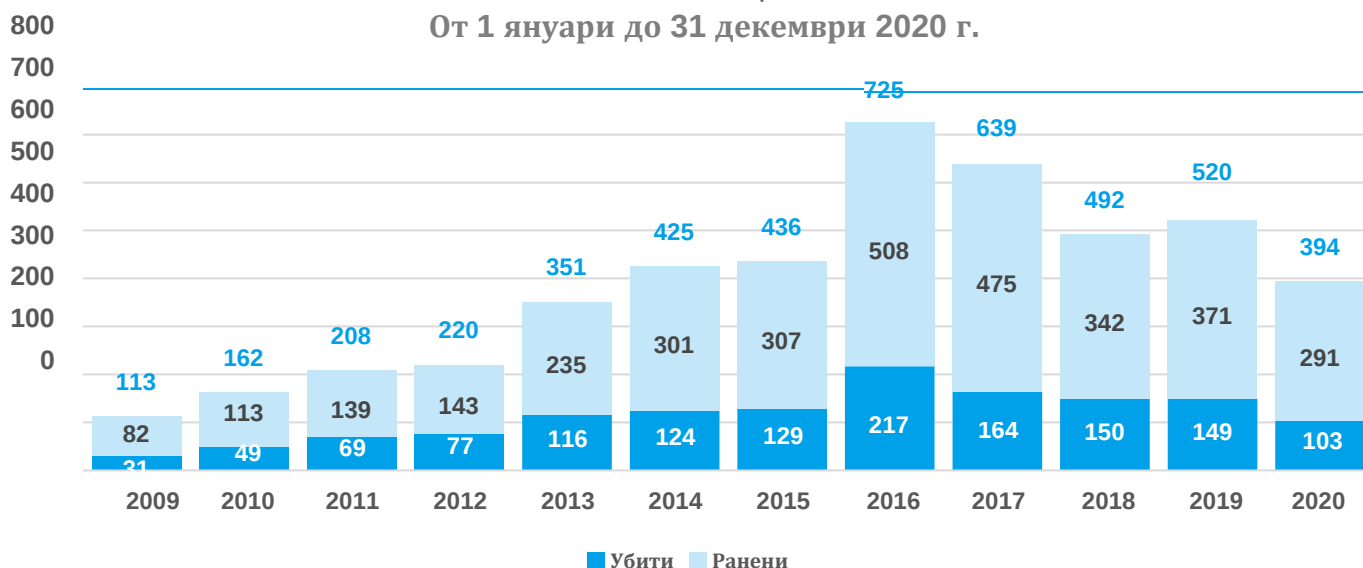
Боевете по време на настоящия конфликт и от предишни конфликти в Афганистан продължиха да се отразяват на цивилното население на Афганистан и особено на децата, тъй като те продължаваха да бъдат убивани и да страдат от наранявания, променящи живота им, заради невзривени или изоставени боеприпаси, наричани също взривни военни остатъци. От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира 394 цивилни жертви (103 убити и 291 ранени) заради тези взривни военни остатъци, което е 24% намаление в сравнение с броя на жертвите, регистрирани през предходната година.²³⁰ През 2020 г. почти две трети от всички цивилни

жертви от взривни военни остатъци бяха приписани на страните от настоящия конфликт, най-вече на талибаните и на Афганистанските национални сили за сигурност.²³¹

Децата съставляват почти осем от всеки десет цивилни жертви заради взривни военни остатъци, което възлиза на 314 деца жертви (84 убити и 230 ранени). Непропорционалните вреди заради взривни военни остатъци за децата надхвърлят тези цифри, тъй като децата, които оцеляват при експлозиите, често трябва да се справят с дългосрочното въздействие

Цивилни жертви заради взривни военни остатъци

От 1 януари до 31 декември 2020 г.

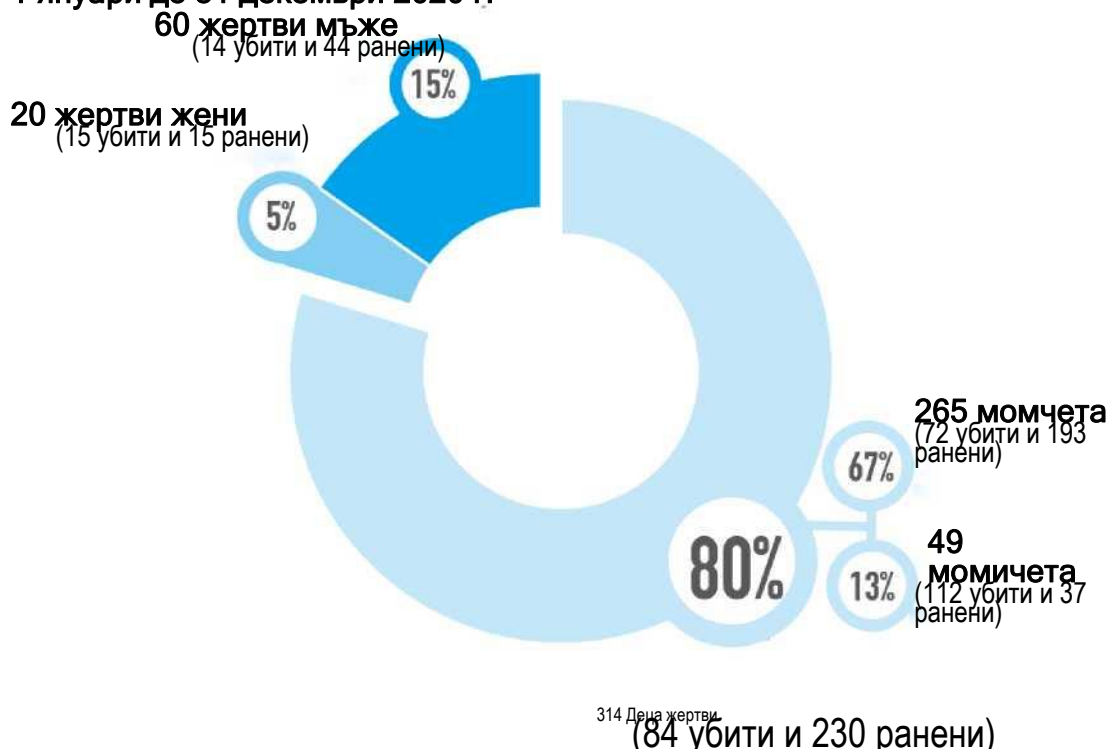

²³⁰ През 2019 г. МООНСА регистрира 520 цивилни жертви (149 убити и 371 ранени) заради взривни военни остатъци.

²³¹ През 2020 г. МООНСА приписа 253 цивилни жертви (65 убити и 188 ранени) или на Антиправителствените сили, или на Проправителствените сили.

Граждански жертви от взривни военни остатъци

1 януари до 31 декември 2020 г.

върху качеството им на живот като физически увреждания, зрителни увреждания, както и емоционални и психически травми.

Децата продължават да бъдат наранявани от взривните военни остатъци, докато играят с тях или като ги събират, за да ги продадат като метал за скрап. Например сутринта на 18 юни в градината на медресе в провинция Тахар, Шар-е-Кона в област Ишкашем взривен военен остатък причини 14 детски жертви (седем убити момчета, седем ранени момчета). Експлозията се случи, когато децата намерили ръчен противотанков гранатомет в градината на медресето и започнали да си играят с него. Страната, която носи отговорност за това, остана неизяснена. Сутринта на 10 юли в провинция Забул, област Калат взривен военен остатък уби три момчета и рани момче и цивилен мъж. Децата намерили ръчен противотанков гранатомет и го взели със себе си, за да го продадат като скрап на местния пазар. Източници посочват, че взривният военен остатък бил там след неотдавнашни боеве, така че може да бъде приписан или на талибаните, или на Афганистанските национални сили за сигурност.

МООНСА отново подчертава решаващото значение на обучението за рисковете, свързани с мини, за децата и техните родители, за да се повиши осведомеността за опасностите от взривните военни остатъци. Необходими са повече действия за спиране на убийствата и осакатяването на цивилни заради взривните военни остатъци, включително по време на

примирия или след края на конфликта. МООНСА също продължи да документира инциденти с взривни военни остатъци по време на седмицата на „намаляване на насилието“ в края на февруари и по време на двете примирия за Курбан байрам и Рамазан байрам.²³²

МООНСА напомня на страните в конфликта, че те са задължени да маркират и премахнат, отстранят или унищожат взривните военни остатъци, както и да вземат всички възможни предпазни мерки, за да защитят цивилните от рисковете и последиците, свързани с тях.

МООНСА отбелязва, че през отчетния период проектът за „Механизъм за прилагане на Протокол V“, част от ангажиментите на правителството на Афганистан по Конвенцията за някои нехуманни оръжия, продължи да бъде в процес на преглед от Службата на Съвета за национална сигурност. МООНСА насърчава международната общност да продължи да предоставя подкрепа, доколкото е възможно, за прилагането на Протокол V и припомня, че международните военни сили носят отговорност съгласно задълженията си да обучават, подпомагат и съветват, за да гарантират, че правителството спазва задълженията си съгласно Протокол V. Международните военни сили също имат отговорност по отношение на оръжията, които са изоставили. МООНСА също така призовава талибаните да се придържат към духа на Конвенцията и да осигурят достъп на експерти по разминироване на територията под техен контрол.

²³² По време на „седмичната с намаляване на насилието“ (22 до 29 февруари 2020 г.); прекратяването на огъня за Рамазан байрам (24 до 26 май 2020 г.) и прекратяването на огъня за Курбан байрам (31 юли до 2 август) МООНСА регистрира 15 инцидента, причинили 28 цивилни жертви (4 убити и 24 ранени) от взривни военни остатъци.

V. ДЪЛГОТРАЙНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ОТ ВЪОРЪЖЕНИЯ КОНФЛИКТ ВЪРХУ ЖЕРТВИТЕ И УСИЛИЯТА ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ВРЕДИТЕ

През 2020 г. МООНСА започна да разширява мониторинга си върху дълготрайното въздействие на въоръжения конфликт върху човешките права на жертвите и членовете на техните семейства²³³ чрез провеждане на интервюта след инциденти.²³⁴ Тези интервюта и последващите публикувани свидетелски показания имат за цел да осигурят систематична извадка за преживяванията на жертвите в цялата страна.

С това разширяване на мониторинга и отчетността в доклада МООНСА се стреми да даде повече гласност на историите на засегнатите от конфликта чрез споделяне на техните човешки преживявания и свидетелски показания за трайното въздействие на конфликта върху социалните, културните и икономическите права отвъд продължаващото въздействие върху гражданските и политическите права като правото на физическа неприкосновеност.

Защитата на тези права е от първостепенно значение и по време на въоръжен конфликт, като включва правото на най-високия постижим стандарт за физическо и психическо здраве; право на образование; право на храна, дрехи и жилище; и правото на труд и на

A. Въздействие върху жертвите

Разширената работа на МООНСА в тази област започна през юни 2020 г. От юни до декември МООНСА проведе 132 интервюта с разнообразна група жертви от всички региони на Афганистан. Интервютата бяха организирани като проследяване на инциденти и бяха проведени най-малко един месец след съответния инцидент, като всички инциденти са се случвали през 2020 г. Съответно през юли и октомври 2020 г. МООНСА започна да споделя резултатите от интервютата, проведени до този момент, в своите „Доклади за защитата на гражданите лица“ - средногодишен доклад и доклад за третото тримесечие на 2020 г.

участие в социалния и културния живот.²³⁵ Проведените от МООНСА интервюта също разкриха до каква степен страните в конфликта са признали и поели отговорност за причинените вреди и до каква степен, ако въобще има такава, са били спазени правата на жертвите на правосъдие, истина и обезщетения. Интервютата също така хвърлиха светлина върху жертвите и нуждите на техните семейства като финансова помощ, защита, медицинска помощ и психологическа/социална подкрепа, както и върху техните желания за тях самите и за бъдещето на Афганистан, включително за правосъдие, достъп до информация, извинения, защита от по-нататъшна вреда и мир.

Когато беше уместно, МООНСА използва своите служби, за да насочи жертвите към съответните доставчици на услуги или механизми за помощ на жертвите. Тя също така използва информация, получена от интервютата, за застъпническата си дейност пред страните в конфликта с цел да повлияе за промяната в областите, в които правата са били засегнати и където е нямало достъп до правосъдие.

Тъй като МООНСА продължи да провежда тези интервюта, тя анализира разширяващата се събрана информация от общо 132 интервюта, разкриващи тенденции, съобразени с нейните предишни доклади²³⁶ по темата.

Забележителна положителна тенденция беше, че е имало преобладаващ достъп до здравни грижи за интервюираните жертви: от жертвите, които са получили физически наранявания, 94% съобщават, че получават медицинска помощ за нараняванията си. Независимо от това 82 на сто от ранените са страдали от хронична болка или физическо увреждане като загуба на крайници, рани от осколки, парализа и други форми на обезобразяване. Например един роднина описва нараняванията на сестра си от случаен куршум по време на сухопътни боеве в югоизточния регион:

²³³ За целите на този доклад терминът „жертва“ включва също така най-близките членове на семейството или зависимите лица на пряката жертва. МООНСА наблюдава граждански жертви, които са претърпели наранявания в резултат на боевете или са част от най-близките членове на семейството на гражданското лице, което е било убито в контекста на въоръжения конфликт. Смъртта или нараняването на гражданското население може да бъде или да не бъде следствие от нарушение на международното хуманитарно право.

²³⁴ Жертвите бяха интервюирани най-малко един месец след избрани инциденти, проверени чрез редовното наблюдение на гражданските жертви от страна на МООНСА. Всяко интервю беше проведено с информираното съгласие на интервюирания да бъде използвана неговата информация анонимно при публичния доклад на МООНСА и беше проведено с надлежно съобразяване с принципа „да не бъдат нанасяни вреди“, както и с внимание, за да се избегне повторно нанасяне на травми.

²³⁵ Вж. Международен пакт за граждански и политически права (МПГПП); Международен пакт за икономически, социални и културни права (МПИСКП), членове 11, 12, 13 и 14.

²³⁶ Вж. Средногодишен доклад на МООНСА за защита на гражданите лица през 2020 г. (юли 2020 г.), Доклад на МООНСА за защита на гражданите лица за третото тримесечие на 2020 г. - 3-тo тримесечен доклад (октомври 2020 г.).

Афганистан: въздействие на въоръжените конфликти върху цивилните лица

„[Тя] е бременна и този месец ще роди бебето си. В тялото ѝ все още има фрагменти. Според лекарите тя ще бъде оперирана, за да бъдат отстранени тези фрагменти след раждането на бебето ѝ“.²³⁷

Човек, който оцелял при опит за целенасочено убийство на талибаните в северния регион, но останал обезобразен, заяви:

„Талибаните стреляха с АК-47 към лицето ми, когато работех за компания за електричество... те възнамеряваха да ме убият, затова ме застреляха в лицето, но аз не умрях. Въпреки това поради тежките наранявания, които получих при инцидента, загубих почти 80% от зрението на дясното ми око и около 30% от слуха ми, както и обезобразявания на лицето ми. Дълбоко съм загрижен, че мога да загубя и останалото зрение на окото ми“.²³⁸

Много жертви също са претърпели ужасяващи наранявания от самоделни взривни устройства, като например жена, която остана

недееспособна след експлозия на самоделно взривно устройство с пластина с натиск в централния регион:

„Имах наранявания по лицето, главата и ръцете ми. Гръдните ми кости и кракът ми бяха счупени. Зъбите ми бяха опаднали. Все още съм на легло. Не мога да се движа свободно“.²³⁹

Друг мъж описва получените от брат му наранявания заради военновъздушна атака на Афганистанската национална армия в западния регион:

„Тялото му имаше [вътрешни] наранявания от осколки в черния дроб, бъбреците, пикочните пътища и червата, които бяха пострадали. Той беше опериран и въпреки това не може да ходи... Брат ми загуби способността да работи. Той беше единственият човек [който] носеше доходи в семейството си и има 14 деца“.²⁴⁰

Всички интервюирани 132 жертви съобщават, че са претърпели емоционален и психически стрес в резултат на инцидентите, включително проблеми със съня, неспособност за фокусиране, загуба на паметта, повтарящи се спомени за инцидента, загуба на интерес към ежедневните дейности, социално отделяне и др. Както чичо

²³⁷ Интервю по телефона на МООНСА с роднина на жертвата, 31 август 2020 г.

²³⁸ Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 30 юни 2020 г.

²³⁹ Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвата, 10 декември 2020 г.

²⁴⁰ Телефонно интервю на МООНСА с брат на жертвата, 26 август 2020 г.

описа емоционалната травма след експлозия на самоделно взривно устройство на ИДИЛ-ПХ, който взривил крака на 15-годишния му племенник, докато пасял овце в източния регион:

„Той е инвалид и не може да ходи... Понякога плаче и е разочарован. Понякога излиза и сядва пред къщата си под едно зелено дърво и прекарва времето сам... Казах на майка му да не го оставя сам... Рядко се смее [след] инцидента... Сега той смята, че противопехотните мини са сложени навсякъде. Когато излезе в градината, той е много внимателен и се взира в земята“.²⁴¹

Един млад мъж загубил по-малкия си брат при кръстосан огън по време на сухопътни боеве в югоизточния регион:

„Нашата къща сега изглежда сякаш празна... Брат ми ходеше на училище с мен всеки ден, но сега вече не е тук, за да ме придружава. Всеки камък и всеки метър от нашия чакъл носи спомен за брат ми в живота ми... Не мога да забравя за него, докато ходя на училище. Всеки камък от пътя ми напомня за него“.²⁴²

Въпреки факта, че никой не е избегнал емоционални и психически увреждания, само четири процента от интервюираните са потърсили или получили психосоциални услуги. Много жертви смятаха, че или няма такива услуги, които да им бъдат на разположение в техния район, или не смятаха, че това ще помогне, или изразиха неинформираност за това как да получат достъп до такава подкрепа.

По-голямата част от интервюираните жертви, т.е. 87 на сто, са понесли финансови загуби поради инцидента. В повечето случаи това се дължи на смъртта или загубата на работоспособността на лицето, което се е грижело за прехраната на семейството, или поради щети, нанесени на добитък, превозно средство, домовете им, или поради високите разходи за медицинска помощ като операции, лекарства и/или транспорт за получаване на такива грижи.

От интервюираните 84% заявяват, че чувството им за безопасност и сигурност е било негативно засегнато в резултат на инцидента. Един интервюиран - затворник, който е бил тежко ранен при комплексното нападение на ИДИЛ-ПХ срещу затвора в Джалалабад, описва продължаващото чувство за несигурност:

„Не сте в безопасност в нито едно кътче на страната, дори в затвора, болницата, джамията, училището, университета, дори в собствения си дом“.²⁴³

Петнадесет процента от жертвите са били принудени да се преместят на друго място, докато други изразиха желание да се преместят, но неспособност да го направят, тъй като не разполагаха със средства или чувстваха, че няма къде да отидат. Няколко от интервюираните вече бяха вътрешно разселени поради друг инцидент с насилие в миналото и бяха изправени пред решението дали да се преместят отново. Някои се преместиха поради заплахи като например мъж, който изгубил жена си и малкия си син заради самоделно взривно устройство с пластина с натиск, поставено от талибаните:

„Повиших тон и казах на талибаните, че те са обвинени за инцидента, при който загубих семейството си. Сега те ме заплашават да променя изявлението си и да обвиня правителството за инцидента, но аз никога няма да променя изявлението си и дори написах [в социалните мрежи] за инцидента и обвиних талибаните. Така че след инцидента трябваше да напусна къщата си... защото талибаните ме издирват“.²⁴⁴

По същия начин държавен служител, който оцелял при опит за покушение в Кабул, описва как е прекарал повечето нощи от седмицата в офиса си, за да избегне опасното пътуване от дома си до работа.

Шестдесет и два процента от интервюираните съобщават, че семейното им положение е било засегнато. Когато жените и децата са загубили членове на семейството от мъжки пол, много от тях е трябвало да се преместят при роднини за подкрепа и защита. За някои, като например жена в югоизточния регион, която изгубила съпруга си при целенасочено убийство, подобно преместване имало отрицателен ефект върху качеството ѝ на живот:

„Преди това да се случи, аз имах независим живот със съпруга си и децата си, но след инцидента зет ми премести моите неща в къщата си и каза, че моят „живот и животът на децата са изложени на риск, ако останете сами в къщата“, така че трябваше да напусна собствената си къща и се преместих при моя зет,

²⁴¹ Телефонно интервю на МООНСА с чичо на жертвата, 15 септември 2020 г.

²⁴² Телефонно интервю на МООНСА с брат на жертвата, 12 ноември 2020 г.

²⁴³ Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 14 септември 2020 г.

²⁴⁴ Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 17 септември 2020 г.

в къщата му. Сега трябва да правя, каквото ми кажат роднините на зет ми”.²⁴⁵

Шестдесет и четири процента от жертвите посочват, че инцидентът е засегнал способността им да участват в социални и културни дейности като например ходене в джамия за молитви, присъствие на погребения и сватби и прекарване на време с роднини. Един млад мъж в източния регион описа социалните последици, които семейството му претърпяло след загубата на баща му заради целенасочено убийство:

„След инцидента аз и моите братя и сестри вече сме сираци. Ние също се чувстваме отделени в социално отношение от нашите по-далечни роднини, тъй като баща ми беше важна връзка и общуваше повече с други роднини и членове на общността... Социалният ни статут беше силно засегнат след смъртта на баща ми. Когато беше жив, ние бяхме по-добре свързани с външния свят, включително чрез участие в събирания като сватби, семейни събирания и други социални и културни дейности. След смъртта му се оказахме изолирани”.²⁴⁶

Брат на мъж, убит от талибаните в югоизточния регион, който впоследствие получил заплахи, заяви:

„Не можем да участваме в сватбени или погребални церемонии. Дори не мога да отида в джамия за молитви, както и да работя, тъй като страхът от нападение на талибаните се е разпространил навсякъде и се страхувам, че също ще бъда застрелян и убит от талибаните, където и да ме намерят. Мога да кажа, че сега ние

нямаме никакъв социален живот. Живеем в къщата на приятелите ми и не мога да се прибера, да се срещна с майка ми и сирачетата на брат ми”.²⁴⁷

На нивото на обществото последиците от тези ужасни инциденти, които надхвърлят вредите, причинени на жертвата и семейството, са загубата на потенциални лидери като лекари, адвокати и други обещаващи млади хора, които да се стремят да направят страната си по-добро място. Например баща е загубил сина си, който е учил, за да стане адвокат, когато колата им е преминала над самоделно взривно устройство с пластина с натиск в северния регион:

„Синът ми беше студент в юридическия факултет - имахме много мечти за сина ни, защото той беше единственият в нашето семейство, който имаше висше образование... В Афганистан вече е ежедневие родителите да губят или да станат свидетели на смъртта на техните синове и близки хора”.²⁴⁸

Друг опечален баща описа смъртта на сина си, който учел за лекар, но загинал при целенасочено убийство на талибаните в североизточния регион:

„[Той] беше единственият ми син. Той беше на 28 години. През последните 28 години работих много усилено, но не му позволих да работи. Оставих го да се съсредоточи върху образованието си. Само след няколко месеца той щеше да завърши медицинския факултет и след това щеше да има работа, за да издържа финансово семейството. За съжаление той беше убит и аз загубих всякаква надежда”.²⁴⁹

²⁴⁵ Телефонно интервю на МООНСА със съпруга на жертвата, 27 август 2020 г.

²⁴⁶ Телефонно интервю на МООНСА със син на жертвата, 19 август 2020 г.

²⁴⁷ Телефонно интервю на МООНСА с брат на жертвата, 10 декември 2020 г.

²⁴⁸ Телефонно интервю на МООНСА с баща на жертвата, 31 август 2020 г.

²⁴⁹ Телефонно интервю на МООНСА с баща на жертвата, 16 декември 2020 г.

В. Усилията за преодоляване на вредите

Съгласно международното право за правата на човека правителството на Афганистан е основният носител на отговорността да зачита, защитава и прилага човешките права на афганистанците за адекватен жизнен стандарт.²⁵⁰ Въпреки това недържавните въоръжени групировки като талибаните, които упражняват подобни на правителството функции и контрол върху дадена територия, трябва да спазват нормите за правата на човека, когато тяхното поведение засяга човешките права на лица, живеещи на практика под техен контрол. Въпреки че не са страни по международни договори за правата на човека,²⁵¹ все повече се смята, че те са обвързани от някои международни задължения за правата на човека.²⁵² Все повече се признава и ролята на недържавните въоръжени групировки за спазване на правата на определени жертви.²⁵³ Отговорностите за правата на човека на недържавните въоръжени групировки, действащи в Афганистан, обаче не засягат задължението на Афганистан да спазва международното право за правата на човека по отношение на своята територия и на други места, които са под негова

юрисдикция. Държавата е длъжна да прояви дължимата грижа и да предприеме всички възможни мерки, за да защити всички лица на нейна територия, както и всички лица, които са в нейната юрисдикция, от заплахи за упражняването на правата на човека, породени от недържавни участници, включително *де факто* власти и въоръжени групировки. Афганистан трябва да се стреми да държи отговорни извършителите на нарушения на човешките права и на злоупотреби с тях, както и да гарантира правата на жертвите, включително правото им на ефективни правни средства за защита и обезщетение. Жертвите на въоръжен конфликт притежават определени права на истина,²⁵⁴ справедливост,²⁵⁵ репарации²⁵⁶ (включително реституция, обезщетение, рехабилитация, удовлетворение и гаранция за неповторяемост), както и гаранции за това, че инцидентите няма да се повторят.²⁵⁷

Тъй като страната навлиза във важна фаза със започването на мирните преговори за Афганистан, ще бъде от решаващо значение за страните в конфликта да потърсят решение на

²⁵⁰ Вж. като цяло Международния пакт за икономически, социални и културни права (МПИСКП), чл. 11.

²⁵¹ Вж. Върховен комисар на ООН по правата на човека, Доклад за правата на човека при администрирането на правосъдие по наказателни дела във връзка с конфликта в Украйна април 2014 г. - април 2020 г., ал. 4, налично на адрес: <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/Ukraine-admin-justice-conflict-related-cases-en.pdf>; вж. също доклад на Мисията на ООН за подкрепа в Сомалия за защита на цивилните лица 1 януари 2017 г. - 31 декември 2019 г., приложение 1, страница ii, налично на адрес: https://www.ohchr.org/Documents/Countries/SO/UNSOM_protection_of_civilians_2020.pdf; вж. също Върховен комисар на ООН по правата на човека, Нарушения на правата на човека, произтичащи от изraelски военни нападения и нахлувания в окупираната Палестинска територия, особено последните нарушения в окупираната Ивица Газа - Доклад на Върховния комисар по правата на човека относно прилагането на Резолюция 7/1 на Съвета по правата на човека, А/НRC/8/17, 6 юни 2008 г., алинея 9; Вж. Служба на Върховния комисар по правата на човека, Международната правна защита на правата на човека при въоръжен конфликт, 2011 г., стр. 23-25.

²⁵² Вж. Доклад на Върховния комисар на ООН за правата на човека относно положението с правата на човека в Мали, А/НRC/22/33, 7 януари 2012 г., ал. 18-46. Генерален секретар на ООН, Доклад на експертната група на Генералния секретар относно търсенето на отговорност в Шри Ланка, 31 март 2011 г., ал. 188. Вж. също Доклад на Международната анкетна комисия за разследване на всички предполагаеми нарушения на международното право за правата на човека в Либийската арабска джамахирия А/НRC/17/44, 1 юни 2011 г.; Доклад на Международната анкетна комисия за положението с правата на човека в Сирийската арабска република, А/НRC/19/69, ал. 106; Мисия на ООН в Република Южен Судан (МООНРЮС), Конфликт в Южен Судан: Доклад за правата на човека, 8 май 2014 г., ал. 18; Доклад за подробните констатации на независимата анкетна комисия относно конфликта в Газа през 2014 г., А/НRC/29/CRP.4, ал. 45.

²⁵³ Вж. например, Основните принципи и насоки на ООН относно правото на средства за правна защита и обезщетение на жертви на груби нарушения на международното хуманитарно право, Док. на ООН А/RES/60/147, 21 март 2006 г., Принцип 15 (когато „лице, юридическо лице или друго образувание е признато за носещо отговорност за обезщетение на жертва, тази страна трябва да осигури обезщетение на жертвата или да обезщети държавата, ако държавата вече е предоставила обезщетение на жертвата“ (добавено подчертаване)); Международна анкетна комисия за Дарфур, „Доклад на Международната анкетна комисия за Дарфур до Генералния секретар на ООН съгласно Резолюция 1564 на Съвета за сигурност от 18 септември 2004 г.“, Женева, 25 януари 2005 г., ал. 590-600 налично на адрес: http://www.un.org/news/dh/sudan/com_inq_darfur.pdf (Комисията призна, че задължението за плащане на обезщетение за престъпления, извършени в Дарфур, се пада на правителството на Судан и „подобно задължение обвързва бунтовниците за всички престъпления, които те може да са извършили“).

²⁵⁴ Вж. например Международен пакт за граждански и политически права, член 2, Международна конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване, член 24. Вж. също Е/CN.4/2005/102/Допълнение1, Принципи 2-5.

²⁵⁵ Вж. например Международен пакт за граждански и политически права, член 2, Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание, чл. 4, 5, 7 и 12, Международна конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване, членове 3, 6, 7 и 11. Вж. също Е/CN.4/2005/102/Допълнение1, Принцип 19.

²⁵⁶ Вж. например Всеобща декларация за правата на човека член 8, Международен пакт за граждански и политически права, член 2, Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, член 6, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко и унижително отношение или наказание, член 6, Международна конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване, член 24, Конвенция за правата на детето, член 39. Вж. също А/RES/60/147.

²⁵⁷ Вж. например Международен пакт за граждански и политически права, член 2, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко и унижително отношение или наказание, член 2, Международна конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване, член Вж. също Дело LaGrand (Германия срещу САЩ), решение от 27 юни 2001 г., Доклади на Международния наказателен съд 2001. Вж. Е/CN.4/2005/102/Допълнение1, Принцип 35.

Афганистан: опит на страните в конфликта да преодолеят вредите

35% от интервюираните жертви са получили информация за това какво се е случило с тях или с техните близки

12% от интервюираните жертви са били наясно с провежданите официални разследвания

43% от интервюираните жертви съобщават, че МООНСА е единственият субект, който им е говорил за инцидента

11% от интервюираните жертви са получили признание за вреди от страните в конфликта

24% от интервюираните жертви са получили помощ за жертви

дълготрайните вреди от миналото, за да обърнат поглед към бъдещето. Интервютата, проведени от МООНСА, разкриха липсата на връзка между жертвите, техните семейства и каквато и да било форма на обезщетение, извинение, признаване на вреди или дори предоставяне на информация от страните в конфликта.

Само 35 на сто от интервюираните жертви са получили каквато и да е информация във връзка със случилото се с тях или техните близки; много от тях са получили информация не от страните в конфликта, а от роднини, членове на общността, здравни специалисти, племенни старейшини или източници в медиите.

Само 12 процента от жертвите, с които МООНСА е говорила, са знаели за каквото и да е формално разследване, като в 43 процента от случаите МООНСА е единствената организация, която се свързала с тях относно случилото се. В един случай жена, обездвижена заради шрапнел по време на сухопътни боеве между Афганистанската национална армия и талибаните в източния регион, заяви:

*„Никой не се опита да се свърже с нас, за да ни помогне в тежката ни ситуация. Нито талибаните, нито правителството, нито Афганистанската национална армия предприеха каквото и да било действия, за да се свържат с нас, за да признаят вредата или да ни обезщетят. Досега никой не се е опитвал да говори с нас относно инцидента”.*²⁵⁸

По същия начин мъж, чийто син беше убит от минометен снаряд, който паднал в двора му по време на сухопътни боеве между Афганистанската национална армия и талибаните в западния регион, разказа, че:

*„...не разполагаме с информация за извършителя, също така никой не се е свързал към нас за [поемане] на отговорност. Освен това никой не е предприел никакви действия по отношение на предоставянето на информация”.*²⁵⁹

Със само 27 на сто от жертвите са се свързали от Афганистанските национални сили за сигурност, международните военни сили или талибаните.

²⁵⁸ Интервю по телефона на МООНСА с жертвата, 17 август 2020 г.

²⁵⁹ Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 25 октомври 2020 г.

В 33 процента от случаите други организации като Независимата комисия за правата на човека на Афганистан, неправителствени организации или държавни служби са се свързали с жертвите.²⁶⁰

В още по-малка степен е имало признаване на нанесените вреди. Само 11 на сто от интервюираните жертви съобщават, че дадена страна признава вредите, които са им нанесли. В някои от тези случаи това признание не е направено по положителен начин; например при един опит за целенасочено убийство на електротехник талибаните признали пред племенните старейшини, че носят отговорност, и предупредили, че това ще се случи и с други лица, които навлизат на талибанската територия, за да работят по електрическата мрежа. В друг случай талибаните признаха отговорност за самоделно взривно устройство с пластина с натиск в северния регион, което убило мъж и ранило сина му, когато магарето им го настъпило. Оцелелият син обаче заяви, че:

„Всъщност напуснахме нашето село, защото след инцидента талибаните ни обвиниха, питайки защо нашето магаре е стъпило върху самоделното взривно устройство и е предизвикало детонацията. Те казаха, че то е било за Афганистанските национални сили за сигурност и заради този инцидент не са успели да атакуват Афганистанските национални сили за сигурност и техните ресурси (самоделното взривно устройство) са били изразходени без резултат. Член на моето семейство трябваше да напусне нашето село и да се премести...”²⁶¹

Жертвите също съобщават за случаи, в които Афганистанската национална армия е давала отговори, които са обвързали нарушението с друго събитие (посочвайки броя на бойците, които също са загинали), когато признали вредата. Например когато баща в западния регион се обърнал към Афганистанската национална армия по отношение на дъщеря му, убита от минометен снаряд на Афганистанската национална армия, той заяви, че:

„Афганистанската национална армия каза [че], тъй като талибаните са направили засада в близост до [моята] къща и е имало боеве с Афганистанската национална армия, Афганистанската национална армия е трябвало да стреля с минометни снаряди. Освен това те добавиха, че [дъщеря ми] не е единствената, която е била [убита] тази нощ, Афганистанската национална армия също загубила редица свои [войници] през същата нощ”²⁶²

Както се вижда от свидетелските показания, отговорната страна, признавала вредите, не винаги е включила

извинение за семейството или жертвата. Само в пет процента от случаите жертвата или роднината е получила извинение или съболезнования от страната, носеща отговорност. Според жертвите по тези дела съболезнованията са им били отправени от международните военни сили, талибаните, Афганистанската национална армия и проправителствените въоръжени групировки. За някои, обаче, като за съпругата на мъж, който бил случайно застрелян и убит от проправителствена въоръжена групировка в североизточния регион, извинение не е било достатъчно:

„Да, извършителят... се свърза с брат ми и зет ми, за да се извини, но моите роднини не приеха извинението и казаха на командира, че не са в състояние да направят това и че извинението му няма да върне техните близки хора, които са загубили.”²⁶³

Страните, които не носят отговорност, по-често изказват съболезнования на жертвите и техните семейства при инциденти, за които са отговорни други или неизвестни страни. Например след като няколко деца бяха ранени заради неизбухнали боеприпаси в североизточния регион, баща им описа как Комисията на талибаните за защита на цивилните и жалбите се обърнала към тях след инцидента:

„Когато се прибрах у дома, от гореспоменатия талибански орган ми се обадиха повече от десет пъти, за да изкажат съчувствие. Техен представител ми каза, че няма пари, за да ме подкрепи финансово, но изпрати човек, който дари кръв за децата ми. Но не чух нищо от държавните власти”²⁶⁴

Различни афганистански държавни органи и участници в Афганистанските национални сили за сигурност често изказват съболезнования или извинения на жертвите на инциденти, извършени от Антиправителствените сили, какъвто е случаят при нападение със самоделно взривно устройство, поставено в автомобил, извършено от талибаните в източния регион, при което мъж загубил четирима от членовете на семейството си:

„Няколко членове на парламента, членове на провинциалния съвет, членове на кабинета на президента, губернатора на провинцията, областният управител, командири на Афганистанските национални сили за сигурност и членове на кабинета ме посетиха или се свързаха с мен по телефона, за да изкажат своите съболезнования”²⁶⁵

²⁶⁰ Те не са взаимно изключващи се; т.е. в някои случаи и двете страни в конфликта, както и други източници са се свързали с жертвите.

²⁶¹ Интервю по телефона на МООНСА с жертвата, 26 август 2020 г.

²⁶² Телефонно интервю на МООНСА с баща на жертвата, 25 ноември 2020 г.

²⁶³ Телефонно интервю на МООНСА със съпруга на жертвата, 26 октомври 2020 г.

²⁶⁴ Телефонно интервю на МООНСА с баща на жертвите, 12 юли 2020 г.

²⁶⁵ Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвата, 14 ноември 2020 г.

1. Помощ за жертвите

От жертвите, които МООНСА интервюира, 24% са получили някакъв вид помощ за тях като жертви под формата на храна, плащане или стоки от различните действащи лица. Получената помощ е била резултат от комбинация от действия - от това, че жертви са се обърнали към различни механизми, както и от организации, които активно са се свързали с жертвите и техните семейства. Източниците за помощ на жертвите включваха плащания от Държавното министерство по въпросите на мъчениците и инвалидите, плащания от фонда Кодекс 91/99 на правителството на Афганистан, *ex-gratia* плащания от мисията на НАТО „Решителна подкрепа“/Силите на САЩ в Афганистан, както и помощ за жертвите от Агенцията на САЩ за международно развитие - финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица и от Международния комитет на Червения кръст, както и от работодатели, неправителствени организации и местната общност.

По отношение на заявленията за помощ, подадени от жертвите, 32% (42 души) от интервюираните разкриха, че са кандидатствали за някакъв вид помощ за жертви; от тях обаче само осем души бяха получили нещо към момента на интервюто им, което беше проведено минимум 30 дни след инцидента, който им е причинил вреди. От тези осем, двама все още чакаха частично плащане/подкрепа, един не беше получил пълната сума, а двама активно бяха получили подкрепа от източници, при които не бяха подали молби за подкрепа.

Останалите 68 процента от интервюираните жертви не бяха кандидатствали за помощ, защото вярвали, че няма да я получат, не били наясно, че такава подкрепа съществува или дори ако били наясно, посочиха, че не знаели как да процедурат с процеса по подаване на заявление. Други, като мъж в южния регион, който загубил баща си и брат си при инцидент със самоделно взривно устройство с пластина с натиск,

продължаваха да бъдат скептични към механизмите на правителството:

„Не се опитваме да подадем каквито и да било искове и не сме заинтересовани да се обърнем към която и да било от страните, за да поискаме обезщетение. Виждаме, че никой не получава обезщетение и че [това] е просто загуба на време [да подаваме заявление].“²⁶⁶

По същия начин друг мъж, който загубил своя братовчед заради инцидент със самоделно взривно устройство с пластина с натиск в южния регион, обясни, че семейството му не е поискало обезщетение, защото не вярва в системата:

„Защото нашето семейство знае, че всяка такава молба за пари няма да бъде придвижвана. Причините са корупция, липса на одобрение от влиятелни лица или липса на истинска загриженост за жертвите.“²⁶⁷

Тук са обсъдени няколко от предизвикателствата при предоставянето на помощ на жертвите, както и препратки към доклади, описващи как жертвите и техните роднини продължиха да се сблъскват със значителни предизвикателства и закъснения при опит за достъп до помощ в Афганистан през 2020 г. Основните трудности, посочени от жертвите, включват достъп до двата настоящи правителствени механизма, оставяйки други източници като Агенцията на САЩ за международно развитие - финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица, неправителствени организации, агенции на ООН и международната хуманитарна общност да запълват пропуските. Нуждите на жертвите от финансова подкрепа са широко разпространени и незабавни. По тази причина МООНСА призовава правителството приоритетно да приложи новата политика за подпомагане на жертвите във връзка с плащания на средства от Кодекс 91/99, за да се изчисти натрупването на жалби от жертви, както и да разработи административни схеми за обезщетение, за да се осигури обезщетение за тези жертви.

²⁶⁶ Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвите, 9 ноември 2020 г.

²⁶⁷ Телефонно интервю на МООНСА с братовчед на жертвите, 24 ноември 2020 г.

МЕХАНИЗМИ ЗА ПОМОЩ ЗА ЖЕРТВИ, СВЪРЗАНИ С ПРАВИТЕЛСТВОТО НА АФГАНИСТАН

Жертвите, с които МООНСА е провела интервюта, основно са получили или кандидатствали за помощ за жертви²⁶⁸ през следните четири канала.²⁶⁹

Плащания от съгласно схемата за спешна помощ „Кодекс 91/99“ на правителството на Афганистан

Известен преди като Кодекс 99, а сега като Кодекс 91, тези еднократни плащания идват от дискреционен държавен фонд, контролиран от президента, и се предоставят на жертвите или чрез утвърждаването им от 1) правителствена делегация, обикновено при жертви на инциденти, които са били големи или известни; или 2) при одобрено заявление за помощ на жертвата. След като заявлението им бъде одобрено, жертвите също биват насочени към Министерството по въпросите на мъчениците и инвалидите (вж. по-долу), ако отговарят на условията за плащания за издръжка за дълъг период.²⁷⁰

МООНСА отбелязва със загриженост, че плащанията на жертви, които активно са подали молба за помощ, са били задържани в голямата си част през 2020 г., тъй като системата няма структура за одобрение на плащанията, понеже делегирането на това правомощие на бившия главен изпълнителен директор Абдула беше премахнато, когато той започна кампанията си за кандидат за президент през 2019 г., което беше последвано от разпускането на Службата на главния изпълнителен директор през март 2020 г. В края на 2020 г. имаше съобщения за натрупване на поне 3000 заявления по различни случаи. Съобщената информация също така показва, че средствата са малко отчасти поради съобщенията за използване на голяма част от финансите в широкообхватния дискреционен фонд, от който се отпускат парите за помощ, за справяне с природни бедствия и за покриване на разходите за извънредни ситуации като пандемията на COVID-19.²⁷¹

Службата на Съвета за национална сигурност заяви, че Административната служба на президента е предоставила финансова помощ на 114 членове на семействата на убити цивилни и на 284 ранени цивилни през афганистанските месеци Акраб, Каус и Джади (от края на октомври 2020 г. до края на януари 2021 г.), докато работи по нова процедура за предоставяне на помощ на жертвите.²⁷² Одобрените плащания, предоставени на жертви чрез правителствени делегации, създадени след събития, станали много известни, продължиха да бъдат осъществявани през 2020 г., въпреки че такива плащания достигнаха само до ограничен брой жертви.

МООНСА настоятелно призовава правителството да продължи да разглежда и да навакса с изостаналите молби за помощ за жертви.

Плащания за издръжка от Министерството по въпросите на мъчениците и инвалидите

Първоначално функциониращ като механизъм за осигуряване на месечни плащания за издръжка на всички лица с увреждания в Афганистан, през септември 2020 г. президентът Гани издаде указ за прехвърляне на механизма за отпускане на плащания само към

„жертви на войната“. Министерството по въпросите на мъчениците и инвалидите има мандат да предоставя услуги/финансова подкрепа, но

²⁶⁸ Тази форма на подкрепа се различава от официалните законни репарации или обезщетения и нейното предоставяне не предполага вина за лицето, което я предоставя, или за която и да било страна.

²⁶⁹ Въпреки че попада извън отчетния период, МООНСА отбелязва, че талибаните също обявиха на 7 февруари 2021 г., че стартират програма за помощ на жертвите. За повече подробности вж. глава VI по-долу за политиките и мерките за защита на цивилните лица.

²⁷⁰ Въз основа на разкази на интервюирани лица, функционалността на тези плащания изглежда варира значително в различните провинции. За по-подробна информация относно този механизъм, вж. Доклад за цивилни лица в конфликт (на Центъра за цивилни лица в конфликт - CIVIC): Непризната вреди - пречки пред получаването на помощ за жертвите в Афганистан, 22 декември 2020 г., стр. 9-11, https://civiliansinconflict.org/wp-content/uploads/2020/12/CIVIC_Afghanistan_Report_Draft4-1.pdf (оттук нататък „Доклад на Центъра за цивилни лица в конфликт“).

²⁷¹ Информацията в този абзац идва от срещите и кореспонденцията на МООНСА с високопоставени служители от Независимата дирекция на местното управление и Съвета за национална сигурност през ноември и декември 2020 г.

²⁷² В писмо от Съвета за национална сигурност до МООНСА от 21 януари 2020 г. Въпреки че е извън отчетния период, според Службата на Съвета за национална сигурност на 6 януари 2021 г. е одобрен нов механизъм за изплащане на помощ за жертви - „Кодекс за поведение за парична помощ и пакети за семействата на мъченици и ранени“. Според съобщенията плащанията се извършват чрез фонда Кодекс 91 и възлизат на 100 000 афгани за убит роднина и 50 000 афгани за ранен цивил. МООНСА поиска публикуването на този Кодекс за поведение, който не беше публично оповестен до момента на изготвяне на този доклад, така че отговарящите на условията лица да могат по-добре да разберат процедурата за получаване на помощ за жертви от Административната служба на президента.

в момента не предоставя спешна или незабавна помощ и работи съвместно с проекта на Агенцията на САЩ за международно развитие - финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица, за да запълни тази пропуск.²⁷³ Жертвите, които подават заявление в Министерството по въпросите на мъчениците и инвалидите, също биват прехвърлени за плащане по Кодекс 91/99 (вж. 1 по-горе), ако отговарят на условията.²⁷⁴ Този механизъм, подобно на плащанията по Кодекс 91/99, е изправен пред допълнителни предизвикателства при прилагането му.²⁷⁵

Финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица

Финансирането за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица е програма, финансирана от Агенцията на САЩ за международно развитие и прилагана от неправителствена организация в пет регионални центъра - в Херат, Джалалабад, Кабул, Кандахар и Мазари Шариф, като е подкрепена от персонал в провинциите, включен в правителствените служби на областно ниво, включително в Гардез, град Газни, Фарах, Гор, Лашкар Гах, Фаряб и град Кундуз. От март 2018 г. Организацията за финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица активно следи за инциденти, които отговарят на критериите, и извършва процес на проверка, за да идентифицира и регистрира жертвите на въоръжения конфликт, отговарящи на условията за помощ. Помощта, предоставяна на жертвите, включва осигуряване на основни хранителни и битови санитарни продукти, както и съобразена с тях здравна помощ и помощ за препитание, състояща се главно от насочване към подходящи услуги.²⁷⁶ Основният партньор на Програмата за финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица от правителството на Афганистан е Министерството по въпросите на мъчениците и инвалидите.²⁷⁷ Информацията, събрана от МООНСА от интервюта с жертви, показва, че Програмата за финансиране за подпомагане на облекчаване на въздействието от конфликта за цивилни лица е по-достъпна и по-бърза за подпомагане на жертвите в сравнение с държавната помощ или *ex gratia* плащания.

Ex gratia плащания от Международните военни сили

Плащания, разрешени от Закона за упълномощаване на националната отбрана на САЩ, отпускани на „приятелски настроени цивилни лица“²⁷⁸ в случай на имуществени щети, телесни наранявания или смърт вследствие на използване на сила от 1) въоръжените сили на САЩ; 2) коалиция, която включва САЩ; или 3) военна организация, подкрепяща САЩ или такава коалиция. Такива плащания се извършват от упълномощени командири „като средство за изразяване на съболезнования, съчувствие или жест на добра воля“.²⁷⁹ Плащанията са класифицирани като плащания за щети при битки, плащания за съболезнования и плащания за герои, като последните са специално предназначени за тези, които са пострадали, докато са подкрепяли американските сили. Обикновено *ex gratia* плащанията се извършват проактивно от американските военни сили и в момента има официален начин жертвите да се обърнат към съответните служби и да поискат такова плащане. През 2020 г. военните части на САЩ в Афганистан отбелязаха, че са имали ограничено взаимодействие с афганистанското население, свързано с такива плащания, поради пандемията на COVID-19 и намаленото присъствие на коалиционните сили.²⁸⁰

2. Правосъдие, насочено към жертвите

На въпрос какво е най-важно за жертвите, които продължават с живота си след претърпяната вреда, 80% от интервюираните заявиха, че се нуждаят от финансова компенсация. Както бе споменато по-горе, преобладаващото мнозинство от жертвите и техните семейства са поставени в по-тежко финансово положение поради загуба или инвалидизиране на лицето, което изкарва прехраната, поради повреда на техните домове или

имоти, както и поради разходите за медицински грижи за техните близки. Например мъж, чиито деца и съпруга са ранени от минометен снаряд, изстрелян от Афганистанската национална армия в западния регион, заяви:

„Когато се случат инциденти, цивилните лица не могат да надигнат глас. Ако правителството е отговорно за инцидента,

²⁷³ Цитираната информация идва от срещата на МООНСА с СОМАС, 25 ноември 2020 г.

²⁷⁴ За по-подробна информация относно този механизъм, вж. Доклад на „СИВИК“, стр. 12.

²⁷⁵ Вж. Доклад на „СИВИК“, стр. 13-18.

²⁷⁶ Цит. на стр. 20-21; Среца на МООНСА с СОМАС, 25 ноември 2020 г.

²⁷⁷ Среца на МООНСА с СОМАС, 25 ноември 2020 г.

²⁷⁸ Получателите трябва да бъдат възприети като „приятелски настроени“ и да не представляват ненужен риск да бъдат използвани за неблагоприятни цели срещу Съединените щати

²⁷⁹ Вж. Меморандум на Министерството на отбраната на САЩ: „Временни разпоредби за плащания като форма на съболезнование или състрадание на приятелски настроени граждани заради нараняване или загуба, която е инцидент във военни операции“, 22 юни 2020 г., <https://media.defense.gov/2020/Jun/23/2002320314/-1/-1/1/INTERIM-REGULATIONS-FOR-CONDOLENCE-OR-SYMPATHY-PAYMENTS-TO-FRIENDLY-CIVILIANS-FOR-INJURY-OR-LOSS-THAT-IS-INCIDENT-TO-MILITARY-OPERATIONS.PDF>

²⁸⁰ USFOR-A/Мисия „Решителна подкрепа“ заяви в съобщение до МООНСА от януари 2021 г. следното: „В настоящата обстановка има ограничено пряко взаимодействие между коалиционните сили и афганистанското население, както поради намаленото присъствие на коалиционните сили, така и на пандемията COVID-19. USFOR-A признава, че това затруднява жертвите или членовете на техните семейства да поискат плащане *ex gratia*. Ако жертвите или членовете на техните семейства работят чрез неправителствена организация като Международния комитет за Червения кръст или чрез правителството на Ислямска република Афганистан, американските сили в Афганистан (USFOR-A) биха обмислили искане за плащане *ex-gratia*.“

правителството трябва да компенсира и да подпомогне финансово жертвите.²⁸¹

Втората най-цитирана потребност, която интервюираните изброиха, беше от справедливост; 58 на сто от жертвите заявяват, че справедливостта и понасянето на отговорност са важни за тях. Например, братът на жертва, убит при дистанционно контролирано нападение със самоделно взривно устройство в провинция Бамиян, заяви:

„За мен справедливостта е по-важна от всяко друго нещо, искам само справедливост, тези, които са убили бедни и обикновени хора, трябва да бъдат наказани. Искаме да видим виновниците наказани. Те са убили толкова много невинни хора. Те са унищожили толкова много семейства.“²⁸²

Друг мъж в южния регион, чиито съпруга и деца са били убити при инцидент със самоделно взривно устройство с пластина с натиск, заяви по подобен начин:

„Най-много искам справедливост ... Искам този случай да бъде публикуван в докладите на ООН, така че светът да знае, че талибаните са обвинени за цивилните жертви в Афганистан и много хора загубиха живота си при експлозии на самоделни взривни устройства.“²⁸³

Някои дори сами потърсиха понасяне на отговорност, като баща, загубил сина си при случайна стрелба от проправителствена въоръжена групировка в югоизточния регион, който се обърна към Националната дирекция за сигурност за информация за инцидента:

„След инцидента чукам на вратата на всеки служител, но никой не призна, че инцидентът е станал заради [проправителствени въоръжени] служители ... Готов съм да им простя [проправителствени въоръжени групировки], но те трябва да признаят и да ми изпратят местна джирга, за да поискат прошка. Ръководителят на областната национална дирекция по сигурността каза, че ще направи нещо, за да организира местна джирга, която да разреши този проблем ... Ще простя на извършителя при условие, че той признае, че е направил това по погрешка.“²⁸⁴

Около 41 на сто от жертвите искат предотвратяване на бъдещи повторения на подобни инциденти, както за себе си, така и за останалите афганистанци. Като цяло жертвите изразиха всеобщото желание за мир в своята страна. Както един младеж в югоизточния регион, който е загубил брат си при експлозия на СВУ с пластина с натиск, каза:

„Ние вярваме, че всяко насилие създава насилие, следователно, ако отмъстим на талибаните, поредицата от отмъщения ще продължи и няма да можем да живеем в мир. Следователно единственото нещо, което искаме, е мир. Призоваваме двете страни в Доха да спрат насилието и да постигнат споразумение за прекратяване на огъня и мир, за да предотвратят по-нататъшни подобни инциденти в бъдеще.“²⁸⁵

Подобни желания бяха изразени от мъж в южния регион, който е загубил баща си, брат си и чиито други членове на семейството бяха ранени при инцидент със СВУ с пластина с натиск:

„Надяваме се, че продължаващият конфликт в Афганистан скоро ще приключи, за да не губим невинни афганистанци и членове на нашето семейство. Всеки инцидент оставя вдовици или сираци и унищожава основната структура на нашата общност. Надяваме се, че всички страни, участващи в афганистанския конфликт, правят всичко възможно да го прекратят и да оставят афганистанците да живеят в мир и просперитет.“²⁸⁶

Както е илюстрирано по-горе, жертвите са претърпели различни нарушения и вследствие на това техните нужди и приоритети могат да се променят с течение на времето. Материалните репарации могат да бъдат под формата на компенсация, като плащания/пенсии в брой или пакети от услуги, например образование, здравеопазване и жилищно настаняване и по-общо инфраструктура. Символните обезщетения могат да включват официални извинения, установяване на дни на помен, създаване на музеи и паметници или мерки за рехабилитиране, като например насърчаване или възстановяване на доброто име на жертвите. Програмите за възстановяване, които са възприели такъв комплексен подход, като цяло се считат за по-успешни при постигане на преходни цели за справедливост, носеща трансформация, като например признаване

²⁸¹ Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвите, 1 ноември 2020 г.

²⁸² Телефонно интервю на МООНСА с брат на жертвата, 22 декември 2020 г.

²⁸³ Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвите, 17 септември 2020 г.

²⁸⁴ Телефонно интервю на МООНСА с баща на жертвата, 12 ноември 2020 г.

²⁸⁵ Телефонно интервю на МООНСА с жертва, 27 октомври 2020 г.

²⁸⁶ Телефонно интервю на МООНСА с роднина на жертвите, 9 ноември 2020 г.

на жертвите и насърчаване на чувство за гражданство. Формата на обезщетенията може да варира и може да бъде насочена към конкретната ситуация на жертвата (и семейството). Те могат да са насочени както към индивиди, така и към групи, общности и дори региони. Обезщетенията могат да бъдат информация за проектирането на хуманитарна помощ или помощ за развитие. От основно значение е жертвите да участват в процеса на разработване и прилагане на политиките за обезщетения.

МООНСА призовава правителството на Афганистан да отдаде приоритет на помощта за жертви в тясна консултация с жертвите и да осъществи правата на жертвите на истина, справедливост и обезщетения, като ги вземе предвид по време на дискусиите за мир. МООНСА също така насърчава талибаните да преразгледат задълженията си към жертвите съгласно обичайното международно право и задълженията си за справяне с причинените вреди. Трябва да се обърне внимание на дългогодишните физически, психически, социални и културни вреди, нанесени на афганистанците поради въоръжения конфликт, включително, но не само като част от настоящите мирни преговори.

VI. ПОЛИТИКИ И МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА ЦИВИЛНИТЕ ЛИЦА ОТ ВРЕДИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО УСИЛИЯ ЗА ПОЕМАНЕ НА ОТГОВОРНОСТ

A. Общ преглед

МООНСА отново подчертава, че най-добрият начин страните да защитят цивилните от нараняване е чрез прекратяване на огъня. Това е вярно, въпреки че продължават усилията за уреждане на конфликта чрез преговори и приобщаващ подход към мира и помирението, които ще бъдат от съществено значение за трайния и устойчив мир. Междувременно, докато конфликтът продължава, МООНСА признава, че правителството на Афганистан, Афганистанските национални сили за сигурност, международните военни сили и талибаните са предприели определени усилия за защита на цивилното население от вреди, причинени от собствените им операции, както е посочено по-долу.²⁸⁷ В същото време цивилните продължават да страдат в екстремна степен. Докато дойде момент, в който вече няма активен конфликт, страните трябва да продължат да предприемат стъпки за предотвратяване и смекчаване на вредите върху цивилни лица.

Като част от мерките за смекчаване и предотвратяване на вреди, нанесени на цивилни лица и за потискане на нарушенията на международното хуманитарно право, МООНСА припомня, че страните в конфликта са длъжни да провеждат разследвания след твърдения за жертви на цивилни лица²⁸⁸ и когато има основания да се смята, че е извършено военно престъпление, трябва да се започне наказателно разследване, за да се осигури понасяне на отговорност, включително преследване, когато е приложимо.²⁸⁹ МООНСА подчертава също така, че международното законодателство за правата на човека признава на жертвите правото на истина, справедливост и обезщетения, което включва задължения на носителите на задължения да разследват и оповестяват истината като мярка за предотвратяване на допълнителни нарушения.²⁹⁰ От съществено значение е страните в конфликта да провеждат ефективни разследвания и да бъдат прозрачни в своите констатации, за да могат да разберат

въздействието на техните операции върху цивилното население и дори в случаите, когато не се изисква отчетност, да предприемат подходящи стъпки, за да предотвратят повторни вреди.

МООНСА отбелязва със загриженост продължаването от страни в конфликта да отричат или омаловажават нивата на вреди, нанесени на цивилни лица от техните операции и да прави подстрекаващи изявления относно цивилни жертви, за които се твърди, че са причинени от противната страна; той също така отбелязва, че липсата на ефективно проследяване на твърденията за цивилни жертви и липсата на прозрачност в констатациите ще послужат само за разочарование и отчуждаване на населението в дългосрочен план.

В същото време МООНСА продължи да документира усилията на страните по отношение на политиките и механизмите, използвани за преразглеждане на техните действия, водещи до вреди, нанесени на цивилни лица.

Правителството предприе стъпки за хармонизиране на регистрирането на своите цивилни жертви и работи за подобряване на реакциите си по отношение на споделените с него инциденти за цивилни жертви, като създаде единна комисия между различните агенции за сигурност с продължаващото ръководство и обучение от международните военни сили.

Междувременно, въпреки предизвикателствата с ангажираност на високо ниво след промените в ръководството на своята комисия за предотвратяване на цивилни жертви и подаване на жалби, талибаните продължават да се ангажират с преглед на инциденти и редовно да участват в диалог, целящ смекчаване и предотвратяване вреди, нанасяни на цивилните.

²⁸⁷ МООНСА не знае за каквито и да било мерки, предприети от ИДИЛ-ПХ за предотвратяване на жертви или смекчаване на последиците сред цивилното население.

²⁸⁸ Вж. Женевска академия и МКЧК, Насоки за разследване на нарушения на международното хуманитарно право: Закон, политика и добра практика, 2019, параграф 158

²⁸⁹ По отношение на задължението за разследване на нарушения на международното хуманитарно право, които представляват военни престъпления, вж. Преамбюла на Римския статут; Изследване на МКЧК на обичайното международно хуманитарно право, Правило 158. Въпреки че задължението за разследване на твърдения за нарушения на международното хуманитарно право, които не представляват военни престъпления, не е изрично посочено, то може да се направи като извод от международно обичайно международно право задължението за да се гарантира спазването на международното хуманитарно право. Вж. Изследване на МКЧК на обичайното международно хуманитарно право, Правила 139, 144. Вижте приложение I: Правна рамка за повече информация относно задълженията за разследване съгласно международното право в областта на правата на човека

²⁹⁰ Вижте Основни принципи и насоки относно правото на защита и обезщетения за жертви на груби нарушения на международното право за правата на човека и сериозни нарушения на международното хуманитарно право, A/RES/60/147 (16 декември 2005 г.).

МООНСА настоятелно призовава правителството на Афганистан, неговите афганистански национални сили за сигурност, международните военни сили и талибаните да осигурят по всяко време бързи, ефективни и прозрачни разследвания на инциденти, които водят до цивилни жертви и вреди, нанесени на цивилни лица. Резултатите

от разследванията и други данни, свързани с данните, свързани с цивилни жертви, също трябва да бъдат включени в редовни упражнения за научени уроци, което може да доведе до промени в съответните политики и практики. МООНСА призовава страните в конфликта да споделят констатации с жертвите, с техните семейства и с населението като цяло.

В. Правителство и Афганистански национални сили за сигурност

През 2020 г. правителството на Афганистан продължи да предприема стъпки към прилагането на националната политика за предотвратяване на цивилните жертви и смекчаване на последиците (официално приета през октомври 2017 г.). МООНСА отбелязва, че за периода 2020 г. проектопредложението за механизма за прилагане на Протокол V от Конвенция за някои конвенционални оръжия от 1980 г. (влязъл в сила през февруари 2018 г. и за който подготовката е започнала през 2019 г.) остава в очакване на одобрението на Службата на Съвета за национална сигурност. МООНСА приветства създаването на Съвместна комисия за защита на защитниците на правата на човека през декември 2020 г. с цел по-добра защита на защитниците на правата на човека в Афганистан.

МООНСА признава положителното развитие, водено от Съвета за национална сигурност, по отношение на правителствената система за документиране на достоверни твърдения за цивилни жертви и усилията за хармонизиране на информацията и извличане на уроци от предишни инциденти. Тези разработки включват създаването на работна група, натоварена със създаването на нов механизъм, отговорен за обмена на информация, хармонизирането и реагирането във връзка с инциденти с цивилни жертви навсякъде в афганистанските национални сили за сигурност. Работната група, която се ръководи от Националния съвет по сигурността и включва представители на агенциите от сектора за сигурност на правителството на Афганистан, както и от Афганистанската независима комисия по правата на човека, Международния комитет на Червения кръст, Центъра за цивилните лица в конфликт и МООНСА проведоха първото си заседание през декември 2020 г.

Съветът за национална сигурност заяви, че в края на 2020 г. са създадени нови екипи в Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи, за да се предотвратят цивилни жертви. В същото време Съветът за национална сигурност

потвърди, че Независимата дирекция за местно самоуправление е определила специфични звена към кабинетите на губернаторите на провинции, които да докладват точно за цивилните жертви.²⁹¹

През 2020 г. държавните служители продължиха да правят публични съобщения относно предотвратяването, смекчаването на последиците и разследването на цивилни жертви, често в отговор на протестите на общността и вниманието на медиите.

МООНСА признава, че от време на време правителството създава делегации на национално ниво и на ниво провинции за разследване на инциденти, довели до цивилни жертви, или изпраща делегации от Кабул да подпомагат властите на ниво провинции при такива разследвания. Тези разследвания често са били фокусирани върху вреди, нанесени на жертвите при инциденти, които са привлекли значително внимание от страна на медиите, и изглежда са се фокусирали върху парична и хуманитарна помощ на жертвите и техните семейства. МООНСА насърчава правителството и афганистанските национални сили за сигурност да засилят и разширят обхвата на разследванията отвъд най-известните инциденти и да разрешат натрупаните неразрешени искове за подпомагане на жертвите съгласно плащанията по Кодекс 91/99 на Президента.²⁹²

МООНСА настоятелно призовава правителството да оповести публично резултатите от тези разследвания. Резултатите от разследванията на инциденти с голяма важност не са били предоставени на МООНСА, тъй като те са или класифицирани, или все още тече разследване, като въздушния удар в Тахар на 22 октомври. В този случай първоначално възможността за цивилни жертви беше отхвърлена от първия вицепрезидент Салех,²⁹³ който след това обеща да сподели резултати от разследване. Към момента на публикуване МООНСА не е получила допълнителна официална информация за констатациите на правителството. МООНСА също е загрижена, че

²⁹¹ Писмо от Службата на Съвета за национална сигурност до МООНСА от 21 януари 2021 г.

²⁹² За повече информация вижте Глава VII за Трайни ефекти от конфликта върху жертвите и усилията за справяне с вредите

²⁹³ <https://www.facebook.com/AmrullahSaleh.Afg/posts/3341016672673215> <https://twitter.com/AmrullahSaleh2/status/1319293261979086861?s=20>

На 3 ноември Службата на Съвета за национална сигурност организира заседание на Съвета за избягване на цивилните жертви и смекчаване на последиците с представители на Афганистанските национални сили за сигурност, Мисия „Решителна подкрепа“ на НАТО и организации, които работят по защитата на цивилните лица, включително МООНСА. Снимката е предоставена от любезното съдействие на Службата на Съвета за национална сигурност.

Първият вицепрезидент Салех е отправил заплахата чрез социални медии, че всеки, който заявява, че деца са били убити в този инцидент, ще получи „отношение съгласно закона”,²⁹⁴ и отбелязва, че държавен служител е арестуван и по-късно освободен от длъжността си във връзка с това дело. МООНСА е загрижена, че подобни изявления имат смразяващ ефект върху обществените дискусии относно цивилните жертви и конкретно инциденти, свързани с Афганистанските национални сили за сигурност. Медиите, организациите на гражданското общество, защитниците на правата на човека, поверителните източници и лицата, подаващи сигнали за нередности играят съществена роля при насочването на вниманието към достоверните твърдения за вреди, нанесени на цивилни лица и съответното информиране на обществото. МООНСА насърчава правителството на Афганистан да съобщи ясно своите виждания и да предостави доказателства в ситуации, в които не е съгласно с изразените възгледи, за да обогати дебатите, вместо да ги потиска.

МООНСА сподели информация за инциденти с цивилни жертви с Афганистанските национални сили за сигурност и Съвета за национална сигурност. Чрез своите полеви екипи по правата на човека МООНСА продължи редовния си диалог относно инциденти с цивилни жертви и тенденции с Афганистанските сили за национална сигурност на регионално, провинциално и областно ниво. МООНСА оценява редовния ангажимент и насърчава Афганистанските национални

сили за сигурност да засилят усилията си за обмен на информация със Съвета за национална сигурност и с МООНСА. МООНСА приветства засиления фокус и вниманието в Съвета за национална сигурност върху предотвратяването на цивилни жертви чрез своята Дирекция за мир и защита на цивилните лица, включително гореспоменатите усилия за хармонизиране и подобряване на споделянето на информация и реагиране при инциденти с цивилни жертви в рамките на силите за сигурност.

През 2020 г. Министерството на вътрешните работи отговори за 11 инциденти от 33-те, споделени от МООНСА, посочвайки, че четири цивилни жертви (трима убити и един ранен) са причинени от Афганистанската национална полиция. МООНСА не получи отговор от Министерството на вътрешните работи след август 2020 г. Местната полиция в Афганистан не отговори за 17-те инцидента с цивилни жертви, които МООНСА сподели с нея през 2020 г.²⁹⁵

През 2020 г. Национална дирекция за сигурност отговори за всички 32 инцидента, споделени от МООНСА, и установи, че е причинила девет цивилни жертви (петима убити и четири ранени) при пет инцидента. За останалите 27 инцидента тя стигна до заключението, че не е имало цивилни жертви, че други части на афганистанските национални сили за сигурност са отговорни или че не може да потвърди коя е отговорната страна.

²⁹⁴ <https://www.facebook.com/AmrullahSaleh.Afg/posts/3341016672673215> <https://twitter.com/AmrullahSaleh2/status/1319293261979086861?s=20>

²⁹⁵ МООНСА отбелязва, че след като финансирането на Афганистанската местна полиция свърши на 30 септември 2020 г., Афганистанската местна полиция беше официално премахната, като повечето от нейните членове бяха прехвърлени към Афганистанската национална армия - териториални сили или Афганистанската национална полиция. По това време беше премахната и дирекцията на Местната полиция в Афганистан към Министерството на вътрешните работи.

В контраст на това, Министерството на отбраната продължи да не дава отговор на инциденти, които МООНСА е споделила с него през 2020 г.²⁹⁶

МООНСА признава непрекъснатата подкрепа на Мисия „Решителна подкрепа“ на НАТО за обучение, консултиране и подпомагане на Афганистанските национални сили за сигурност във връзка с международното хуманитарно право, включително предотвратяването на цивилните жертви и смекчаването на последиците. Според Мисия „Решителна подкрепа“ на НАТО Афганистанските национални сили за сигурност постигнаха напредък в следните области: докладване и събиране на данни, свързани с цивилни жертви; осведомеността за предотвратяване на цивилни жертви и смекчаване на последиците от правителствените и афганистанските сили за сигурност; съобщения след инцидент и подпомагане на пострадалите; и оценки на цивилните жертви и разследвания. Мисия „Решителна подкрепа“ на НАТО е съдействала при организирането на Съвет за избягване на цивилните жертви и смекчаване на последиците.²⁹⁷ С разширяването на военновъздушните способности на афганистанските сили за сигурност, Мисия „Решителна подкрепа“ на НАТО активно участва в обучението им за атакуване на цели, включително чрез оценка на потенциалните рискове от щети върху цивилни и вземане на информиран избор за пропорционални средства за атака по време на фазата на оперативното планиране. Афганистанските военновъздушни сили информираха МООНСА, че от 1 Хамал (20 март 2020 г.) до 29 Далв (17 февруари 2021 г.) от 5344 подготвени летателни

пакета, 1881 бяха анулирани преди започване поради присъствието на цивилни или публични имоти или поради промяна в местоположението на целта. Освен това афганистанските военновъздушни сили съобщиха, че в 34 случая са прекъснали операция по време на полет поради присъствие на цивилни, джамии и публична собственост.²⁹⁸

През 2020 г. Афганистанският съвет за национална сигурност и „Решителна подкрепа“ на НАТО започнаха работа по изготвяне на политиката за защита на децата на правителството на Афганистан с участието на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната и Националната дирекция за сигурност. МООНСА и други членове на Държавната работна група за наблюдение и докладване на деца и въоръжени конфликти предоставиха информация за тази политика, която все още е в проектна форма към момента на публикуването на този доклад.

На 24 ноември 2020 г. Министерството на вътрешните работи стартира официално своята Политика за закрила на детето в съответствие с Плана за действие на правителството на Афганистан за предотвратяване на набирането и употребата на непълнолетни лица, както и приложенията за убийства и осакатяване и сексуално насилие над деца. МООНСА предостави на Министерството на вътрешните работи техническо ръководство и подкрепа по време на изготвянето на политиката. Политиката включва разпоредби за защита на децата от набиране и използване, както и от сексуално насилие, включително *бача бази*.

С. Международни военни сили

През 2020 г. МООНСА поддържа ангажимента си с мисия „Решителна подкрепа“ на USFOR-A/NATO, като редовно обсъжда инциденти и тенденции при цивилните жертви. Продължавайки процеса, стартиран през 2019 г.,²⁹⁹ процесите за преглед на цивилните жертви на Мисия „Решителна подкрепа“ на USFOR-A/NATO с бяха извършени от Екипа за смекчаване на цивилните жертви в рамките на първите 24 до 72 часа след получаване на съобщения за цивилни жертви. Екипът за смекчаване на цивилните жертви посочи, че когато получи някаква нова или актуализирана информация за минало твърдение, тя се третира като ново твърдение и подобен преглед се извършва отново. Когато първоначалният преглед се счита за достоверен, беше стартиран Доклад за достоверност за цивилни жертви с цел да се

завърши такава оценка в рамките на седем дни. Екипът за смекчаване на цивилните жертви посочи, че този срок се удължава, когато е необходимо. USFOR-A също отбеляза, че има способността да извършва по всяко време административно разследване съгласно Военна наредба 15-6 или разследване, ръководено от командващия на военновъздушните сили.³⁰⁰

МООНСА приветства непрекъснатия системен преглед на твърденията за цивилни жертви в социалните медии от Екипа за смекчаване на цивилните жертви, който започна през 2019 г. МООНСА напомня на Мисия „Решителна подкрепа“ на USFOR-A/NATO за важността на провеждането на строги разследвания и насърчава Мисия „Решителна подкрепа“ на USFOR-A/NATO да разшири обхвата си до

²⁹⁶ UNAMA получи от Съвета за национална сигурност резултати от разследване на един инцидент, приписван на Афганистанската национална армия.

²⁹⁷ През 2020 г. се проведе една среща на Съвета за избягване на цивилните жертви и смекчаване на последиците - на 3 ноември 2020 г.

²⁹⁸ Имейл, получен от МООНСА от Афганистанските военновъздушни сили на 18 февруари 2021 г.

²⁹⁹ Вижте годишния доклад на МООНСА за защита на цивилните граждани за 2019 г. (февруари 2020 г.) за подробности.

³⁰⁰ Имейл на Екипа за смекчаване на цивилните жертви до МООНСА от 25 януари 2020 г., архивиран в МООНСА; и Министерството на отбраната на САЩ, „Подобряване на сигурността и стабилността в Афганистан“ (юни 2020 г.), стр. 20.

източници - хора извън афганистанските стълбове за сигурност, особено защото инциденти често се случват в отдалечени райони, които не са под контрола на правителството на Афганистан. МООНСА отново подчертава своето притеснение, че както при изпълнението на операциите, така и при анализа на цивилни жертви, разчитането на технология без достатъчно потвърждаващо разузнаване от хора може да увеличи шансовете за нанасяне на неволни вреди на цивилните.

Въпреки че Международните военни сили значително намалиха операциите си в Афганистан от март 2020 г., което доведе до значително намаляване на приписваните им цивилни жертви, МООНСА насърчава Международните военни сили да продължат усилията си за преразглеждане на достоверни твърдения за цивилни жертви, включително от минали инциденти, и за системно използване на информацията, получена за цивилни жертви, за информирани за извлечени поуки, особено във връзка с протоколи за избирание на цели, и за подпомагане на идентифицирането на по-широки модели на вреди. Въпреки че количествата на войските намаляват, доколкото продължават да се провеждат операции в подкрепа на Афганистанските национални сили за сигурност, МООНСА насърчава правителството на САЩ и НАТО да отделят необходимите ресурси на екипа, посветен на оценките на цивилни жертви, включително в рамките на Командванията за обучение, консултиране и подпомагане в регионите с цел подобряване на оценките и събирането на информация от стълбовете за сигурност на регионално ниво. Освен това обучението и подкрепата за Афганистанските национални сили за сигурност са още по-важни, тъй като международните сили намаляват и се предават списъци за забрана за нанасяне на удари, което помага да се гарантира, че афганистанските сили разполагат с необходимите инструменти, за да гарантират спазването на политиките и тактическите директиви с международното право.

През 2020 г. Мисия „Решителна подкрепа“ на USFOR-A/NATO съобщи, че е извършила разследване на 159 инцидента, които са довели до предполагаеми цивилни жертви, приписвани на международни военни сили. От тях 109 инцидента бяха идентифицирани като „не достоверни“ или бяха „опровергани“ за участие на коалиционни сили в рамките на 72 часа³⁰⁰ докато 50 случая бяха оценени като „достоверни“. От твърденията, оценени като достоверни, седем бяха потвърдени

като инциденти с цивилни жертви, приписвани на „Решителна подкрепа“ или USFOR-A, включващи общо 25 цивилни жертви (20 убити и пет ранени), значително намаление от 189 цивилни жертви (111 убити и 78 ранени), отчетени като потвърдени през 2019 г.³⁰¹ През 2020 г. USFOR-A проведе шест задълбочени разследвания съгласно Военна наредба 15-6 на армията на САЩ въз основа на твърдения за цивилни жертви, които бяха споделени с Екипа за смекчаване на цивилните жертви в сравнение с 14 такива разследвания през 2019 г.³⁰² USFOR-A/„Решителна подкрепа“ не разкриват броя на *ex gratia* плащания, извършени през 2020 г. за случаи, в които са потвърдени цивилни жертви. Вместо това отбелязва, че Министерството на отбраната на САЩ проследява *ex gratia* плащания и публикува тази информация като част от своя годишен доклад за цивилните жертви и заявява, че информацията ще бъде споделена, след като бъде публикувана.

Разликата в цифрите на цивилните жертви между признатите от Международните военни сили и тези, документирани в този доклад, може да бъде обяснена отчасти поради различия в стандартите и методологиите, включително дефиницията на USFOR-A за цивилен, която, както МООНСА отбелязва, не е съгласувана с международно хуманитарно право.³⁰³

МООНСА признава ролята на старши съветник по закрила на детето на Мисия „Решителна подкрепа“ в работата с правителството по изготвянето на Политика за защита на децата за Министерството на вътрешните работи (публикувана през ноември 2020 г.), както и продължаващата работа по политиката на правителството на Афганистан за целия сектор на сигурността, която остава в проектна форма.

МООНСА също така отбелязва действията, предприети от отделни държави-членки на НАТО по разглеждане на достоверни твърдения за военни престъпления, извършени в Афганистан, особено по време на мисията на Международни стабилизиращи сили в Афганистан (ISAF), ръководена от НАТО, която в някои случаи доведоха до национални наказателни разследвания или препоръки за подобрения на националните военни сили. Например, неотдавнашни разследвания са предприети от генералния инспектор на австралийските отбранителни сили и правителството на Нова Зеландия.³⁰⁴

³⁰¹ Вж. Годишен доклад на МООНСА за защита на цивилното население за 2019 г. за повече подробности.

³⁰² Общият брой на цивилните жертви, потвърден чрез процеса на Военна наредба 15-6 на армията на САЩ, не беше разкрит на МООНСА.

³⁰³ За повече информация, моля, вижте раздела за методологията в началото на този доклад. Вж. също Специалния доклад на МООНСА относно въздушните удари по предполагаеми съоръжения за преработка на наркотици (октомври 2019 г.), достъпен на <https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>. ³⁰⁴ Вж. разследването на генералния инспектор на австралийските сили за отбрана в Афганистан (<https://afghanistaninquiry.defence.gov.au/>) и разследването на правителството на Нова Зеландия за операция Бърнъм (<https://operationburnham.inquiry.govt.nz/>).

D. Талибани

UNAMA отбелязва напредъка, постигнат от Комисията за предотвратяване на цивилни жертви и подаване на жалби на талибаните в нейните мерки за разследване и отчетност, включително при инциденти, включващи голям брой цивилни жертви и чувствителни случаи на вербуване и използване на деца и сексуално насилие.

Талибаните описват своята Комисия за предотвратяване на цивилни жертви и подаване на жалби като „активен отдел за предотвратяване на цивилни жертви [...]”, който задълбочено разследва всеки инцидент с цивилни жертви и предотвратява повторното му възникване”.³⁰⁵ Стандартните оперативни процедури на талибаните от 28 април 2019 г. за Комисията, предназначени да подобрят работата ѝ чрез консултации с учени, *шейхове*, *мюфтии* и професионални лица продължиха да бъдат прилагани през 2020 г. Структурата на Комисията, както е описана в Стандартните оперативни процедури, включва ръководител, двама заместници, провинциални служби и редица отдели и комисии, включително „Отдел за разследване и проверка“ и „Отдел за информираност и комуникация с обществеността“.

³⁰⁶

МООНСА продължи да работи с политическата комисия на талибаните и Комисията за предотвратяване на цивилни жертви и подаване на жалби през цялата 2020 г., осигурявайки обучение по прилагане на международното хуманитарно право заедно с МКЧК, ангажирайки се в отстраняване на конфликти в дела и продължавайки своя диалог за човешки права по по-широки въпроси, свързани със защитата на гражданите в Афганистан. Важно е, че това включваше адаптиране към използването на виртуални срещи по време на пандемията на COVID-19.

МООНСА признава непрекъснатото сътрудничество, особено на работно ниво, с Комисията за

предотвратяване на цивилни жертви и подаване на жалби, дори когато Комисията претърпя промени в своето ръководство през септември 2020 г., включително редовни писмени отговори от политическата комисия и комисията за цивилни жертви по случаи, споделени от МООНСА. Подобно сътрудничество допринесе положително за точността на информацията, използвана в докладите на МООНСА. МООНСА обаче отбелязва със загриженост, че към момента на публикуване на доклада си МООНСА не е успяла да се срещне с новия ръководител на Комисията, назначен през септември 2020 г., въпреки няколко опита.

МООНСА признава усилията на Комисията за разследване след настъпили цивилни жертви и малкото случаи, в които талибаните признават, независимо дали на срещи или в писмен вид в отговор на споделени от МООНСА случаи, цивилни жертви, които са резултат от техните собствени операции. МООНСА отбелязва със загриженост, че годишният доклад за цивилните жертви на талибаните за 2020 г. не отразява тези инциденти и разследвания, както и предприетите мерки за поемане на отговорност, а вместо това продължава да приписва всички цивилни жертви на други страни.³⁰⁷ МООНСА настоятелно призовава Комисията да играе по-активна роля в предотвратяването на цивилни жертви, включително чрез извлечени уроци и обучение за военната комисия.³⁰⁸

МООНСА настоятелно призовава талибаните да гарантират, че техните директиви и заповеди са в съответствие с международното хуманитарно право; да прилагат директиви, нареждащи на техните членове да предотвратяват и избягват цивилни жертви; да държат отговорни тези, които нарушават международното хуманитарно право, включително онези, които извършват безразборни нападения или нападения, целенасочено насочени срещу цивилни лица и граждански обекти; и да приложат дефиницията на „цивилен“, която е в съответствие с международното хуманитарно право.

³⁰⁵ „Гласът на Джихада”, „Доклад за цивилните жертви за първата половина на 2019 г.” (30 юли 2019 г.).

³⁰⁶ Стандартни оперативни процедури за Комисията за цивилни жертви и подаване на жалби (2019 г.), в архив на МООНСА, чл. 1. За допълнителни подробности и анализ на тези стандартни оперативни процедури вж. Годишен доклад за 2019 г. за защита на цивилните лица на МООНСА.

³⁰⁷ На своя уебсайт талибаните публикуваха „Годишен доклад за цивилните жертви за 2020 г. от Комисията за предотвратяване на цивилните жертви” (31 декември 2020 г.), извлечен от <http://alemarahenglish.net/?p=41127>.

³⁰⁸ Въпреки че това се случи извън отчетния период, МООНСА отбеляза създаването от талибаните на механизъм за помощ за жертви на 7 февруари 2021 г. МООНСА планира да направи преглед на този механизъм и неговото прилагане в бъдещи доклади.

ПРИЛОЖЕНИЕ I: ПРАВНА РАМКА

Правната рамка, използвана за този доклад, включва международното право за правата на човека, международното хуманитарно право, международното наказателно право и съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН.

Юридически отговорности на страните във въоръжения конфликт

МООНСА заема позицията, че въоръженият конфликт в Афганистан се характеризира с редица международни въоръжени конфликти между въоръжените сили, подкрепящи правителството на Афганистан (афганистанските национални сили за сигурност, подкрепени от международни военни сили) и различни недържавни въоръжени опозиционни групировки, както и между недържавни въоръжени опозиционни групировки. Комбинираните сили на правителството на Афганистан и международните военни сили са наричани в този доклад и в Афганистан „проправителствени сили“, докато недържавните въоръжени опозиционни групировки са наричани в този доклад и в рамките на Афганистан „антиправителствени сили“. (Вж. Речника за определения на проправителствени сили и антиправителствени сили).

Всички страни във въоръжения конфликт - афганистански въоръжени сили, международни военни сили и недържавни въоръжени групировки - имат ясни задължения за защита на цивилното население съгласно международното право.

Резолюция 1325 (2000) на Съвета за сигурност подчертава, че е от решаващо значение за всички държави да прилагат изцяло

съответните норми на международното хуманитарно право и международното право на правата на човека за жените и момичетата и да предприемат специални мерки, за да ги защитават от свързано с пола насилие по време на въоръжен конфликт.³⁰⁹

(i) Задължения съгласно международното хуманитарно право

В един немеждународен въоръжен конфликт, член 3, общ за Женевските конвенции, установява минимални стандарти, които страните в конфликта, включително държавни и недържавни действащи лица, трябва да спазват. Освен това, когато е приложимо, разпоредбите на Допълнителен протокол II от 1977 г., по който Афганистан е страна, също са част от приложимата правна рамка.³¹⁰ Всички държави, участващи в международните военни сили в Афганистан, са подписали четирите Женевски конвенции от 1949 г. Въпреки че не всички държави, предоставили войски, са подписали Допълнителен протокол II от 1977 г., всички те са обвързани със съответните правила на обичайното международно хуманитарно право, приложими в немеждународни въоръжени конфликти.³¹¹ Обичайните правила, регулиращи въоръжените конфликти между държави и въоръжени опозиционни групи, са приложими за всички страни в конфликта, независимо дали е държава или въоръжена опозиционна групировка.

Общ член 3 изрично забранява насилието над живота и личността, включително убийство,³¹² осакатяване, жестоко отношение и изтезания, вземане на заложници, както и злодеяния срещу личното достойнство и извънсъдебни екзекуции,³¹³ по всяко време и на всяко място по отношение на

³⁰⁹ S/RES/1325 (2000). Вж. също S/RES/1820 (2008), S/RES/1888 (2009), S/RES/1889 (2009), S/RES/1960 (2010), S/RES/2106 (2013), S/RES/2122 (2013), и S/RES/2242 (2015).

³¹⁰ Афганистан ратифицира Допълнителен протокол II 1977 г. на 10 ноември 2009 г. Той влезе в сила на 24 декември 2009 г.

³¹¹ Съединените щати са подписали, но не са ратифицирали Допълнителен протокол II. Въпреки това те са обвързани с норми на международното обичайно право, които са отразени в разпоредбите на Допълнителен протокол II.

³¹² МООНСА регистрира цивилни, убити и ранени с връзката в продължаващия въоръжен конфликт при различни типове тактики, включително целенасочени убийства, самоубийствени нападения и самоделни взривни устройства. По този начин МООНСА документира предполагаеми действия, които представляват военни престъпления съгласно Устава на Международния наказателен съд и/или обичайното международно право - включително военното престъпление убийство съгласно член 8(в)(i) от Устава на Международния наказателен съд - както и убити и ранени цивилни по време на воденето на военни действия, които може да не нарушават международното хуманитарно право. МООНСА разграничава цивилните смъртни случаи и наранявания от битовите криминални престъпления като убийство или нападение, извършено от частен участник извън контекста на въоръжения конфликт. Инциденти, в които липсва необходимата връзка с продължаващия въоръжен конфликт, не са включени в този доклад.

³¹³ Общият член 3 от Женевските конвенции от 12 август 1949 г. е приложен по време на конфликти с не-международен характер. „В случай на въоръжен конфликт, който не е от международен характер, настъпващ на територията на една от Високодоговарящите се страни, всяка страна в конфликта е длъжна да прилага като минимум следните разпоредби: (1) Лица, които не участват активно участие в бойните действия, включително членове на въоръжени сили, които са сложили оръжия и тези, които са поставени в положение „hors de combat“ заради болест, рани, задържане или друга причина, при всички обстоятелства се третират хуманно, без никакво неблагоприятно разграничение, основано на раса, цвят на кожата, религия или вяра, пол, рождение или богатство или други подобни критерии. За тази цел следните действия са и ще останат забранени по всяко време и на всяко място по отношение на гореспоменатите лица: (а) насилие над живота и личността, по-специално убийства от всякакъв вид, осакатяване, жестоко отношение и изтезания; (б) вземане на заложници; (в) безчинства срещу личното достойнство, по-специално унищожително и унижаващо отношение; (г) издаването на

лица, които не участват активно във военни действия, включително цивилни лица.

Според международното хуманитарно право страните в конфликт са длъжни да спазват следните основни принципи, включително при планиране на военни операции:

Разграничение: Цивилното население като такова, както и отделни цивилни лица, не трябва да бъдат обект на нападение и страните в конфликта трябва по всяко време да се прави разлика между цивилни лица и бойци. Този принцип изисква страните в конфликта да правят разлика между цивилни лица и граждански обекти, от една страна, и бойци и военни цели, от друга. Атаки могат да бъдат насочени само срещу последните. За да може даден обект или сграда да се считат за военни цели, те трябва да отговарят на два кумулативни критерия, а именно, че (1) по своя „характер, местоположение, цел на употреба [те] допринасят ефективно за военни действия“ и (2) „пълното или частично унищожаване, залавяне или неутрализация на обекта при обстоятелствата, налични по това време, предлагат определено военно предимство“.³¹⁴

Пропорционалност: „нападение срещу военна цел, което може да се очаква да доведе до случайни загуби на граждански живот, нанасяване на цивилни лица, щети върху граждански обекти или комбинация от тях, което би било прекомерно във връзка с конкретното и пряко предвиденото военно предимство е забранено.“³¹⁵

Предпазни мерки при нападение: „[...] Цивилните лица се ползват от общата защита срещу опасностите, произтичащи от военни операции“.³¹⁶ „При провеждането на военни операции трябва да се полагат постоянни грижи за спестяване на цивилното население, цивилните лица и гражданските обекти“ и трябва да се вземат всички възможни

предпазни мерки с оглед на избягване и при всички случаи на минимизиране на случайни загуби на живот на цивилни лица, нанасяване на цивилни лица и увреждане на граждански обекти.“³¹⁷

(ii) Задължения съгласно международното право за правата на човека

Международното право за правата на човека се прилага както в мир, така и по време на въоръжен конфликт, заедно с международното хуманитарно право, като се допълват и взаимно се подсилват. Като такива държавите трябва да спазват своите задължения съгласно международното право за правата на човека по отношение на лица на тяхна територия или под тяхна юрисдикция. В допълнение, недържавните участници, които имат ефективен контрол върху дадена територия и упражняват държавни функции, трябва да спазват нормите за правата на човека.

Правителството на Афганистан

Афганистан е страна по множество международни договори за правата на човека,³¹⁸ включително Международния пакт за граждански и политически права, който задължава правителството да защитава човешките права на всички лица на територията или юрисдикцията на държавата.

Съгласно международното право за правата на човека, държавите трябва да разследват използването на смъртоносна сила от техните представители,³¹⁹ особено тези, които участват в правоприлагането. Това задължение, заедно с потенциална отговорност при неспазването му,

присъди и извършване на екзекуции без предварително решение, постановено от редовно конституиран съд, предоставящ всички съдебни гаранции, които са признати за необходими от цивилизованите народи.“

³¹⁴ Допълнителен протокол II, член 13, параграф 2; Изследване на МКЧК на обичайното международно хуманитарно право, правило 1. Вж. също Международно право на МКЧК, Правила 1-24.

³¹⁵ Международен комитет на Червения кръст, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“, правило 14.

³¹⁶ Допълнителен протокол II, член 13, параграф 1; Изследване на Обичайното международно хуманитарно право на МКЧК, правило 15.

³¹⁷ Изследване на МКЧК на обичайното международно хуманитарно право, Правила 15 до 21.

³¹⁸ Афганистан е страна по следните договори и конвенции за правата на човека: Международен пакт за граждански и политически права; Международен пакт за икономически, социални и културни права; Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация; Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените; Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унищожително отношение или наказание; Конвенция за правата на детето; Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография; Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно участието на деца във въоръжен конфликт; и Конвенция за правата на хората с увреждания. За датите на ратификации вижте http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=1&Lang=EN, разглеждано на: 23 януари 2020 г.

³¹⁹ Комитет по правата на човека (UNHRC), Общ коментар № 36 (2019), § 13; Вижте също параграфи 9, 10 и 17 от *Принципи на ООН за ефективно предотвратяване и разследване на извънправни, произволни и обобщени екзекуции*, приет на 24 май 1989 г. с Резолюция 1989/65 на Икономическия и социален съвет. Вж. също резолюциите на Съвета за сигурност на ООН и Общото събрание, касаещи немеждународния въоръжен конфликт, призоваващи всички страни да спазват международното право за правата на човека.

произтича от задължението за защита на правото на живот.³²⁰ За да бъдат ефективни държавните разследвания, те трябва да бъдат бързи, изчерпателни, безпристрастни, независими³²¹ и отворени за обществен контрол.³²² Задължението на една държава да разследва се прилага за всеки контекст на правоприлагането, включително за такъв, възникнал по време на въоръжен конфликт.³²³

Международни военни сили

Международните военни сили, действащи в Афганистан, също имат определени задължения по правата на човека, които се прилагат екстериториално. Например, държавите трябва да зачитат и гарантират на всички лица в рамките на своите правомощия или ефективен контрол върху техните човешки права, включително права на живот, да бъдат свободни от изтезания или малтретиране и защита срещу произволно задържане, дори ако не се намират на тяхна територия.³²⁴ Това включва лица, които могат да попаднат под ефективен контрол на международните военни сили или други международни действащи лица, действащи във военни операции в Афганистан.

Недържавни въоръжени групировки

Въпреки че те не могат да станат страни по международните договори за правата на човека, недържавните действащи лица, включително въоръжените групировки, не са възпрепятствани да бъдат обект на задължения за правата на човека съгласно международното обичайно право. Недържавните действащи лица все повече се считат за обвързани с определени международни задължения за правата на човека, където тези действащи лица упражняват подобни на правителство функции и контрол върху дадена територия и тяхното поведение засяга

правата на човека на лица под техен контрол, като талибаните.³²⁵

(iii) Задължения по международното наказателно право

Афганистан има основната отговорност да разследва и преследва международни престъпления, т.е. военни престъпления, престъпления срещу човечеството и геноцид, за които се твърди, че са извършени в неговата юрисдикция.³²⁶ Афганистан стана държава страна по Римския статут на Международния наказателен съд през 2003 г. В резултат на това, доколкото Афганистан не е в състояние или не желае да упражни своята юрисдикция над международни престъпления, Международният наказателен съд може да упражнява своята юрисдикция върху предполагаеми престъпления, както е дефинирано в Римския статут, за които се твърди, че са извършени в Афганистан.³²⁷

На 20 ноември 2017 г. прокурорът на Международния наказателен съд подаде молба до Съда в съответствие с член 15 от Римския статут, търсейки разрешение за започване на разследване на престъпления от юрисдикцията на Съда, извършени от талибаните, афганистанските сили и действащи лица от САЩ в контекста на въоръжения конфликт в Афганистан.³²⁸ Ситуацията е била под предварителна проверка от Прокуратурата от 2006 г., за да се определи дали поведението на афганистанските и чуждестранните правителствени сили, както и на антиправителствените сили, след 1 май 2003 г. може да представлява военни престъпления и престъпления срещу човечеството.

³²⁰ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 31 (2004), § 15; Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 6 (1982), § 4; ЕСПЧ, *Делото на Маккан*, § 169; ЕСПЧ, *Дело Кая*, § 86; ЕСПЧ, *Ергн срещу Турция*, Жалба № 23818/94, решение от 28 юли 1998 г., §§ 82, 86; ЕСПЧ, *Исаева срещу Русия*, Жалба № 57950/00, решение от 24 февруари 2005 г., §§ 208-9, 224-5; Междоамериканска комисия по правата на човека, *Дело Абела (Ла Таблада)*, § 244; Междоамериканска комисия по правата на човека, *Дело Алехандре*, § 47; Междоамериканска комисия по защита на правата на човека, *Дело за граждански свободи*, § 22.

³²¹ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 36 (2019), § 28; Междоамериканска комисия по правата на човека, *Дело Абела (Ла Таблада)*, § 412; ЕСПЧ, *Дело Йозкан*, § 184; ЕСПЧ, *Орхан срещу Турция*, Заявление № 25656/94, решение от 18 юни 2002 г., § 335; ЕСПЧ, *Дело Исаева и др.*, § 210-11; ЕСПЧ, *Дело Маккан*.
³²² ЕСПЧ, *Хю Джордан срещу Обединеното кралство*, Жалба № 24746/94, решение от 4 май 2001 г., § 108; ЕСПЧ, *Дело Йозкан*, § 187; ЕСПЧ, *Дело Исаева и др.* § 213; ЕСПЧ, *Дело Исаева*, § 214. Вж. също Основни принципи и насоки за правото на защита и обезщетение за жертви на груби нарушения на международното право за правата на човека и сериозни нарушения на международното хуманитарно право на:

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RemedyAndReparation.aspx>, разглеждано на: 27 януари 2020 г.

³²³ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 36 (2019), § 64; Вж. също К. Дрьогге [C. Droege], „Разграничаване на правоприлагането от провеждането на военни действия“, стр. 57-63, съдържащ се в доклада на експертната среща „Обезсилване на химически агенти“, правоприлагането, правата на човека и политическите перспективи, проведена в Монтьоре, Швейцария, 24-26 април 2012 г., на адрес: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-4121.pdf>, разглеждано на: 27 януари 2020 г.; Нилс Мелцер [Nils Melzer], „Концептуално разграничение и припокриване между правоприлагането и воденето на военни действия“, в *Наръчник по международно право на военните операции* (Оксфорд: Оксфорд Юнивърсити Прес, 2010 г.), стр. 43-44.

³²⁴ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 31 (2004), параграф 10; „Правни последици от изграждането на стена“, параграф 111 и 113; CAT/C/USA/CO/2, параграфи 14-15; CCPR/C/USA/CO/4, параграф 9; CCPR/C/GBR/CO/6, параграф 14; OHCHR, Доклад на Върховния комисар на ООН по правата на човека за почтеността на съдебната система, A/HRC/43/35, параграф 20.

³²⁵ Вж. Генерален секретар на ООН, Доклад на експертната група на Генералния секретар относно търсенето на отговорност в Шри Ланка, 31 март 2011 г., параграф 188. Вж. също Доклад на Международната анкетна комисия за разследване на всички предполагаеми нарушения на международното право за правата на човека в Либийската арабска джамахирия A/HRC/17/44, 1 юни 2011 г.; Доклад на Международната анкетна комисия за положението с правата на човека в Сирийската арабска република, A/HRC/19/69, параграф 106; Мисия на ООН в Република Южен Судан (МООНРЮС), Конфликт в Южен Судан: Доклад за правата на човека, 8 май 2014 г., параграф 18.

³²⁶ Устав на Международния наказателен съд, *пreamбул* и членове 1, 17. Вж. също „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“ на МКЧК, правило 158.

³²⁷ Устав на Международния наказателен съд, членове 1, 12-17.

³²⁸ Вж. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=171120-otp-stat-afgh>

Предварителната проверка също така проучи дали други предполагаеми престъпления, свързани с въоръжения конфликт в Афганистан и извършени на територията на други държави - страни по Статута, са били извършени след 1 юли 2002 г.

В искането до Съда Прокурорът твърди, че има разумна основа да се смята, че от талибаните и свързаната с тях мрежа „Хакани“ са извършени престъпления срещу човечеството и военни престъпления; че от афганистанските национални сили за сигурност, по-специално членове на Националната дирекция за сигурност и афганистанската национална полиция са извършени военни престъпления; и че от членове на американските въоръжени сили на територията на Афганистан и от членове на Агенцията за централно разузнаване на САЩ са извършени военни престъпления в тайни арести в Афганистан и на територията на други държави, страни по Римския статут, главно в периода 2003-4 г.³²⁹

На 12 април 2019 г. съдебният състав за предварително производство на Международния наказателен съд единодушно отхвърли искането на прокурора за откриване на разследване, въпреки че призна, че критериите за компетентност и допустимост са изпълнени. Съдиите решиха, че разследването няма да обслужва „интересите на справедливостта“, позовавайки се на опасения относно „съответния политически пейзаж както в Афганистан, така и в ключови държави“, сложния и нестабилен политически климат и осъществимостта на разследване, като се вземат предвид предизвикателствата, пред които може да се изправи предвид липсата на сътрудничество от държавата. На 7 юни 2019 г. прокуратурата подаде искане

за разрешение за обжалване на решението, което беше разрешено от съдебния състав за предварително производство на 17 септември. Апелативният състав проведе изслушвания на 4-6 декември 2019 г.

На 5 март 2020 г. Апелативният състав реши да упълномощи Прокурора да започне разследване, като постанови единодушно решение, което съответно измени решението на съдебния състав за предварително производство от 12 април 2019 г. Апелативният състав установи, че съдебният състав за предварително производство е допуснал грешка при преценката дали е в „интересите на правосъдието“ да позволи откриването на разследването, като отбелязва, че единствените фактори, които трябва да бъдат взети предвид, са дали има разумна фактическа основа за провеждане на производство и дали потенциалните случаи, които биха възникнали, биха попаднали в компетенцията на съда.

Военните престъпления в немеждународни въоръжени конфликти се определят като сериозни нарушения на Общия член 3 и други закони и обичаи, приложими във въоръжените конфликти, които не са от международен характер. Военните престъпления включват - по отношение на онези, които не участват във военни действия, включително бойци в положение *hors de combat* - насилие над живота и личността, включително убийство, и умишлено насочване на атаки срещу цивилното население като такова или срещу отделни цивилни лица, които не участват в бойни действия.³³⁰

Държавите, чиито военни сили са сред международните военни сили, участващи в конфликта в Афганистан, също имат задължението да разследват и преследват предполагаеми престъпления, които може да са били извършени от техните граждани в Афганистан.³³¹

³²⁹ Вж. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=171120-otp-stat-afgh>; <https://www.icc-cpi.int/Pages/record.aspx?docNo=ICC-02/17-7-Red>.

³³⁰ Устав на Международния наказателен съд, член 8, параграф 2, букви в), д); Международно обичайно хуманитарно право на МКЧК, правило 156.

³³¹ Независимо дали държавите са страни по Римския статут, всички те имат задължения съгласно обичайното право да разследват сериозни нарушения на международните права на човека и международното хуманитарно право, когато действат на територията на Афганистан. Виж Изследване на МКЧК на обичайното международно право, Правила 144, 157, 158.

ПРИЛОЖЕНИЕ I: ПРАВНА РАМКА

Правната рамка, използвана за този доклад, включва международното право за правата на човека, международното хуманитарно право, международното наказателно право и съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН.

Юридически отговорности на страните във въоръжения конфликт

МООНСА заема позицията, че въоръженият конфликт в Афганистан се характеризира с редица международни въоръжени конфликти между въоръжените сили, подкрепящи правителството на Афганистан (афганистанските национални сили за сигурност, подкрепени от международни военни сили) и различни недържавни въоръжени опозиционни групировки, както и между недържавни въоръжени опозиционни групировки. Комбинираните сили на правителството на Афганистан и международните военни сили са наричани в този доклад и в Афганистан „проправителствени сили“, докато недържавните въоръжени опозиционни групировки са наричани в този доклад и в рамките на Афганистан „антиправителствени сили“. (Вж. Речника за определения на проправителствени сили и антиправителствени сили).

Всички страни във въоръжения конфликт - афганистански въоръжени сили, международни военни сили и недържавни въоръжени групировки - имат ясни задължения за защита на цивилното население съгласно международното право.

Резолюция 1325 (2000) на Съвета за сигурност подчертава, че е от решаващо значение за всички държави да прилагат изцяло

съответните норми на международното хуманитарно право и международното право на правата на човека за жените и момичетата и да предприемат специални мерки, за да ги защитават от свързано с пола насилие по време на въоръжен конфликт.³⁰⁹

(i) Задължения съгласно международното хуманитарно право

В един немеждународен въоръжен конфликт, член 3, общ за Женевските конвенции, установява минимални стандарти, които страните в конфликта, включително държавни и недържавни действащи лица, трябва да спазват. Освен това, когато е приложимо, разпоредбите на Допълнителен протокол II от 1977 г., по който Афганистан е страна, също са част от приложимата правна рамка.³¹⁰ Всички държави, участващи в международните военни сили в Афганистан, са подписали четирите Женевски конвенции от 1949 г. Въпреки че не всички държави, предоставили войски, са подписали Допълнителен протокол II от 1977 г., всички те са обвързани със съответните правила на обичайното международно хуманитарно право, приложими в немеждународни въоръжени конфликти.³¹¹ Обичайните правила, регулиращи въоръжените конфликти между държави и въоръжени опозиционни групи, са приложими за всички страни в конфликта, независимо дали е държава или въоръжена опозиционна групировка.

Общ член 3 изрично забранява насилието над живота и личността, включително убийство,³¹² осакатяване, жестоко отношение и изтезания, вземане на заложници, както и злодеяния срещу личното достойнство и извънсъдебни екзекуции,³¹³ по всяко време и на всяко място по отношение на

³⁰⁹ S/RES/1325 (2000). Вж. също S/RES/1820 (2008), S/RES/1888 (2009), S/RES/1889 (2009), S/RES/1960 (2010), S/RES/2106 (2013), S/RES/2122 (2013), и S/RES/2242 (2015).

³¹⁰ Афганистан ратифицира Допълнителен протокол II 1977 г. на 10 ноември 2009 г. Той влезе в сила на 24 декември 2009 г.

³¹¹ Съединените щати са подписали, но не са ратифицирали Допълнителен протокол II. Въпреки това те са обвързани с норми на международното обичайно право, които са отразени в разпоредбите на Допълнителен протокол II.

³¹² МООНСА регистрира цивилни, убити и ранени с връзката в продължаващия въоръжен конфликт при различни типове тактики, включително целенасочени убийства, самоубийствени нападения и самоделни взривни устройства. По този начин МООНСА документираща предполагаеми действия, които представляват военни престъпления съгласно Устава на Международния наказателен съд и/или обичайното международно право - включително военното престъпление убийство съгласно член 8(в)(i) от Устава на Международния наказателен съд - както и убити и ранени цивилни по време на воденото на военни действия, които може да не нарушават международното хуманитарно право. МООНСА разграничава цивилните смъртни случаи и наранявания от битовите криминални престъпления като убийство или нападение, извършено от частен участник извън контекста на въоръжения конфликт. Инциденти, в които липсва необходимата връзка с продължаващия въоръжен конфликт, не са включени в този доклад.

³¹³ Общият член 3 от Женевските конвенции от 12 август 1949 г. е приложим по време на конфликти с не-международен характер. „В случай на въоръжен конфликт, който не е от международен характер, настъпващ на територията на една от Високото договарящите се страни, всяка страна в конфликта е длъжна да прилага като минимум следните разпоредби: (1) Лица, които не участват активно участие в бойните действия, включително членове на въоръжени сили, които са сложили оръжия и тези, които са поставени в положение „hors de combat“ заради болест, рани, задържане или друга причина, при всички обстоятелства се третират хуманно, без никакво неблагоприятно разграничение, основано на раса, цвят на кожата, религия или вяра, пол, рождение или богатство или други подобни критерии. За тази цел следните действия са и ще останат забранени по всяко време и на всяко място по отношение на гореспоменатите лица: (а) насилие над живота и личността, по-специално убийства от всякакъв вид, осакатяване, жестоко отношение и изтезания; (б) вземане на заложници; (в) безчинства срещу личното достойнство, по-специално унижително и унижаващо отношение; (г) издаването на

лица, които не участват активно във военни действия, включително цивилни лица.

Според международното хуманитарно право страните в конфликт са длъжни да спазват следните основни принципи, включително при планиране на военни операции:

Разграничение: Цивилното население като такова, както и отделни цивилни лица, не трябва да бъдат обект на нападение и страните в конфликта трябва по всяко време да се прави разлика между цивилни лица и бойци. Този принцип изисква страните в конфликта да правят разлика между цивилни лица и граждански обекти, от една страна, и бойци и военни цели, от друга. Атаки могат да бъдат насочени само срещу последните. За да може даден обект или сграда да се считат за военни цели, те трябва да отговарят на два кумулативни критерия, а именно, че (1) по своя „характер, местоположение, цел на употреба [те] допринасят ефективно за военни действия“ и (2) „пълното или частично унищожаване, залавяне или неутрализация на обекта при обстоятелствата, налични по това време, предлагат определено военно предимство“.³¹⁴

Пропорционалност: „нападение срещу военна цел, което може да се очаква да доведе до случайни загуби на граждански живот, нанасяване на цивилни лица, щети върху граждански обекти или комбинация от тях, което би било прекомерно във връзка с конкретното и пряко предвиденото военно предимство е забранено.“³¹⁵

Предпазни мерки при нападение: „[...] Цивилните лица се ползват от общата защита срещу опасностите, произтичащи от военни операции“.³¹⁶ „При провеждането на военни операции трябва да се полагат постоянни грижи за спестяване на гражданското население, гражданите лица и гражданските обекти“ и трябва да се вземат всички възможни

предпазни мерки с оглед на избягване и при всички случаи на минимизиране на случайни загуби на живот на граждански лица, нанасяване на граждански лица и увреждане на граждански обекти.“³¹⁷

(ii) Задължения съгласно международното право за правата на човека

Международното право за правата на човека се прилага както в мир, така и по време на въоръжен конфликт, заедно с международното хуманитарно право, като се допълват и взаимно се подсилват. Като такива държавите трябва да спазват своите задължения съгласно международното право за правата на човека по отношение на лица на тяхна територия или под тяхна юрисдикция. В допълнение, недържавните участници, които имат ефективен контрол върху дадена територия и упражняват държавни функции, трябва да спазват нормите за правата на човека.

Правителството на Афганистан

Афганистан е страна по множество международни договори за правата на човека,³¹⁸ включително Международния пакт за граждански и политически права, който задължава правителството да защитава човешките права на всички лица на територията или юрисдикцията на държавата.

Съгласно международното право за правата на човека, държавите трябва да разследват използването на смъртоносна сила от техните представители,³¹⁹ особено тези, които участват в правоприлагането. Това задължение, заедно с потенциална отговорност при неспазването му,

присъди и извършване на екзекуции без предварително решение, постановено от редовно конституиран съд, предоставящ всички съдебни гаранции, които са признати за необходими от цивилизованите народи.“

³¹⁴ Допълнителен протокол II, член 13, параграф 2; Изследване на МКЧК на обичайното международно хуманитарно право, правило 1. Вж. също Международно право на МКЧК, Правила 1-24.

³¹⁵ Международен комитет на Червения кръст, „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“, правило 14.

³¹⁶ Допълнителен протокол II, член 13, параграф 1; Изследване на Обичайното международно хуманитарно право на МКЧК, правило 15.

³¹⁷ Изследване на МКЧК на обичайното международно хуманитарно право, Правила 15 до 21.

³¹⁸ Афганистан е страна по следните договори и конвенции за правата на човека: Международен пакт за граждански и политически права; Международен пакт за икономически, социални и културни права; Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация; Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените; Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унищожително отношение или наказание; Конвенция за правата на детето; Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография; Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно участието на деца във въоръжен конфликт; и Конвенция за правата на хората с увреждания. За датите на ратификации вижте http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=1&Lang=EN, разглеждано на: 23 януари 2020 г.

³¹⁹ Комитет по правата на човека (UNHRC), Общ коментар № 36 (2019), § 13; Вижте също параграфи 9, 10 и 17 от *Принципи на ООН за ефективно предотвратяване и разследване на извънправни, произволни и обобщени екзекуции*, приет на 24 май 1989 г. с Резолюция 1989/65 на Икономическия и социален съвет. Вж. също резолюциите на Съвета за сигурност на ООН и Общото събрание, касаещи немеждународния въоръжен конфликт, призоваващи всички страни да спазват международното право за правата на човека.

произтича от задължението за защита на правото на живот.³²⁰ За да бъдат ефективни държавните разследвания, те трябва да бъдат бързи, изчерпателни, безпристрастни, независими³²¹ и отворени за обществен контрол.³²² Задължението на една държава да разследва се прилага за всеки контекст на правоприлагането, включително за такъв, възникнал по време на въоръжен конфликт.³²³

Международни военни сили

Международните военни сили, действащи в Афганистан, също имат определени задължения по правата на човека, които се прилагат екстериториално. Например, държавите трябва да зачитат и гарантират на всички лица в рамките на своите правомощия или ефективен контрол върху техните човешки права, включително права на живот, да бъдат свободни от изтезания или малтретиране и защита срещу произволно задържане, дори ако не се намират на тяхна територия.³²⁴ Това включва лица, които могат да попаднат под ефективен контрол на международните военни сили или други международни действащи лица, действащи във военни операции в Афганистан.

Недържавни въоръжени групировки

Въпреки че те не могат да станат страни по международните договори за правата на човека, недържавните действащи лица, включително въоръжените групировки, не са възпрепятствани да бъдат обект на задължения за правата на човека съгласно международното обичайно право. Недържавните действащи лица все повече се считат за обвързани с определени международни задължения за правата на човека, където тези действащи лица упражняват подобни на правителство функции и контрол върху дадена територия и тяхното поведение засяга

правата на човека на лица под техен контрол, като талибаните.³²⁵

(iii) Задължения по международното наказателно право

Афганистан има основната отговорност да разследва и преследва международни престъпления, т.е. военни престъпления, престъпления срещу човечеството и геноцид, за които се твърди, че са извършени в неговата юрисдикция.³²⁶ Афганистан стана държава страна по Римския статут на Международния наказателен съд през 2003 г. В резултат на това, доколкото Афганистан не е в състояние или не желае да упражни своята юрисдикция над международни престъпления, Международният наказателен съд може да упражнява своята юрисдикция върху предполагаеми престъпления, както е дефинирано в Римския статут, за които се твърди, че са извършени в Афганистан.³²⁷

На 20 ноември 2017 г. прокурорът на Международния наказателен съд подаде молба до Съда в съответствие с член 15 от Римския статут, търсейки разрешение за започване на разследване на престъпления от юрисдикцията на Съда, извършени от талибаните, афганистанските сили и действащи лица от САЩ в контекста на въоръжения конфликт в Афганистан.³²⁸ Ситуацията е била под предварителна проверка от Прокуратурата от 2006 г., за да се определи дали поведението на афганистанските и чуждестранните правителствени сили, както и на антиправителствените сили, след 1 май 2003 г. може да представлява военни престъпления и престъпления срещу човечеството.

³²⁰ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 31 (2004), § 15; Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 6 (1982), § 4; ЕСПЧ, *Делото на Маккан*, § 169; ЕСПЧ, *Дело Кая*, § 86; ЕСПЧ, *Ерги срещу Турция*, Жалба № 23818/94, решение от 28 юли 1998 г., §§ 82, 86; ЕСПЧ, *Исаева срещу Русия*, Жалба № 57950/00, решение от 24 февруари 2005 г., §§ 208-9, 224-5; Междоамериканска комисия по правата на човека, *Дело Абела (Ла Таблада)*, § 244; Междоамериканска комисия по правата на човека, *Дело Алехандре*, § 47; Междоамериканска комисия по защита на правата на човека, *Дело за граждански свободи*, § 22.

³²¹ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 36 (2019), § 28; Междоамериканска комисия по правата на човека, *Дело Абела (Ла Таблада)*, § 412; ЕСПЧ, *Дело Йозкан*, § 184; ЕСПЧ, *Орхан срещу Турция*, Заявление № 25656/94, решение от 18 юни 2002 г., § 335; ЕСПЧ, *Дело Исаева и др.*, § 210-11; ЕСПЧ, *Дело Маккан*.

³²² ЕСПЧ, *Хю Джордан срещу Обединеното кралство*, Жалба № 24746/94, решение от 4 май 2001 г., § 108; ЕСПЧ, *Дело Йозкан*, § 187; ЕСПЧ, *Дело Исаева и др.* § 213; ЕСПЧ, *Дело Исаева*, § 214. Вж. също Основни принципи и насоки за правото на защита и обезщетение за жертви на груби нарушения на международното право за правата на човека и сериозни нарушения на международното хуманитарно право на:

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RemedyAndReparation.aspx>, разглеждано на: 27 януари 2020 г.

³²³ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 36 (2019), § 64; Вж. също К. Дрьоге [C. Droege], „Разграничаване на правоприлагането от провеждането на военни действия“, стр. 57-63, съдържащ се в доклада на експертната среща „Обезсилване на химически агенти“, правоприлагането, правата на човека и политическите перспективи, проведена в Монтерьо, Швейцария, 24-26 април 2012 г., на адрес: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-4121.pdf>, разглеждано на: 27 януари 2020 г.; Нилс Мелцер [Nils Melzer], „Концептуално разграничение и припокриване между правоприлагането и воденето на военни действия“, в *Наръчник по международно право на военните операции* (Оксфорд: „Оксфорд Юнивърсити Прес“, 2010 г.), стр. 43-44.

³²⁴ Комитет по правата на човека на ООН, Общ коментар № 31 (2004), параграф 10; „Правни последици от изграждането на стена“, параграф 111 и 113; CAT/C/USA/CO/2, параграфи 14-15; CCPR/C/USA/CO/4, параграф 9; CCPR/C/GBR/CO/6, параграф 14; OHCHR, Доклад на Върховния комисар на ООН по правата на човека за пощеността на съдебната система, A/HRC/43/35, параграф 20.

³²⁵ Вж. Генерален секретар на ООН, Доклад на експертната група на Генералния секретар относно търсенето на отговорност в Шри Ланка, 31 март 2011 г., параграф 188. Вж. също Доклад на Международната анкетна комисия за разследване на всички предполагаеми нарушения на международното право за правата на човека в Либийската арабска джамахирия A/HRC/17/44, 1 юни 2011 г.; Доклад на Международната анкетна комисия за положението с правата на човека в Сирийската арабска република, A/HRC/19/69, параграф 106; Мисия на ООН в Република Южен Судан (МООНРЮС), Конфликт в Южен Судан: Доклад за правата на човека, 8 май 2014 г., параграф 18.

³²⁶ Устав на Международния наказателен съд, *пreamбул* и членове 1, 17. Вж. също „Проучване на обичайното международно хуманитарно право“ на МКЧК, правило 158.

³²⁷ Устав на Международния наказателен съд, членове 1, 12-17.

³²⁸ Вж. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=171120-otp-stat-afgh>

Предварителната проверка също така проучи дали други предполагаеми престъпления, свързани с въоръжения конфликт в Афганистан и извършени на територията на други държави - страни по Статута, са били извършени след 1 юли 2002 г.

В искането до Съда Прокурорът твърди, че има разумна основа да се смята, че от талибаните и свързаната с тях мрежа „Хакани“ са извършени престъпления срещу човечеството и военни престъпления; че от афганистанските национални сили за сигурност, по-специално членове на Националната дирекция за сигурност и афганистанската национална полиция са извършени военни престъпления; и че от членове на американските въоръжени сили на територията на Афганистан и от членове на Агенцията за централно разузнаване на САЩ са извършени военни престъпления в тайни арести в Афганистан и на територията на други държави, страни по Римския статут, главно в периода 2003-4 г.³²⁹

На 12 април 2019 г. съдебният състав за предварително производство на Международния наказателен съд единодушно отхвърли искането на прокурора за откриване на разследване, въпреки че призна, че критериите за компетентност и допустимост са изпълнени. Съдиите решиха, че разследването няма да обслужва „интересите на справедливостта“, позовавайки се на опасения относно „съответния политически пейзаж както в Афганистан, така и в ключови държави“, сложния и нестабилен политически климат и осъществимостта на разследване, като се вземат предвид предизвикателствата, пред които може да се изправи предвид липсата на сътрудничество от държавата. На 7 юни 2019 г. прокуратурата подаде искане

за разрешение за обжалване на решението, което беше разрешено от съдебния състав за предварително производство на 17 септември. Апелативният състав проведе изслушвания на 4-6 декември 2019 г.

На 5 март 2020 г. Апелативният състав реши да упълномощи Прокурора да започне разследване, като постанови единодушно решение, което съответно измени решението на съдебния състав за предварително производство от 12 април 2019 г. Апелативният състав установи, че съдебният състав за предварително производство е допуснал грешка при преценката дали е в „интересите на правосъдието“ да позволи откриването на разследването, като отбелязва, че единствените фактори, които трябва да бъдат взети предвид, са дали има разумна фактическа основа за провеждане на производство и дали потенциалните случаи, които биха възникнали, биха попаднали в компетенцията на съда.

Военните престъпления в немеждународни въоръжени конфликти се определят като сериозни нарушения на Общия член 3 и други закони и обичаи, приложими във въоръжените конфликти, които не са от международен характер. Военните престъпления включват - по отношение на онези, които не участват във военни действия, включително бойци в положение *hors de combat* - насилие над живота и личността, включително убийство, и умишлено насочване на атаки срещу цивилното население като такова или срещу отделни цивилни лица, които не участват в бойни действия.³³⁰

Държавите, чиито военни сили са сред международните военни сили, участващи в конфликта в Афганистан, също имат задължението да разследват и преследват предполагаеми престъпления, които може да са били извършени от техните граждани в Афганистан.³³¹

³²⁹ Вж. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=171120-otp-stat-afgh>; <https://www.icc-cpi.int/Pages/record.aspx?docNo=ICC-02/17-7-Red>.

³³⁰ Устав на Международния наказателен съд, член 8, параграф 2, букви в), д); Международно обичайно хуманитарно право на МКЧК, правило 156.

³³¹ Независимо дали държавите са страни по Римския статут, всички те имат задължения съгласно обичайното право да разследват сериозни нарушения на международните права на човека и международното хуманитарно право, когато действат на територията на Афганистан. Вж. Изследване на МКЧК на обичайното международно право, Правила 144, 157, 158.

ПРИЛОЖЕНИЕ II: ОСНОВНИ СТРАНИ В КОНФЛИКТА

Проправителствени сили

Тези сили включват, но не се ограничават до Афганистанските национални сили за сигурност (Афганистански гранични сили, Местна полиция в Афганистан, Афганистанска национална армия, Афганистанска териториална армия, Афганистанска национална полиция, Национална дирекция за сигурност), проправителствени въоръжени групи и международни военни сили, включително сили за специални операции и други чуждестранни действащи лица.

Афганистанските национални сили за сигурност

Афганистанските национални сили за сигурност се състоят от всички правителствени сили за сигурност, включително Афганистанската национална армия (и нейните дъщерни подразделения Афганистански военновъздушни сили и Афганистанска национална армия - териториални сили), Афганистанските специални сили, Националната дирекция по сигурността (Държавната служба за разузнаване и сигурност на Афганистан), която има специални сили, които участват във военни операции), Местната полиция в Афганистан, Афганистанска национална полиция, Афганистански национални сили за обществен ред и Афганистанските гранични сили.

Под отговорността на Министерството на вътрешните работи афганистанската национална полиция е основният правоприлагащ орган и в някои случаи участва в бойни действия. Местната полиция в Афганистан е създадена през 2010 г., за да осигури възможности за полицейска дейност, базирани в общностите, като част от усилията за борба с бунтовническите действия. Въпреки че номинално се отчита чрез Афганистанската национална полиция и Министерството на вътрешните работи, поради своите функции, свързани с бойните действия, Местната полиция в Афганистан се счита за *де факто* част от въоръжените сили. След изпълнението на реформите в сектора за сигурност в рамките на Пътната карта на Афганистанските национални сили за сигурност от 2017 г., бившата Афганистанска гранична полиция и Афганистанската национална полиция за обществен ред бяха прехвърлени от Министерството на вътрешните работи към Министерството на отбраната през 2018 г. След като финансирането на Афганистанската местна полиция свърши на 30 септември 2020 г., Афганистанската местна полиция беше официално премахната, като повечето от нейните членове бяха прехвърлени към Афганистанската национална армия - териториални сили или Афганистанската национална полиция.

Международни военни сили

На 1 януари 2015 г. мисията на Международни стабилизиращи сили в Афганистан (МССА) на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) в Афганистан премина към невоенния си наследник, Мисия „Решителна подкрепа“, след предаването на отговорностите по

сигурността към Афганистанските национални сили за сигурност през декември 2014 г. За разлика от Международните стабилизиращи сили в Афганистан, които бяха упълномощени от Съвета за сигурност на ООН, правната основа за „Решителна подкрепа“ е предоставена от Споразумение за статут на силите, подписано в Кабул на 30 септември 2014 г. и ратифицирано от афганистанския парламент на 27 ноември 2014 г. Резолюция 2189 (2014) на Съвета за сигурност на ООН приветства двустранното споразумение между Афганистан и НАТО за учредяване на „Решителна подкрепа“. „Решителна подкрепа“ е предимно мисия не за бойни действия, а за да обучава, подпомага и съветва Афганистанските национални сили за сигурност.

Към 2019 г. мисията „Решителна подкрепа“ се състоеше от приблизително 16 000 военнослужещи, по-голямата част от които бяха от Съединените щати. Съединените щати и талибаните подписаха споразумение на 29 февруари 2020 г., което включва планове за изтегляне на войски, основани на условия, в рамките на 14 месеца и началото на вътрешноафганистански мирни преговори. След официалното започване на дискусии в Доха на 12 септември 2020 г. между преговорни екипи, представляващи Ислямска република Афганистан и талибаните, НАТО обяви, че в Афганистан неговите „съюзници ще коригират присъствието си на войски, за да подкрепят мирния процес, като същевременно останат ангажирани с обучението и финансиране на афганистанските сили за сигурност и институции.“ Към ноември 2020 г. „Решителна подкрепа“ се състоеше от приблизително 10 500 военнослужещи от 36-37 държави и съюзници от НАТО, организирани в пет регионални Командвания за обучение, съвети, помощ, като САЩ, Германия, Италия и Турция водеха всяка - Столица (Турция), Север (Германия), Изток (САЩ), Юг (САЩ) и Запад (Италия).

Към ноември 2020 г. войските на Съединените щати включват приблизително 4500 войници, подкрепящи Мисията „Решителна подкрепа“ и Операция „Страж на свободата“. На 18 ноември 2020 г. Съединените щати обявиха, че ще намалят допълнително войските си в Афганистан до 2500 души до средата на януари 2021 г. Съединените щати, ангажирани в Операция „Страж на свободата“, се фокусират върху антитерористични операции по силата на Двустранното споразумение за сигурност между Афганистан и САЩ от 2014 г. Командирът на „Решителна подкрепа“ служи и като командващ силите на Съединените щати в Афганистан, въпреки че веригите на управление остават отделни.

Проправителствени въоръжени групировки

Проправителствените въоръжени групировки са организирани недържавни въоръжени участници, участващи в конфликт срещу въоръжени

опозиционни групировки. Тези групировки се различават от правителствените сили и нямат правно основание съгласно законите на Афганистан. Те включват Национални въстанически движения, инициатива за отбрана, базирана в общности, „Сили за защита на Хост“ и базирани в Пактика сили, известни на местно ниво в югоизточния регион на Афганистан като „Сили Шахин“. Според източници тези сили, известни още като „Звено 904“, действат извън „Лагер Шахин“ в област Ургун, провинция Пактика и могат да имат връзка с Специалните сили на Националната дирекция за сигурност. Членовете на Афганистанските национални сили за сигурност и правителствените служители не са били склонни или не са били в състояние да дадат допълнителна яснота относно командната структура на „Силите Шахин“.

Антиправителствени сили

Те включват членове на „талибаните“, както и други недържавни организирани въоръжени групировки, които вземат пряко участие във военни действия срещу проправителствените сили, включително мрежата „Хакани“ (която работи под ръководството на талибаните и до голяма степен следва талибанските политики и инструкции), Ал Кайда, „Ислямско движение на Узбекистан“, „Съюз за ислямски джихад“, „Лашкар-е Таиба“, „Джайш Мухамед“, групировки, идентифициращи се като Ислямска държава в Ирак и Левант - Провинция Хорасан/„Даеш“ и други милиции и въоръжени групировки, преследващи политически, идеологически или икономически цели, включително въоръжени престъпни групировки, пряко ангажирани с враждебни действия от името на други антиправителствени сили.

Талибаните

С изтеглянето на Международните стабилизиращи сили в Афганистан през 2014 г. талибаните постепенно увеличиха териториалния си контрол и продължиха да предприемат мащабни нападения, насочени главно срещу позициите на афганистанските национални сили за сигурност, макар и с все по-големи загуби при въздушните удари на проправителствените сили. Талибаните отдавна са установили административни структури в сянка в повечето провинции. Смъртта на лидера на групировката Молла Омар, обявена публично едва през август 2015 г., създаде вътрешни противоречия. Това напрежение и разделение станаха по-слабо публично известни след смъртта на непосредствения наследник на Молла Омар, Молла Мансур, през май 2016 г. и назначаването на Мула Хайбатула Ахунзада същия месец. От втората половина на 2018 г. нататък талибаните и САЩ се ангажираха в директни

разговори, постигайки споразумение на 29 февруари 2020 г., което включва уверения, че талибаните няма да позволят афганистанската земя да бъде използвана за заплахи на САЩ или техните съюзници, планове за изтегляне на американски войски при определени условия, както и планове за започване на мирни преговори между различни афганистански фракции, които ще включват в плана цялостно и постоянно прекратяване на огъня. На 12 септември 2020 г. талибаните официално започнаха дискусии с преговарящ екип, представляващ Ислямска република Афганистан. Първоначалните дискусии бяха фокусирани върху постигането на съгласие относно правилата за дейността. След съгласуване на правила за дейността в края на ноември и размяна на предложения за дневен ред в началото на декември, разговорите прекъснаха в рамките на триседмичен период за консултации със съответните ръководства и трябваше да бъдат възобновени през януари 2021 г.

Мрежата „Хакани“ пое все по-влиятелна роля във военните операции на талибаните. В момента тя е ръководена от Сираджудин Хакани, един от тримата заместници на лидера на талибаните Молла Хайбатула Ахунзада. Талибаните заявяват, че мрежата „Хакани“ е под шапката на движението на талибаните и че Сираджудин Хакани е заместник-лидер на талибаните. В миналото мрежата „Хакани“ предприемаше нападения, като същевременно запазваше степен на оперативна независимост. Смята се, че е отговорна за сложни нападения както на правителствени, така и на международни цели в силно населените райони на Кабул. От 2017 г. МООНСА приписва нападения, за които се смята, че са извършени от мрежата „Хакани“, на талибаните, тъй като разграничението вече не може да бъде надеждно установено в съответствие с методологията ѝ за проверка и разпределение на цивилни жертви. В няколко случая за атаки на „Хакани“ е поета отговорност от ИДИЛ-ПХ с очевидното мълчаливо съгласие на „Хакани“.

Ислямска държава в Ирак и Леванта - провинция Хорасан
Ислямска държава в Ирак и Леванта - провинция Хорасан (ИДИЛ-ПХ) беше официално създадена през януари 2015 г., след постепенното и частично пренареждане на някои дисидентски фракции или бойци от талибаните, „Ислямско движение на Узбекистан“ и „Техрик-е Талибан Пакистан“. Обикновено споменава се с арабския си акроним *Даеш*, ИДИЛ-ПХ присъства в източната част на Афганистан, като в момента са активни 2500 бойци, предимно в провинциите Нангархар и Конар.³³² Разширяването ѝ е ограничено от операции на Афганистанските национални сили за сигурност/Международните военни сили (включително въздушни удари), мобилизация на местни милиции и, отделно, офанзиви

³³² S/2020/53, параграф 53.

на талибаните. Самоидентифицираният анклав на ИДИЛ-ПХ в южните области на провинция Джаузджан в северната част на Афганистан беше разгромен при повторни нападения на талибаните през август 2018 г. Талибаните и ИДИЛ-ПХ имат различна идентичност и се конкурират за ресурси и власт в източната част на страната; опитите на ИДИЛ-ПХ да увеличат присъствието си рутинно са оспорвани от талибаните, когато ги идентифицират. До 2020 г. ИДИЛ-ПХ е загубила голяма част от територията под своя контрол на изток и е насочила фокуса си към провеждане на нападения със сериозни последици, предимно с използване на самоделни взривни устройства, в Кабул и други градове.

Други антиправителствени сили и въоръжени групировки

През септември 2016 г. правителството на Афганистан и Хезб-е Ислами, водено от Гулбудин Хекматяр, подписа мирно споразумение, предвиждащо премахване на санкциите от Съвета за сигурност на ООН, освобождаване на затворници, интеграция на бойци в Афганистанските национални сили за сигурност и разпределяне на земя за завръщащите се в светлината на прекратяването на бунтовете на Хезб-е Ислами. Хекматяр се завърна в Кабул през май 2017 г. Бавният напредък в интеграцията на Хезб-е Ислами породил загриженост относно продължаващото участие на някои групировки във въоръжен конфликт, въпреки че повечето събеседници на Хезб-е Ислами остават оптимистични, че всички членове на споразумението ще бъдат приложени постепенно. Неговите оперативни работници обаче не са определени като отговорни за значителни военни действия, въпреки че

техните предишни дейности и съюзи продължават да оцветяват реакциите на други групировки към тях.

Ал-Кайда поддържа ограничено присъствие в Афганистан, особено в източните, югоизточните и южните региони, и действа предимно под егидата на талибаните и съвместно с други антиправителствени групировки. В Афганистан има около 400 до 600 бойци на Ал-Кайда, главно в провинциите Хост, Конар, Нуристан, Пактия и Забул.³³³ Тяхната роля продължава да се цитира като концентрирана върху обучението, включително оръжия и експлозиви, и наставничеството, и те са цитирани като участващи във вътрешни дискусии на талибаните за връзката на движението с други джихадистки образувания.

Няколко други недържавни въоръжени групировки продължават да действат в Афганистан, включително сили на милиции, свързани с политически партии и лидери на бивши *муджахидински* джихадистки фракции и могат да действат в опозиция или в подкрепа на Афганистанските национални сили за сигурност. Такива въоръжени групировки често се посочват за нарушения на човешките права и редовно влизат в сблъсъци помежду си, с талибаните и с Афганистанските национални сили за сигурност, докато се конкурират за контрол на територия. В някои области такива въоръжени групировки представляват най-изявените въоръжени действащи лица и местните жители смятат, че те имат по-голямо влияние от Афганистанските национални сили за сигурност или от талибаните.

³³³ Пак там, параграф 55.

ПРИЛОЖЕНИЕ III: РЕЧНИК³³⁴

Изоставен артилерийски снаряд: Изоставен артилерийски снаряд. Отнася се за артилерийски снаряди, които не са били използвани по време на въоръжен конфликт, които са били изоставени или изхвърлени от страна във въоръжен конфликт и които вече не са под контрола на последната. Изоставените артилерийски снаряди могат или не са били подготвени, снабдени с взривател, заредени или подготвени по друг начин.

Отвлечане: МООНСА документираща само отвлечания, свързани с конфликти, които включват насилствено взимане и задържане на граждан или граждан от страна в конфликта, за да принуди жертвата или трета страна да предприеме или да се въздържа от действие. Включва също отвлечане с намерение за убийство на физическо лице или лица и отвлечания, извършени от лица, участващи пряко във военни действия. Това включва отвлечания, свързани с изборо от страна в конфликта.

Въздушен удар: Изстрелване или пускане на боеприпаси от въздухоплавателни средства, включително тясна въздушна поддръжка от самолети с фиксирани крила и близка бойна атака от самолети с ротационни крила и атаки с използване на дистанционно управляеми самолети (т.е. безпилотни летателни апарати).

Афганистански национални сили за сигурност: Общ термин, който включва Афганистански гранични сили, Местна полиция в Афганистан, Афганистанска национална армия, Афганистански военновъздушни сили, Афганистанската национална полиция, Афганистански национални сили за обществен ред, Афганистанските специални сили, Афганистанската териториална армия (наричана още Афганистанската национална армия) - Териториални сили) и Националната дирекция за сигурност.

Въоръжени сили: МООНСА възприема Афганистанската национална армия и Афганистанските военновъздушни сили като въоръжените сили на Афганистан. МООНСА също така разглежда Местна полиция в Афганистан, Националната дирекция за сигурност, антитерористичната полиция, Афганистанските гранични сили, Афганистански национални сили за обществен ред и специалните сили на Министерството на вътрешните работи (МВР) (включително Силите за бързо реагиране на афганистанската национална полиция) като част от въоръжените сили поради функциите, които изпълняват. МООНСА не разглежда Афганистанската национална полиция като включена във въоръжените сили на Афганистан, с изключение на конкретните сили, споменати по-горе.

Афганистански гранични сили: Наричани преди Афганистанска гранична полиция. По-голямата част от Афганистанската гранична полиция се прехвърли от Министерството на вътрешните работи в Министерството на отбраната през декември 2017 г. и беше преименувана на Афганистански гранични сили. Тези сили се считат пред корпуса на Афганистанската национална армия.

Афганистански национални сили за обществен ред: Наричани преди Афганистанска национална полиция за обществен ред. По-голямата част от Афганистанската национална полиция за обществен ред премина от Министерството на вътрешните работи към Министерството на отбраната през март 2018 г. Тези сили се считат пред корпуса на Афганистанската национална армия.

Антиправителствени сили (АПС): „Антиправителствени сили“ включват членове на талибаните и ИДИЛ-ПХ, както и членове на други въоръжени групировки, участващи във въоръжен конфликт или въоръжена опозиция срещу правителството на Афганистан и/или международни военни сили. Вижте *Приложение II: Основни страни в конфликта* за повече подробности.

Противопехотна мина: Мина, проектирана да бъде взривена от присъствието, близостта или контакта на човек и която ще направи неработоспособно, ранено или убито едно или повече лица. Документирано е, че самоделни взривни устройства с пластина с натиск, които биват задействани от жертвата, функционират като „импровизирани противопехотни мини“ в Афганистан.

Въоръжена групировка: Организиран въоръжен недържавен участник, въввлечен в конфликт и различен от правителствените сили, като например милиции, бунтовници и престъпни групировки. Тези въоръжени групировки нямат законово основание съгласно законите на Афганистан. Въоръжените групировки не са в рамките на официалните военни структури на държави, държавни съюзи или междуправителствени организации; и не са под контрола на държавата(ите), в която работят. В някои случаи обаче въоръжените групировки може да получават пряка/непряка подкрепа от правителство, в чиято държава функционират, или от други държави. Това определение включва, но не се ограничава до следните групи: бунтовнически опозиционни групировки, местни милиции (етнически, кланови или други), бунтовници, терористи, партизани и сили за гражданска отбрана и паравоенни групировки (когато такива очевидно не са под държавен

³³⁴ Определенията, съдържащи се в този речник, са само за целите на този доклад.

контрол).³³⁵ Някои въоръжени групировки действат по начин, който обикновено е съобразен с правителството, макар и да не са под негов контрол, и са наричани проправителствени въоръжени групировки.

„Антиправителствените сили“, описани в този доклад, се считат за недържавни въоръжени групировки, но се отличават въз основа на тяхната въоръжена опозиция срещу правителството на Афганистан.

Бача бази: Бача бази е вредна практика, при която момчета биват експлоатирани от богати или могъщи мъже за забавление, особено за танци и сексуални дейности; тя е криминализирана в ревизириания Наказателен кодекс, който влезе в сила през февруари 2018 г.

Цивилно лице: За целите на настоящия доклад и прилагането на принципа на разграничение съгласно международното хуманитарно право, цивилни граждани са всички лица, които не са членове на военни/паравоенни сили или членове на организирани въоръжени групировки с непрекъсната бойна функция и са защитени срещу директни нападения, освен ако и за времето, в което те пряко участват във военни действия. Цивилните лица, участващи пряко във военни действия, не се отчитат като „цивилни жертви“ в този доклад. Членовете на правоприлагащите органи губят защитата си като цивилни лица, когато функционират като част от въоръжените сили или участват пряко във военни действия. За членовете на полицейски части, които нямат непрекъснати бойни функции, използването на сила при самозащита не се счита за водещо до загуба на защита като цивилно лице. В Афганистан МООНСА разглежда като цивилни полицейските служители, който изпълняват правоприлагащи функции и който не участва пряко във военни действия или в операции за борба с бунтовници.

Цивилни жертви: Убити или ранени цивилни. МООНСА документира цивилни жертви в резултат на насилие, свързано с конфликти, включително жертви, причинени от взривни военни остатъци. Тя не документира жертви, когато цивилни лица са участвали пряко във военни действия към момента на тяхната смърт или раняване, нито документира смъртта или раняването на лица, защитени от нападение съгласно международното хуманитарно право, които

не са смятани за цивилни, като например лица *hors de combat* или медицинския и религиозния персонал на въоръжените сили.³³⁶

МООНСА разглежда цивилни лица като „ранени“, когато се нуждаят от медицинско лечение за физически ранявания - чрез прием в здравни заведения или чрез получаване на медицинска помощ от обучен медицински персонал. Раняванията не включват шок или нефизически ефекти или последици от инциденти като например психологическа травма.

Деца: Конвенцията за правата на детето, ратифицирана от Афганистан през 1994 г., определя „дете“ като всяко лице на възраст под 18 години (0-17 включително).

Комплексно нападение: Умишлено и координирано нападение, което включва устройство за самоубийство (т.е. носени на тяло самоделни взривни устройства или самоделни взривни устройства, поставени в автомобил), повече от един нападател и повече от един тип устройства (т.е. носени на тяло самоделни взривни устройства и минохвъргачки). И трите елемента трябва да бъдат налични, за да може едно нападение да се смята за комплексно.

Даеш: Думата *Даеш* е съкращение от Ислямска държава в Ирак и Леванта (*ал-Даула ал-Исламия ал-Ирак ал-Шам*). В Афганистан често се използва за означаване на членове на провинция Хорасан на Даеш, която включва Афганистан.

Взривни военни остатъци (ВВО): Взривните военни остатъци се отнасят до неизбухнали артилерийски снаряди (НАС) и изоставени артилерийски снаряди (ИАС).

Взривни оръжия: Взривните оръжия не са изрично дефинирани от международното право. Взривните оръжия обикновено се състоят от обвивка с високоексплозивен пълнеж и чиито разрушителни ефекти се дължат главно на взривната вълна и фрагментацията, причинена от детонация. Този термин включва минохвъргачки, артилерийски снаряди, самолетни бомби, ракети и ракетни бойни глави и много самоделни взривни устройства. Някои видове взривни оръжия могат да бъдат категоризирани като **леки оръжия** (напр. ръчни подцелни и монтирани гранатомети, преносими пускови установки на противотанкови снарядни и ракетни системи; преносими пускови установки на зенитно-ракетни системи; и миномети с калибри, по-малки от

³³⁵ Хуманитарни преговори на ООН с въоръжени групи: Наръчник за практикуващи, Джерард Макхю и Мануел Беслер, Служба на ООН за координация по хуманитарни въпроси (ОСНА), Ню Йорк, януари 2006 г. Вижте Раздел 2.3 за Характеристики на въоръжените групировки. ³³⁶ Вж. Също „Тълкувателни насоки на Международен комитет на Червения кръст относно идеята за пряко участие във военните действия по международното хуманитарно право“, МКЧК, Женева, 2009 г.

100 мм). Много взривни оръжия, като самолетни бомби, ракетни системи, артилерия и по-големи минохвъргачки са категоризирани като **тежки оръжия**.³³⁷

Сухопътни боеве: Сухопътните боеве включват кинетични наземни операции, директни атаки, кръстосан огън и въоръжени сблъсъци между страни в конфликта. Сухопътните боеве включват атаки или операции, при които се стреля със стрелково оръжие, тежки оръжия и/или зонално въоръжение, т.е. миномети и ракети.

СВУ: Самоделно взривно устройство. Устройство, поставено или произведено по самоделен начин, включващо деструктивни, смъртоносни, вредни, пиротехнически или запалителни химикали и предназначено да унищожи, направи безпомощен, нарани или разсее. То може да включва военни магазини, но обикновено се създава от невоенни сили. Самоделни взривни устройства. Самоделните взривни устройства могат да бъдат разделени най-общо на четири категории: самоделни взривни устройства, управлявани дистанционно, самоделни взривни устройства, задействани от жертва, самоделни взривни устройства с нападател самоубиец и други самоделни взривни устройства.

Самоделни взривни устройства, управлявани дистанционно - самоделни взривни устройства с радио- или дистанционно управление (СВУ с ДУ), управлявани от разстояние, които може да позволят на управляващите ги да детонират предварително поставено устройство в точното време, когато целта се премести в целевата зона.³³⁸ СВУ с ДУ включват детонирани от потребителя СВУ, като крайпътни СВУ, и предмети и животни, на които са монтирани СВУ, като превозни средства, велосипеди, мотоциклети и магарета. Магнитни самоделни взривни устройства са СВУ, прикрепени с магнитно или друго устройство и са подкатегория на дистанционно управляваните СВУ; МООНСА записва тези устройства отделно поради общия метод за използване в Афганистан, т.е. поставяне в превозни средства на атакуваните лица.

Задействано от жертва СВУ - самоделно взривно устройство, задействано от жертва, се детонира, когато човек или превозно средство задейства детонатора или превключвателя, което може да бъде пластина с натиск или механизъм за освобождаване чрез налягането, изключващ проводник или друго устройство, което води до експлозия.³³⁹

Други самоделни взривни устройства - Тази категория включва самоделни взривни устройства с дистанционно управление и самоделни взривни устройства със закъснител³⁴⁰ и самоделни взривни устройства, при които типът задействащо устройство/превключвател за детонация не могат да бъдат определени.

Самоделни взривни устройства, използвани от самоубийци - Отделно от данните за самоделни взривни устройства, МООНСА документира цивилни жертви в резултат на комплексни и самоубийствени нападения. Самоделни взривни устройства, използвани от самоубийци, обикновено са самоделни взривни устройства, носени на тялото, или самоделно взривно устройство, поставено в автомобил за самоубийствен атентат. СВУ, които се носят на тяло, се отнасят до ситуации, при които самоубиецът носи експлозивна жилетка или колан, докато самоделни взривни устройства, поставени в автомобил, контролирани от атентатор-самоубиец се определят като взривяване на превозно средство, заредено с експлозиви от шофьор или пътник в превозното средство, или детонация на СВУ, носено на тяло от водач или пътник, докато е в превозното средство.

Експлоатация на СВУ: Експлоатацията на самоделно взривно устройство е процесът на идентифициране, събиране, обработка и разпространение на информация и материали, събрани от място на инцидент със СВУ, за да се получи разумна информация, да се подобрят процедурите и методите за противодействие на СВУ, да се намалят ресурсите на бунтовниците и да се подпомогне наказателното преследване. Това включва съхранение, идентификация и възстановяване на компонентите на СВУ за техническо, съдебно и биометрично изследване и анализ и се извършва от оторизирани специализирани съоръжения.

Инциденти: Събития, свързани с въоръжения конфликт, водещ до цивилни жертви, отвлечения на цивилни или повреждане на имущество на цивилни, както и заплахи/унижения/тормоз, свързани с въоръжения конфликт и използване за военни цели на медицински и здравни заведения от страните в конфликт.

Непряко огнестрелно оръжие: Оръжия, като гранати, минохвъргачки и ракети, които не изискват линия на видимост между оръжието и целта му.

Международни военни сили: „Международни военни сили“ включват всички чуждестранни войски, които са част от ръководената от НАТО Мисия „Решителна подкрепа“, както и американските сили в Афганистан, които освен че участват в Мисия „Решителна подкрепа“, участват и в антитерористични операции като част от Операция „Страж на свободата“. Терминът също така включва Специални сили за операции и чуждестранни части.

³³⁷ Бори, Дж. [Borrie, J.] и Брем, М. [Brehm, M.], „Подобряване на гражданската защита от използване на взривни оръжия в населени места: изграждане на политика и програма за проучване“, в *Международен преглед на Червения кръст*, Том 93, номер 883.

³³⁸ „Проучване на малките оръжия“, *Самоделни взривни устройства*, Глава 10 „Адски машини“, стр. 220-221.

³³⁹ Пак там.

³⁴⁰ От 2009 г. насам МООНСА е регистрирала много малък брой инциденти от тези видове превключватели.

Молла: В Афганистан този термин се използва за описване на религиозен човек, който е бил образован или обучен в ислямските традиции и юриспруденция.

НАТО: Организация на Северноатлантическия договор. Членовете на НАТО са основните държави, допринасящи с войски за Мисия „Решителна подкрепа“ (вж. Мисия „Решителна подкрепа“ и *Приложение II: Основни страни в конфликта* за подробности).

НДС: Национална дирекция за сигурност, Държавна служба за разузнаване и сигурност на Афганистан.

Самоделни взривни устройства, които не са управлявани от атентатор самоубиец: Всяко самоделно взривно устройство, различно от самоделно взривно устройство, управлявано от атентатор самоубиец, т.е. такива, причинени от взриватели с пластина с натиск, магнитни и дистанционно детонирани.

ОНСНР: Службата на Върховния комисар по правата на човека на ООН.

Операция „Страж на свободата“: Сили на Съединените щати в Афганистан, които подкрепят Мисия „Решителна подкрепа“, а също така извършват антитерористични операции съгласно двустранното споразумение за сигурност между Афганистан и САЩ от 2014 г. Вижте *Приложение II: Основни страни в конфликта* за подробности.

Проправителствена въоръжена групировка: „Проправителствена въоръжена група“ се отнася до организиран въоръжен недържавен участник, участващ в конфликт в подкрепа на правителството и различен от афганистанските национални сили за сигурност и престъпни групировки. Проправителствените въоръжени групировки не включват Афганистанската местна полиция, която попада под командването и контрола на Министерството на вътрешните работи. Тези въоръжени групировки нямат правно основание съгласно законите на Афганистан и не са в рамките на официалните военни структури на правителството на Афганистан. В някои случаи въоръжените групировки получават пряка/непряка подкрепа от правителството на Афганистан или от други държави. Тази дефиниция включва, но не се ограничава до следните групировки: „Национални въстанически движения“, ³⁴¹ местни милиции (етнически, кланови или на друга основа) и граждански сили за отбрана и паравоенни групировки.

Проправителствени сили: „Проправителствени сили“ се отнася до Афганистанските национални сили за сигурност и други сили и групи, които действат във военни или паравоенни операции за борба с бунтовниците и са пряко или косвено под контрола на правителството на Афганистан. За целите на докладите на МООНСА за защита на цивилни граждани проправителствените сили включват проправителствени въоръжени групировки. Вж. *Приложение II: Основни страни в конфликта*.

„Решителна подкрепа“: На 1 януари 2015 г. Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) премина от своя предшественик, мисията на Международни стабилизиращи сили в Афганистан (ISAF) в Афганистан, към своята Мисия „Решителна подкрепа“, за да обучава, подпомага и съветва афганистанските национални сили за сигурност. Вижте *Приложение II: Основни страни в конфликта* за повече подробности.

Операции по издирване: Операциите по издирване са военна тактика, използвана в Афганистан от проправителствените сили за залавяне или убиване на лица, които според тях са цели на антиправителствените сили, обикновено включващи влизане в и претърсване на домове или други цивилни структури и често извършвани през нощта. Често наричани „нощни набези“.

Малки оръжия: Оръжия, предназначени за индивидуална употреба. Те включват, *inter alia*, револвери и самозареждащи се пистолети, пушки и карабини, подводни оръжия, щурмови пушки и леки картечници.³⁴²

Самоубийствено нападение (Самоубийствено нападение със СВУ): МООНСА използва термина „самоделни взривни устройства, управлявани от атентатор самоубиец“ или „самоубийствени нападения“, в които включва всички нападения, при които извършителят е използвал самоделно взривно устройство, обикновено носени на тяло или в превозно средство, предназначено да доведе до неговата или нейната смърт при детонация. Това включва и „комплексни нападения“ (вж. определението по-горе).

Целенасочено убийство: За целите на този доклад „целенасочено убийство“ се дефинира като умишлено използване на смъртоносна сила от проправителствени сили или антиправителствени сили срещу конкретно лице, което не е под

³⁴¹ Вижте годишния доклад на МООНСА за защита на цивилни лица във въоръжен конфликт за 2014 г. за определения и подробности за ангажираността на членовете на националните въстанически движения в конфликта, достъпен на: <https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>.

³⁴² Международен инструмент за предоставяне на възможност на държавите да идентифицират и проследяват своевременно и надеждно незаконно стрелково и малокалибрено оръжие, приет от Общото събрание на ООН на 8 декември 2005 г., A/CONF.192/15, достъпен на: http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/international_instrument.pdf.

физическия контрол на извършителя.³⁴³ Тези инциденти често включват известна степен на предварителна подготовка. МООНСА документира цивилни жертви, възникнали пряко и случайно от такива нападения.

Ташкил: дума на езика Дари, означаваща „структура“, която се отнася до официалната щатна таблица и разпределението на оборудването, разрешено от правителството на Афганистан за конкретен правителствен отговор, включително сили за сигурност и гражданско правителство.

МООНСА: Мисия на ООН за съдействие в Афганистан.

НАС: Неизбухнали артилерийски снаряди.

Военни престъпления: Военните престъпления са сериозни нарушения на договор или международно хуманитарно право.

Военните престъпления в немеждународни въоръжени конфликти се определят като сериозни нарушения на Общия член 3 от Женевските конвенции и други закони и обичаи, приложими при въоръжен конфликт, а не от международен характер. Военните престъпления включват *inter alia* - по отношение на онези, които не участват или вече не участват във военни действия - насилие срещу живота и личността, включително убийство, и умишлено насочване на атаки срещу цивилно население като такова или срещу отделни цивилни.³⁴⁴

Закат: Задължителни плащания, извършвани ежегодно пропорционално на нечие богатство и използвани за благотворителни и религиозни цели; разглеждани като форма на поклонение в исляма.

Вж. *Приложение I: Правна рамка* за повече информация.

³⁴³ Въпреки че при повечето случаи целенасочените убийства нарушават правото на живот, при изключителните обстоятелства на въоръжен конфликт те могат да бъдат законни, при условие че се спазват съответните разпоредби на МХП и правото за правата на човека. Вж. Общо събрание на Обединените нации, 14-та сесия на Съвета по правата на човека, точка 3 от дневния ред, доклад на специалния докладчик по извънсъдебни, резюмиращи или произволни екзекуции, Филип Алстън. Допълнение, „Проучване за целенасочените убийства“. А/HRC/14/24/Доп.6. 10 май 2010 г. В МООНСА, за целите на запис на база данни, категорията целенасочени убийства включва и някои случаи на убийства, при които жертвата е била за кратко в ареста на извършителя по време на убийството, но задържането не е равносилно на отвлечане, т.е. лицето, идентифицирано като убито, е спряно от въоръжени лица, тяхната самоличност е потвърдена и след това нападателите са убили лицето, обикновено на контролно-пропускателните пунктове,

³⁴⁴ Устав на Международния наказателен съд, член 8, параграф 2, букви в), д); Международно обичайно хуманитарно право на МКЧК, правило 156.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV: РАЗБИВКА ПО ПРОВИНЦИИ НА ЦИВИЛНИТЕ ЖЕРТВИ

Таблицата на следващата страница е подредена по реда на провинциите с най-голям брой цивилни жертви към най-малкия брой за периода от 1 януари до 31 декември 2020 г. Тя съдържа общия брой цивилни жертви, документиран в във всяка от 34-те провинции на Афганистан през този период, първите три причини за цивилни жертви във всяка провинция и процентното увеличение или намаление спрямо 2019 г.

АФГАНИСТАН. ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ЗАЩИТАТА НА ЦИВИЛНИТЕ ЛИЦА ВЪВ ВЪОРЪЖЕН КОНФЛИКТ: 2020

Провинция	Водеща тактика или причина	Втора най-разпространена тактика	Трета най-разпространена тактика	Общ брой цивилни жертви	% Промяна от 2019
Кабул	Целенасочени убийства	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Самоубийствени нападения	817 (255 убити, 562 ранени)	-48%
Балх	Сухопътни боеве	Въздушни удари	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	712 (263 убити, 449 ранени)	+157%
Фаряб	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	Въздушни удари	576 (146 убити, 430 ранени)	-13%
Нангархар	Самоубийствени нападения	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Сухопътни боеве	576 (190 убити, 836 ранени)	-46%
Кандахар	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	540 (189 убити, 351 ранени)	+16%
Кундуз	Сухопътни боеве	Въздушни удари	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	444 (194 убити, 250 ранени)	-11%
Газни	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Целенасочени убийства	418 (183 убити, 235 ранени)	-38%
Хелманд	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Въздушни удари	410 (214 убити, 196 ранени)	-39%
Херат	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	339 (124 убити, 215 ранени)	-15%
Забул	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Сухопътни боеве	Въздушни удари	303 (120 убити, 183 ранени)	-39%
Хост	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Целенасочени убийства	Комплексни нападения	281 (56 убити, 225 ранени)	+43%
Гор	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Сухопътни боеве	Заплахи/сплашване/тормоз	270 (59 убити, 211 ранени)	+251%
Лагман	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Целенасочени убийства	267 (62 убити, 205 ранени)	-5%
Баглан	Сухопътни боеве	Въздушни удари	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	253 (81 убити, 172 ранени)	-28%
Тахар	Сухопътни боеве	Въздушни удари	Целенасочени убийства	240 (88 убити, 152 ранени)	+25%
Бадгис	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	221 (108 убити, 113 ранени)	+37%
Пактия	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Целенасочени убийства	Сухопътни боеве	206 (62 убити, 144 ранени)	-6%
Бадахшан	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	186 (59 убити, 127 ранени)	+75%
Урузган	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Въздушни удари	182 (61 убити, 121 ранени)	+26%
Логар	Самоубийствени нападения	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	171 (47 убити, 124 ранени)	-22%
Конар	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	НАС/противопехотни мини	170 (28 убити, 142 ранени)	-34%
Сарипол	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	161 (56 убити, 105 ранени)	-26%
Каписа	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	148 (42 убити, 106 ранени)	+19
Вардак	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Целенасочени убийства	145 (55 убити, 90 ранени)	-21%
Саманган	Комплексни нападения	НАС/противопехотни мини	Целенасочени убийства	133 (12 убити, 121 ранени)	+196%
Джаузджан	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	НАС/противопехотни мини	120 (47 убити, 73 ранени)	-2%
Пактика	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Сухопътни боеве	Целенасочени убийства	119 (39 убити, 80 ранени)	-29%
Фарах	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Целенасочени убийства	114 (59 убити, 55 ранени)	-22%
Бамян	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	НАС/противопехотни мини	Целенасочени убийства	96 (22 убити, 74 ранени)	+1,820%
Парван	Целенасочени убийства	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	76 (47 убити, 29 ранени)	-69%
Дайкунди	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Сухопътни боеве	Въздушни удари	72 (42 убити, 30 ранени)	+3%
Нимруз	Сухопътни боеве	СВУ, които не са управлявани от атентатор самоубиец	Ескалация на прилаганата сила	51 (24 убити, 27 ранени)	-18%
Нуристан	Сухопътни боеве	Не е налична информация	Не е налична информация	3 (1 убит, 2 ранени)	-86%
Панджшир	Не е налична информация	Не е налична информация	Не е налична информация	0 (0 убити, 0 ранени)	0%

ПРИЛОЖЕНИЕ V: ОТГОВОР ОТ ПРАВИТЕЛСТВОТО НА АФГАНИСТАН

Неофициален превод на МООНСА на отговора от правителството на Афганистан

[Националната емблема на Афганистан]

Ислямска република Афганистан

Служба на Съвета за национална сигурност

Отдел по правни въпроси

До уважавания офис на Мисията на ООН за съдействие в Афганистан (МООНСА)

Службата на Съвета за национална сигурност внимателно прочете доклада ви за защита на цивилните. Правителството на Афганистан оценява всички организации, които работят по въпроса за защитата на цивилното население, и любезно моли за точно третиране на броя на цивилните жертви. По време на сухопътни боеве и въздушни атаки афганистанското правителство винаги е избягвало всяка атака, която потенциално може да причини цивилни жертви. Антиправителствените сили са тези, които винаги се приютяват в къщи на цивилни и ги използват като щитове по време на подобни атаки. Това е основната причина за цивилни жертви.

Според доклада на МООНСА талибаните са отговорни за 45 процента от всички цивилни жертви. Важно е да се спомене, че афганистанското правителство винаги отчита цивилните жертви. И все пак, според нашите архиви, броят на цивилните жертви е по-голям от броя, който приписват на талибаните, тъй като те са проправили почвата и за други терористични групировки, които са продължили да извършват нападения, които са причинили разрушения. От друга страна, докато участваха в преговорите в Доха, талибаните също започнаха да атакуват гражданското общество, медиите и защитниците на правата на човека, за да могат да заглушат гласовете на мира.

През 2020 г. Службата на Съвета за национална сигурност, в съответствие с международната общност, проведе редица дейности за избягване на цивилни жертви или свеждане до минимум на броя на цивилните жертви. Дейностите са както следва:

1. Службата по политиката за избягване на цивилни жертви на Съвета за национална сигурност и политиката на Министерството на отбраната за защита на цивилното население и за въздушни удари са сред онези действия, които практически подкрепят минимизирането на броя на цивилните жертви.
2. През 2020 г. службата на Съвета за национална сигурност одобри политиката на компенсация, която по-късно беше одобрена от Н. Пр. г-н Президента. Компенсационният пакет осигурява 100 000 афгана за убити жертви и 50 000 афгана за ранени жертви.
3. Съгласно решение на кабинета на Ислямска република Афганистан е създадено звено под ръководството на всеки губернатор на провинция, на което е възложено да докладва точно за цивилните жертви.
4. Съгласно заповедта на Н.Пр. г-н Президента, Службата на Съвета за национална сигурност е подготвила схема за проследяване на цивилни жертви. Съгласно тази схема на всички опасения, повдигнати от международната общност, ще се отговори своевременно.
5. В Министерството на отбраната беше създаден екип за защита на цивилни лица.
6. Съветът за избягване и смекчаване на цивилните жертви създаде работни групи, които ще наблюдават прилагането на политиката, за да сведат до минимум нивото на цивилните жертви.
7. В рамките на Министерството на вътрешните работи бяха създадени нови звена за разследване на цивилни жертви в района на Кабул.
8. За Министерството на отбраната бяха изготвени кодекс за поведение и механизъм за регулиране на нощните и специални нападения.
9. През 2020 г. Службата на Съвета за национална сигурност подписа споразумение с „Цивилни във въоръжен конфликт“ (CIVIC), в което се посочва, че те осигуряват защита на цивилните, обучаващи се във всички афганистански национални армейски корпуси за всички командири, офицери и персонал във Военна академия на маршал Фахим.
10. През последните три месеца [афганистанските месеци Акраб, Коус и Джади [Aqrab, Qows и Jadee], Ислямска република Афганистан е предоставила финансова подкрепа на 114 роднини на убити жертви и 284 ранени жертви, което възлиза на 22 617 000 афгана.

ПРИЛОЖЕНИЕ VI: ОТГОВОР НА ТАЛИБАНИТЕ

Забележка: Този отговор е включен дословно, както е получен. Препратките, направени тук, се основават на черновата на доклада, споделен със страните, след което номерата на страниците са променени и някои цифри са актуализирани.

Неофициален превод на МООНСА на отговора от талибаните:

Отговор на Комисията на талибаните за защита на цивилните и изслушване на жалбите по отношение на годишния доклад на МООНСА за защита на цивилните граждани от 2020 г.

Здравейте,

Оценяваме, че МООНСА сподели с нас годишния доклад за цивилните жертви, комисията за предотвратяване на цивилни жертви и изслушване на жалби разгледа внимателно доклада, което изрично посочва, че посоченият доклад е далеч от истината и е съставен без разследване.

Заслужава да се спомене, че докладът умишлено планира да приписва по-голямата част от цивилните жертви на Ислямското емирство. Той няма база в истината, не е фактически и споменатите доклади са напълно неясни и не съдържат точна информация.

Въз основа на следните причини и отговори ние категорично отхвърляме изготвения доклад на МООНСА.

1. На първата страница на доклада на МООНСА под заглавието „Проверка и стандарт за доказване“ е посочено: „За целите на своите доклади относно защитата на цивилни лица, МООНСА включва само проверени цивилни жертви. Цивилните жертви биват отчетени като „проверени“, когато въз основа на съвкупността от информацията, прегледана от МООНСА, тя е установила, че има „ясни и убедителни“ доказателства, че цивилни лица са били убити или ранени. За да бъде изпълнен този стандарт, МООНСА изисква поне три различни и независими вида източници като например жертва, свидетел, медицински специалист, местни власти, потвърждение от страна в конфликта, лидер на общността или други източници. Винаги, когато е възможно, информацията е получена от директни разкази на жертвите и/или свидетелите на инцидента и чрез установяване на факти на място. Тези форми за установяване на факти невинаги са възможни основно поради ограничения, свързани със сигурността, които се отразяват на достъпа. В такива случаи МООНСА разчита на редица техники за получаване на информация чрез надеждни мрежи, използвайки възможно най-широк спектър от източници и информация, като всички те биват оценени за достоверност и надеждност. Тези техники включват изследване на дигитални свидетелства, събрани на мястото на инциденти като снимки и видео изображения, както и аудио записи; посещения на болници и медицински заведения; доклади на Департамента на ООН за сигурност и безопасност и други трети страни; и самите страни в конфликта.“

Отговор: Комисията за предотвратяване на цивилни жертви и разглеждане на жалби стриктно спазва тези справки и дори по-достоверно документира инциденти; нашето разследване обаче се провежда бързо след инцидента, докато МООНСА документира въз основа на справки след инцидентите.

Точността на нашите доклади и документация е по-висока в сравнение с МООНСА, тъй като МООНСА следва методологията на проверка в области под контрола на правителството, където трябва да се получи информация от лица, противостоящи на Емирството и те докладват умишлено срещу Ислямското Емирство и на такъв доклад не може да се разчита.

Освен това онези лица, които са претърпели наранявания в резултат на въздушни удари и операции на администрацията в Кабул и са се обърнали към градски райони или райони под контрола на администрацията в Кабул, ако жертвите бъдат попитани за причини, жертвите се приписват на Ислямското емирство поради страх и за да се избегнат рисковете за безопасността, следователно на доклада не може да се разчита.

За проверка на инциденти МООНСА получава информация от здравни заведения, докато на здравни заведения също не може да се разчита, тъй като повечето здравни заведения в градските райони или под контрола на администрацията в Кабул, за да се избегнат предвидени проблеми от страна на администрацията в Кабул, предоставят информация срещу Емирството.

По същия начин проверката на МООНСА чрез технически/цифрови инструменти не е надеждна поради ограниченията за сигурността. Служителите на МООНСА не могат да излизат извън градовете и да придобиват видеоклипове и запис на глас от източници, свързани с администрацията в Кабул.

По същия начин докладите от проверката на медийни източници не могат да бъдат точни, тъй като центровете на медиите са в градовете и техните съобщения са в подкрепа на управлението в Кабул.

От друга страна, племенните старейшини и главите на общностите се назначават от управлението в Кабул и те предоставят административна информация, благоприятна за Кабул, като взимат предвид определени забележки.

Забележително е да се спомене, че когато МООНСА изготвя доклада, трябва да има среща между МООНСА и нашата комисия преди стартирането на доклада. Докладът трябва да бъде публикуван след взаимно удовлетворяване по отношение на жертвите. Само искането на съобщения или споделянето не може да бъде реалистичен подход.

Освен това Комисията за предотвратяване на цивилни жертви и разглеждане на жалби на Ислямското емирство точно документира инциденти в сравнение с МООНСА, тъй като повечето от инцидентите са се случили в завладени райони на Ислямското емирство, което позволява на членовете на Ислямското емирство да провеждат лесно срещи с жертвите, да събират видеоклипове и гласови записи и да могат да получат информация от ръководител на селото, старейшини от племена, обикновени хора и други признати източници, но МООНСА няма лесен достъп до тези източници, но разчита на други.

По същия начин Ислямското емирство създаде независима и оторизирана комисия за предотвратяване на цивилни жертви, която точно разследва смъртта и нараняванията на цивилни граждани.

Слава на Аллах, ние сме мюсюлмани и въз основа на ислямското вероучение ние приемаме сериозно цивилните жертви и тяхното документиране.

2. МООНСА посочва на страница 4 от своя доклад относно различията в цифрите на цивилните жертви със страните в конфликта:

МООНСА отбелязва, че нейният брой за цивилни жертви може да се различава от броя, изчислен от страните в конфликта. МООНСА установи, че страните в конфликта постоянно съобщават за по-малко цивилни жертви в резултат на техните операции в сравнение с тези, които са установени от МООНСА. Страните в конфликта се различават от МООНСА в своите методологии за събиране на информация и в това, което е най-важно - в правния си анализ по отношение на определението за цивилно лице.

„МООНСА прилага определение за цивилно лице, което отразява международното хуманитарно право. Цивилните биват определени като лица, които не са членове на въоръжените сили на страните в конфликта. В контекста на немеждународни въоръжени конфликти това включва членове на държавни въоръжени сили, както и членове на организирани въоръжени групировки от недържавни страни в конфликта, „Членове на организирани въоръжени групировки“ се отнася изключително до членовете на въоръженото или военното крило на недържавните участници, докато лицата, извършващи други видове дейности и предоставящи други форми на подкрепа за недържавните участници, няма да бъдат считани за членове на организирани въоръжени групировки. Въз основа на тълкувателните насоки на Международния комитет на Червения кръст относно идеята за пряко участие във военни действия съгласно международното хуманитарно право, които биват следвани от редица механизми на ООН за правата на човека и мисии за наблюдение, „решаващият критерий за индивидуално членство в организирана въоръжена групировка е дали човек поема непрекъсната функция за групировката, която включва прякото му участие във военни действия.“ Следователно лицата, които подкрепят въоръжена опозиционна групировка - политически, финансово или по друг начин, но които нямат непрекъсната бойна функция в организираната въоръжена групировка, не биват смятани за членове на въоръжената групировка по смисъла на международното хуманитарно право. Като цивилни лица те са защитени от нападение, освен ако и до момента, в който не вземат пряко участие във военните действия.“

МООНСА установи, че страните в конфликта прилагат по-тясно определение на „цивилно лице“ както в политиките им, така и на практика, отколкото това, което е отразено в международното хуманитарно право, което води до това по-широк сегмент от населението да бъде обект на атаки, както и на неправилно прилагане на принципите на предпазливост и пропорционалност. МООНСА постоянно изразява загриженост относно определението за цивилно лице, което бива прилагано от талибаните и все по-често изразява подобни опасения и при комуникацията си с Проправителствените сили. Тези различия в определенията спрямо стандартите на международното хуманитарно право се отразяват негативно на цялостната среда на защита за цивилните лица, а също така допринасят за това да бъдат регистрирани по-ниски бройки на цивилни жертви от страните в конфликта спрямо тези, които са регистрирани от МООНСА.

Отговор: Ислямското емирство е разрешило здравен и образователен персонал в районите под своя контрол. Ние сме против тези, които не се държат като цивилни, които са въоръжени или водят въоръжени лица със себе си. Според вашата дефиниция, ако споменатите лица - които вие наричате цивилните - са въоръжени, тогава те не могат да бъдат наречени цивилни.

3. На страници 8 и 2 от своя доклад относно набирането на деца МООНСА отбелязва, че продължава документирането на набирането и използването на деца от страните в конфликта, главно от талибаните.

Отговор: Ислямско емирство Афганистан, въз основа на указа на Върховния лидер, предприе сериозни стъпки чрез Военната комисия и *Дауа* (Прозелитизация) и Насочваща комисия за справяне с въпросите на децата и държат редиците си без деца. Следователно не е вярно, че Ислямското емирство набира деца в своите редици или не е възпрепятствало набирането им; то възприема въпроса сериозно.

Напротив, такива мерки не са предприети от администрацията на Кабул. Ако има такива, те ще бъдат просто така наречени мерки, защото в много контролни пунктове не само са набирани деца, но са вербувани за *Бача Бази* и други злоупотреби и това не е тайна.

4. На страница 8 от своя доклад МООНСА пише „Правото на децата на образование продължава да бъде компрометирано от въоръжения конфликт през 2020 г., особено поради нападения срещу училища и учители. Това се дължи главно на директни атаки на Антиправителствените сили, включително на унищожаване на училища чрез палежи и самоделни взривни устройства, както и заради целенасочени убийства на учители.“

Отговор: Горното твърдение в доклада на МООНСА е неоснователно и липсва доказателство. Ислямското емирство създаде образователна комисия за развитие на образованието и официално разреши училищата. Напротив, администрацията на Кабул по време на своите операции атакува училища и *Медресета* (религиозни училища), както и здравни центрове. През изминалата година бяха извършени 45 нападения в *медресета* и са налични доказателства, основани на тези атаки, тъй като тези действия не са скрити от местното население и международната общност.

По-долу са посочени някои от тези инциденти:

1. 08.09.2020 г.

Около 17:00 часа, във вторник, в района на Бока в Кас Балх, провинция Балх, група роби на Запада отново нападнаха религиозно *медресе* с дрон, в резултат на което една стая на *медресето* беше напълно разрушена, а стъклата на други стаи, включително на джамията, са счупени и младият ученик Хафиз Мохамад Амин, син на Захир Хан, беше ранен.

2. 22.08.2020 г.

Силите на Националната дирекция за сигурност (НДС) нахлуха в *медресето* Саад Ибн Вакас в района на Сурхакан в област Карга в провинция Лагман и доста брутално арестуваха и взеха със себе си 25 ученици, повечето от които деца. По време на инцидента някои ученици избягаха. Ръководителят на *медресето*, Гюл Расул Сахиб, беше предупреден от НДС, че всички ученици и учители трябва да бъдат арестувани и изпратени в затвора, което създаде атмосфера на страх и ужас сред хората. Други *медресета* също се притесняват какво ще се случи в бъдеще, ситуацията не е добра и всички са уплашени.

3. 22.08.2020

В 1 часа сутринта район Бекзадо в област Баглан Маркази, провинция Баглан беше бомбардиран от робите на запад, в резултат на което *медресето* Заид бин Сабит беше напълно унищожено и петима ученици на *медресето* бяха убити мъченически. Имената на мъчениците са както следва: „Мустафа, син на Наик Мохамад, Наджибула, син на Абдула, Обайдула, Сохраб, син на Патанг и Ибрахим, син на Ширвали. Четирима други бяха ранени, чиито имена са Хафизула, Наратула, Джан Мохамад и един друг“.

4. 12.07.2020 г.

В 11 ч. в сряда в района на Кланкар в центъра на провинция Логар, конвой от марионетна армия преминаваше по магистралата Кабул-Логар, когато един от военните танкове уби четирима невинни ученици от *медресе* Калангар Джихади, всички от които принадлежаха към едно семейство. „15-годишният Кари Уахаб, син на Гулаб, 8-годишният Кари Фавад, син на Гулаб, 12-годишният Кари Рахимула, син на Абдул Каюм и 12-годишният Кари Муштаба, син на Ахмад Шах.“

5. 26.07.2020 г.

В 18:00 ч. в област Муса Хел на провинция Хост, *медресе* Зуркот Сирадж ул Улум е било поразено от минометен снаряда, изстрелян от марионетната администрация в Кабул, като врагът е стрелял безразборно по къщите на цивилните. Сградата на *медресето* и стъкла бяха повредени.

5. На страница 9 от доклада си МООНСА пише „Целенасочените убийства, включително така наречените „поръчков убийства“ на цивилни, са причинили 1248 цивилни жертви (707 убити и 541 ранени) през 2020 г., което бележи 45% увеличение на броя на цивилните жертви от тези атаки в сравнение с 2019 г. Това включва умишлени убийства на цивилни лица, включително медийни служители, активисти на гражданското общество и членове на съдебната власт и гражданската правителствена администрация ..... приписват 94% от тези цивилни жертви на антиправителствени сили. От тях 761 цивилни жертви (459 убити и 302 ранени) са вследствие на целенасочени убийства, приписани на талибаните, което е 22% увеличение спрямо 2019 г.“

Отговор: Ние отхвърляме доклада на МООНСА за целенасочени убийства и покушения, тъй като повечето целенасочени убийства се извършват под контрола на административните райони в Кабул. Всъщност целенасочените убийства се извършват от администрацията на Кабул и разузнавателната агенция в Кабул, или те са изцяло замесени в това, като убийството на Уахид Мужда, д-р Аяз Ниази, Мавлави Азизула Мюфлех, инж. Атеф и Фарица Кухистани и др. ... но обратно, обвиняването на Ислямското емирство е недостатък на доклада и ние казваме, че принципът на безпристрастността не е разгледан в този доклад.

По отношение на проучването на мистериозните убийства е издаден указ от ръководството на Ислямското емирство, който всички муджахидини от Ислямското емирство следват.

6: МООНСА в своя доклад в главата за приписване на цивилни жертви на страните в конфликта пише, че от януари 2020 г. до 31 декември МООНСА е приписала 62% от цивилните жертви на антиправителствени сили, сред които 45% приписвани на талибаните и осем процента, приписвани на ISK и МООНСА, не могат да припишат останалите девет процента от цивилните жертви и са ги приписали на неопределени антиправителствени елементи.

През 2020 г. проправителствените сили причиниха 25% от цивилните жертви, МООНСА приписва 22% от цивилните жертви на Афганистанските национални сили за сигурност и приписва един процент на IM, проправителствени сили и неизвестен брой проправителствени сили.

Девет процента от цивилните жертви, причинени в резултат на сухопътни боеве между антиправителствени сили и проправителствени сили, които не могат да бъдат приписани на никоя конкретна воюваща страна. Трансграничните инциденти, приписани на Пакистанските военни сили, причиниха по-малко от два процента от цивилните жертви. Останалите два процента от цивилните жертви не могат да бъдат приписани на никоя страна и се състоят предимно от цивилни жертви заради взривни военни остатъци.

Отговор: За съжаление, в доклада ви няма пълна информация за инцидентите и районите, където администрацията на Кабул провежда операции по издирване, бомбардировки и използване на тежки оръжия по домовете на цивилни граждани, базари, джамии, образователни центрове и други обществени жилищни райони, както и извършване на други видове потисничество срещу цивилни, което медиите отчитат всеки ден, така че не е разумно да се приписват 45% от цивилните жертви на муджахидините и само 25% от цивилните жертви - на проправителствените сили.

Следователно се оказва, че източниците, от които събират информацията си и твърдят, че тя е автентична, споменати преди като надеждни, не са автентични и безпристрастни, поради което този доклад не може да се счита за доклад, основан на доказателства.

7: МООНСА пише на страница (12): „МООНСА приписа 120 цивилни жертви (89 убити и 31 ранени) на международните военни сили, което е намаление от 85% и е най-малкият брой цивилни жертви, откакто МООНСА започна своето системно регистриране през 2009 г. През първите два месеца на 2020 г. въздушните удари на международните военни сили причиниха подобен брой цивилни жертви като през 2019 г. След това, след подписването на споразумението между САЩ и талибаните цивилни жертви заради въздушни удари на международните военни сили почти нямаше”.

Отговор: Международните военни сили, преди да подпишат споразумението с талибаните през 2020 г., за целта на преговорите, причиниха голям брой цивилни жертви, за които документалните съобщения се пазят при нас и това не е забравено от други граждани на други страни, особено афганистанската нация и след споразумението те (международните военни) също в голям брой провинции извършиха въздушни атаки срещу домовете на цивилни, които бяха споделени многократно с тяхната комисия за наблюдение и те потвърдиха. Така че, ние считаме горното твърдение за явно фактическо нарушение и в доклада вътрешните аспекти не са били третирани справедливо.

8: От 1 януари до 31 декември 2020 г. МООНСА регистрира пет инцидента на жестоко, нечовешко или унизително наказание заради решения, взети от паралелната правосъдна структура на талибаните, включително във връзка с предполагаемо нарушение на морални или полови норми като например извънбрачни отношения. Тези наказания доведоха до убийството на четирима цивилни и нараняването на двама други. Инцидентите включваха четири екзекуции на трима мъже и една жена и побой над две жени и един мъж.

Например на 19 януари една жена е била убита, като е била бита с пръчки и метални кабели и е била удушена пред очите на майка ѝ, а пръстите и краката на мъж са били счупени в рамките на наказанието, наредено от талибаните за предполагаема сексуална връзка извън брака. На 26 юни в провинция Фаярб двама мъже бяха екзекутирани публично пред стотици хора, включително деца, като част от наказание за предполагаеми престъпления, произтичащи от „присъдата“ на паралелната правосъдна структура на талибаните.

Наказанията, извършвани от Антиправителствените сили, са престъпни деяния съгласно законите на Афганистан и представляват нарушения на човешките права и злоупотреба с тях. Освен това строгите наказания като екзекуции представляват сериозни нарушения на международното хуманитарно право, което може да се равнява на военни престъпления. Публичните екзекуции са особено безчовечни и увеличават психическите травми за лицата, осъдени на смърт, както и за онези, които са свидетели на тези събития, особено за децата. МООНСА призовава Антиправителствените сили незабавно да спрат да прилагат жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказания на отделни лица.

Отговор: Този неясен и недоказан доклад не е приемлив; ние споделяме нашия тримесечен доклад с МООНСА относно цивилните жертви, приписани на талибаните от МООНСА, и предоставяме информация за инцидентите с подробности; повечето от тях са се случили поради техните вътрешни проблеми или заради неизвестни лица, крадци или корумпирани членове на администрацията в Кабул, но в този доклад те не са били доволни от тези отговори и същите инциденти са приписани на муджахидините.

Да, тъй като Афганистан е ислямска и афганистанска среда, сравняването на тази среда с Америка и Европа означава, че МООНСА няма информация относно афганистанските и ислямските принципи. В този доклад критикуването на нашата съдебна система е обида за светата религия ислям и ценностите на исляма. Нашата съдебна система е ислямска съдебна система, която е изпълнена със справедливост и честност. Нашата съдебна система се основава на божествения закон и този божествен закон е достатъчен за всички хора и нито един конституционен закон и правна съдебна система не могат да се конкурират с неговата справедливост и честност.

За съжаление МООНСА умишлено се противопоставя на ислямската система, за която мюсюлманите са се жертвали през векове, така че се надяваме те да не споменават такива неща в докладите си, които са критика на ислямската стойност и правила, тъй като от една страна един мюсюлманин би бил принуден да реагира, а от друга, това ще навреди сериозно на статута и надеждността на МООНСА.

9: МООНСА заяви на стр. 12 от доклада за сериозни въздействия върху децата, например през февруари 2020 г., което се случи в североизточната част, когато талибаните, които са вербувани три деца, че са се опитали да извършат самоубийствено нападение по време на церемония по годеж, по отношение на начина, по който едно дете детонира експлозива си случайно, което го уби и рани други две.

Отговор: В тримесечната таблица на инцидентите на МООНСА, която получаваме, за която сме отговорили за гореспоменатите инциденти, за съжаление те се върнати отново, докладът разчита на неясни инциденти, например не е ясно къде и кога се е случил инцидентът в североизточния регион.

Ислямското емирство никога не позволява на децата да извършват мъченически нападения, и по-специално не на сватби! Това е в противоречие с мъдростта и логиката и затова категорично го отхвърляме.

10: МООНСА заяви на страница 24 от доклада: МООНСА е притеснена от постоянни атаки срещу персонала в здравеопазването, че талибаните директно атакуват съоръженията и персонала им за защита, включително с принудително затваряне на клиника, целенасочени убийства, отвлечения и самоделни взривни устройства.

Отговор: Талибаните са разрешили здравни услуги в тяхната зона на контрол и винаги са ги подкрепяли в приета рамка. Ясно е, че няма проблеми по отношение на здравеопазването от страна на талибаните. Напротив, администрацията в Кабул бомбардира и използва тежка артилерия срещу здравни центрове в различни места в страната. В резултат клиниките и здравните центрове са повредени, а здравни служители са убити и ранени. Според нашето точно изчисление, през предходната година 15 клиники и училища са били директно атакувани от вражески сили. За всички е очевидно, че Ислямското емирство винаги е защитавало здравните центрове и ще продължи да го прави.

11. МООНСА в доклада си, 26-та страница, споменава, че „тази година атаките срещу образованието показват спад от 16% в сравнение с 2019 г. МООНСА изрази загриженост от нападенията на антиправителствени сили срещу учебни заведения, за които се съобщава, че са 36 инцидента. През годината талибаните са извършили 16 преки атаки срещу образованието, включително изгаряне, самоделно взривно устройство, целенасочени умишлени убийства, както и отвлечане на персонал. Например, на 15 юли талибаните изгориха училище в Тахар, повредиха училището и изгориха книги и оборудване. Тази гимназия е осигурявала обучение на 1000 ученици.“

Отговор: Този доклад на МООНСА е неоснователен. Ислямското емирство никога не е смущавал образователния сектор и въпреки това, за да защитим образованието, ние създадохме специална образователна комисия, с която няма да позволи на никого да атакува образователни центрове и която също подкрепя силно образованието. Независимо от това, инцидентът в Тахар се случи в града и талибаните отказаха да поемат отговорност по време на инцидента. Администрацията в Кабул умишлено прави такива действия, за да може да приписва подобни инциденти на талибаните. За съжаление, вместо да получи потвърдена и конкретна информация, МООНСА, като ни приписва този инцидент, показва своята подкрепа за администрацията в Кабул.

12. МООНСА в своя доклад, страница 41, споменава, че: „отвлечане, свързано с конфликт; антиправителствени сили, по-специално талибаните, продължават да нападат и отвлечат цивилни, в същия брой, докладван през предходната година. Като такива талибаните са оказали влияние на свободата на цивилните и са причинили смърт на цивилни“

Отговор: за всички е ясно, включително за МООНСА, че Ислямското емирство никога не е отвлечало цивилни и не позволява отвлечане, и въпреки това талибаните арестуваха редица похитители и освободиха отвлечените цивилни. За да го докажат, всички са виждали много видеоклипове, отнасящи се точно до този проблем.

Освен това е ясно за всички, че персоналет на администрацията в Кабул е замесен в отвлечането на цивилни и дори че е използвал военните си униформи и превозни средства „Рейнджър“ за отвлечане на цивилни. Когато арестуваха похитителите, те не след дълго ги освободиха. Поради това много пъти хората издигаха глас срещу този въпрос.

Ако залавянето на членове на врага се разглежда, поради съмнение, че са част от врага, като отвлечане, тогава е необходимо да се разглеждат като отвлечения и ежедневното залавяне на цивилни лица по магистралите и по време на нощни набези от администрацията на Кабул. Само за да бъдат освободени срещу подкуп.

13. МООНСА в своя доклад, страница 43, споменава, че „През 2020 г. МООНСА продължи да документира инциденти, при които антиправителствените сили, особено талибаните, излагат на риск цивилни. Това се случваше особено чрез използването на домове и друга гражданска инфраструктура за военни цели и чрез принуждаване, подпомагане и подбуждане към действия от страна на цивилни, които ги излагат на риск от нападения от страна на Проправителствените сили.

МООНСА провери множество случаи на взаимодействие на талибаните с гражданското население, включително чрез използването на жилища за военни цели, включително като обекти, от които те планират операции и предприемат нападения, и места, в които те се приютяват по време на ангажменти с проправителствените сили. Например на 7 февруари в област Чахарболак, провинция Балх Афганистанските национални сили за сигурност използваха системи за непряк огън, за да атакуват талибани, които се бяха укрили в жилища на цивилни. Непряк огън поразил една от къщите, ранявайки две момичета, две момчета и двама мъже, както и нанесъл щети на къщата. На 26 септември в област Гизаб, провинция Урузган възрастна жена беше сериозно ранена, след като минометен снаряд на Афганистанските национални сили за сигурност падна в къщата ѝ. Минут преди това талибаните бяха влезли насилва в къщата. Докато живущите се опитвали да вземат своите ценни вещи и да напуснат, беше нанесен удар със снаряд. През 19 октомври провинция Балх, област Даулатабад, талибаните влязоха в една къща и принудиха собственика на къщата да им приготи храна“

Отговор: Категорично отхвърляме това твърдение и твърдения като това. Талибаните никога не са използвали граждански къщи и никога не са влизали насилствено в къщи. Очевидно е, че това твърдение е от пропагандата на администрацията в Кабул и МООНСА го повтаря.

Афганистанската нация е муджахидинска нация и според техните религиозни отговорности те подкрепят муджахидините по всички възможни начини. Не е необходимо да се приема храна насилва и има много хора, които доброволно осигуряват храна за муджахидините, така че те също подпомагат нашите усилия.

И обратно, силите на администрацията в Кабул влизат насилствено в къщите, клиниките и училищата и ги използват като окопи. Те дори използват гражданското население, за да транспортират ранения си персонал и го принуждават да напуска къщите си и след като го направи, те водят боеве от къщите. Има много видеоклипове за това. Те също плячкосват къщите на гражданите и отнемат ценностите на гражданите от жилищата им.

14. МООНСА в своя доклад, стр. 32, споменава, че: „Талибаните са извършили 13 самоубийства и комплексни нападения, засягащи цивилни. От които талибаните поеха отговорност само за четири инцидента“

Отговор: споменахте 13 самоубийствени нападения и въпреки това казвате, че талибаните са поели отговорност за четири инцидента, тогава на кого приписвате останалите девет инцидента? И така, ясно е, че споменахте твърдения на врага. Те също ясно приписват инцидент, за който *Даеш* е поела отговорност, но врагът приписва това на талибаните. Следователно ние отхвърляме това твърдение на МООНСА и не вярваме, че това се основава на защита на гражданите.

Включително МООНСА, ние призоваваме всички хуманитарни организации, които осигуряват защита на докладите за граждански граждани, да разгледат принципа на непристрастност и да избягват докладването на невярна информация. По този начин можете да защитите гражданите и да избегнете допълнителни жертви.

Но ако продължим да го използваме като политически инструмент, не можем да постигнем целите си, оправдаваме и даваме смелост на тези, които причиняват граждански жертви.

Благодаря Ви.